T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
TARİH PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ULUSAL SİYASETE ASKERİ DÂHİL OLUŞLAR VE DEMOKRASİ BEKLENTİLERİNİN MEDYA ANALİZİ: GANA VE TÜRKİYE ÖRNEKLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

Yahaya HALIDU

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Füsun Çoban DÖŞKAYA

İZMİR – 2016

TEZ ONAY SAYFASI

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi **‘‘**Ulusal Siyasete Askeri Dâhil Oluşlar Ve Demokrasi Beklentilerinin Medya Analizi: Gana ve Türkiye Örneklerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi**’’** adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

...../...../.....

Yahaya HALIDU

İmza

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Ulusal Siyasete Askeri Dâhil Oluşlar ve Demokrasi Beklentilerinin Medya Analizi: Gana ve Türkiye Örneklerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi

Yahaya HALIDU

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tarih Anabilim Dalı
Tarih Programı

Bu tez çalışması gerek Gana'da gerekse Türkiye'de 1960 ile 1980 yılları arasında meydana gelen darbelere, demokrasilere ve bu darbelerin sonuçlarına ilişkin terminoloji ve kavramları inceler, karşılaştırır ve eleştirel bir şekilde irdeler ve de siyasi güç ve iktidarın meşrulaştırılması ve gayri-meşrulaştırılması kavramlarını anlamaya yönelik söylem çözümlemesi yapar.

Bu yirmi yıllık dönem içerisinde, Gana ve Türkiye'de toplam sekiz askeri darbe gerçekleşmiştir. Gana'da 1966 ile 1981 yılları arasında beş farklı askeri darbe yaşanırken, Türkiye'de 1960 ile 1980 yılları arasında üç askeri darbe meydana gelmiştir.

Bu çalışmada Teun A. Van Dijk'in eleştirel söylem çözümlemesi ve tarih yazımı kullanılarak, söz konusu darbelere yol açan olayların tarihsel geçmişi, darbelerin ne zaman yapıldığı, niye yapılmasına gerek duyulduğu ve her iki ülkedeki demokratikleşme süreçleri üzerindeki sonuçları kaydedilmektedir. Bu amaç doğrultusunda tezde siyasi gerçekliğin ve genel kabulün oluşturulmasında manipülasyon rolünün altı çizilmektedir.

Bu çalışmada baskın olan ve hükmedilen grupların dil ve metinler aracılığıyla manipülatif olarak nasıl oluşturulduğu, muhafaza edildiği ve yeniden harekete geçirildiği araştırılmakta ve vurgulanmaktadır. Manipülasyon, eşitsizlik, nüfuz ve ikna stratejilerinin ideolojiler aracılığıyla nasıl elde edildiği ve uygulandığı gösterilmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçlar hem medyanın hem de ABD'nin her iki ülkede de darbeler sırasında ve sonrasında iktidarları meşrulaştırma ve gayrimeşrulaştırmada önemli bir rol oynadıklarını göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Askeri Darbe, Müdahale, Siyasi Güç, Demokrasi, Medya Analizi, Eleştirel Söylem Çözümlemesi, Gana, Türkiye, ABD

ABSTRACT

Master's Thesis

Media Analysis of Military Involvement In National Politics and of The Prospects For Democracy: Ghana and Turkey In Comparative Perspectives

Yahaya HALIDU

Dokuz Eylül University
Graduate School of Social Sciences
Department of History
History Program

This dissertation surveys, compares and critically examines the concepts and terminologies regarding coups, democracies; and their corollaries in both Ghana and Turkey between 1960-1980 towards understanding the concepts of legitimizing and delegitimizing power and authority in critical discourse analysis. Within these two decades, a combined total of eight coups were undertaken in both Ghana and Turkey, with Ghana alone experiencing five different coup d'états between 1966 and 1981 while Turkey shares the remaining three from 1960 to 1980.

Using historiography and Critical Discourse Analysis, this thesis chronicles the historical antecedents of events in the lead up to those coups, when those coups were undertaken, why they had to even happen in the first place and their respective ramifications on the democratization processes in both countries.

To achieve this, the study applied in addition to critical historiography, Teun A. Van Dijk's Critical Discourse Analysis, Case Studies of National and International News in the Press and News As Discourse as tools in appreciating the complex nature of making Media and Discourse Analysis. The dissertation underscored the role of manipulation in the construction of political reality and general acceptance. In other words, the study explored and pointed out how these dominant and dominated groups are manipulatively constructed, maintained and re-enacted through language and texts. It illustrated how the strategies of manipulation, inequality, dominance and persuasion are achieved and enforced through ideologies.

The findings of the research demonstrated that both the media and the US, played significant roles in legitimizing and delegitimizing those claiming authorities in both countries during the coups and in the aftermath.

Keywords: Military Coup, Intervention, Political Power, Democracy, Media Analysis, Critical Discourse Analysis, Ghana, Turkey, USA

ULUSAL SİYASETE ASKERİ DÂHİL OLUŞLAR VE DEMOKRASİ BEKLENTİLERİNİN MEDYA ANALİZİ: GANA VE TÜRKİYE ÖRNEKLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ii
YEMİN METNİ iii
ÖZET iv
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER viii
KISALTMALAR xi
TABLOLAR LİSTESİ xiii

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
ASKERİ DÂHİL OLUŞLAR VE DEMOKRASİ

1.1. ANTİKÇAĞDAN GÜNÜMÜZE DARBE VE DEMOKRASİ ANLAYIŞI 7
1.1.1. Hükümet Darbeleri (Coup D'Etats) 9
1.1.2. Darbe Türleri 11
1.1.3. Darbelerin Geniş Çaplı Sınıflandırması 12
1.1.4. Askeri Darbelerin Öncülleri 12
1.1.5. Darbe Sağlama Sanatı 14
1.1.6. Darbeler neden başarıyla sonuçlanır? 14
1.1.7. Demokrat Hükümetlerin Kurulması 16
1.2. DEMOKRASİ 17
1.2.1. Demokrasinin Antik Kökenleri 18
1.2.2. Modern Dönem Demokrasisi 20
1.2.3. Demokrasi Türleri 20
1.2.4. Demokrasının Sınıflandırmalar 21
1.2.5. Yönetim Organları 22
1.2.6. Demokrasi Neyi Gerekli Kılar? 22
1.2.7. Demokrasi ile İlişkileri 23
1.2.8. Demokrasi ile ilişkili Terimler 25

İKİNCİ BÖLÜM
GANA'DAKİ ASKERİ DARBELERİN TARİHSEL ARKA PLANI

2.1. GANA CUMHURİYETLERİNİN HER BİRİNDE DARBELERİN KISA TASLAĞI 28
2.1.1. Tarihsel Öncüler 28
2.2. 1966 DARBESİ 36
2.2.1. Ulusal Özgürlük Hareketi (NLM) 40
2.3. 1972 HÜKÜMET DARBESİ 42
2.3.1. 1972 Hükümet Darbesinin Nedenleri 42
2.3.1.1. ACHEAMPONG-AKUFFO Dönemi: 1972-1978 45
2.3.1.2. Birinci Yüksek Askeri Şuranın Doğuşu 46
2.3.1.3. İkinci Yüksek Askeri Şuranın Doğuşu 46
2.3.2. 1960' dan İtibaren Gana Hükümetleri 49
2.4. 1979 DARBESİ 51
2.4.1. 1979 Darbesinin Nedenleri 51
2.4.1.1. AFRC Dönemi 53
2.4.1.2. AFRC'NİN Başarıları 53
2.4.1. 3. AFRC Yönetiminin Eksik Yönleri 53
2.5. GEÇİCİ MİLLİ SAVUNMA KONSEYİNİN (PNDC) KURULMASINA NEDEN OLAN 1981 HÜKÜMET DARBESİ 54
2.5.1. 1981 Hükümet Darbesinin Nedenleri 54
2.5.1.1. PNDC'nin Etki ve Başarıları 56
2.6. SONUÇ 58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE'DEKİ ASKERİ DARBELERİN TARİHSEL ARKA PLANI

3.1. TÜRK POLİTİKASINDAKİ ASKERİ MÜDAHALELERE GİRİŞ 59
3.1.1. Türk Politikasında Askeri Müdahalelerin Zaman Çizelgesi 59
3.1.2.Tarihsel Öncüller 60
3.2. 1960 Darbesi 64
3.2.1. 1960 Hükümet Darbesinin Nedenleri 65
3.2.2. 1960 Darbesinin Sonuçları 67
3.3. 1971 Darbesi (MUHTIRASI) 69
3.3.1. 1971 Darbesinin Nedenleri 71
3.3.2. 1971 Darbesinin Sonuçları 71
3.4. 1980 DARBESİ 72

3.4.1. 1980 Darbesi'nin Nedenleri 73
3.4.1.1. 1980 Darbesinin Etkileri 74
3.5. ABD VE MEDYANIN ROLÜ 75
3.6. SONUÇ 78

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ELEŞTİREL SÖYLEM ÇÖZÜMLEMESİ (ESÇ)

4.1. SÖYLEM 79
4.1.1.Söylem & İktidar Ve İdeoloji 80
4.1.2. Söylem Ve Manipülasyon 82
4.1.3. Söylemde Meşruiyet Kavramı 83
4.1. 4. Yandaş Gazetelerdeki Meşrulaştırma Stratejilerinin Analizi 85
4.2. OLUMLU KENDİNİ TEMSİL VE OLUMSUZ DİĞER TEMSİLİ 85
4.3. HABER 86
4.3.1. Güncellik 87
4.3.2. Söylem Olarak Haber 88
4.3.3. İdeolojik Kare 89

BEŞİNCİ BÖLÜM

GANA VE TÜRKİYE'DEKİ ASKERİ DARBELERİN GAZETE ANALİZLERİ

5.1. HEM GANA HEM DE TÜRK GAZETELERİNİN SÖYLEMDEKİ GÜNDEMLERİNİN MEŞRULAŞTIRILMASI 93
5.2. GANA VE TÜRKİYEDEKİ ASKERİ DARBELERİN KARŞILAŞTIRILMASI VE AMERİKA'NIN ROLÜ 113
5.3. GANA DARBELERİNDE AMERİKANIN ROLÜ 114
5.4. TÜRKİYE'DE GERÇEKLEŞEN DARBELER VE ABD 125
5.5. DARBELERE KARŞI MEDYANIN VERDİĞİ TEPKİLER 131
5.5.1. Gana 131
5.5.2.Türkiye 132

SONUÇ 136
KAYNAKÇA 141
EKLER

KISALTMALAR

ABD	Amerikan Birleşik Devletleri
AFRC	Silahlı Kuvvetler Devrim Konseyi
AP	Adalet Partisi
CDR	Devrim Savunma Komitesi
CGP	Cumhuriyetçi Güven Partisi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
CIA	ABD Merkezi Haber Alma Örgütü
CKMP	Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CPP	Halkın Uzlaşma Partisi
DP	Demokrat Parti
ECOWAS	Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu
ERP	Ekonomik Kalkınma Programı
ESÇ	Eleştirel Söylem Çözümlemesi
FBI	Federal Soruşturma Bürosu
GH	Gana Cumhuriyeti
GHC	Gana Cedisi
GIHOC	Gana Endüstriyel Holding Kuruluşu
MBK	Milli Birlik Komitesi
MDP	Milli Demokrasi Partisi
MGK	Milli Güvenlik Konseyi
MGK	Milli Güvenlik Kurulu
MGP	Milli Güven Partisi
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
MIT	Milli İstihbarat Teşkilatı (Türk Milli Emniyeti—eski adı)
MKP	Milli Kalkınma Partisi
MNP	Milli Nizam Partisi
MP	Millet Partisi
MP2	Millet Partisi 2
MSK	Milli Savunma Kurulu
MSP	Milli Selamet Partisi
NAL	Ulusal Liberaller İttifakı
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Organizasyonu
NLC	Ulusal Özgürlük Konseyi

NLM	Ulusal Özgürlük Hareketi
NRC	Ulusal Kurtuluş Konseyi
OAU	Afrika Birliği Örgütü
PDC	Halkın Savunma Komiteleri
PNDC	Geçici Milli Güvenlik Kurulu
PNP	Halkın Ulusal Partisi
PP	İlerleme Partisi
SMC I	Yüksek Askeri Şura I
SMC II	Yüksek Askeri Şura II
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği
TSK	Türk Silahlı Kuvvetleri
TUC	Ticari Birlik Kongresi
UGCC	Birleşik Altın Sahil Anlaşması
UNIGOV	Gana Birlik Hükümeti
UP	Birlik Partisi
WDC	İşçi Savunma Komiteleri
YTP	Yeni Türkiye Partisi

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Gana'nın tarihi Beş Askeri Darbe s.28
Tablo 2: Gana Cumhuriyetlerinin Kısa Taşlağı s.29
Tablo 3: 1978 Referandum Sorusu Ve Oy Sonuçu s.48
Tablo 4: Seçmen Türü Ve Kullandığı Oylar s.48
Tablo 5: Gana'daki Darbe Teşebbüsleri s.57
Tablo 6: Türk Politikasında Askeri Müdahalelerin Zaman Çizelgesi s.59
Tablo 7: Türkiye Hükümetlerinin Tasviri ve İktidar Süreleri s.62
Tablo 8: 1960'dan Günümüze Türkiye'de Darbe Girişimler s.69

EKLER LİSTESİ

EK 1: Gana Gazeteleri ek s.1

EK 2: Türkiye Gazeteleri ek s.36

GİRİŞ

Gana ve Türkiye demokratikleşme sürecinde yaşanan başarısız denemelerle askeri müdahalelere uğraması söz konusu olduğunda birçok ortak noktaya sahiptir. Farklı zamanlarda olmasına rağmen hem iç hem de dış güçlerden anayasal düzene geçiş için baskı gördükten sonra her iki ülkede de belediye konseyleri, bölge birlikleri ve diğer sözde alt ulusal aktörler kendi demokratikleşme süreçlerine derinlik katmak istemişlerdir. Böylece her ikisi de yürütme organının güçlerini artırmayı ve sadece siyasi ya da partizan politikalar olarak addedilen devlet yönetiminin genel kontrolü bakımından ulusal eylemlerin uygulanmasında ordunun rolünü olabildiğince düşürmeyi hedeflemiştir.

Her iki ulus da devlet güçlerinin artan kontrolünü kullanmasından uzaklaşarak silahlı güvenlik güçlerinin güçlerini düşürmek amacıyla anayasalarının kapsamı içerisine mekanizmalar yerleştirmiştir. İki cumhuriyetin yürütme ve yasama organları, ıslah için geçerli alternatiflerin mevcudiyetini tanıyarak siyasi merdivenin her düzeyinde doğru ve sürdürülebilir demokrasi uygulamanın üstesinden gelebilmiştir. Onlar için güçlenmenin temelinde kitlelerin aklına yeterince derinden nüfuz edebilmek tek yol olarak yattığı için güçlenme seçeneğini, izlenen siyasi yolda demokratik deneyin kısa yollarını ifade etmek amaçlanmıştır. Gana ve Türkiye'ye sunabileceği kadar insan kaynağı bahşedilmiştir, demokratikleşmenin çok istenen reformları çerçevesinde bulunan dayanak yer alacağı için anayasalarını ve hukukun üstünlüğünü korumaları gerekmektedir.

Bölümlere Genel Bakış; Bu çalışma toplamda beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kökensel, coğrafik, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikler açısından darbe kavramı ile demokrasinin gelişimi kavramlarının karşılaştırılmasını, incelemesini içermekte ve söz konusu kavramlara dair tablo sunmaktadır. Antik Yunan medeniyetinde uygulandığı haliyle demokrasinin kökeninin izleri incelenmektedir. Bu bölümde ayrıca darbe tarihi bakış açısından Gana-Türkiye ilişkileri anlatılmaktadır.

Çalışmanın ikinci ve üçüncü bölümleri sırasıyla hem Gana'nın hem de Türkiye'nin demokratik kurumlarının, yönetiminin ve idare sistemlerinin gelişimini incelemektedir. İki bölüm de Gana ve Türkiye demokrasi yeterliliklerinin genel değerlendirmesini vermektedir. Bu değerlendirmeyi verirken de çeşitli darbelere yol açan tüm olayların kronolojik sıralamasını (Gana için: 1966, 1972, 1978, 1979 ve 1981; Türkiye için: 1960, 1971 ve 1980) üzerinden darbelerin nedenlerni, darbe

planlarının ne zaman ve nasıl uygulandığını ve her iki ülkenin Anayasal ve demokratik süreçlerine yönelik sonuçları üzerine genel bakış açısını ortaya koymaktadır.

Çalışmanın metodolojisi ve teorisini içeren dördüncü bölüm ise medya ve haber analiz üzerinedir. Bu bölüm darbecilerin ve medyanın dilinin anlaşılması için kullanılan Eleştirel Söylem Çözümlemesi ve yöntemlerinin anlayışını içermektedir. Bu bölümde ayrıca, ideoloji, meşrulaştırma, söylem ve manipülasyon kavramları bilgi vermektedir.

Beşinci bölüm söz konusu darbelerin esnasında ve sonrasında basılan çeşitli gazete haberlerinin analizlerini içermektedir. Bu bölümde ayrıca Gana ve Türkiye'de gerçekleşen askeri darbelerin arasındaki benzerlikler ve farklılıklar incelenip tartışılmaktadır. Burada, politik aktörlerin meşrulaştırılması ve yasadışı kılınmasına yönelik medyanın ve Amerika Birleşik Devletlerinin hem Gana hem de Türkiye'de gerçekleştirilen askeri darbelerde rolünü vurgulamaktadır. Bu bölüm de ayrıca, ABD politikasını açık bir şekilde meşrulaştırarak birçoğunda varolan ABD'nin önemli katkılarının önemini belirtmektedir. Sonrasında ise, bazı başlıca olayların altını çizerek önceki bölümlerde elde edilen bulguları özetlemekte ve bunlara bağlı olarak ta sonuçları ortaya koymaktadır.

Analizin Amacı; Bu araştırmanın amacı meşrulaştırma süreçlerini eleştirel anlamda değerlendirmektir. Bu çalışma baskın olan ve ezilen grupların dil ve metinler aracılığı ile taraflı şekilde nasıl oluşturulup korunduğuna ve yeniden işlevsel hale getirildiğine değinmektedir. Ayrıca "mazlum diğerin" analiz edilen metinler içerisinde kim olduğuna cevaplar aramaktadır.

Veri Toplama Ve Stratejiler: Gazete İçeriği Ve Eleştirel Söylem Analizi**;** Analiz edilmek üzere seçilen veriler hem Gana hem de Türkiye'deki askeri müdahalelerin devamında yayınlanan geniş yelpazeye sahip gazetelerden seçilmiştir. Veriler hem Gana hem de Türkiye'deki gazete arşivlerinden elde edilmiştir ve darbelerin meydana geldiği dönemler boyunca yayınlanan bazı seçilmiş ulusal gazetelerin detaylı analizinden oluşmaktadır. İncelenen tarih aralığı 1960 ve 1970ler boyunca devam eden ve 1980lerin erken dönemlerine dek uzanan süreci kapsamaktadır. Seçilen metinler resmi yayınlardır ve manipülasyon ya da ikna yoluyla etki yaratmak amacıyla siyasi gücü kullanma ve yapılan baskının güzel bir örneğini teşkil etmektedirler. Bu gazeteler çok güçlü siyasi propaganda araç ve mekanizması olarak faaliyet göstermektedirler ve içerdikleri konular yoğunluklar vatandaşlarla ilgilidir.

Hükümete bağlı olsun ya da olmasın, hepsi ideolojilerinin bu etideolojinin propagandasını yapmak amacına sahiptirler. Bu metinler resmi olduğundan, iktidarı doğrudan temsil eden yayınlardır. Bu metinlerin içerikleri ve tarzları iktidar da olan hükümetin özelliklerini yansıtır ve dikkatli bir şekilde hazırlanmış oldukları için kontrolden geçmi ve düzenli bir şekilde tasarlanmışlardır.

Veriler aynı zamanda ideoloji temelli olduğu için ulusal bağlamı üzerinden de tanımlanabilir. Bu metinler aracılığıyle ideolojiler hayatta kalmaktadır. Bir yandan var oluşlarını geliştirmek, korumak, yaymak ve meşrulaştırmak amacındayken öte yandan bunlara karşıt olan söylemlerin meşruiyetini gidermek isterler. Manşet ve ön sayfaların haberleri ilgili eylemler hakkındaki söylemin yanı sıra olaylara dair genel anlayışımızı ve yorumlamamızı şekillendirirler.

Gana Ve Türkiye'yi Seçme gerekçeleri; Gana ve Türkiye çok sayıda darbe olması, bu araştırmanın araştırma alanı olarak seçilmiştir. Aynı zamanda her iki devlet de çok partili demokrasilere, tek partili devletlere ve askeri hükümetlere karşı darbelerle ilgili olarak arka plana sahiptir.

Buna ek olarak her iki ülkenin de darbe girişimleri gazetelere ulaşmayı mümkün kılabilecek kadar yalan, ancak sözlü tarihi oluşturmak için aktif katılanlarla iletişim kuracak düzeyde de uzak geçmişte kalmıştır. Hem Gana hem Türkiye, alt Sahra Afrika bölgesindeki ilk bağımsız ülke ve emperyalist direniş için güçlü bir hırsa sahip eski Osmanlı İmparatorluğu'nun halef devletleri olarak kendilerine has tarihi rollerinden ötürü bölgelerinde modern demokrasi modelleri olarak ilgi çekmişlerdir. Bu ülkelerin araştırmamızın odak noktası olarak seçilmesinin bir diğer göze çarpan gerekçesi kaynak, materyal ve verilerin mevcudiyeti ve ulaşılabilirliğidir.

Çalışmanın önemi; Bu çalışma, darbelerin medya analizine ilişkin olarak Gana ve Türkiye darbelerinin karşılaştırmalı analizi bakımından temel ve öncü bir çalışma olarak işlev görmektedir. Daha önce Gana ve Türkiye'deki askeri darbeleri karşılaştıran ve medya analizi üzerine yapılan bir çalışma literatür de bulunmamaktadır. Bu yüzden bu tez akademik çalışmalara katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada, iktidar ve otoritenin dil, metin ve söylem konusunda nasıl meşrulaştırdığını daha iyi anlayabilmek için Eleştirel Söylem Çözümlemesi (ESÇ) kullanılmaktadır. Çalışma eşitsizlik, manipülasyon ve baskınlıkta aşikar olan sözlü ve yazılı formatlarda gizli metinlerin ideolojiyi nasıl kullandığına ışık tutma konusunda araştırmacılara yardımcı olabilir. Çalışma ayrıca, Ganalı ve Türk araştırmacılara iki ülkenin yaşadıkları arasındaki benzerlikleri inceleme fırsatı verecektir.

Bu çalışmadan beklentimiz yapılan analizin sonucunda okuyucuların gazete yazarlarının amaçlarına ulaşmak için kullandıkları teknik ve yöntemleri fark edebilir hale gelmeleridir. Bu yöntemlerden bazıları kullanılan söylem yapılarından izlenebilir.

Son olarak bu çalışma Gana ve Türkiye'de meydana gelen olayları karşılıklı olarak kaydetmeye çalışması bakımından araştırmacıların ufkunu genişletecek ve anlayışını geliştirecektir. Bu araştırmanın bulguları kullanılan dilin kavranması ve üretimi sırasında okuyucuların eleştirel düşünme yetilerini artırmaya yarayacaktır.

Kapsam Ve Sınırlamalar : Çalışma kapsamında söz konusu tarih aralığını kapsayan dönemde Gana ve Türkiye'deki bütün gazeteler değerlendirmeye alınmamıştır. Ancak, elde edilen bulgular anlamlıdır. Veri toplama sırasında iki ülkenin ulusal arşivlerinden yararlanılmıştır.

Vakaların Arka Planı: Gana; Gana 1992'de çok partili demokrasiye geçmesinden bu yana Batı Afrika'da süreklilik kazanmış ülkelerden biri olarak düşünülmektedir. Eskiden Altın Sahil olarak da bilinen Altın Sahil ve Togo güven bölgesi idi. İngiliz sömürgesinin birleşmesinden oluşan Gana, sömürgeciliğin zincirlerini kıran ilk alt Sahra ulusu olarak 1957'de İngiltere'den bağımsızlığını kazanmıştır.

Altın, kakao ve yakın geçmişte petrol, Gana ekonomisinin kilometre taşlarını oluşturur.[1] Gana kereste, endüstriyel elmas, boksit, mangan, balık, kauçuk, su gücü, petrol, gümüş, tuz ve kireç taşı gibi doğal kaynaklarca zengindir.[2]

Son yıllara kadar Gana Afrika'nın gelişme modeli olarak göklere çıkarılımış ancak 2013'ten beri ekonomisi, büyüyen kamu açığı, yüksek enflasyon ve zayıflayan para birimi ile mücadele etmektedir ve sonuç olarak IMF'den bir kurtarma paketi talep edilmiştir.

Askeri anlamda Gana Flt. Lt. Jerry John Rawlings 1981'de başa geçip siyasi partileri yasaklamadan önce uzun zamanlar boyunca darbeler yaşamıştır. 1992'de yeni bir anayasa kabul edip çok partili politikaya geçtikten sonra Rawlings 1992 ve 1996'daki başkanlık seçimlerini peşi sıra kazanmış ancak 2000'de üçüncü dönem için anayasaya bağlı olarak alıkonulmuştur. John Agyekum Kufuor ondan sonra gelmiş ve 2004'te de yeniden seçilmiştir. Profesör John Evans Atta Mills 2008 başkanlık seçimlerini kazanmış ve devletin başına geçmiş, ancak 2012 Temmuzunda vefat etmiş ve sonrasında 2012 Aralık ayında yapılan başkanlık

[1] http://www.bbc.com/news/world-africa-13433790
[2] http://www.bbc.com/news/world-africa-13433790

seçimlerini de kazanan başkan yardımcısı John Dramani Mahama anayasaya bağlı olarak ondan sonra iktidara gelmiştir.[3]

Gana Fildişi sahili ve Togo arasında Gine körfezinin kıyısında Afrika'nın batı yakasında yer almaktadır. 238.533 km kare toplam kara alanına ve yaklaşık 26 milyonluk bir nüfusa sahiptir. Yönetimsel olarak Gana yaklaşık 216 metropolit, belediye ve bölge meclisi olan on bölgeye sahiptir.

Gana idari bölümleri resmi çalışanlar arasında yaygınlaşan yolsuzlukla mücadele etmek girişimiyle 1988/1989'da yeniden organize edilmiştir. 1980'lerin sonlarında yapılan reform Gana bölgelerini yerel meclislerin yerel yönetimde olması gereken bölümlere ayrılmıştır. Günümüzde Gana ülkenin on bölgesine yayılmış olan ortalama 216 bölge meclisine sahiptir.[4] Gana'da medya, yüksek düzeyde basın özgürlüğüne sahiptir ve özel basın ve yayıncılar önemli kısıtlamalar olmaksızın çalışırlar. Radyo, televizyona olan rağbete rağmen en popüler araçtır.

Vakaların Arka Planı: Türkiye yaklaşık 79 milyon 622[5] bin nüfusu ve ortalama 783.562[6] km kare toplam kara alanı ile bağımsız bir ülkedir. Kozmopolit bir toplum olarak modern Türkiye daha sonradan Türklerin Ata'sı anlamına gelen, Atatürk olarak bilinen, el üstünde tutulan milli kahraman Mustafa Kemal tarafından bozguna uğramış Osmanlı İmparatorluğu'nun Anadolu'daki küllerinden doğurarak 29 Ekim 1923'te kurulmuştur. Atatürk'ün rehberlik ve idaresinde ulusun yönetimi devrim geçirmiş ve geniş çaplı siyasi, dini, sosyal, ekonomik ve yasal reformlar benimsemiştir. Tek partili yönetimin ardından çok partili siyaset denemesi, Demokrat Parti'nin 1950 seçimlerinde zaferi elde etmesi ile sonuçlanmıştır.

Tarihsel anlamda 27 Mayıs 1960'teki ilk darbe Türkiye'deki kalıcı askeri himayenin oluşmasını sağlayacak olan ve sonradan meydana gelen askeri sıkıntılar için çok önemli bir emsal teşkil etmektedir[7].

Daha sonra Türk siyasi partileri sayıca atmıştır ancak demokrasi askeri darbe süreçlerinden önemli oranda zarar görmüştür. 1997'de ordu, postmodern bir darbe olarak anılan Necmettin Erbakan'ın İslam'a dayalı hükümetinin zorla indirilmesine yardım etmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri, Atatürkçülük ya da Kemalizm'in, daha tutucu ve dini eğilimli lider ya da partilerle yer değiştirmesinin önüne geçmek amacıyla, ulusun siyasetine askeri anlamda müdahil olmuştur. Türk Silahlı Kuvvetleri o

[3] https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gh.html
[4] New Districts and nominated DCEs". GhanaDistricts.com. Retrieved 15 January 2016.
[5] https://populationpyramid.net/turkey/2016/
[6] http://www.allaboutturkey.com/info.html
[7] Cener Kener, (2005). *''ANALYSIS: The original sin of modern Turkish politics: The Coup of 27 May 1960.''* Accessed at (http://www.middleeasteye.net/users/ceren-kenar).

zamandan beri Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın savunucusu, koruyucusu olarak hareket etmektedir.

Avrupa ve Asya kıtalarında toprakları bulunanTürkiye'nin stratejik öneme sahip olan yeri, bölgede önemlidir. Atatürk'ün 1938 yılında ölümünün ardından kendisini anayasanın koruyucusu olarak gören ordu, laik değerlere zarar verdiğini düşünen hükümetleri peşi sıra devirmiştir.[8]

Basın anlamında Türkiye'nin resmi medya kuruluşu olan TRT ile rekabet halinde olan yüzlerce özel TV ve radyo istasyonu vardır. Ülkede televizyon en etkili haber aracıdır.[9]

[8] BBC country profile www.bbc.com.
[9] http://www.bbc.com/news/world-europe-17988453.

BİRİNCİ BÖLÜM
ASKERİ DÂHİL OLUŞLAR VE DEMOKRASİ

1.1. ANTİKÇAĞDAN GÜNÜMÜZE DARBE VE DEMOKRASİ ANLAYIŞI

Bir ulus devletin siyasi olaylarında ordunun darbe; dâhil oluş, işgal, devirme, devrim veya müdahil olması, yazılı tarih boyunca tekerrür eden ve hiçbir zaman hoş karşılanmayan bir olan olmuştur.[10] Bunun en yakın örneği 2014'te Tayland ve 2015'te Burkina Faso'daki hükümet darbelerinde görülebilir, ancak Hristiyanlığın ve hatta İslam'ın yayılmasında orta çağ boyunca Roma'dan Rönesans'a ve Viyana kongresinden modern çağa dek tarihi kayıt askeri görevlilerin siyasi liderlerin önüne geçtiği örneklerle doludur.[11] Ancak çağdaş dönemde ordunun siyasi konulara müdahil olması doğrudan düşmanlık olmasa bile müphemlik olarak görülmektedir. Öte yandan özellikle ordunun olumlu bir tutum olarak değerlendirilen müdahil olduğu üçüncü dünya ülkelerinde ve az gelişmiş ülkelerde olmak üzere çok sayıda örnek söz konusudur.[12] Bu çalışmada konu olarak benzer deneyimleri paylaşan Gana ve Türkiye incelenmektedir.

Gana ve Türkiye demokratikleşme sürecinde yaşanan başarısız denemeler bazında askeri müdahalelere uğraması söz konusu olduğunda, birçok ortak noktaya sahiptir. Farklı zamanlarda olmasına rağmen hem iç hem dış güçlerden anayasal düzene geçiş için baskıya girdikten sonra her iki ülke de belediye konseyleri, bölge birlikleri ve diğer sözde alt ulusal aktörler belirleyerek kendi demokratikleşme süreçlerine derinlik katmak istemiştir. Böyle yaparak her ikisi de yürütme organının güçlerini artırmayı ve sadece siyasi ya da partizan politikalar olarak addedilen devlet yönetimi ve genel kontrolü bakımından ulusal eylemlerin uygulanmasında ordunun rolünü olabildiğince düşürmeyi hedeflemiştir.

Her iki ulus da devlet güçlerinin artan kontrolünü kullanma kapsamından uzaklaşarak silahlı güvenlik güçlerinin güçlerini düşürmek amacıyla anayasalarının kapsamı içerisine mekanizmalar yerleştirmiştir. İki cumhuriyetin yürütme ve yasama organları, ıslah için geçerli alternatiflerin mevcudiyetini tanıyarak siyasi merdivenin her düzeyinde doğru ve sürdürülebilir demokrasi uygulamanın üstesinden gelebilmiştir. Onlar için güçlenmenin temelinde, kitlelerin aklına yeterince derinden nüfuz edebilmek tek yol olarak yattığı için güçlenme seçeneğini seçenlerin hırs ve

[10] http://www.au.af.mil/au/afri/aspj/airchronicles/aureview/1982/janfeb/johnson.html#johnson
[11] http://www.au.af.mil/au/afri/aspj/airchronicles/aureview/1982/janfeb/johnson.html#johnson
[12] http://www.au.af.mil/au/afri/aspj/airchronicles/aureview/1982/janfeb/johnson.html#johnson

hüsranları, izlenen siyasi yolda demokratik deneyin kısa yollarını ifade etmek içindir. Askeri darbeler uzun zamandır siyasi geleneğin bir parçası olmuştur. Gerçekten de, Romalı generallerin en meşhuru olarak bilinen Julius Caesar da bir darbe yapmış ve bir başka darbenin kurbanı olmuştur. Dördüncü Roma İmparatoru olan Claudius gibi birçok Roma imparatoru darbelerle iktidara gelmiştir[13].

20. yüzyılın sonlarında darbeler özellikle Latin Amerika (Brezilya, Şili, Bolivya ve Arjantin), Afrika ve Asya (Pakistan) olmak üzere sıklıkla gelişmekte olan ülkelerde görülmüştür. Pasifik (Fiji) ve Avrupa'da da (Yunanistan, Portekiz, İspanya ve Sovyetler Birliği) darbeler olmuştur. 1980'lerden bu yana darbelerin sayısı nispeten azalmıştır. Bunun belki de önemli bir nedeni gelişmekte olan ulusların ekonomik ve siyasi sorunlarının çözümlenmesindeki genel yetersizliktir[14]. Bu durum özellikle Latin Amerika'da olmak üzere silahlı kuvvetleri politikaya karışma konusunda isteksizleştirmektedir. 1998'de Tayland'daki Asya krizi veya 2002'deki Arjantin krizi gibi ekonomik krizler sırasında silahlı kuvvetlerin hiçbir şeye karışmadan oturmaları ve yalnızca 1999'te[15] Pakistan'da ve 1960 ve 1971'de Türkiye'de olduğu gibi ancak ordunun kendisini sivil hükümet tarafından kurumsal olarak tehdit altında hissetmesi durumunda harekete geçme eğiliminde olmaları bu yüzdendir.

Askeri darbeler, güçlü ulusların daha küçük ülkelerde elde etmek istedikleri garantiye almak için kullandıkları bir araç olarak görülmektedir. Özellikle Amerika Birleşik Devletlerinin merkezi haber alma teşkilatı ve Sovyetlerin KGB'si gelişmekte olan ülkelerdeki darbelerin desteklenmesi konusunda itibar ve üne sahiptir. Bu gibi eylemler politik açıdan popüler olmayacak doğrudan askeri müdahalelerin yerine geçmektedir. Fransa ve Britanya da darbeler için destek veren ülkeler içerisinde kendisine yer bulmaktadırlar.[16] Tempe'deki Arizona Devlet Üniversitesinde siyasal bilimler profesörü olan Patrick McGowan'ın[17] Sahra altı Afrika'da yaptığı araştırmasına göre 1956 ile 2001 arasında 80 başarılı darbe, 108 başarısız askeri darbe ve 139 rapor edilen darbe teşebbüsü olmuştur. O zamandan bu yana 11 teşebbüs edilen başarılı darbe olmuştur.

[13] Besong Valery. (2005). *Coup D'Etat and Democracy: The Emergence, Prevalence and Eradication.* s.2.
[14] Besong, s.2.
[15] Besong, s.3.
[16] Besong, s.3.
[17] http://www.dehai.org/archives/dehai_news_archive/aug04/0532.html

1.1.1. Hükümet Darbeleri (Coup D'Etats)

"Coup D'Etat" kavramı inme, vuruş anlamına gelen Fransızca kökenli bir kelimedir ve sözlük anlamında bir devletin yönetimine ya da doğrudan devlete yapılan büyük bir darbe olarak ifade edilmektedir. İktidardan düşürme olarak da bilinen darbe devlet güçlerinin devlet kapsamında ordu veya diğer elitler tarafından yasa dışı ve aşikâr şekilde ele geçirilmesidir.[18] Edwark Luttwak için darbe "hükümetin geriye kalan kısmın kontrolünden alı koymak için kullanılan devlet düzeneğinin küçük ama önemli bir kısmının nüfuzudur".[19] Bir hükümet darbesi faillerin ya da bu işi gerçekleştirenlerin siyasi gücü en azından bir haftalığına elinde tuttuğu zaman genel itibariyle başarılı olarak düşünülür. Bu yüzden bir hükümet darbesi iktidarın daha güçlü silahlı ordu veya siyasi grup tarafından çabuk ve kararlı bir şekilde ele geçirilip kontrol altına alınması olarak tanımlanabilir. Küçük bir grup tarafından tasarlanan ve iktidardaki kişilerin değişmesi istenen bir hükümetin anlık olarak devrilmesi yasadışı bir eylemdir. [20]

Devrimlere tamamen karşıt olarak darbeler kitlesel ayaklanmaları içermez. Dahası tipik olarak gözlemlenen darbelerde siyasetçi ya da askeri generallerin sadece küçük bir kısmı yükümlü liderleri tutuklar, ulusun radyo istasyonu ve televizyon hizmetine el koyar ve kendilerini iktidar ilan eder. Esasında başarılı bir hükümet darbesi hükümetin kazanımlarına yapılan büyük bir vurgun ya da sektedir.[21]

Powell ve Thyne'ne göre[22], darbelerin anayasa dışı yollarla mevcut yönetimi azletmek için devlet düzeni içinde ordu ve diğer elitler tarafından gerçekleştirilen genel olarak başarıya ulaşan çabalar olduğunu ileri sürmektedirler.[23] Vatandaşların darbeleri destekleyebilir olmasına rağmen temelde darbeler sadece ordu, polis ve güvenlik güçleri tarafından yapılırlar. Bir darbenin en temel amacı liderlikte değişim yaratmaktır, ancak darbe komplocuları hükümette kısmi bir değişim yerine daha temel siyasi değişimler talep eder ve niyetlerinin demokratik seçimleri yakın bir zamana çekip bir zaman çizelgesi sunacağını ifade edebilirler[24].

---

[18] Detaylı bilgi için bakın: Powell J. & Thyne Clayton. (2011). *Global Instances of Coups from 1950-2010: A New Dataset.* Journal of Peace and Research 48(2): ss.249- 252.
[19] See Edward Luttwak, *Coup d'Etat: A Practical Handbook* (New York: Alfred A. Knopf, 1969), s. 12.
[20] *http://www.answers.com/topic/coup-d-Etat*
[21] Valery Besong, in *Coup d'états in Africa: The Emergence, Prevalence and Eradication* (2005).
[22] Powell J. & Thyne Clayton, s. 252.
[23] Powell J. & Thyne Clayton, s. 253.
[24] George Derdanopoulos, Erica Frantz, Barbara Geddes ve Joseph Wright. (2016). *Are coups good for democracy?* 2016 ss.1-7

Luttwark'a göre, üçüncü dünya ülkelerinde soğuk savaş dönemi boyunca değişen hükümet veya rejimlerin en yaygın rotalarından biri hükümet darbesi olmuştur.[25] 1945 ve 1985 yılları arasında bu ülkelerde 357'den fazla hükümet darbesi gerçekleştirilmiş ve %51,2 ile bunların sadece üçte ikisi başarılı olmuştur. Toplam sayıya oranla bu yaklaşık 183 tanesinin başarılı olduğu anlamına gelir.[26] Bu süreçte bu fenomenin sıklığı kısmen Asya, Orta Asya, Afrika ve Latin Amerika kıtalarının hızlı bir şekilde sömürgeden kurtulmasından ötürü askeri kişiliklerin yararlandığı çok sayıda avantajın bir sonucudur ve konuları örtbas etmek amacıyla başarılı bir iktidar değişiminin en bilinen unsurlarından biri yine bu yeni rejimlerin uluslararası toplumca anlık olarak tanınmasıdır. Soğuk savaş döneminde gayri meşru rejimlerin kabulü SSCB ya da Amerika tarafından sürekli olarak garanti konusu olmuştur.[27]

Edward N. Luttwark'ın "Hükümet Darbesi: Pratik El Kitabı" isimli eserinde sunduğu üzere darbe küresel çapta değişen çoğu hükümet için en sık şekilde kullanılan, en kolay, en aranan yollardan biridir ve aynı zamanda en başarılı olanıdır. Luttwark'ın öne sürdüğü gibi hükümet darbesi, iktidardan indirilişin mekanizmasını tasarlar ve askeri, siyasi ve sosyal açıdan şartları analiz eder.[28]

Taktiksel anlamda darbeler, ülkenin silahlı kuvvetlerinin geriye kalan kısmını nötrleştirerek ordu hizmetlerinin aktif bölgelerinin doğrudan kontrolünü içermektedir. Aktif olsun ya da olmasın bu grup, liderleri tutuklar veya azleder, çok önemli hükümet birimleri gibi fiziksel kontrol ve iletişim yollarına el koyar ve cadde ve elektrik santrali gibi fiziksel altyapıyı ele geçirir. Darbenin karşıtları komplocularının pozisyonlarını sağlamlaştırmak için önemli kısımları elde etmesini ve hayatta kalan silahlı kuvvetlerle birlikte bütün halkın teslim olup uymasını sağlayıp onlara meşruiyet için hak vermesini sağlayamazsa darbe nihai olarak başarıya ulaşır.

Farklı türlerde darbe vardır. Darbeler gerçekleşen darbenin karakteristik özelliğine bağlı olarak farklı kısımlarda sınıflandırılabilir.

[25] Edward Luttwak, *Coup d'Etat: A Practical Handbook* (New York: Alfred A. Knopf, 1969), s. 12.
[26] Steven David, *Third World Coups d'Etat and International Security* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1987), ss. 1–2.
[27] Luttwak, s.12.
[28] Luttwak, s.12.

1.1.2. Darbe Türleri

Derpanopoulos, Frantz ve Barbara tarafından 2016 yılında gerçekleştirilen "Darbeler demokrasi için iyi midir?" isimli çalışma[29] bu darbeleri dört farklı muhtemel şekilde kategorize etmektedir:

Başarısızlığa uğramış darbe türü:

- Rejim değişikliği olmayan darbe: Bir liderin iktidarda olan grubun kimliğini ya da idari düzenini değiştirmeksizin siyasi idarenin veya otoritenin illegal olarak yer değiştirmesi ile gerçekleşen darbe.
- Yükümlü diktatörlüğün bunlardan birisiyle yer değiştirdiği darbe.
- Diktatörlüğe el koymak ve sonrasında demokratikleşme sürecine geçiş olan darbe.

2016 "Darbeler demokrasi için iyi midir?" çalışmasının sonuçlarından bazıları hem Soğuk Savaş döneminde hem de sonrasında meydana gelen bütün hükümet darbelerinin neredeyse yarısının yeni otokrat rejimler meydana getirdiğini gözler önüne sermiştir. Darbelerce başlatılan yeni diktatörlük formları da darbeye giden yılların tamamına nazaran darbenin hemen ardından gelen yıl içinde daha yüksek baskı oranı içermektedir[30]. Ayrıca kurulan veri tabanına göre darbelerin üçte biri Soğuk Savaş döneminde gerçekleşmiştir ve Soğuk Savaş sonrası darbelerin de yüzde 10'u basit bir şekilde bu rejimlerdeki liderliği değiştirmiştir.[31] Çalışmanın sonucunda olduğu üzere demokrasiler Soğuk Savaşın kontrol edilemez olduğu dönemde ve savaş biter bitmez ortaya çıkan darbelerin ardından tecelli etmiştir.[32]

En önemli olarak, 1968'deki yazısında meşhur siyaset bilimci Samuel P. Huntington belli başlı toplumlarda ordunun uyguladığı işlevlere kati şekilde denk gelen üç geniş tematik alan üzerinden darbe kavramını sınıflandırmıştır. Pretoryan Toplumu bunlara bir örnektir.[33] Toplumun değiştikçe ordunun üst üste binmiş olan rolünün de değişmekte olduğunun altını çizmiştir. Tipik bir oligarşi sisteminde "kitlesel toplum ufukta iken mevcut düzenin koruyucu muhafızı olduğundan" ötürü asker orta sınıf ortamında bir katılımcı ya da söz sahibi iken radikal olarak tanınır.[34]

[29] *Are coups good for democracy?* İsimli çalışma
[30] Derpanopoulos vd. (2016).
[31] Derpanopoulos vd. (2016).
[32] Derpanopoulos vd. (2016).
[33] Huntington, S.P, (1968). *Political Order in Changing Societies.* New Haven and London: Yale University Press; 192-264.
[34] Huntington, (1968).

1.1.3. Darbelerin Geniş Çaplı Sınıflandırması

Huntintong'ın darbeleri üç grupta incelemesi aşağıdaki gibidir:

a. Ani Darbeler: Ani darbelerde asker toplumu oligarşiden radikal pretoryanizme taşıyan reformcu rol üstlenir. Oligarşi pretoryanizminde baskın toplumsal güçler toprak sahipleri, öncü ruhban sınıfı ve askerlerdir. Radikal toplumda orta sınıf önemli bir toplumsal ve siyasi sınıftır. Radikal topluma doğru değişim yavaş bir evrim şeklinde gerçekleşir veya orta sınıf siyasi katılıma geçiş sivil aydın sınıfı tarafından yönlendirilebilir. Radikal pretoryanizme atılım orta sınıf devlet görevlileri atılıma öncülük eden sivil aydın sınıfını yerinden ettiği zaman meydana gelebilir ya da ordu askeri bir darbe halinde mutlak monarşi ya da oligarşiden iktidarı doğrudan ele geçirebilir.

b. Yargıcı Darbeler: Bu darbe türünde toplum, pretoryan toplumun siyasi katılımın orta safhalarında, orta sınıfın siyasetin birebir içinde olduğu ancak kitlelerin düzenli bir şekilde siyasi anlamda hareket ettirilmediği anlamına gelen radikal pretoryanizm safhasındadır. Bu toplum türü diğer orta sınıf unsurların siyasete girmesi için yolu açan ani darbenin ardından meydana gelir. Radikal pretoryan toplumda çeşitli orta sınıf gruplar ayaklanma ya da gösterilerde birbirine karşı eylemde bulunabilir ve ordu düzeni yeniden kurmak, patlamaya hazır siyasi durumu etkisiz hale getirmek ve toplumsal güçlerin siyasetin içine ve caddelere hızla devinimini durdurmak için askeri bir darbe girişiminde bulunabilir.

c. Veto Hükümet Darbeleri: Veto hükümet darbeleri, ordunun kendi kendini yönetmeye katılımı ve toplumsal hareketliliğinde halk kitlesini veto ettiği zaman meydana gelir. Bu yüzden bu veto çeşitliliğinin askeri müdahaleleri doğrudan alt sınıfın siyasete katılımını yansıtır. Veto darbelerinde asker mevcut düzenin muhafızı olarak rol alır. Bu gibi bir durumda ordu büyük ölçekli geniş çaplı sivil muhalefete karşı gelir ve onu bastırır.

1.1.4. Askeri Darbelerin Öncülleri

Belin Aaron ve Evan Schofer tarafından 2003 yılında yapılan "Yapısal bir Darbe Riski Anlayışına Doğru" isimli çalışmada aşağıdaki etkenler darbelerle bağdaşık olarak kendini göstermiştir:

- Devlet görevlilerin kişisel sıkıntıları
- Askeri düzene dair sıkıntılar

- Ordunun popülerliği
- Ordunun tutuma dayalı uyumu
- Ekonomik çöküş
- Ülke içi siyasi kriz
- Diğer bölgesel darbelerden etkilenme
- Dış tehdit
- Savaşa katılım
- Yabancı veto gücü ve ordunun ulusal güvenlik doktrini
- Devlet görevlilerinin siyasi kültürü
- Dâhil edilmeyen kurumlar
- Sömürge mirası
- Ekonomik gelişme
- Farklı olmayan ihracatlar
- Devlet görevlilerinin sınıf oluşumu
- Ordunun büyüklüğü
- Sivil toplumun gücü
- Rejim meşruiyeti ve eski darbeler.[35]

Yukarıda bahsedilenler bir yana darbelerin küresel anlamda genel başarıya ulaşmasına katkıda bulunan çeşitli gerekçe ve motivasyonlara bağlı olarak çok sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu örneklerden biri etnik ve kabile ayrımcılığı, ekonomik yanlış yönetim, destekleyici yabancı hükümetler, yavaş ilerleyen ekonomik gelişme, idari görevlerin sistematik çöküşü, lider deneyimsizliği, fakirlik, kötüye kullanma ve ürün fiyat şoklarını içine alan farklı nedenleri gösteren Bell Curtis tarafından 2016'da gerçekleştirilen "Hükümet Darbesi ve Demokrasi" isimli araştırmada edebi olarak değerlendirilmektedir[36].

Dünya çapında başarıya ulaşmış darbelerin kümülatif ve bütünsel oluşumu gelecekteki darbelerin güçlü bir ön görücüsü olarak öne sürülmektedir.[37] [38] [39]

Melez rejim ve hükümetlerin bir kısmının çok demokratik ya da otoriter devletlere nazaran darbe ihtimallerine karşı daha hassas ve aşırı eğilimlidir.[40]

[35] Belkin, Aaron & Schofer, Evan. (2003). *"Toward a Structural Understanding of Coup Risk"*. Journal of Conflict Resolution 47 (5): 594-620.
[36] Bell, Curtis (2016). *"Coup Detat and Democracy"* isimli çalışma. Comparative Political Studies.
[37] Curtis (2016).
[38] Londregan, John B.; Poole, Keith T. (1990). *"Poverty, the Coup Trap, and Seizure of Executive Power"* World Politics 42 (02): 151-183.
[39] ''*Democracy and Development*''. Cambridge University Press. Retrieved 2016-02-23.

Terörizmin darbelerin ortaya çıkmasında etkendir.[41] Bir başka çalışmaya göre, darbeler üzerine gerçekleştirilmiş etnik unsurlar ve darbeler arasında bir bağ olduğunu ortaya çıkarmıştır: "liderler etnik ordular kurmak veya kendinden önce gelenlerin bıraktıklarını ayrı kılmak istedikleri zaman askeri görevlilerden gelen şiddetli direnci provoke ederler''.[42]

1.1.5. Darbe Sağlama Sanatı

Darbe sağlama olarak ifade edilen noktada rejimler herhangi küçük bir grup için iktidarı ele geçirmeyi güç kılan yapılar ortaya çıkarır. Bu darbe sağlama stratejileri ordu içinde aile, etnik ve dini grupların stratejik olarak yerleştirilmesini, düzenli orduya paralel silahlı bir gücün oluşturulmasını ve sürekli olarak birbirini kontrol altında tutan üst üste binmekte olan yargıyla birlikte çoklu ülke içi güvenlik unsurlarının geliştirilmesini içerebilir.[43] Araştırma bulguları bazı darbe sağlama taktik ve tekniklerinin darbelerin yüksek oranda ortaya çıkma riskini azalttığını onaylamaktadır.[44] [45] Braithwaite ve Sudduth tarafından tam olarak ifade edildiği üzere darbe sağlama askeri görevlilerin etkinlik ve etkililiğini önemli oranda aşağı çeker.[46]

1.1.6. Darbeler neden başarıyla sonuçlanır?

N. Singh kitabında darbelere yol açan ve darbeye teşebbüs halinde bu darbelerin başarısızlıktan çok bir başarıyla sonuçlanmasını gösteren şartları sınamaktadır.[47] Çalışmasının gösterdiği sonuçlara göre darbelere yasal anlamda eksik, demokratik olmayan, diktatör ya da otokrat olmayan ve geçmişinde gerçekleşmiş darbe girişimleriyle karanlık bir tarihe sahip bölgelerde çok sık bir

---

[40] Hiroi, Taeko; Omori, Sawa (2013). *"Causes and Triggers of Coups d'état: An Event History Analysis"*. *Politics & Policy* **41** (1): 39–64.
[41] Aksoy, Deniz; Carter, David B.; Wright, Joseph (2015). *"Terrorism and the Fate of Dictators"*. *World Politics* **67** (03): 423–468.
[42] Harkness, Kristen A. (2016*). "The Ethnic Army and the State Explaining Coup Traps and the Difficulties of Democratization in Africa"*. *Journal of Conflict Resolution* **60** (4): 587–616.
[43] Deniz vd., s. 423–468.

[44] T., Quinlivan, James (2000). *"Coup-Proofing". www.rand.org. Retrieved 2016-01-20*

[45] Powell, Jonathan (2012). *"Determinants of the Attempting and Outcome of Coups d'état". Journal of Conflict Resolution **56** (6): 1017–1040*

[46] Braithwaite, Jessica Maves; Sudduth, Jun Koga (2016). *"Military purges and the recurrence of civil conflict". Research & Politics **3** (1):*
[47] Singh, N., (2014). *Seizing Power: The Strategic Logic of Military Coups*

şekilde teşebbüs edilmektedir.[48] Ayrıca darbe girişimlerinin seçim yapılan dönemlerde bazı ülkelerde daha popüler olduğunu da öne sürmektedir.[49] İfade ettiği üzere darbe sonuçları meydan okuyucuların statüsü ya da o muhitteki geçmişte başarısızlıkta sonuçlanmış bir darbe tarihi ile bile tahmin edilebilir. Yani, darbelerin sonuçları koordinasyonu ile ilgili değişkenlerce tahmin edilmektedir. Ona göre, siyasi, bölgesel, ekonomik, dini, kabileye ait ya da toplumsal olsun bilinen hiçbir şart ya da etken istatistiki anlamda hayati öneme sahip değildir. Girişimlerin ve sonuçların tahmine dayalı motifleri tutarsızdır.[50]

Çalışmasında Singh, ilk olarak ordunun en üstünden gelen darbeyi anlatmıştır. Bu seviyede üst düzey generallerin temel amacı altlarındaki düşük rütbeli görevlilerin nihai zirve için savaşta mücadele ederken herkesi saf dışı bırakmak adına esasen yönetim birimlerine öncülük ettiğinden emin olmaktır. Darbenin başarıyla sonuçlanacağını garanti eden ve desteklerinin hoş bir şekilde karşılık bulacağına dair onları kendilerine inandırmak isterler. Üst düzey görevliler hükümet liderlerinin siyasi iktidarı kendilerine devretmesi için zorlayarak darbe iddiası altında basit şekilde bir toplantı düzenlemeyi içine alan uygulayabilecekleri geniş çaplı teknik, taktik ve stratejiye sahiptirler.[51] Singh'in değerlendirmeye aldığı bu darbe türleri çabuk bir şekilde gerçekleştirilir ve hayat kaybı, kaos ya da katliam içermez.

Bir diğer çarpıcı etken ise belli başlı darbelerin liderlere karşı gelme yetisinin neredeyse olmadığı yerlerde başarıya ulaşmasıdır. Tümgeneral, yarbay ve hatta albaylar tarafından gerçekleştirilen darbeler askeri düzenin ortasından bağımsız kılınan ve çok büyük rakamlarda ateş gücü ve mühimmatı içine alabilen darbeler olarak tanımladığıdır. Singh için bunlar esasında liderliği güvence altına alabilmek için mücadele etme ve gerçek değişimlerden sorumlu ordu birlikleridir. Bu tür darbelerle ilgili bilinen genel bir gerçek uygun bir zaman diliminde ülke içindeki stratejik ve sembolik alanları ele geçirdikleri ve darbe için ulusun geniş desteğini tüm dünyaya açarak başarısızlıklarının kaçınılmaz olduğunu düşünen muhalif güçlere karşı bir uyarı yayınladığıdır. O zaman darbe liderleri tüm ulusun müfreze ve ordu gücünün yakın zaman içinde askeri birliklere dâhil olacağını düşünen diğer işbirlikçi olmayan askeri görevlilerden destek talep etme ve popüler inanışı şekillendirme girişiminde bulunurlar. Bu noktada Singh destek arama ve popüler inanışları manipüle etmenin dolaylı ve illegal bir yolu olarak bu stratejinin iyi bir örneğini

[48] Singh, N., (2014).
[49] Singh, N., (2014).
[50] Singh, N., (2014).
[51] Singh, N., (2014).

sunmaktadır. Bunu ancak kitleler arasındaki güvenirlik düzeyini artırmak için önemli devlet tesislerinin kontrolünü ele geçirerek başarırlar. Singh'e göre bu tür darbeler üst düzey askeri görevlilerden gelen darbelere nazaran daha az başarıyla sonuçlanmaktadır.

Son olarak askeri rütbe sıralamasının tabanından kaynaklanan darbeler vardır. Bu kategori yetkili olmayan görevlileri, kaptanlık rütbesine kadar uzanan subay ve erleri içine almaktadır.[52] Bu darbe türü genel itibariyle popüler destekten yoksundur ve çok daha düşük bir başarı ihtimaline sahiptir. Çünkü görevliler çok düşük bir profile sahiptir ve sadece üstten yönetilebilmektedir. Yetkileri ve sayıları buna yetmeyeceği için isyan etme yetisine de sahip değillerdir. Rütbeleri ya da inandıkları şey her ne olursa olsun üstler bu tür bir ayaklanmanın otomatik anlamda kendilerini de etkileyeceğini bildiklerinden ordu gücünün bütünsel yapısını da çözmeleri gerekir. Bu basit gerekçenin bir sonucu olarak bu tür darbe girişimlerinde tabanda yer alanlar başarıya ulaşmadan önce tehdit, şiddet, karmaşa ve katliamla şekillendikleri için liderlik mücadelesinin en sert noktalarına dâhil olurlar.[53]

1.1.7. Demokrat Hükümetlerin Kurulması

Darbelerin önlenmesi için demokratik hükümetler kurulmalı, seçimlerde özgür ve adil biçimde oy kullanılabilmesi için bağımsız seçim yasası kabul edilmeli, konuşma özgürlüğü ve insan haklarına ve anayasaya saygı cesaretlendirilmelidir. Bu gibi demokratik olmayan rejimleri besleyen hükümetler muhalefet partilerinin üyelerini ve orduyu mevcut hükümetlerin indirilebileceği ve çok ihtiyaç duyulan reformların yapılabileceği tek araç olarak darbe yapmaya teşvik etmektedirler. Liderler çok sayıdaki siyasi partiler arasındaki diyalogu cesaretlendirmeli ve muhalefet partilerini yönetime katılmaya teşvik etmelidir. Bunun gibi, mevcut rejimden hoşnut olmayan yurttaşlar görüşlerini oy sandıkları üzerinden dile getirebilirler. Bu fırsat ellerinden alınırsa ve hükümet gücünü yurttaşları bastırmak için kullanırsa birçoğu hükümeti gayrimeşru yollardan devirmeye karar verebilir.[54]

ABD ve Avrupa Birliği zaman içinde gayrimeşru yollardan iktidara gelen liderleri tanımaktan vazgeçmelidir. Ayrıca, ulusları iyi yönetime teşvik etmeye zorlamalı ve başkanlık hükümleri için sınırlar belirlemelidirler. Mevcut başkanın ve iktidardaki partinin sonsuza kadar iktidarda kalmasına izin veren stratejik anayasa

[52] Singh (2014)
[53] Singh (2014)
[54] Besong, s.20

değişiklikleri caydırılmalı ve hukuka uymayan hükümetler için cezalar belirlenmelidir. Afrika Birliği darbe teşebbüslerinde adı geçen yurttaşlarına adalet dağıtmayan üye ülkelerin dışarıda bırakılması konusunda Birleşik Devletler, Avrupa Birliği ve hatta Güney Amerika Uluslar Topluluğu ile işbirliği yapmalıdır. Darbelere karışan üye ülkeler veya kişilere karşı ciddi cezalar veren yasalar geçirilmelidir. Şu ana kadar kıtaya salgın gibi yayılmış yabancı ülkeler ve kişilerin rollerini incelemek için görev güçleri kurulmalıdır. Suçlu bulunanlardan çatışmalar sırasındaki gaddarlıkların ve kaybedilen yaşamların hesabı sorulmalıdır[55].

Darbeler bazı nedenlerin bir bileşimi nedeniyle başarısız olabilir[56]: ve hükümetlerin istihbarat hizmetleri darbeyi bebeklik döneminde teşhis edebilirler. Grup içinde bir "köstebek" bulunabilir, dost bir yabancı istihbarat servisi darbeyi planlama aşamasında tespit edebilir ve hedef alınan hükümete haber verebilir. Harekete alınmayan subaylar darbeye direnebilir ve "işgal kuvvetlerine" karşı çıkabilir, hayati birimlerden biri hedefine varamayabilir, sadık hükümet birliklerinden biri darbe planlayıcılara karşı çıkabilir ve nadir durumlarda genel halk veya uluslararası toplum darbeyi protesto edebilir, darbe planlayıcılarını suçlayabilir ve "yeni hükümeti" tanımayı reddederek kaçan askerleri kışlalarına dönmeye zorlayabilir. Liderler yasalar geçirerek ve uygulayarak ve darbeleri caydıracak bir ortam sağlayarak kıtada güvenliğin ve demokrasinin sürdürülmesi için çaba göstermelidirler[57].

1.2. DEMOKRASİ

İnsanoğlu doğası itibariyle dinamiktir, yani kendini daha iyi hissetmek için sürekli gözü açıktır ve yeni keşifler arayışındadır. Siyaset alanında dahi, kişi farklı türlerde deneyimlemelerde bulunmak zorunda kalmıştır. Bütün bu deneyimlemelerin ardında yatan akıl bir ulusun egemenliği ve tüm vatandaşların bireysel özgürlüklerinin dengelenmiş olduğu bir sistemi inşa etmek içindir.[58] Dolayısıyla insanoğlu bu mükemmel deneyim arayışında yerküreyi dolaşmak zorunda kalmış ve nihayetinde demokrasi olmuştur.

Demokrasi terimi antik Yunan'a ait köklere sahiptir. Halkın gücü anlamına gelir. Günümüzde demokrasi olarak addedilebilen en erken sistem Atina'ya

[55] Besong, s.23
[56] Besong, s. 23
[57] Besong, Valery (2005). ***Coup d'états in Africa: The Emergence, Prevalence and Eradication***.
[58] http://www.studylecturenotes.com/social-sciences/law/405-what-is-democracy-definition-and-types-of-democracy

uzanmaktadır. Bu eski sistemde sadece erkek toprak sahiplerinin oy kullanma hakkına sahip olduğunu unutmamak gerekir. Bu esas 15 ve 16. yüzyılları boyunca Floransa'da da yaşanmıştır. O dönem boyunca merkezi anlamda tepede bulunan figür Niccolo Di Bernardo Machiavelli idi. Kendisi bir düşünen ve aynı zamanda günümüzde "prens" olarak da bilinen yolsuzluk yapan siyasetçiler için yazdığı el kitabı ile tanınmış olan İtalyan bir diplomattı.[59]

Kimin seçileceğine ve hükümetin nasıl işleyeceğine dair hiçbir söz hakkına sahip olmayan insanları içine alan aristokrasi, diktatörlük, otokrasi, monarşi ve oligarşi gibi bilinen yönetim şekillerine mukayesen bir demokrasinin vatandaşların seçilen temsilcilerinden elde edilen girdinin ülkenin yönetimini belirlediği şeklinde en öne çıkan yönetim sistemi olduğu söylenmektedir. Anlam itibariyle kavram halka dayalı bir yönetimdir. Ancak günümüzde demokrasinin kendisi çok farklı şekillerde ifade edilmektedir – en iyisinin hangisini olduğuna dair önde gelen çeşitli demokrasiler arasında bunun fazlaca anlaşmazlığa neden olduğu da aşikârdır.[60]

Vurgulanması gerekir ki Yunanlar ve Romalılar günümüz demokrasisinin öncüleridir. Aşağıda tam kavramı daha detaylı olarak göreceğimiz üzere Atina demokrasisinin bilinen üç temel dalı meclis, konsey ve mahkemeydi. Meclis halk meclisi olarak da bilinirken, konsey "500" olarak ifade edilir ve mahkeme "Halkın Mahkemesi" olarak karşılık bulurdu. Önemli olarak hem 500'lük Konsey hem de Meclis sözde yasa yapıcı odaları ile birlikte sadece yasamadan sorumluydu.[61]

Demokrasi Magna Carta konseptinde de derin köklere sahiptir. Magna Carta İngiltere'nin 1215 yılında imzalanan bilinen en büyük anlaşmasıdır. Statükoya meydan okumak için ilk anlaşma olmuştur: kralı yakın takibe alıp kendisini[62] hukukun üstünlüğüne tabi tutarak kralın başarılı otoritesi ve yürürlükte olan kitlelerin feodal kötüye kullanımdan korunmasını sağlama.

1.2.1. Demokrasinin Antik Kökenleri

Günümüzde Yunanistan'da bulunan Atina şehri 508 yılının dönümünden yaklaşık olarak MÖ 322 yılına dek radikal anlamda demokratik bir yönetim altında yaşamıştır. 508'den Atina yönetiminde orada ya da burada demokrasi ve 322'den sonra uzun yıllar boyunca hayatta kalmayı başarmış bilinen başka demokratik

[59] http://freedomflotilla.eu/a-brief-history-of-democracy/
[60] www.livescience.com/20919-democracy.html.sthash.BROak4FN.dpuf
[61] www.livescience.com/20919-democracy.html.sthash.BROak4FN.dpuf
[62] www.livescience.com/20919-democracy.html.sthash.BROak4FN.dpuf

kuruluşlar söz konusuydu ancak bu 186 yıl boyunca Atina şehri kendi kendine yetebilecek şekilde demokratik, otonom, agresif [63] ve ongundu.[64] Atina'daki demokrasi vatandaşlara oy hakkı vermekle sınırlı değildi. Atina cumhuriyet değildi ve halk yasa yapıcıların temsil yapısı tarafından yönetilmiyordu. Gerçek anlamda halk, savaş ve barış konularından tut hatta feribot kaptanlarının uygun kriterlerine dek büyüklü küçüklü her konuda bireysel olarak tartışarak ve oy kullanarak kendilerini yönetmekteydi.[65] [66] Atina demokrasisi elbette avam idaresinin herkese açık hale getirilmiş bir yarışmasıydı. Atinalılar güçler ayrılığı ve eyleme geçmeden evvel düşünceyi desteklemek babında zamanın değerini çok iyi bir şekilde anlamışlardı.

Yine de Blackwell profesyonelliğin belli başlı işlerde ve sorumluluğun çoğu iş için gerekli olduğunu ve bazı işlerin de mutlak iş güvenliğini gerekli kıldığını çok iyi bir şekilde anlamış olduklarını ifade etmiştir.[67] Sistem zaman süresince değişmiş, beşinci yüzyılda iki kez bozulmaya uğramıştır. Bu süreç dâhilinde zengin geçmişi boyunca pek çok noktada eleştiriye kati şekilde açıktır. Ama yine de herhangi bir noktada genel itibariyle tanımlayabildiğimiz bu iki yüzyıl boyunca yeterince uyumlu şekilde gerçekleşmiştir. Ayrıca adaletsizlik, kararsızlık ve mantıksızlık anlarına rağmen bütün dünyanın dikkatini hak etmek göze çarpan bir deneyim olmuştur.

Atinalılar demokrasi yönetimini halka(demos) vermişti. Demos terimi Atinalılar için ayrı ayrı hepsinin hayati önemi olan çok farklı anlamları vardır. Demos "köy" için kullanılan yunanca bir kelimedir ve genellikle "Deme" diye çevrilmektedir. "Deme" oy seçim bölgesi ya da okul bölgesi için bir mıntıka gibi Atina devletinin yönetiminin en küçük birimiydi. 18 yaş ve üzeri genç vatandaşlar kendi "demelerinin" resmi görevlisi olarak kendilerini öne sürer ve on sekiz yaş ve üzerini olduklarını, ebeveynlerinin de Atinalı olduğunu ve son olarak kendilerinin köle olmadığını kanıtlama gibi gerekli şart ve sorumlulukları yerine getirdikten sonra Meclis listesine dâhil olurdu.[68]

Atinalıların kendilerine göre o zamanlarda Demos kelimesinin diğer bir anlamı basit şekilde yasal anlamda yer alan sakin, Atina şehrinin bireyleri ya da yerlileri ve kolektif vatandaşlar bütününden oluşan halktı. Dolayısıyla aklı başında her genç erkek kendi Demos ya da Demesinde (yunan diline göre) kabul görür, dolayısıyla

---

[63] Daha Fazla bakmak için: Christopher W. Blackwell: *"Atinalı Demokrasi: kısa bir özetini.* Adriaan Lanni , ed , *"Atina Kanun Demokratik Bağlamında "* (Hellenic Studies On-line Tartışma Serisi için Merkezi) . . C.W. Blackwell , ed yayınlanamaz , Demos : Klasik Atina Demokrasisi (A. Mahoney ve R. Scaife , edd Stoa : . Beşeri 28 Şubat 2003 (www.stoa.org) baskı elektronik yayın için bir konsorsiyum.

[64] Christopher W. Blackwell, "*Athenian Democracy'' (www.stoa.org)* Şubat 28, 2003.

[65] Christopher W. Blackwell, "*Athenian Democracy'' (www.stoa.org)* Şubat 28, 2003.

[66]http://www.stoa.org/projects/demos/article_democracy_overview?page=all&greekEncoding=UnicodeC#top

[67] http://www.stoa.org/projects/demos/article_democracy_overview?page=all&greekEncoding=UnicodeC#top

[68] Detaylı bilgi bakın: Christopher W. Blackwell. *''Atinali Demokrasi: Kısa Değerlendirme''*

otomatik olarak halkın bir üyesi olarak kalifiye kılınırdı. Temsilci bir üye olarak o toplumun merkezi bir kurumu olan meclisteki tartışmalara aktif olarak katılabilirdi.

Cristopher W. Blackwell'e göre genelin hükümleri, yasaları, kuralları ve ifadeleri şu şekilde yorumlanmaktadır: "Halk için en uygun görünen…" Bu, Amerikan anayasasında "Halk olarak biz…" şeklinde geçen popüler ifadeye çokça benzemektedir. Bu bakımdan Demo meclisten gelen ifadeler be demokrasinin bir diğer bilinen kurumu olarak 500'lük konseyden kaynaklanan ifadeler arasında kesin bir ayrım yapar.[69] Dolayısıyla belli yasalar "Halk için en uygun…" olarak ifade edilirken bazıları "Konsey için en uygun görünen" olarak açıklanabilir ve başka yasalar ise "hem Halk hem de Konsey için en uygun görünen…" olarak ifade edilir.[70]

Açıklık hedefleri bakımından antik Atina halkı devlet içindeki üyelerin davranışını yönlendiren ve kontrol eden meclisten vatandaşlar, genel halk, bütün olarak yerel köy ve bir muhit anlamına gelmekteydi.[71]

Kısacası Atina'nın demokratik yönetimi üç temel kuruluş ve daha az öneme sahip birkaç ek kuruluşa dayanmaktaydı. Üç en önemli yönetim destekçisi Halk Meclisi, 500'lük Konsey ve Halk Mahkemesi idi. Bunlar hükümdarlar, yüksek hukuk meclisi konseyi, askeri generaller tarafından hünerli bir şekilde destekleniyordu. Şehir için asıl yasama ve yasaların uygulanması geçici yasa yapıcılar odasının yardımıyla birlikte hem meclis hem de konseyden oluşmaktaydı.

1.2.2. Modern Dönem Demokrasisi

Günümüzde bildiğimiz üzere demokrasi Amerikan anayasasının ardından Bağımsızlık Bildirgesinin ilan edildiği dönem boyunca 17 ve 18. yüzyılda Aydınlanma Çağına dek kesin bir şekilde ifade edilmemişti. Terim güçler ayrılığına sahip şekilde yapılandırılmış bir hükümet anlamına gelecek şekilde evrime uğramış, temel dini özgürlükleri, vatandaşlık haklarını ve kilise-devlet ayrımını desteklemiştir.

1.2.3. Demokrasi Türleri

"Parlamenter Demokrasi" içerisinde parlamentoda en yüksek temsile sahip parti ya da parti koalisyonlarının olduğu İngiltere temelli bir demokratik yönetim şeklidir. İki tür parlamenter yönetim mevcuttur. Seçilmiş temsilciler aracılığıyla

[69] Detaylı bilgi bakın: Christopher W. Blackwell. *"Atinali Demokrasi: Kısa Değerlendirme"*
[70] Detaylı bilgi bakın: Christopher W. Blackwell. *"Atinali Demokrasi: Kısa Değerlendirme"*
[71] Detaylı bilgi bakın: Christopher W. Blackwell. *"Atinali Demokrasi: Kısa Değerlendirme"*

Yasama Organı Meclisinden oluşan iki meclisli sistem bir tarafta yer alırken öte tarafta seçimler ya da atama yoluyla yer alan Senato vardır. Parlamenter demokrasi sisteminde iktidar partinin lideri başbakan ya da bakan olur ve ülkeyi yönetir. Lider parti gözden düşerse iktidara geçen parti kendi başbakan ya da bakanını seçer. Birleşik Krallık ve Almanya bunun örnekleridir.

1790'lı yıllardan 1820'li yılların başına dek Jefferson demokrasisi Amerikan siyasi sahnesini etkisi alınan alan iki felsefeden biriydi. Terim genel anlamda ilk Amerikan siyasi partisi olan Alexander Hamilton'un Federal Partisine karşı koymak adına Thomas Jefferson tarafından hazırlanmış olan demokrat cumhuriyetçi parti ideolojisine karşılık gelmektedir.[72] Jefferson bakış açısı bütün erkek vatandaşlar için siyasi eşitliğe inanırken federal siyasi platformu, yönetimde mali sorumluluk vurgusu yapmaktaydı.

O zaman Andrew Jackson tarafından yönetilen Jackson demokrasisi olarak da bilinen başka bir tür de vardı. Bu, Jefferson hükümet tarzı tarafından sürekli olarak destek gördüğü üzere elit ve eğitimli kesimden ziyade sıradan halkın ihtiyaçlarını ön planda tutan siyasi bir hareketti.

1830'ların ortasından 1854'e dek devam eden bu süreç sistemini ifade etmekteydi. Jefferson'ın Demokrat-cumhuriyetçi partisi 1820'lerde ayrılmıştı. Jackson taraftarları modern demokrat partiyi oluşturmuşlardı. Adams ve Jackson-karşıtı ihtilaflar Whigs olarak yakın zaman içinde tecelli etmişti. Bu dönem partizan gazetelere, siyasi ayaklanmalara ve şiddetli parti taraftarlığına hız kazandırmıştı.[73]

1.2.4. Demokrasinın Sınıflandırmalar

Günümüz Amerikan siyasi sistemi demokratlar ve cumhuriyetçilere dayalı iki partili sistemdir. Bağımsız partiler on yıldır bu iki partili sisteme karşı çıksa da ülke bir asırdan fazla zamandır iki partili sisteme dayalı yönetilmektedir. Demokrasiler sosyal ya da liberal olarak da kategorize edilebilir. Anayasa demokrasileri olarak da bilinen liberal demokrasiler özgür ve adil seçimler, rekabetçi siyasi süreç ve evrensel oy hakkı ilkelerine dayanmaktadır. Liberal demokrasiler Fransa, Hindistan, Almanya, İtalya ve Amerika gibi anayasa cumhuriyetleri ya da Japonya, İspanya ya da İngiltere gibi anayasal monarşi şeklinde oluşabilir.[74]

[72] http://www.livescience.com/20919-democracy.html#sthash.ffRjj7UV.dpuf
[73] http://www.livescience.com/20919-democracy.html#sthash.ffRjj7UV.dpuf
[74] http://www.livescience.com/20919-democracy.html#sthash.ffRjj7UV.dpuf

19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan sosyal demokrasi eğitim, sağlık, işçi tazminatı ve çocuk ve yaşlı bakımı gibi diğer hizmetlere evrensel anlamda ulaşımı savunmaktadır. Kapitalist sisteme temelden karşı çıkan Marksistler gibi solda yer alan diğerlerinin aksine sosyal demokratlar kapitalizmi devlet düzenlemesi ile yenilemeyi amaçlamıştır.

1.2.5. Yönetim Organları

Üç tür yönetim organı vardır: yürütme organı (Cumhurbaşkanı), yasama organı (Kongre) ve yargı organı (Yargıtay). Bu organlar teoride iktidarın kötüye kullanılmasının önüne geçmek için kuvvetler ayrılığını destekler. Kongrenin kontrolü Senato ve ayrı olarak temsilciler meclisindeki çoğunluğa bağlı olarak bir parti ya da kolun elinde olabilir. Bir kaçını belirtmek gerekirse yargı değerlendirmesi, yargı bağımsızlığı, güçler ayrılığı, hukukun üstünlüğü, özgür konuşma ve basın hakkı gibi kavramlar söz konusudur.[75]

1.2.6. Demokrasi Neyi Gerekli Kılar?

Daha önce de belirtildiği gibi demokrasinin ortaya çıkışı MÖ 6. yüzyıla dek uzanmaktadır. Terim belli bir topluma ait bütün bireylerin siyasi sahnede eşit hakka sahip olduğu bir sistem olarak ifade edilir. Bir demokraside önemli olarak görülen bazı inanışlar vardır:[76]

1. İfade ve din özgürlüğü: Bu kavram konuşma, basın, medya ve siyasi görüşler özgürlüğünü içermektedir.

2. Oy hakkı: Her birey kişisel olarak kimi seçiyorsa onun için oy kullanma hakkına sahip olmalıdır.[77]

3. Güçler ayrılığı: İktidar farklı kuruluşlar arasında ayrılmalıdır.

4. İnsan Hakları: Her birey kendinden alınması imkânsız olan haklara sahiptir.[78]

Siyasi dünya çapında demokrasi kavramının karakteristik özelliklerinin genel kabulüne dair kati bir fikir birliği yoktur. Ancak hukukun üstünlüğü, siyasi özgürlük ve yasal eşitlik önemli özellikler olarak tanımlanmaktadır. Bu genel özellikler hem

[75] http://www.livescience.com/20919-democracy.html#sthash.ffRjj7UV.dpuf
[76] www.freedomflotilla.eu/a-brief-history-of-democracy/
[77] www.freedomflotilla.eu/a-brief-history-of-democracy/
[78] www.freedomflotilla.eu/a-brief-history-of-democracy/

yasama hem de idari süreçlere eşit bir şekilde ulaşıma sahipken hukukun önünde aynı ve eşit sayılan her vatandaşa verilmiştir. Örneğin demokrasilerde her oy seçim boyunca her kim oy kullanırsa kullansın eşit ağırlığa sahiptir. Yine temsilci olan birine mantıksız bir kısıtlama uygulanamaz. Son olarak vatandaşların temel özgürlüğü meşrulaştırılmış bireysel haklar ve anayasaca korunup yüceltilmiş kişisel özgürlüklerce güvence altına alınmaktadır.[79]

Demokrasinin beş temel ilkesi sosyal eşitsizlik, çoğunluk yönetimi, azınlık hakları, özgürlük ve uyumdur. Bunların hepsi çeşitliliğe karşılıklı saygı temel etik ilkesindeki ortak bir esastır.[80]

Sosyal eşitlik iş yerinden, yargı sistemine dek hayatın birçok noktasında yer alan geniş çaplı bir konudur. Demokraside temel olan çoğu insan için bu, seçim boyunca sürmese de bütün vatandaşların siyasi katılımda eşit hakka sahip olması gerektiğidir.

Herkes gerçek bir demokrasiden bahsederken sadece çok küçük demokratik toplumlar aynı anda her bir bireyin çıkarlarına hizmet edebilmektedir. Bu yüzden genel fikir birliğinden ziyade çoğunluk yönetimi büyük demokratik medeniyetler için uygulamada esastır.

Bu, toplum içindeki azınlıkların haklarının elinden alındığı anlamına gelmez ancak gerçek bir demokrasi doğal olarak din, ifade, meclis ya da adil yasal süreç olsun azınlık haklarını savunur.

Teoride demokratik özgürlük karşılıklı saygının mutlak amacını korumak amacıyla yasama haricinde tamamen serbest hale getirilmesi gerekir. Ancak uygulamada bu gibi yasamayı desteklemek maliyet gerektirir ve bu yüzden özgürlüğü kısıtlayabilecek olan karşılıklı saygı tanımlamasının çeşitli yorumlamalarından bahsetmek gerekirse vergilendirme bu noktada öne çıkmaktadır. Uyum dürüstlük, merhamet ve yolsuzluğun ortadan kaldırılması ile ilgilidir ve uygulamada en çok göz yumulan ilkedir.

1.2.7. Demokrasi ile İlişkileri

Modern demokrasilerde önde gelen özellikler şu şekildedir:

a. Seçilmiş temsilci:

[79] http://www.governmentvs.com/en/democracy-definition/model-1-11
[80] http://www.ask.com/government-politics/five-foundations-democracy-ba6ec165452796369

Demokraside halk tarafından seçilmiş olan temsilciler yönetimin politikalarını ve yasalarını belirler.

b. Seçimler temsilcileri seçmek için gerçekleştirilir.

Bütün yetişkin vatandaşlar seçimlere katılma ve oy kullanma hakkına sahiptir. Seçimler özgür ve adil olmalı ve düzenli aralıklarla gerçekleştirilmelidir. Belli bir yaşa ulaşmış olan vatandaşlar seçimlerde rekabet etme hakkı kazanır. Örneğin Gana ve Türkiye'de oy kullanma yaşı 18'dir.

c. Vatandaşlık hakları

Demokrasinin önemli özelliklerinden biri vatandaşlara üst düzey haklar tanımasıdır. Vatandaşlar konuşma, ifade ve bilgi özgürlüklerini kullanır. Dernek kurma, derneğe katılma veya dernekten çıkma hakları vardır. Siyasi parti kurma hakkı da bu haklar arasında yer alır.

d. Hukukun üstünlüğü:

Demokrasinin bir diğer özelliği hukukun üstünlüğünü güvence altına almasıdır. Hukuk üstündür ve bütün vatandaşlar yasa önünde eşittir. Kimse yasanın üstünde görülmez.

e. Yargı Bağımsızlığı

Yargı bağımsızlığı demokrasinin önemli bir özelliğidir. Yargı herhangi bir yasama ya da yürütme kontrolünden uzak olmalıdır. Yargıçlar dürüst olmalı ve adaleti tarafsız bir şekilde dağıtmalıdır.

f. Düzenli Muhalefet Partisi

Demokrasinin bir diğer özeliği devlet içinde düzenli muhalif parti ya da partilerin varlığıdır. Çoğunluk partisi hükümeti kurar ve yasamada azınlığa sahip olan parti muhalefet partisini ortaya çıkarır.

Muhalefet partisinin gözü hükümetin politikaları ve işleyişindedir. Hükümetin yanlış politikalarını eleştirerek yönetimin halkın refahı için yasa yapması ve politika belirlemesi konusunda zorlamalarda bulunur. Devletin diktatörlükten uzak kalmasını sağlar.[81]

1.2.8. Demokrasi ile ilişkili Terimler

a. Doğrudan Demokrasi:

İnsanların bütün politikalara doğrudan katıldığı bu yönetim şekli aynı zamanda saf demokrasi olarak bilinir. Herhangi bir yönetim şekli için bir takım karakteristik özellikler onun çerçevesini ve yapısını ifade eder. Halk için sistemin hızlı süreci, insan hakları, oy kullanma gücü ve öz yetkilendirme doğrudan demokrasinin iyi yanları iken oy kullanma duyarsızlığı kusurlarından birisidir.[82]

b. Temsili Demokrasi

Bu, seçilmiş bireyler kavramına dayalı demokratik yönetim şekline karşılık gelir. Demokratikleşme temsil yolunda iken kurulan bir hükümet tarzı olarak da tanımlanabilir. Seçilmiş temsilciler, özgürlük, çoğunluk yönetimi, insan hakları, oy kullanma gücü temsili demokrasinin iyi tarafları iken, yüksek yolsuzluk oranı, oy kullanma duyarsızlığı, bazı temsilciler için kötüye oy kullanma ihtimali kusurlu noktalarıdır.[83]

c. Sosyal demokrasi

Bu, demokrasiye dayalı sosyalist bir yönetim sistemidir ve yirminci yüzyılın ikinci yarısı boyunca sosyal model ve ekonomik politikalara karşılık olarak kullanılmaktadır. Eşit dağıtılmış refah, hükümet destekli sağlık hizmeti, azınlık grupların korunması, devlet destekli yüksek eğitim sosyal demokrasinin iyi yanlarını oluştururken yüksek vergi ve uzun vadeli olmayan hedefler kötü yanlarıdır.[84]

[81] http://www.preservearticles.com/2012051632235/what-are-the-five-features-of-democracy.html
[82] http://www.preservearticles.com/2012051632235/what-are-the-five-features-of-democracy.html
[83] http://www.governmentvs.com/en/what-is-representative-democracy/model-43-0
[84] http://www.governmentvs.com/en/what-is-social-democracy/model-50-0

d. Parlamenter Demokrasi

Bu sistem seçimi kazandıktan sonra lideri başbakan ya da bakan olan parlamentoda içinde en yüksek temsile sahip partiye karşılık gelir. Aynı zamanda Birleşik Krallıktan kaynaklanan başbakanlık yönetimi olarak da tanımlanabilmektedir (1707-1800).[85] Devlet yapılandırması, sorumluluk sahibi başkanlar ve azınlıklara tanınan haklar parlamenter demokrasinin iyi tarafları iken otokrat imtiyazlar, monarşi etkisi ve büyük oranda faydasızlık kusurlarındandır.

e. Liberal Demokrasi

Bu, bireysel hak ve özgürlüklerin tanınmasına dayalı bir demokrasidir. Aydınlanma Çağının yaşandığı dönem olarak bilinen 18. yüzyıla dayanmaktadır. Seçilen temsilciler, sınırlı iktidar anlayışı, liberal demokrasinin iyi yanları iken, sisteme yoğunlaşmayan ve yavaş işleyen iktidar sorunlu noktalarıdır.[86]

f. Ortaklaşmacı Demokrasi

Bu, etnik, kabileye ait, dini ya da dilbilimsel gibi ciddi iç bölünmeleri olan bir devletteki yönetimdir. Modern dönem 19. Yüzyıl yönetim şekli olarak da tanımlanabilir. Yüksek oranda düzen olmasına rağmen iktidar ve karar vermenin yerelleşmesi ortaklaşmacı demokrasinin iyi yanları iken dış tehditler ve bölüm tecridi kötü yanlarındandır.[87]

g. Konsensüs Demokrasisi

Konsensüs demokrasisi basit anlamda bir demokraside yasama sürecine dair fikir birliğinin uygulanmasıdır. Aynı zamanda Almanya'da 21. yüzyıldaki yönetim şekli olarak da tanımlanabilir.[88] Teknoloji kullanılarak kurulan yeni yapılarla birlikte karar verme sürecinin doğrudan kontrolü konsensüs demokrasisinin iyi özelliklerinden birkaçı iken içsel anlamda bencil motiflere sahip kişilerin olması kötü özelliklerindendir.

[85] http://www.governmentvs.com/en/what-is-parliamentary- democracy/model-52-0
[86] http://www.governmentvs.com/en/what-is-liberal-democracy/model-53-0
[87] http://www.governmentvs.com/en/what-is- consociational-democracy/model-68-0
[88] http://www.governmentvs.com/en/what-is-consensus-democracy/model-79-0

h. Kozmopolit Demokrasi

Bu, demokrasi normlarının küresel düzeyde uygulanmasıdır. Aynı zamanda 20. Yüzyılda Avrupa'da gelişen modern dönem yönetimi olarak da tanımlanabilir. Vatandaşlar arasındaki eşitlik, çatışmaların şiddetten uzak şekilde çözülmesi, söz hakkına sahip insanların olması kozmopolit demokrasinin iyi yanları iken seçmenlerin katılım oranı ve nüfus oranı[89] arasında ilişkinin olmaması kusurlarındandır.

i. Totaliter rejimler

Totaliter rejimlerde yok denecek kadar az sayıda temsilci bütün ülke adına karar verir. Aynı zamanda 18. Yüzyıl hükümet tarzı olarak da tanımlanabilir. Totaliterlik bir siyasi parti ya da grubun diğer siyasi partileri tanımadığı ve kontrolü tek başına elinde tuttuğu hayli merkeziyetçi hale gelmiş bir yönetim sistemidir. Bu noktada devlet muhalefet bastırılırken bireysel yaşamı bütün yönleriyle kontrol altında tutar.[90] Bu sistem altındaki siyasi otorite bütün bireyler üzerinde mutlak ve merkeziyetçi bir kontrol uygular. Buna benzer şekilde birey devletin himayesi altındadır. Totaliter bir rejim bütün muhalif ve bilinen otonom kurumları ezer.[91] Kuzey Kore buna mükemmel bir örnektir.

j. Otokrat Yönetim

Bu, tek bir kişinin sınırsız yetkiye sahip olduğu yönetimdir. Devlet içinde sınırsız otorite kullanmanın bir sonucu olarak despotizm olarak da ifade edilir.[92]

[89] http://www.governmentvs.com/en/what-is- cosmopolitan-democracy/model-84-0
[90] http://www.governmentvs.com/en/what-is-totalitarian-democracy/model-85-0
[91] Totalitarian government (n.d.) *Dictionary of the English Language*, 5th Edition. Houghton Mifflin Harcourt Pub. Co.
[92] Totalitarian government (n.d.) *Dictionary of the English Language*, 5th Edition. Houghton Mifflin Harcourt Pub. Co.

İKİNCİ BÖLÜM
GANA'DAKİ ASKERİ DARBELERİN TARİHSEL ARKA PLANI

Gana'nın tarihi ve siyasetinde yer alan beş askeri darbe şu şekildedir:

Tablo 1: Gana'nın tarihi Beş Askeri Darbe

1.	**24 Şubat 1966: Joseph Arthur Ankrah, Dr. Kwame Nkrumah yönetimini devirir.**
2.	**13 Ocak 1972: Ignatius Kutu Acheampong, Kofi Abrefa Busia yönetimini devirir.**
3.	**5 Temmuz 1978: Fred Akuffo, Ignatius Kutu Acheampong yönetimini devirir.**
4.	**4 Haziran 1979: Jerry John Rawlings, Fred Akuffo yönetimini devirir.**
5.	**5 Aralık 1981: Jerry John Rawlings, Hilla Limann yönetimini devirir.**

2.1. GANA CUMHURİYETLERİNİN HER BİRİNDE DARBELERİN KISA TASLAĞI

2.1.1. Tarihsel Öncüler

Askeri hükümet darbesinin ortaya çıkması, Afrika siyaseti ve düzeni için sömürge yönetiminin sonuçları ve çeşitli bağımsızlık sonrası konuların karmaşasına öncülük eden tarihsel etkenlerin öneminin tartışılması ile çeşitli askeri ihtilafların iç ve dış konulardaki mevcudiyetine şahitlik etmesi eleştirel analizi gerekli kılar. Tarihsel anlamda sömürgeci ve emperyalist çıkar dışında Avrupalılar yirminci yüzyıldan uzun bir zaman önce Afrika'ya karşı ideolojik ve ekonomik bir yağmalama başlatmıştır.

Tablo 2: Gana Cumhuriyetlerinin Kısa Taşlağı

CPP	**1957-1966**	**İlk Cumhuriyet**
NLC	**1966-1969**	**İlk Cumhuriyet**
NRC	**1972-1975**	**İkinci Cumhuriyet**
SMC I	**1975-1978**	**İkinci Cumhuriyet**
SMC II	**1978-1979**	**İkinci Cumhuriyet**
AFRC	**1979-1979**	**İkinci Cumhuriyet**
PNDC	**1981-1993**	**Üçüncü Cumhuriyet**

Tipik anlamda Batı Afrika'daki resmi İngiliz sömürgeci ve emperyalist çıkarlar 1800'lerde ortaya çıkmıştı. Bu dönemde 1844 sözleşmesi İngiltere'ye siyasi bir durum getirmiş ve İngiliz emperyalizmine karşı koymak için Fanti Konfederasyonunun kurulmasına yol açmıştır.[93] İngiltere bu mütevazı ticaret ve arkadaşlıklardan bu ülkenin siyasi kontrolünü ele geçirmeyi umuyordu.[94]

Avrupalı sömürgeci otoritelerin deneyimleri ve taktikleri içerik, yaklaşım ve genel çıkar bakımından o denli benzerdi ki 1957'de Nkrumah sömürgeciliği yabancı bir gücün temel anlamda ekonomik avantaj elde etmek amacıyla bölgelerini siyasi bağlantılarla bağdaştırdığı bir politika olarak görmüş olduğunu dile getirmişti.[95] Gana'nın 5 Mart 1957'de bağımsızlık arifesinde Gana Ulusal Meclisinde şu şekilde bir açıklamada bulunmuştu:

"Sömürgeciliğin sahte belirtlerinden birisi iyi niyetli olsa da sömürgeci güç politikası güdenlerin sürekli olarak bilinçaltında sözde anavatana uyarlanabilir bir çözüm bakımından sömürge bölgesinin sorunlarına bir çözüm arar."[96]

Bağımsızlık sonrası Afrika'da sömürgeci ve emperyalist güçlerin çıkarlarından bir kısmı yeni rejim ve yerli liderlerin mevcut uluslarının liderlik olaylarıyla ilgilenmek için ya yetersiz ya da hazırlıksız görünmekte olduğu aşikârdır. Bunu başarmak için bağımsızlık sonrası rejimlerin siyasi muhalif ve eleştirmenleri yeni liderlerin açık ulusal çabalarını baltalamak için kullanılacaktır. Bu, Nkrumah'ın Gana'sı dâhil sömürge sonrası rejimlerin birçoğunda normal bir durumdur. Gana'da her ikisi de etnik temelli muhalif siyasi parti olan Ulusal Özgürlük Hareketi (NLM) liderliği ve sonrasında Birleşik Parti (UP) önceki sömürgeci güçler tarafından kabul görmüştü. Bazen bir Afrika ülkesinde siyasi ve ideolojik muhalif gücün ardında yatan

[93] In Assensoh A. B. & Yvette M. Alex-Assensoh (2001).
[94] 1982 Afrika Öğrenci Derneği Başkanı Richard Sklar, Larry Diamond'un kitabı: Class,Ethnicity and Democracy in Nigeria: *The Failure of the First Republic* (London:Macmillan,1988), s. 1.
[95] Nkrumah Kwame. *Axioms of Kwame Nkrumah*. (London:Panaf Books,1980), s.22.
[96] Nkrumah, s.22.

dış gücün gerçek doğası silahlı bir ayaklanma ya da hükümet darbesi yoluyla belli bir rejimin yıkılmasının ardından açık olur.[97] Nkrumah *Gana'da Karanlık Günler* (1968) isimli kitabında bu noktayı aşağıdaki sözlerle daha açık hale getirmiştir:

> *"Ulusal Özgürlük Konseyi'nin" yakından bağlantılı olduğu eski muhalefet üyeleri on yıl önce bağımsızlığımızın kazanılmasını sabote etmeye çalışan aynı kişilerdir. Ekonomik bağımsızlığımızı kazanmak üzereyken 24 Şubat 1966'da harekete geçmişlerdi. Gana'yı ekonomik kaostan kurtarmak için çatılardan bağırıyorlardı. Ancak son on beş yıl boyunca Gana'nın tarihini çalışan ve bilen herkes gibi onların eylemi hükümetime ve kendime karşı amaçlanmış bir seri eylemlerin ulaştığı doruk noktasıdır. Bunların emperyalist güç ve onların da elemanları ile birlikte gerçekleştirdiği huzur bozucu bir eylem ve işbirliğinden oluşan yavaş işleyen uzun süreli bir geçmişleri vardır."*[98]

Din, askeri ayaklanma ya da hükümet darbelerinin ortaya çıkmasına yardımcı olan, yolsuzluk yapan siyasetçilerin rağbet görmemesini ateşleyen bir kıvılcımdır. Sömürge sonrası Afrikalı liderler yargılama yoluyla Hristiyan misyonerlerin işini baltalamak için retorik becerilerini kullandığı ve bu ortaya çıkan yerli liderler erken dönem deneyimlerini Hristiyan misyonerleri eğitim sistemleri ve kiliselerle birlikte gerçekleştirdiği, sömürgeci kişi veya vatandaşlar okullarda kendi dillerini konuşmaktan alıkonulduğu şeklinde olan bu durum, Hristiyanlığın önde olduğu yerde gerçekleşmiştir.

Afrikalı devletlerin yeni liderlerinin birçoğu için silahlı güçlerinin sorunları hem beklenmedik hem de nahoştur. "Beklenmediktir" çünkü siyasi güç arayışında bağımsızlıklarının ardından ne iç güvenlik ne de dış savunmanın ölüm tehdidi teşkil etmediğini varsaymışlardır. Bu durum hoş karşılanmamıştır çünkü kaynakları sosyal ve ekonomik sonlara bağlamayı tercih etmişlerdir. Ancak bazı durumlarda tehditler tahmin edilenden daha ciddi görülmektedir ve dahası silahlı güçler statü sembolü haline gelmiştir.[99]

Çok eski zamanlardan bu yana militarizm özellikle tarihi ve siyasi değişim süreçlerinde Afrika olaylarında önemli bir rol üstlenmektedir. Ashanti ve Dahomey gibi Afrika'da yer alan Eski krallık, imparatorluk ve ulus devletlerinin hepsi erken dönemlerde sıkı ordulara sahipti. Sömürge öncesi ordular düzenli değildi ve sömürgeci ve sömürge sonrası dönemlerin silahlı güçlerinin ekipman ve insan gücüne de sahip değillerdi. Dahası, 1600'lere kadar yerli silahlı güçler ve

---

[97] A.B. Assensoh and Yvette M. Alex-Assensoh: *African Military History and Politics*, 2001, p. 34.
[98] Kwame Nkrumah, *Dark Days in Ghana* (New York: International Publishers, 1968), p.52.
[99] Major-General H. T.Alexander, *African Tightrope: My Two Years as Nkrumah's Chief of Staff* (London:Pall Mall Press,1965), s.vii.

korsanlardan korkan Avrupalı liderlerin korumacı ve ticari amaçlar doğrultusunda Batı Afrika kıyısı boyunca hisar ve kale diktiği de tarihi ve siyasi bir esastır.[100]

Profesör Patterson'ın 1985'te çıkardığı "Kölelik ve Sosyal Ölüm: Karşılaştırmalı bir Çalışma" adlı eserinde tartıştığı üzere birilerini tutsak olarak alıp kölelikte kullanabilmek için iyi donanımlı kişi veya grupları gerektiren kölelik Afrika'da erken dönem askeri evrime dâhil olmuştur. İç savaşlarda özgür insanları yakalayıp onları müstakbel kölelik bazında savaş ganimeti olarak davranmak direnç veya geçici askeri güçleri gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla köleliğin ortaya çıktığı çok erken dönemlerden bu yana[101] kölelerin tedariki için karlı bir yol olarak hizmet eden Afrikalı toplumların mücadele, yakalama, koruma ve satılan köleler olarak insan taşımacılığının nihai kullanımı için iyi geliştirilmiş ya da geçici ordulara ihtiyacı vardır.[102]

Köle ticaretinde yer alan çeşitli Afrikalı toplumlar kölelik için erkek ve kadınları yakalamak için askeri güçleri gerekli olduğunca kolaylaştırmamıştı. Bu yüzden o zamanki orduları o kadar zayıftı ki seçim uygulamalarının demokratik mekanizmasını boş vermek ve yerine hükümet darbesi yoluyla siyasi gücü ele geçirmek için silahları kullanması için liderlerinin gerekli kıldığı çeşitli Afrika uluslarında günümüzde gördüğümüz modern ve büyük silahlı güçlerle mukayese bile edilemez.[103]

Afrikalıların kölelik için tutsak edildiği yöntemler ve kıta genelinde çeşitli silahlı güçlerin evrimi birbirine bağlı olarak görünmektedir. İngilizler 1807'de köle ticaretini bitirdikleri zaman Kraliyete bağlı Afrika birliklerine çok daha fazla siyasi kaydedilmişti. Mayıs 1890'da yenice atanmış olan Vali James Shaw Hay nezaretinde İngilizler üyeliğin bütün etnik gruplardan çekilmiş olduğu Sierra Leone'de daha iyi silahlanmış sınır polis gücü oluşturmuştur. Bu sınır polis gücü sonraki zamanlarda İngilizler tarafından Aşanti yerlilerine karşı kullanılmıştır.

Batı Afrika'da ilave kıtaların sömürge edinimine katkı sağlaması için İngilizler 1898'de silahlı Batı Afrika Sınır Gücünü kurmuş ve çıkarılan ferman ile Batı Afrika Sınır Gücünün Sierra Leone müfrezesi 26 Haziran 1902'de kurulmuştur. Nijerya ve Gana polis teşkilatı ile birlikte iki sınır gücü bazı noktaları itibariyle askeri bir kuruluş

[100] A.B. Assensoh ve Yvette M. Alex-Assensoh: *African Military History and Politics*, 2001, s.77.
[101] Orlando Patterson,"Slavery," Annual Reviews of Sociology 3 (1977), s.407.
[102] A.B. Assensoh ve Yvette M. Alex-Assensoh: *African Military History and Politics*, 2001, s.78.
[103] A.B. Assensoh ve Yvette M. Alex-Assensoh, s.78.

olarak görülebilir. Askeri taktiklere bağlı olarak kurulmuş, silahlandırılmış ve eğitilmiştir." [104]

Harikulade Afrikalı kamu görevlisi ve Gana'nın İngiliz milletler topluluğu Genel Sekreter yardımcısı General A. L. Adu Afrika milletler topluluğuna dair çalışmasında öncesinde kıtada Sınır gücü olarak adlandırılan hem kamu hizmeti hem de silahlı güç oluşturmak için benzer gerekçelerin mevcut olduğunu göstermektedir. Ayrıca hem yargı hem de silahlı güçlerin tanımlandığı üzere kamu hizmetine düzgün bir şekilde dâhil edilemediğini gösterir ve kamu hizmeti tanımlamasının, istihdamda sivil kapasite içinde yer almadığı için yargı ve silahlı güçlerden çıkarıldığını ekler." [105]

Sayın Adu Afrika milletler topluluğundaki silahlı güçlerin, belli amaçlar doğrultusunda yaratıldığını yeterli derecede göstermiştir:

Silahlı güçlerin rolü herhangi bir dış tehdide karşı ulusun korunması ve devletin dış politika uygulaması ile bu tehdidin etkisini ortadan kaldırma ve güvenle hareket etme yetisini kuvvetlendirmeden sorumlu olmasıdır. Afrikalı devletlerden hiçbiri normal sorumlulukları konusunda barış döneminde üretken olmadıkları için büyük silahlı güçleri korumayı maddi olarak karşılayamaz. Bu yüzden ulusun güvenliğine karşı gerçek bir tehdit olmazsa silahlı güçlerin boyutu göreceli olarak küçük olmalıdır.[106]

Ayrıca ulusal bir ordunun boyutuna ilişkin politikanın bazı insanlarca silahlı güçlerin komşu devletlere tehdit olmayacak derecede küçük olması gerektiğini ifade eden kirpi politikası olarak isimlendirilen politika olduğunu eklemiştir.[107] Buna ek olarak sayın Adu çoğu Afrikalı ulusun diğer devletlerden saldırı beklememesine rağmen kısmen prestij amaçlı olmak üzere küçük silahlı güçler kurduğunu, az ya da çok bağımsız devletlerin bunlara sahip olduğunu ancak her nerede ve ne zaman bozulurlarsa yasa ve düzeni restore etmede sivil güce yardım etmek amacıyla var olduklarını belirtir.[108] Ayrıca Gana'da olduğu üzere prensipte küçük bir rolden ötede görülmediği çoğu devlette büyük önem arz eden silahlı güçlerin bu role sahip olduğunun da altını çizer.[109]

---

[104] A.B. Assensoh ve Yvette M. Alex-Assensoh, s.78.; Turay & Abraham. *The Sierra Leonean Army*. s.28
[105] A. L. Adu. (1969). *The Civil Service in Commonwealth Africa: Development and Transition* (London: George Allen & Unwin Ltd.,1969), s.212
[106] Adu, s.213
[107] Adu, s.213
[108] Adu, ss.213–214
[109] Adu, s. 214

Gana'yı içine alan Afrikalı ulusların çok sayıda vatandaşı sömürge sonrası dönemde kendilerini inanılmaz şekilde sınırlı ve baltalanmış sosyal, ekonomik ve siyasi durumlar içinde bulmuştur. Umutsuzlukları ve büyüyen fakirlik beklentileri çok sayıda Afrikalının hem göreve seçilmiş hem de darbe yoluyla siyasi iktidara taşınmış olanları içine alan yeni veya yerli sömürge sonrası liderlerin muhtemel herhangi bir şekilde iktidardan alınabilmesi için sokaklara çıkmıştır. Demokrasiye canı gönülden bağlı olanlar seçilmiş bir liderin görevden alınması için oy sandığının tek geçerli yol olması gerektiğine inanmaktadır. Ancak seçimlerin imkânsız olduğu çok sayıda Afrika ulusunda seçimler baştaki siyasi liderlerin siyasi hırslarını tatmin etmek için kolay bir şekilde iptal edilir ya da şike ile sonuçlandırılabilirdi.[110]

Sömürge sonrası Afrika'nın yeni yetme liderleri iktidarın onlara geçmesi için ulusalcı mücadelelerde şiddetle karşı durdukları sömürge liderlerini ikna etmek için yerel seçmenlerin popüler desteğine ihtiyaç duymaktaydı. Bu liderler geçerli ve yapıcı siyasi bir muhalefetin bağımsız Afrika'da iyi yönetim için ön şart olduğunu göstermiştir. Örneğin 1951'de kamu iktisadı lideri olarak başladığı pozisyonunda Kwame Nkrumah hükümetinin siyasi konulara eğilebilmek ve eylemleri için bir bekçi köpeği gibi hizmet edebilecek geçerli bir siyasi muhalefete ihtiyacı olduğunu herkesin önünde açıklamıştır. Ama yine de iktidardan zevk alan bu liderler onları seçmiş olan erkek ve kadınlardan gelen toplumsal bir eleştiri bile olsa herhangi bir siyasi muhalefetten haz almadılar.[111]

1966 hükümet darbesi Nkrumah'ı yerinden ettiği zaman o ve CPP hükümeti Şubat 1951'den o yana görevdeydi.[112] Baskı altına alınmış vatandaşlar ve grupların bir kısmı liderlikte geçici bir kurtuluş ya da köklü bir değişiklik meydana getirmek için hükümet darbesini de içine alan çeşitli yollara başvurmuştur. Nkrumah'ın liderliği sömürge sonrası yerli yönetimin en erken örnekleri arasındaydı ancak siyasi muhalefetin devamında gelen hoşgörüsüzlüğü çeşitli şekillerde gaddar siyasi önemlerin kurulması için ortam hazırlamıştı.[113] Bu önlemler 1993'te "Kwame Nkrumah ve Kitle İletişim" isimli çalışmasında Gana Üniversitesi Profesörü Paul A. V. Ansah tarafından onaylandığı üzere özgür konuşma hakkının bastırılması anlamına geliyordu. Ansah "1958'de Korumacı Savunma maddesi ile birlikte başka maddelerin de yürürlüğe girmesinin ardından oluşturulan siyasi atmosferin özellikle

[110] A.B. Assensoh ve Yvette M. Alex-Assensoh, s. 62
[111] A.B. Assensoh ve Yvette M. Alex-Assensoh, s. 64.
[112] Dennis Austin ve Robin Luckham,eds.,Politicians and Soldiers in Ghana,1966–1972 (London: Frank Cass,1975),s.1.
[113] A.B. Assensoh and Yvette M. Alex-Assensoh: *African Military History and Politics*, 2001, s. 66.

ifade ve basın özgürlüğünü sınırlandırmak için tasarlandığını ve tam tersine basının gelişmesini etkilediğini" belirtmiştir.[114]

Sömürgeci otoriteler kısmen de olsa siyasi muhalefeti hoş karşılasa da Afrika'da ortaya çıkan sömürge sonrası yerli liderlik muhalefete hiç taviz göstermemiştir. Bağımsızlık sonrası Afrika uluslarının liderliği bazıları yargılanmaksızın sınırsız siyasi alıkoymayı gerekli kılan diğer baskıcı önlemlerle birlikte casusların ağır suçla cezalandırılmasını öngören yasalarla siyasi muhalefete karşı koymuştur. Mahkûm edilen muhalefet liderlerinden bazıları asılmış ya da askerlerce kurşuna dizilmiştir. Buna benzer çoğu korkunç sömürge sonrası alınan önlem basit bir şekilde statükoya ilerde gelebilecek muhalefeti caydırmak adına seçilmiş liderlerce yeni bağımsız ulusların vatandaşlarına uygulanmıştır. Gana'daki çeşitli muhalif grupların arasında Nkrumah rejimine karşı mücadele eden başta gelen siyasi lider çok sayıda muhalif grubun birleşmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkan öncesinde Ulusal Özgürlük Hareketi sonrasında Birleşik Parti olarak adlandırılan siyasi partiden Dr. Joseph Boakye Danquah'tır. Sonunda Dr. Danquah Nkrumah'a karşı çıkmış, diktatörlüğüne karşı açık bir şekilde konuşmuş ve sonuç olarak raporlara göre 4 Şubat 1965'te bir kalp krizi sonucu öldüğü Nwasam siyasi ıslahevine gönderilmiştir.[115]

Nkrumah'ın diğer bilinen ve şüpheli olan Ganalı siyasi muhalifleri hem aynı süreç boyunca hem de sonrasında Gana politikası dâhilinde tutuklanmış ve ıslahevine atılmıştır. Bir avukat olan ve Nkrumah'a Gana'ya geri dönüş için mali yollar açanlardan biri olan Ako Adjei, Nkrumah hükümetinde eski meclis üyesi olan Tawia Adamafio, profesyonel bir haberci olan Kwame Kesse-Adu, gerekli tıbbi yardıma ulaşmasına izin verilmeyen ve ıslahevinde öldüğü kayıtlara geçen avukat Obetsebi Lamptey bunlardan bazılarıdır. Albay Emmanuel K. Kotoka tarafından kumanda edilen Gana silahlı güçleri ve polisleri Nkrumah rejimini yargısız infazlarının içinde olduğu temellere dayanarak bir hükümet darbesi ile 24 Şubat 1966'da devirmiştir. Bu tarz alıkoymalar Nkrumah'ın siyasi muhaliflerini ehlileştirmek için Gana'nın bağımsızlığından bir yıl sonra geçen yasa olan Temmuz 1958 tarihli Korumacı Tevkif Yasası altında uygulanmıştır.[116]

Siyasi muhalefet grubu liderleri sık bir şekilde yeni başlayan askeri liderliğin geçici müttefik ya da destekçisi olarak görüldüklerinden ötürü darbeden

[114] P. A. V. Ansah. (1993). *"Kwame Nkrumah and the Mass Media" in The Life and Work of Kwame Nkrumah,*Kwame Arhin,ed. (Trenton,NJ:Africa World Press,Inc.,1993),s.87.
[115] A.B. Assensoh ve Yvette M. Alex-Assensoh: *African Military History and Politics,ss.*67-69
[116] A.B. Assensoh ve Yvette M. Alex-Assensoh, s. 69.

faydalanmaktadır. Mantıksal olarak askeri liderler devrilen rejimin muhaliflerine güvenecektir. Örneğin; gönüllü siyasi sürgünde bile Nkrumah rejimine Busia'nın şiddetli muhalefetine bakımından 1969 siyasi seçimlerinde Ganalıların Gelişme Partisinin adaylarını iktidara seçmek için oy kullanmıştı. Kendisi Gana'nın yeni başbakanı olarak 1 Ekim 1969'da görevi için yemin etti ve Nkrumah'ın başkanlığından farklı olarak yürütme gücü ile devletin başına geçti. 1966 Gana Darbesinden önce sürgündeyken Dr. Busia Avrupa, Asya ve diğer yerlerde üniversite hocası olmanın yanı sıra Oxford'da St. Antony Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak yıllarca hizmette bulunmuştu. Gana'ya dönünce yeni oluşturulan siyasi parti içinde Nkrumah'ın destekçilerini de içine alan diğer siyasi partilerin birleşik siyasi güçleri yenmek için 1966 sonrası siyasi partisine öncülük etmişti. [117]

Yine de Nkrumah yönetiminde yolsuzluk o denli hoş karşılanmıyordu ki silahlı güçler 1966'da harekete geçmek zorunda kalmıştı. Aynı zamanda Kuzey Illinois Üniversitesi profesörlerinden JD Esseks Gana'daki siyasetçiler ve askerler adlı eserinde Şubat darbesinin arifesinde 1966 başlarında Gana politikasının ölmek üzere olan doğasını etkili bir şekilde tartışmıştı.[118]

Yolsuzluk ve oy hilesi yönetime müdahale etmek üzere orduyu çağırmada bir rol oynamıştır. Örneğin Gana seçim delegesi Justice Abban 1970'lerin ortasında yolsuzluk barındıran Ignatius Acheampong ulusal kefaret konseyi askeri rejimi altında sözde birleşik iktidar seçimlerinin hatalı sonuçlarını bildirmek için isteksiz olduğu zaman hayatını hükümet yanlısı güçlerden korumak üzere saklanmak zorunda kalmıştı. Raporlara geçtiği üzere seçimlere Acheampong ve destekçilerine zafer getirecek şekilde hile karıştırılmıştı. Bu, Gana'nın Acheampong ve askeri destekçilerinin özellikle siyasi liderlikte olmak üzere öncü rol oynayacağı üniter bir yönetim şekline ihtiyacı olduğunun göstergesiydi. Acheampong'un şansı yaver gitmedi, vekili General Fred W. Akuffo'nun bir saray darbesinde onu koltuğundan etti ve sonrasında iki lider de Gana Hava Kuvvetlerinden emekli olup sivil seçimleri kazandıktan sonra iki dönem süren Gana cumhurbaşkanlığından emekli olan genç askeri kuvvetler personeli Flt. Teğmen Jerry John Rawlings tarafından yönetilen 4 Haziran 1979 darbesi ile görevinden alınmıştır. [119]

[117] Assensoh, *African Political Leadership*. s.114
[118] J. D. Esseks, *Politicians and Soldiers in Ghana.* (London: Frank Cass,1975),s.37.
[119] A.B. Assensoh and Yvette M. Alex-Assensoh. (2001) *African Military History and Politics. Ss.*72-73.

2.2. 1966 DARBESİ

24 Şubat 1966 sabahında gerçekleştirilen askeri darbe Dr. Kwame Nkrumah hükümeti rejimi ile Halkın Uzlaşma Partisinin (CPP) sonunu getirmiştir. Lt. General JA Ankrah tarafından yönetilen Ulusal Özgürlük Konseyi (NLC) ülkenin konularını ele almak için kuruldu. NLC'nin diğer önemli üyeleri General J.W.K. Harlley ile A.K. Deku ve J.E.O. Nunoo ve B.A. Yakubu olmak üzere üç polis memurunun yanı sıra darbe lideri General Kotoka, General A.A. Afrifa ve General A. Ocran'dır[120]. 1966'da hükümet partisinin yıkılmasının ardında birçok gerekçe vardı. Nkrumah'ın halkın uzlaşma partisi 24 Şubat 1966'da çeşitli nedenlere bağlı olarak devrildi. Özellikle muhalif asker ve polis memurlarının hırsı CPP hükümetinin yıkılmasına neden olmuştur[121]. CPP hükümetinin devrilmesi orantısız kişisel hırslara önünde açılan bir yol olarak siyasi yönetime girmek için 1963'te ve Ocak 1966'da Togo'da gerçekleşen darbe gibi Batı Afrika'daki askeri darbelerin başarısından alınan ilham le muhalif asker ve polis memurlarınca gerçekleştirilmiştir[122].

O zamanlar darbe yapıcılar Nkrumah'ın yönetimini ölümsüzleştirme isteğinin olduğunu düşünmekteydi. Cumhurbaşkanı Nkrumah'ın kendini iktidarda tutmak için çeşitli yollara başvurduğunu öne sürmekteydiler. Bu yollardan biri düzenli orduya nazaran göreceli olarak maaşı ve sağlanan kaynağı daha iyi olan bir istihbarat birimi ve özel bir koruma birliğinin oluşturulmasıydı[123]. Bu özel birliklerin varlığı Nkrumah'ın bunlara sağladığı taraflı yaklaşımdan dolayı düzenli ordunun memnuniyetsizliğine ve kızgınlığına neden olmuştur[124]. Tümgeneral J.A. Ankrah gibi bazı üst düzey askeri personel ve diğer çok sayıda askerin gerekçe göstermeksizin 1965'te zorla emekli edilmesine bağlı olarak, düzenli ordunun kumanda yapısını baltalama girişimi olarak gördükleri için bu özel birlikler hoş karşılanmıyordu.

Buna ek olarak bireysel özgürlüklerin bastırılması ve tek partili bir sistemin oluşturulması 1966 darbesine neden olmuştu. Nkrumah katı muhalefete bir tepki olarak 1960'dan sonra Gana'da diktatörlük başlatmıştır[125]. Bu bağlamda Nkrumah J.B. Danquah ve R.R. Amponsah gibi siyasi muhaliflerin rastgele tutuklama ve hapse maruz bırakılması ile uygunsuz 1958 Korumacı Tevkif yasası altında bireysel

[120] Hutchful E. (1997); *Reconstructing Civil-Military Relations and the collapse of Democracy in Ghana, 1979-1981.* African Affairs, 96(385), 535-560. ve F.K. Buah (1980). *A History of Ghana.* Macmillan, Hong Kong.
[121] Oquaye Mike (1980). *Politics in Ghana 1972-1979.* Tornado Publications.
[122] Buah 1980 ve Hatchful, 1973
[123] Baynham S. (1988). *The military and politics in Nkrumah's Ghana.* WestView Press; & F.K. Buah (1980). *A History of Ghana*. Macmillan, Hong Kong.
[124] Buah, (1980).
[125] Buah 1980; Biney A. (2011). *The political and social thought of Kwame Nkrumah.* Palgrave Macmillan.

özgürlükleri bastırmıştır[126]. Ayrıca 1964'te şikeli bir referandum gerçekleştirilmişti. Nkrumah Gana'yı tek partili bir devlet haline getirme yetkisi ile 1960 anayasasına bir düzenleme getirmiştir. Diğer bütün partilerin hakları elinden alınmış, milli bayrak bile CPP bayrağı ile yer değiştirilmişti.[127]

Adalet yönetimi de baltalanmış ve hükümetin yıkılmasına neden olmuştu. Nkrumah 1962 senesinde Kulungugu'da Nkrumah'ın hayatına kastetme suçundan Tawia Adamafio, Ako Adjei ve diğerlerinin temize çıkması adına başhâkim sir Arku Korsah ve diğer hâkimleri kovarak adaleti iyiden iyiye baltalamaya çalışmaktaydı.[128]

Ayrıca hükümet dış konulara fazlaca yoğunlaşmaktan suçlanıyordu. Nkrumah'ın ülke içi gündemin dışında dış ya da Pan-Afrika konularına aşırı yoğunlaştığından şüpheleniliyordu[129]. Ayrıca ülkenin rezervlerini Gana'daki Afrika özgürlük savaşçılarının eğitimi, diğer Afrika ülkelerine ve Gine, sonrasında Kongo Kinshasa ve Mali gibi diğer ülkelere mali yardım olarak dağıtmaktan suçlanıyordu[130]. Gana'da yardım kuruluşları yokluk içindeyken ülke dışında özgür bir şekilde devam ediyordu.

Çok sayıda Afrika çalışması ve araştırması yapan haberci, gazeteci ve tarihçi Martin Meredith Gana'nın 1957'deki bağımsızlığı esnasında başka hiçbir Afrikalı ulusun gelecek vaat etmediğini söylediğinde bunu tam olarak da yerinde ifade edememişti. Ona göre Gana çok etkin kamu hizmetlerine, önyargılardan arınmış yargı konseyi ve yüksek yönetim deneyimine sahip çalışan sınıfa sahip olan tropik dünyadaki çok az sayıdaki en zengin addedilen ülkelerden biri olarak bağımsızlığa erişmişti. Meredith'in öne sürdüğü üzere parlamentosu hem hükümet hem de muhalefet bakımından yetenekli siyasi bilgelere sahip bir şekilde oluşturulmuştu[131].

Herhangi bir tezatlık korkusu içermeksizin söyleyebiliriz ki Gana daha iyi konumlandırılmışolduğundan çoğu eski koloniye nazaran bağımsızlığa daha fazla hazırdı. Bu Nkrumah'ın demokratik ve siyasi vesayet olarak işlev görmesi için İngiliz hükümeti demokratik olarak seçilen yasamayı geçerli kıldığı zaman öz yönetimde sıradışı siyasi bir deneyim olarak yaklaşık altı yıllık süreç boyunca hizmet etmesinin bir sonucudur[132].

---

[126] Biney 2011.
[127] Frempong 2007; Morrison M.K. (2004). *Political parties in Ghana through four Republics: A path to democratic consolidation.* Comparative Politics, ss.421-442; & Biney 2011.
[128] Boahen 1975; Frempong 2007; Morrison 2004; Buah 1980.
[129] Buah 1980; & Boahen A.A. (1975). *Ghana: Evolution and change in the nineteenth and twentieth centuries.* Addison-Wesley Longman Limited.
[130] Hucthful 1973.
[131] Meredith M. (2003). *The state of Africa: A History of the Continent Since Independence.* Simon & Schuster Pub. UK.
[132] Singh, (2014).

Ancak Gana'nın erken dönem vaadi çok geçmeden hayal kırıklığına dönüşmüştü. 1964 yılının dönümüne kadar Nkrumah'ın ömür boyu başkan olarak ilan edildiği ve muhalefet üyelerinin mahkeme ya da yargılama olmaksızın hapse atıldığı tek partili bir diktatörlük haline gelmişti[133]. Hükümet şemaları ekonomik anlamda çok yetersizdi. Yeni kurulan endüstriler tamamen batmıştı. Tarımsal politika hükümete bağlı kuruluşlar yetersiz olduğu için tam bir felaketti yolsuzluk da kurumsallaştırılmıştı.[134]

Bununla birlikte ekonomik güçlük, yanlış yönetim ve yolsuzluk hükümet yetkililerince baskın olarak ifade edilmekteydi ki bu da CPP hükümetinin yıkılmasına neden olmuştur. CPP hükümeti tarafından benimsenen sosyalist ve uç sol politikalar ülkeye giden bütün yardım yollarını kapatan batılı dünyadan ülkeyi uzaklaştırmıştır. Bu, ülkede ekonomik güçlük ve enflasyonla birlikte önemli ürünlerin azalmasına neden olmuştu. Hepsinin tam ortasında kalan hükümet ekonomik yanlış yönetim, rüşvet ve yolsuzlukla suçlanmaktaydı.[135]

Meredith zincirleme yıkım tasarlamıştı. Meredith'in öne sürdüğü üzere Nkrumah'ın Gana ekonomisini yanlış bir şekilde yönetmesinin genel etkisi en iyi ihtimalle felaketti çünkü 1965 yılına kadar küçük Batı Afrikalı ulus gerçek anlamda batmış ve mali anlamda yetersiz hale gelmişti.[136]

CPP hükümeti içerisinde parti arası tartışmalar söz konusuydu. İktidar partisi bu parti içi tartışmalar ile kıvranıyordu. 1960'lardan sonra CPP, Kofi Baako ve Tawiah Adamfio tarafından yönetilen sosyalist grup ve Krobo Edusei, K.A. Gbedemah ve diğerleri tarafından yönetilen anti sosyalist grup olmak üzere ikiye ayrılmıştı[137]. İki grup da yoğun ve şiddetli çatışmalar içindeydi ve Nkrumah parti birliğini sürekli kılmak ve disipline etmek amacıyla birini diğerine karşı kullanmaktaydı[138]. Şüphe yok ki Nkrumah'ın devrilmesi CPP üyelerinden bazıları tarafından kurtuluş olarak takdir edilmişti.

Diğer dış etkenler Nkrumah'ın komünist eğilimlerine karşılık olarak devrilmesinin ardında yatan özellikle İngiltere, Fransa ve Amerika olmak üzere batılı güçlerin üstlenmiş olduğu rol, Batı ve Sovyet bloklarına ilişkin bağlantısız politikası

[133] Singh, (2014)
[134] Singh. N. (2014). *Seizing Power: Strategic Logic of Military Coups*. John Hopkins Universityy Press
[135] Singh, (2014).
[136] Meredith. M. (2003). *The State of Africa: A History of the Continent Since Independence*. Simon & Schuster Pub. UK.
[137] Frempong A.K. (2008). *Innovations in electoral politics in Ghana's Fourth Republic: An analysi. Democratic Innovation in the South.* Dakar/London: CODESRIA, ss.183-204.
[138] Austin D. (1970). *Politics in Ghana, 1946-1960 (Vol. 242).* Oxford University Press.

ve yürütmekte olduğu Pan-Afrika politikasını içermektedir ve bunların hepsi Amerika'nın Afrika'daki çıkarlarına ters düşer[139].

Nkrumah kendine özgü tek adam yönetimine önem vermişti ve sosyalizmin geleceğine inanmaktaydı. Yeni sömürgeciliğe karşı açık bir şekilde konuşmasına rağmen aynı zamanda Gana'nın çok uluslu yolların dışında kalmasına engel olamamıştı. Gana'nın eski Sovyetler birliği, Doğu Almanya ve Çin'e[140] olan ekonomik, siyasi ve askeri bağlarını güçlendirerek Batı'ya olan bağlılığını azaltarak bu durumdan kopmak istiyordu, ama esasında kendi ölüm fermanını yazmakta olduğunun farkında bile değildi. Amerika onun artık orada olmasını istemiyordu. Gana'da eskiden yer alan Altın Sahil olarak bilinen sömürgeci güç Büyük Britanya onu istemiyordu. Fransa ve Batı Almanya da onu istemiyordu.[141]

Darbeye girişen ve darbeyi gerçekleştiren kendi vatandaşlarının bu tarz bir hareketin Batı ittifakı[142] tarafından iyi karşılanıp destek bulacaklarına dair şüpheleri yoktu. Olay tecelli ettiği zaman bu da aşikâr bir şekilde ortaya çıktı. Blum'a göre neredeyse tüm ülkeler o zaman ona karşıydı. Darbeden hemen sonra bütün devlet yayıncıları yeni hükümeti aşağıdaki gibi ilan etmişti:

"Polis ile işbirliği içerisinde Gana Silahlı Kuvvetleri Dün Sabah Darbesi ile Hükümeti devirmiştir."[143]

Bir radyo yayını İkinci Piyade tugayından Albay IK Kotoka'nın darbeye öncülük ettiğini dile getirmekteydi. Gana radyosundan ulusa yapılan bir yayında Silahlı kuvvetler sakin ve işbirliği içinde hukuksuzluk ve şiddet gibi olaylardan ülkeyi arındırıp normal bir çalışma ortamı yaratacağına dair olarak halka sunulmaktaydı.

İfade şu şekildeydi:

> *''Polis ile işbirliği içinde olan silahlı kuvvetler iktidarın dizginlerini ele geçirmek ve eski cumhurbaşkanı Kwame Nkrumah, cumhurbaşkanlığı komisyonu ve tüm bakanları yerinden etmenin, anayasayı askıya alıp parlamentoyu dağıtmanın gerekli olduğuna inanmaktadır. Bu eylem ülke içindeki siyasi ve ekonomik durumca gerekli kılınmaktadır.*
>
> *Tek bir adamın elinde olan iktidarın konsantrasyonu bireysel hak ve özgürlüklerin kötüye kullanılmasına neden olmuştu. İktidar eski cumhurbaşkanı tarafından taraflı bir şekilde kullanılmıştı. Yasaların uygulanması taraftarları lehinde gerçekleşmiş ve ülkeyi kendi malıymış gibi kullanmıştır. Ülkenin ekonomik durumu öylesine kaotik bir durumdadır ki bu konuda bir şey yapılmazsa bütün ekonomik sistem çok geçmeden çökecektir. Aslında ülke ulusal batağın eşiğindedir.*

[139] Blum 1986; Frimpong 2012.
[140] Blum, N. (2003). *Killing Hope: US Military and CIA Interventions Since World War II.* Zed Books Ltd. London. (ss. 198-200)
[141] Blum, s. 199
[142] Blum, s. 199
[143] Daily Graphic (1966)

1957'de bağımsızlığımızı ilan ettiğimiz zaman ülke 195 milyon avroyu bulan dev deniz aşırı rezervlere sahipti. Şimdi bütün bunlar kullanıldı ve ülkenin gerçek anlamda hiçbir rezervi kalmadı.

Eski hükümet bu rezervlerin ülkenin ekonomik ve sosyal gelişimi için harcanmakta olduğunu ileri sürmüştü.

Rezervler

Sorun şu anda neye sahip olduğumuz değil rezervlerin akilane şekilde kullanıldıktan sonra elimizde neyin kaldığıdır. Bu değerlendirme standardı konusunda eski hükümet bir şey yapmamıştı. Devamlı hale gelen riyakârlık ile birlikte ekonomik yanlış yönetim ekonomik alanda ülkeye kattıkları tek şey olmuştur.

Hepimiz eski hükümetin büyük çaplı ekonomik yanlış yönetiminden o ya da bu şekilde sıkıntı çektik. Hepimiz önemli ürünlerin kıtlığından yakındık. Mevcut tırmanmakta olan işsizlik de hemen hemen her aileyi etkiledi. Artan fiyatlar hepimizin asıl gelirini düşürdü.

Mevcut bilgiler sadece son üç yılda süreç yaklaşık yüzde 66 oranında düşmüştür. Bu da 1963'te yaklaşık 100 avro olan gelirlerin şu anda 33 avro olduğu anlamına gelir. Bu sonuçlara bağlı olarak düşen ekonomik yaşam standartları altında daha fazla kalamayız. Üç gün önce yeni bir bütçe açıklandı. Bu bütçe sadece nüfusun ekonomik yükünü ve zorluklarını artırmaktadır.

İhtiyacımız olan şey ekonomik ve mali politikalarımızı yeniden ele almaktır. Bu hemen gerçekleştirilecek ve umuyoruz ki gelecek birkaç güç içinde sorunlarımızı çözebileceğiz. Gidişat başta kolay olmayacak lakin gelecek kesinlikle aydınlıktır. Gana şimdi olduğundan daha iyi bir ülke olmayı hak ediyor. İşbirliğiniz ile şu anki durumu tersine çevireceğiz.

Kolay değil

Ülke içinde fahiş yiyecek fiyatlarına maruz kalmaktayız. Hepimizin makul fiyatta ve yeterince yemek yiyebilmemizi güvence altına almaya öncelik vereceğiz.

Gana iyi bir insan gücüne sahiptir. Kaynaklarımız geniştir ve bunların etkin kullanımı ile yüksek bir ekonomik gelişme yaşayabiliriz. Gana'nın son birkaç yıl boyunca ekonomisi yıllık yüzde üç gelişmiştir. Bu geniş çaplı potansiyelimiz göz önünde bulundurulduğunda gerçekten düşünülemez. Birleşmiş Milletler ve Milletler Birliğine üyeliklerimiz başta olmak üzere uluslararası anlaşma ve sorumluluklarımızla onur duymaktayız. Ancak kendimizi dış tehditlere karşı savunacağız.[144] *Bildirge sona erer.*

2.2.1. Ulusal Özgürlük Hareketi (NLM)

Bazı uzmanlar 1966 darbesinin gerekçeleri olarak NLM'nin oluşturulmasına dair etkenler öne sürmektedir. Ulusal Özgürlük Hareketi 1954'te belli gelişmelerin arka planına karşı Aşanti Otumfuor[145] dil bilimcisi Baffour Osei Akoto liderliğinde Aşanti'de kurulmuştur. Önde gelen Aşanti liderleri ve vatandaşları harekete dâhil olmuştur. Bu esasında bir Aşanti hareketiydi ancak sonrasında CPP hükümetine karşı duran diğer Akan grupları da hareketin içinde yer almıştır[146].

Aşantiler güney kendilerine nazaran daha fazla eğitimli insana sahip olduğu için bağımsızlık sonrası Gana'da güneylilerin baskı kuracağından korkuyordu. Bu

[144] Daily Graphic Publications (1966).
[145] Gana Asante Krallığı Overlord ve Kral unvanı anlamına gelir.
[146] Frempong (2007).

korku parlamento koltuklarının dağılımını değerlendiren Van Lare Komisyonu güney Gana ve kuzey bölgelerinin sayısını artırmak gerekli olmasına rağmen Aşantilerin parlamentodaki koltuk sayısını 21'den 30'a çıkarmayı reddettiği zaman hiddetlenmişti[147]. NLM içinde yer alan çok sayıda Aşanti bölgede kakaonun çoğunu üretmesine rağmen adil gelişme dağılımı elde edemediği için mutsuzdu.

İkinci olarak Aşanti liderleri kendi geleneksel güç ve refah kaynaklarından yoksun olan 1951'de getirilen yeni bölgesel reformlardan memnun da değildi. Liderler CPP hükümetinin parti ve hükümet lideri Nkrumah liderlerin kaçıp sandallarını terk edeceğini ifade etmesi ile liderlik kurumunu kaldıracağından korkmaktaydı. Bu yüzden çok sayıda Aşanti lideri kaybolan statü ve güçlerini yeniden kazanmanın bir yolu olarak NLM'ye katılmıştı.

Üçüncü olarak CPP'nin çok sayıda Aşanti üyesi 1954 seçimlerinde rekabet etmek için önceden danışma olmaksızın parlamento üyelerinin seçim bölgelerine empoze edilmesi örneğinde olduğu üzere parti içindeki diktatör eğilimlerinden şikâyetçiydi. Bu demokratik olmayan uygulamadan yakınanlar NLM'ye katıldıkları için partiden atılmışlardı.

Dördüncü olarak 1954 seçim kampanyası boyunca CPP kakao fiyatını beş pounda arttıracağına söz vermişti. Ancak 1954 seçiminden sonra hükümet 1954 Kakao yasası ile dört yıl boyunca fiyatı 3.12 şilinde sabitlemiş ve artış talebini reddetmişti. Çok sayıda mağdur çiftçi nihai olarak CPP'den ayrıldı ve NLM'ye katıldı. Çiftçileri almaksızın Kakao Pazarlama Odası tarafından kakao fiyatlarının sabitlenmesine karşı olan kakao üreticileri de harekete katılmıştır.[148]

Muhalif partilerden bazıları da 1956 seçimlerinde CPP ile güç birlikteliği yapma isteği ile NLM güçlerine dâhil olmuştur. NLM güçlerine katılan muhalif partilere örnek Kuzey Halk Partisidir (NPP).

Dolayısıyla hareketin oluşması Aşantilerin her bir bölgede kaynakların ve gelişme projelerinin adil dağılımının yanı sıra kültürel kimliklerinin korunmasını güvence altına almak için bağımsızlık sonrası Gana'da kurulan federal bir hükümet görme isteğiydi. Bu, CPP hükümetinde görmedikleri dikkat çekici bir özellikti.

[147] Etsiah A.K. (1990). *Military Leadership and Foreign Policy Behaviour in Ghana, 1973-1982.* Journa of Contemporary African Studies, 9(2), ss. 27-54.
[148] Frempong A.K. (2007). *Political Conflict and Elite Consensus in the Liberal State.*

2.3. 1972 HÜKÜMET DARBESİ

1972 hükümet darbesi İlerleme Partisi (PP) hükümetini devirmek için planlanan bir diğer askeri müdahaleydi. Albay IK Acheampong bu hükümet darbesiyle 13 Ocak 1972'de demokratik olarak seçilmiş İlerleme Partisi hükümeti ve lideri Dr. Kofi Abrefa Busia'yı devirmiştir. Bu askeri eyleme ilişkin çok sayıda etken söz konusudur.

2.3.1. 1972 Hükümet Darbesinin Nedenleri

İlkesel anlamda yolsuzluk, yanlış yönetim ve kayırmacılık o zaman toplumun düzenini oluşturuyordu. Darbe yapıcılar Busia rejimini Busia'nın Nkrumah rejimini eleştirdiği üzere rüşvet gibi çok uygunsuz uygulamalara izin vermekle suçluyordu (Houngnikpo 2006). Busia rejimi aynı zamanda ekonomik yanlış yönetim ve yetersizlikle suçlanıyordu. Rejim kayırmacılık, ihtimas ve kabileciliğe yer vermekle suçlanıyordu. Parti liderleri hükümette geçirdikleri süreç boyunca sürdürdükleri zengin yaşam tarzları ile eleştiri oklarına hedef olmaktaydı.[149]

Hükümetin devalüasyona gitme kararı o zaman tansiyonu artırdı. PP hükümeti alım gücü azaldığı için insanlar üzerinde önemli zorluklar yaratan bir politika ile Gana Cedisinin değerini yüzde 44 azalttı[150]. Cedinin dev devalüasyonu insanlar arasında artan memnuniyetsizliği tetikledi. Hükümet cedinin devalüasyonu ile sonuçlanan kötüye giden durumun üstesinden gelemediği için popülerliğini yitirdi.

Ordu çalışanları ve askerler arasında da şikâyetler söz konusuydu. Darbe yapıcılar Busia'yı orduya hizmetleri karşılığında temel gereksinimlerini karşılamamakla suçluyordu. Ayrıca genel hükümet giderlerinden asker ve polislerin çıkarılmasını reddetmekle suçlamaktaydı. Darbe yapıcılar askerlerin Nkrumah rejimi boyunca sürdürdükleri bedava konaklama ve bedava elektrik gibi imtiyaz ve imkânların azalmasından yakınıyordu. Şüphe yok ki darbe "küçük olaylar" darbesi olarak addedilmişti.[151] Buna karşın Adu Boahen yazdığı gibi, darbenin Acheampong ve birkaç halinden memnun olmayan askeri personelin kişisel düzensiz ve bencil hırsının bir sonucuydu. Boahen'e göre bunlar Busia'nın sorunları olmaksızın hükümeti yürütmek istemekteydi.

[149] Frempong A.K. (2007). *Political Conflict and Elite Consensus in the Liberal State.*
[150] Jebuni C.D. (2015).*Governance and Structural Adjustment in Ghana.*
[151] Buah 1980; Boahen 1989.

Busia yönetimi tarafından kamu görevlilerinin işte atılması konusunda verilen karar da darbeye neden olmuştu. Busia 568 kamu görevlisinin kanuni dayanağı olmayan işten atmakla suçlanıyordu. Hükümet bu eylemi 1966'da Ulusal Özgürlük Konseyi tarafından iktidar öngörüsü ile atanan kamu görevlilerinin istihdamını ortadan kaldırmak için kendisine yetki veren 1969 anayasası geçici hükümlerinde yer alan bir yasaya dayandırmaktaydı. İşten atmalar önemli düzeyde kamu protestosuna neden olmuştu[152] ve bu hükümeti sıradan vatandaşların gözünde kötü duruma düşürmüştü.

Yukarıdakilere ek olarak habercilerin tartaklanması ve onlara zarar verilmesi de PP hükümeti sürecinde yaygındı. Busia rejimi özellikle hükümeti eleştiren bağımsız gazeteler için çalışan gazetecilere zarar vermekle suçlanıyordu. Devlete bağlı bir gazetenin editörü 568 kamu görevlisinin işten çıkarılmasını eleştirdiği için işinden edilmişti. Haberciye yapılan bir medyanın bağımsızlığı ve basın özgürlüğüne yapılan hukuki dayanağı olmayan müdahale olarak algılanmıştı. Gazeteciler ve basın çalışanları profesyonel işlerini yerine getirmede çok sayıda güçlükle karşılaşmış ve sıkıntı yaşamıştı.

Hükümetin eylemi Ticaret Birliği Kongresinin (TUC) dağılmasına neden oldu. Ticaret Birliği Kongresi Kongre tarafından yüksek yaşam maliyeti ve işsizliği protesto etmek için yapılan grev eyleminden sonra Busia yönetimi tarafından dağıtılmıştır. TUC'a yapılan eylem birçok işçiyi yabancılaştırmış ve PP hükümetinin sıradan Ganalılara önem vermediği izlenimini oluşturmuştu.

Busia'ya karşı yapılan eleştirilerden biri hükümetinin Nkrumah'ın portresini yasaklamış olduğunun iddia edilmesiydi. Busia Nkrumah'ın portresini satışa çıkarıp sürgünden dönmesi için talepte bulunarak parlamento tarafından geçirilen bir yasa üzerinden eleştirilmişti. Busia'nın Nkrumah'ın partisi CPP'ye getirdiği yasaklama sayısız Nkrumah taraftarını öfkelendirmişti. Buna içerlemiş ve bunu Ganalılar için bir aşağılama olarak görmüştü.

Önemli olarak Busia'nın Güney Afrika ile diyaloğunun savunması da hayati derecededir. Busia uluslararası topluluk çirkin ırkçı bir politika üzerinden Güney Afrika'yı izole etmeye çabalarken Güney Afrika ile uzlaşma ya da diyalog kurma politikası üzerinden eleştirilmişti. Busia'nın diyalog öncesi duruşu Ganalıların dilek ve beklentilerinin yanı sıra Güney Afrika'nın ırkçı rejimine karşı askeri eylemde bulunmayı destekleyen Afrika Birliği Örgütünün pozisyonunu çürütmüştür.[153]

[152] Smaldone J.P. (2002). *African Military History and Politics: Coups and Ideological Incursions, 1900-Present* in AB Assensoh and Yvette M. Alex-Assensoh NY: & Buah (1980).
[153] Smaldone 2002

Bir diğer önemli konu da yabancıların itaat emri ile ilgilidir. PP hükümeti tarafından alınan ivedi bir karar çok yıkılmasına yol açan büyük bir darbeydi. Busia rejimin de çoğu Batı Afrikalı olan çok sayıda yabancı kısa bir zaman dilimi içinde ülkeden atıldığı yabancıların itaat emrinin bir sonucu olarak Gana'nın uluslararası imajını zedelemişti[154]. Özellikle bütün insanlara ve ırklara ait insanlık düşüncesi ile Afrika Ubuntu[155] felsefesi ve dillere destan Gana misafirperverliğinin yanı sıra ECOWAS[156] olmak üzere Gana'da yaşayan diğer devlet vatandaşları Anti Afrika[157] politikasının tanımlanması ile ihanete uğramıştı. Emir karakteristik olmanın dışında Gana'yı yabancı düşmanı bir ülke olarak resmetmiştir.[158]

Hükümetin aynı zamanda Gana Anayasasını kötüye kullandığı öne sürülmekteydi. Busia, Sallah vakasında yargının bağımsızlığını kaldırmayı reddetmesi ile 1969 anayasasını baltalamakla suçlanıyordu. Kovulan kamu görevlilerinden biri olan EK Sallah onun lehine karar Temyiz mahkemesinde kovulmasının meşruiyetine karşı çıkmış ancak Başbakan Busia, Sallah'ı görevinden alarak mahkemenin kararına bağlı kalmayı reddetmişti. Busia'nın tutumu yargının bağımsızlığı ve hukukun üstünlüğüne bir hakaret olarak algılanmıştı[159]. Eylemleri açık bir şekilde yargı bağımsızlığını zedelemiş ve bütün maddi durumlarda korumaya ve savunmaya yemin ettiği anayasada geçen ulusun ilkelerinin bir koruyucusu olarak imajına ve popülerliğine de zarar verecekti.[160]

1971 Kemer sıkma bütçesi o zaman bir tür empozeydi. Ulusal batağa giden yolda alınan önlemlerin bir parçası olarak Busia rejimi Temmuz 1971'de kemer sıkma politikası tanımlamıştı. Politika yıllık yüzde bir ile beş arasında ulusal devalüasyon haczini empoze etmiş, kamu görevlileri ve askeri personel için tahsis edilen konaklama ve araç yardımları geri çekilmiş, petrol fiyatları artırılmış, hastane ücretleri uygulanmış ve çok sayıda tüketim ürününün ithalatı yasaklanmıştı. Bu kemer sıkma önlemleri insanların ekonomik güçlüğünü tetiklemiş ve sonuç olarak halkın bütün bölümleri arasında memnuniyetsizliği provoke etmiştir. Orduda bulunan

[154] Smaldone 2002; Boahen 1989; Frempong 2008
[155] Ubuntu: Sen varsın ben de varım senin için, çünkü öyleyse varım. Bağımlılık ve insanın ortak insanlık bir Afrikalı Felsefesi. Biz birbirinden yaşamak, her birimiz ve herkes çok bağlıdır. Sen nerede, biz de oraya anlamına gelir.
[156] *ECOWAS:* Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu: 16 Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik dernek.
[157] Yabancılar Uyum Sipariş: Gana yaşayan diğer tüm vatandaşlarını sınırdışı etmek. (Geri ülkenize gidin) olarak adlandırılan.
[158] Mkhize N. (2008). *Ubuntu and Harmony: An African approach to morality and ethics.*
[159] Frempong 2007; Buah 1980.
[160] Buah 1980.

durumdan memnun olmayan kişiler kemer sıkma politikasını hükümetin yıkılmasının gerekçelerinden biri olarak addetmişti.[161]

2.3.1.1. ACHEAMPONG-AKUFFO Dönemi: 1972-1978

Busia yönetimini deviren 1972 hükümet darbesinin ardından Albay I.K. Acheampong başkanlığında Ulusal Kurtuluş Konseyi kuruldu. Ulusal Kurtuluş Konseyinin (NRC) yeni rejimi tarafından çok sayıda politika tasarlandı.

Ekonomik politika alanında NRC yiyecek üretiminde kendi kendine yetmeyi güvence altına almak için *Kendini Besle Operasyonu* adı altında bir program başlattı. Bölgesel fabrika ve ihracatı desteklemek için şeker pancarı ve pamuk gibi ihracat ürünlerinin üretimini güçlü kılmak adına başta programın adı *Endüstrini Besle Operasyonuydu.*[162] Hükümet tarımsal üretimi artırmak için Tono ve Dawhenya Sulama Projelerini başlattı. Bu, kuzey ve üst bölgelerde Busia rejimi tarafından başlatılan "pirinç devrimi" ile devam etti. Hükümet Gana cedisini yüzde kırk oranında yeniden değerlendirdi, yolsuzluk içerdiği için Nkrumah hükümetine ait küçültülmüş bazı borçları tanımadı ve eski hükümetten miras kalan dış borçları yeniden şekillendirdi. Hükümet çeşitli endüstrileri kısmen ya da tamamen ulusallaştırdı. Örneğin belli başlı temel endüstrilerdeki çoğunluk hisselerini gerekli kıldı. Akwatia'daki elmas madeni endüstrisi hükümete devredildi. Hükümet turizmi yabancı döviz kaynağı olarak tanımladı.

Sosyal politikalarda bir kırsal gelişme programına girişildi. Bu program altında su, elektrik ve yan yol gibi sosyal ve ekonomik imkânlar sağlayan çok sayıda kırsal topluluk kuruldu. 1974'te başlatılan beş yıllık bir plan altında içilebilir suyun nüfusun yüzde altmışına ulaşacağı bir projeye başlandı. Eğitim sistemi reform edildi ve eğitim politikalarının yönetimini devralmak üzere 1974'de Gana Eğitim Hizmeti kuruldu.[163]

Siyasi noktada hükümet Bölgesel Konseyler, ilçe konseyleri ve kasaba ve köy geliştirme komitelerinden oluşan yeni bir bölgesel yönetim kurdu. [164]

Ancak Acheampong rejiminin bir takım kusurları vardı. Acheampong yeteneği ve niyeti belli olmayan danışmanlarla kendi etrafını donatmış olmakla suçlanıyordu. Ayrıca yönetimler ekonomiyi kötü işletmekte ve 1970'lerin sonlarında yolsuzluk içine

[161] Gyimah-Boadi E. (1994). *Ghana's Uncertain political opening*. Journal of Democracy, 5 (2), ss.75-86

[162] Thompson A. (2010). *An Introduction to African Politics.* Routledge. & Buah 1980; Frempong 2007.

[163] Ghana-- *The National Redemption Council Years, 1972-1979. (November 1994).* Library of Congress Studies Country Profile. Federal Research Division, Library of Congress. USA Retrieved 2016-03-20.

[164] Ghana: Encyclopaedia Brittanica Online. Encyclopaedia Brittanica 2007. Retrieved 2016-03-20

saplanmış durumdaydı. Bu, "kalabule"[165] olarak bilinen bir uygulama olarak istifleme, vurgunculuk ve hile ile sonuçlandı. Aynı zamanda hükümet üyeleri ham maddelerin yetersizliğinin bir sonucu olarak kapanmaya zorlanan ticari ev ve endüstrilerin ithalat lisanslarını kendi aralarında dağıtmaktaydı. [166]

2.3.1.2. Birinci Yüksek Askeri Şuranın Doğuşu
SMC 1

Ekim 1975'te Ulusal Kurtuluş Konseyinin adı General I.K. Acheampong başkanlığında Yüksek Askeri Şura ile değiştirilmiştir. İsim değişikliği hükümetin yeniden yapılanmasının bir parçasıydı. Yüksek Askeri Şura ülke için Birlik Yönetimi[167] sunmaktaydı. Bu, sivil, asker ve polislerden oluşan partizan olmayan bir yönetim şeklinde olacaktı. Temmuz 1978'de Acheampong "tek adam gösterisi" yürütmesinden ötürü istifaya zorlanmıştır.[168]

2.3.1.3. İkinci Yüksek Askeri Şuranın Doğuşu
SMC 2

Yönetimin adı İkinci Yüksek Askeri Şura olarak değişirken General Acheampong'un yerini başkan olarak Tümgeneral Fred Akuffo almıştı. 4 Haziran 1979'da SMC2 Hava kuvvetleri teğmeni J.J. Rawlings tarafından yönetilen bir hükümet darbesi ile yıkılmıştı.[169]

SMC 1 ve SMC 2

SMC idaresi ve tek adam yönetiminin durgun ve zayıflatıcı süreci iki dönem altında ayrılabilir ve sınıflandırılabilir:

1. SMC 1 Acheampong dönemi (9 Ekim 1975'ten 5 Temmuz 1978'e kadar)

2. SMC 2 Akuffo dönemi (5Temmuz 1978'den 4 Haziran 1979'a kadar)

[165] Ülkede darbeden dolayı yaşam standartları en minumum hale gelmiştir. Ülkede karaborsa çok fazla meydana gelmiştir. Halkı yaşam standartlarına sıkıntıya somuştur.
[166] Ghana: Encyclopaedia Brittanica Online. Encyclopaedia Brittanica 2007. Retrieved 2016-03-20
[167] Bu Birlik Yönetimi UNIGOV adlandırılmıştır.
[168] Banks W.C. (1998). *Political Handbook of the World 1998.* CQ Press. & Buah (1980).
[169] Bohan 1989; Frempong 2008.

SMC de 4 Haziran 1979'da Silahlı Kuvvetler Devrim Konseyi olarak bilinen yenice kurulmuş cunta tarafından kısa zaman sonra yıkılmıştır. Esasında bu çok sert bir savaştı. Kısacası önde gelen SMC liderlerinden biri olan ünlü Ordu komutanı Tümgeneral Odartey Wellington'un silah değiş tokuşunun sonucu olarak hayatını kaybettiği kanlı bir darbeydi.

Sivil Yönetime Dönüş:

Yüksek askeri şura ve silahlı kuvvetler devrim konseyi tarafından Gana'yı sivil bir yönetime dönüştürmek için belli başlı önlemler alınmıştı. Ülkeyi sivil bir yönetime dönüştürmek için orijinalinde Ulusal Kurtuluş Konseyi olarak bilinen Yüksek Askeri Şura birçok önlemi sıraya koymuştu. Bu önlemler nihayetinde Haziran 1979'da SMC'yi yıkan Silahlı Kuvvetler Devrim Konseyi tarafından mantıksal bir sonuca ulaşmıştı.[170]

Birlik Yönetiminin savunması benimsenmişti. Yüksek Askeri Şura başkanı General Acheampong ulusa bir Birlik Yönetimi önerisinde bulundu. Bu, sivilleri, silahlı güçleri ve polisi içine alacak olan siyasi partinin olmadığı bir yönetim olacaktı. Genel itibariyle Birlik yönetimi fikri General Acheampong ve SMC tarafından kendilerini iktidarda tutmak için girişilen bir teşebbüstü. SMC Birlik Yönetimi fikrini insanlara satmak için medya ve hareketi çok iyi bir şekilde kullandı.

Buna ek olarak Birlik Yönetimine dair geçici bir komite kuruldu. SMC birlik yönetimine dair fikirleri belirtmek ve bu gibi bir yönetimi kurmanın yollarını önermek amacıyla başsavcı ve Yargıtay komisyon üyesi Koranteng-Addow'un başkanlığı altında Ocak 1977'de Birlik yönetimi üzerine geçici bir komite kurdu. Komite, Birlik Yönetiminin insanların bastırılmış bir isteği olduğunu dile getirmişti[171].

Halk tarafından gelen talep üzerine bir referandum gerçekleştirildi. Acheampong liderliğinde SMC halkın Birlik yönetimi konusundaki taleplerini belirlemek amacıyla 30 Mart 1978'de bir referandum düzenledi. SMC seçim komisyonu üyesi olarak çalışma müsamahası ile esasa ilişkin seçim komisyonu üyesi IK Abban'ın istifa ya da kovulması ile referanduma şike karıştırdı. Referandumun üç sonucu açıklandı; ikisi resmi olarak zaferi hükümete verirken biri gayriresmi olarak muhalefetin kazandıklarını ilan etmişti. Aslında hiç kimse referandumun asıl sonucunu bilmiyordu.

UNIGOV Seçim Komisyon üyesi tarafından ilan edildiği üzere Referandum sonuçları aşağıdaki gibidir:

Soru: Referandum sorusu şu şekildedir:

[170] Boahen (1989).
[171] Hutchful (1997).

“Birlik Yönetiminin Gana politik sisteminin temeli olacağına katılıyor musunuz?”

Referandum için 4 milyon 497 bin 803 kayıtlı seçmen vardı.[172]

Tablo 3: 1978 Referandum Sorusu Ve Oy Sonuçu

Seçmen Türü	**Oy**	**%**
EVET	1,372,427	60.11%
HAYIR	910,386	39.89%
TOPLAM	**2,282,813**	**100%**
		Kaynak: African Elections database

http://africanelections.tripod.com/gh.html#1978_Referendum

Toplam: Geçerli Oylar

2.282.813

Tablo 4: Seçmen Türü Ve Kullandığı Oylar[173]

Sonuçlar	**Toplam Oylar**	**% oylar**
"Evet" oylar	1,372,427	60.11%
"Hayır" oylar	910,386	39.89%

REFERANDUM SONUÇLARI

Evet	1.372.427	% 60.11
Hayır	910.386	% 39.89
Toplam	2.282.813	% 100.00

30 Mart 1978 Referandumu

Esas noktalar: Yönetimde Sivil ve Askeri Kuruluşların Birlikteliği

[172] www.africanelections.tripod.com/gh.html Kaynak: Afrika Seçimler Veri tabanı

[173] http://africanelections.tripod.com/gh.html#1978_Referendum

Oylama Sorusu: “Birlik Yönetiminin Gana politik sisteminin temeli olacağına katılıyor musunuz?”

Kayıtlı seçmenler:	4. 497.803	
Toplam oylar	NA[174]	
Seçime katılım oranı	NA[175]	
Geçersiz ya da boş oylar	NA[176]	
Toplam geçerli oy	2.282.813	
Sonuçlar:		
Evet oyları	1.372.427	%60.11
Hayır oyları	910.386	%39.89

Kaynak: Afrika Seçimleri Veri Tabanından[177] uyarlanmıştır.

NRC’nin Bazı Programları

- NRC hükümeti Gana Ulusal Andını başlatmıştır.
- Kendini Besle Operasyonu- yiyecek üretimi ve tedarik zincirinde ulusal kendine yeterlik için başlatılan bir tarım kampanyasıdır.
- Sağdan Devam Et Operasyonu- 4 Ağustos 1974’te yapılan yolda gidiş yönünün soldan sağa geçişidir.

2.3.2. 1960’ dan İtibaren Gana Hükümetleri

Sivil Olanlar

Nkrumah Hükümeti	CPP
Busia Hükümeti	PP
Limann Hükümeti	PNP
Rawlings Hükümeti	NDC
Kufuor Hükümeti	NPP
Mills Hükümeti	NDC
Mahama Hükümeti	NDC

[174] http://africanelections.tripod.com/gh.html#1978_Referendum
[175] http://africanelections.tripod.com/gh.html#1978_Referendum
[176] http://africanelections.tripod.com/gh.html#1978_Referendum
[177] http://www.africanelections.tripod.com/gh.html*1978_referendum

Askeri Olanlar

Ulusal Özgürlük Konseyi	J.A. Ankrah ve Akwasi Afrifa
Ulusal Kurtuluş Konseyi	I.K. Acheampong
Yüksek Askeri Şura 1	I.K. Acheampong
Yüksek Askeri Şura 2	Fred Akuffo
Silahlı Kuvvetler Devrim Konseyi	J.J. Rawlings
Geçici Milli Savunma Konseyi	J.J. Rawlings

Bir anayasa komisyonunun kurulması bir birlik yönetiminin başlaması için gerekli sürece ortam hazırlamıştır (UNIGOV GANA). Acheampong öncülüğünde SMC sivil bir yönetime dönüşerek Birlik Yönetimi fikrine bağlı yeni bir anayasa için önerileri belirlemek amacıyla sivil halk, politikacılar, silahlı kuvvetler ve polis temsilcilerinden oluşan bir anayasa komisyonu atamıştır. Komisyon Ulusal hükümet ismini kullanmayı önermiş çünkü bu isim Birlik yönetimi ismine nazaran SMC tarafından planlanmış bir yönetim tarzını açıklamaktadır.

Ayrıca kurucu bir meclis toplanmıştır. 1978'de bir saray darbesinin ardından General Acheampong tarafından yönetilen SMC 1'in yerine SMC 2'yi getiren Akuffo önderliğindeki SMC 2 Acheampong'un anayasa komisyonunu temel alarak ulus için bir anayasa taslağı hazırlamak üzere istemeyerek bir kurucu meclis atamıştır[178]. Kurucu meclis Ulusal Hükümet fikrini kabul etmemiştir. Bunun yerine kurucu üyeler Amerikan tarzı bir başkanlık sistemi ve 140 üyeden oluşan bir ulusal meclis sağlayan bir anayasa hazırlamıştır. Anayasa 4 Haziran 1979'da SMC'yi deviren Silahlı Kuvvetler Devrim Konseyi (AFRC) tarafından 14 Haziran 1978'de yayımlanmıştır.[179]

Özellikle Siyasi Partiler üzerindeki yasaklamayı kaldırmayı öngörmüşlerdir. Ocak 1979'da Akuffo önderliğindeki SMC 2, K.A. Busia'nın İlerleme Partisi hükümetinin devrilmesinden bu yana etkin olan siyasi partiler üzerinde yasaklamalar empoze etmiştir. Bu, ivedilikle siyasal eylemlere başlayan 19 partinin oluşmasına imkân tanımıştır. Ancak bu siyasi partilerden sadece altısı seçim komisyonunun kabul mührünü elde etmiş ve sonrasında genel seçimlerde yer almaya hak kazanmıştır.

Genel seçim ve yeni hükümetin resmi başlangıcı gerçekleşmiştir. AFRC denetiminde 18 Haziran 1979'da bir genel seçim yapılmıştır. Halkın Ulusal Partisi (PNP) parlamenter seçimi kazanmıştır. Ancak önceki başkanlık seçimi oyların

[178] Frempong ,(2008).
[179] Tagoe, George (2004). *Genesis Four.* Trafford Publishing.

mutlak çoğunluğu ile açık bir kazanan belirleyemediği için başkanlık yarışında nihai kazananı belirlemek için 9 Haziran 1979'da iki turlu bir başkanlık seçimi gerçekleştirilmiştir. Hilla Limann ile başa gelen PNP yönetimi silahlı Kuvvetler Devrim konseyinin kısa vadeli askeri ara rejiminden iktidarı devralarak 24 Eylül 1979'da başa geçmiştir.[180]

2.4. 1979 DARBESİ

4 Haziran 1979'da Hava Kuvvetleri Teğmeni JJ Rawlings yönetiminde Gana Silahlı Kuvvetlerinde bir grup subay Birinci ve İkinci yüksek Askeri Şura yönetimindeki üst düzey askeri görevlilere karşı bir ayaklanma başlatmıştır. Ayaklanma lideri ayaklanmanın amacının iktidarı sivil bir hükümete devretmeden önce Gana toplumunda dürüstlük ve sorumluluk değerlerini telkin etme görüşüyle SMC 1 ve 2 içerisinde bir ev temizliği programı başlatmak olduğunu beyan etmiştir.

2.4.1. 1979 Darbesinin Nedenleri

Darbe yapıcılara göre ekonomi kötü bir şekilde yönetilmekteydi. Ulusal ekonominin kötü yönetimi darbenin önemli nedenlerinden birisiydi[181]. Darbe liderleri askeri hükümeti fabrikaların kar payının düşmesi veya kapanması, tüketici ürünlerinin kıtlığı, ürünlerin istiflenmesi, koka, gaz yağı, pirinç ve şekerin komşu ülkelere kaçırılması, "kalabule" olarak bilinen kara borsacılık ve diğerleri arasında yüksek enflasyon oranına neden olarak ekonominin kötüye gitmesine neden olmakla suçluyordu. Ayaklanma failleri askeri yöneticileri rüşvet, yolsuzluk, kayırmacılık ve iltimas gibi toplumun ahlak yapısını çökerten durumların içinde yer almakla suçluyordu.

Bireyler temel insan haklarından mahrum bırakılıyordu. Hükümet karşıtı eleştirmenlerin işlerinden atılması, siyasi muhaliflerin bastırılması, birlik yönetimi eylemcilerinin, Gana Derneği ve profesyonel yapıların üyeleri ve öğrenci göstericilerin tutuklanıp hapse atılması gibi baskıcı önlemlerden hâsıl olmuş hükümet tarafından temel insan haklarının inkar edilmesi darbeye neden olan konular arasında yer almaktaydı. Ayaklanma askeri yöneticilerin 30 Mart 1978'de düzenlenen referandumun ardından insanlar üzerinde empoze etmeye çabaladığı

[180] Frempong ,(2008).
[181] Frempong (2008); Buah (1980).

popülerlikten uzak olup sonrasında içine hile karışan birlik yönetimini ortadan kaldırmak üzere başlatılmıştı.

Neden olan etkenlere çok sayıda sosyal sorun da eklenmiştir. Bunlar hastane personelinin umumi çıkışına neden olan hastanelerdeki beter durum ve ilaç sıkıntısı, ilçeden kaçıp yurt dışında yeşil alanlara giden çok sayıda öğretmenin demoralize olmasına neden olan ders kitapları ve diğer eğitim materyallerini içine alan okullardaki kaynak kıtlığını da içermekteydi. Yukarıda bahsi geçen etkenlere ilave olarak, kamu görevlilerin değişimi ve yerine getirilmeyen vaatler de hükümetin çöküşünün nedenleri olarak addedilebilir. Ayaklanma lideri General Akuffo tarafından yönetilen SMC iki olarak gelen askeri hükümet liderliğinin değişmesinin ardından Ganalıların olaylardan memnun olmamasına neden olarak yukarıda tartışılan sorunlardan ötürü, General Acheampong'un SMC 1'e yaptırımda bulunamamıştır. Yeni AFRC liderliğine göre ülkede bir umutsuzluk durumu vardı. Çoğu vatandaş daha önce deneyimlemiş oldukları aynı zorlukların tekerrürü yüzünden ülkenin siyasi olaylarına inancını yitirmişti.

Darbe gerçekleştiğinde bu, Radyo ve Televizyon ile bütün gazeteler üzerinden devlet yayını tarafından ele geçirilen bildiriydi.

Rawlings Halkın Devrimi İle Kutsal Bir Savaş İlan Etmektedir

Silahlı Kuvvetler Devrim Konseyi'nin (AFRC) başkanı hava kuvvetleri teğmeni Jerry John Rawlings dün amacı Gana'da devrim başlatmak üzere bir halk yönetimi inşa etmek olan geçici bir askeri konsey oluşturmayı beyan etti.

Sabah silahlı kuvvetler Accra'daki devlet yayın evini ele geçirdikten sonra yapılan bir radyo yayınında Teğmen Rawlings Ganalıların sosyal ve ekonomik yapısını yenilemek için gelmiş olduğunu dile getirmiştir.

Askerlere, çiftçilere, işçilere, polislere ve diğer fakir kesime ülkenin karar verme sürecine dâhil olmayı sağlayacak kutsal bir savaşın başladığını söylemiştir.

Halkın Ulusal Partisi'nin (PNP) iktidarda olduğu iki yıl boyunca PNP hiyerarşisini bir dizi suçlu olarak tasvir ederek bir gerileme olduğunu söyledi. Şayet insanlar yaptıklarını kabul etmezse kurşuna dizilmeyi göze aldığını söyleyerek Gana halkı üzerinde kendini empoze etmeyeceğini ifade etti.

Aslında ülkesinde esir olmaktansa ölmeye hazır olduğunu söyledi. Adaletsizlik ülkede hüküm sürdüğü sürece barış olmayacaktı. Teğmen Rawlings sadık askerlerle çıktığı yolun ulusal bir hükümet darbesi olduğunu söyledi. Konuşmasında "bu yüzden radyoda Gana çalıyoruz" dedi.

Teğmen Rawlings iktidarı devralmak üzere ordunun bir kesimi tarafından yapılan girişimler ve askeri istihbarat ve askerlerce başlatılan hareketleri bir yalan olarak betimlemişti.[182]

2.4.1.1. AFRC Dönemi

4 Haziran ayaklanmasının ardından 1979'da Hv. Kuv. Teğmeni J.J. Rawlings başkanlığında Silahlı Kuvvetler Devrim Konseyi (AFRC) kuruldu. AFRC'nin resmi sözcüsü Kaptan Boakye-Gyan'dı. AFRC'nin temel hedefi adaletsizlik, yolsuzluk ve ekonomik güçlük yaşayan toplumu yeniden düzenlemek ve topluma zulmedenleri cezalandırmaktı. Toplumda sosyal adaleti sağlayacağına ve silahlı güçlerin lekelenmiş adını temize çıkaracağına da söz vermişti.

2.4.1.2. AFRC'NİN Başarıları

AFRC ev temizleme uygulaması ile bireysel Ganalıların değerleri olarak sosyal, ekonomik ve siyasi alanda yenilikler getirmiştir. Toplumun içine işlemiş olan yolsuzluk ve adaletsizlikten ülkeyi kurtarmak ve kamusal yaşama sorumluluk ve dürüstlük aşılamak için uğraşmıştır. Hükümet ürünlerin fiyatının düşmesi için ticareti zorunlu kılmış; taşıma ücretleri de aşağı çekilmiştir.

Yolsuzluğa karışan üç eski devlet lideri (General Acheampong, Fred Akuffo ve A.A. Afrifa) idam edilmiştir. Bazı yetkililere de ölüm cezası verilmiştir. Düşük ya da fazla faturalandırma gibi suç içeren ekonomik eylemlere karışan özel şirketler ceza olarak devlete tahsis edilmiştir. Döviz kaçakçılığı ve para aklama gibi ekonomiye zararlı eylemlere karışan bazı yabancılar ülke dışına çıkarılmış ve işletmelerine devlet tarafından el konulmuştur. Hükümet Ganalılara yüksek bir siyasi farkındalık aşılamıştır. AFRC eylemleri toplumda yeni ahlakı yenilenme için ortam hazırlamaktaydı. Hükümet devlet ganimeti için yaklaşık 24 milyon cedi toplamıştı.[183]

2.4.1. 3. AFRC Yönetiminin Eksik Yönleri

AFRC yönetiminin çeşitli noksanları söz konusuydu. İnfazla sonuçlanan apar topar alınan kararlar hukukun üstünlüğüne bir hakaretti. Küçük çaplı suçlar işleyen

[182] Gana Times Gazetesi. (1979).
[183] Thompson (2010).

sivillere verilen cezalar aşırı, insanlık dışı ve suça nazaran orantısızdı. Cezalar kamçılama ve evlerin yıkılmasını içeriyordu.[184]

AFRC ev temizliği uygulamasında benimsenen yöntemler yoluyla Gana toplumuna disiplin dışı yaklaşıyordu. Bazı işçiler ev temizliği adı altında üst düzey yönetimden ayrılırken bazı askerler üst düzey yöneticilerini cezalandırmak ve aşağılamakla ilgileniyordu[185].

2.5. GEÇİCİ MİLLİ SAVUNMA KONSEYİNİN (PNDC) KURULMASINA NEDEN OLAN 1981 HÜKÜMET DARBESİ

31 Aralık 1981'de Limann yönetimi Hv. Kuv. Teğmeni JJ Rawlings tarafından yönetilen bir darbe tarafından el değiştirmişti. Darbeden sonra ülkeyi yönetmek için Geçici Milli Savunma Konseyi (PNDC) kuruldu[186]. Geçici Milli Savunma Konseyi yanlış yönetim, dinamik liderliğin olmaması, yönetimde yetersizlik ve yolsuzluk bakımından Hilla Limann hükümetinin devrilmesinin ardından Ocak 1982'de kuruldu.

PNDC yasama yürütme erkleri üzerinden tekele dönüşen bir yönetim yarattı. Başta hükümet Halkın Savunma Komitesi (PDC) ve İşçi Savunma Komitesini (WDC) kurdu.[187] Bu komiteler yolsuzluk ve diğer yanlış uygulamalarla mücadele ederek esasında kamu çıkarına insan ve işçi haklarının koruyucusu olarak hizmet gördü. Sonrasında Devrim Savunma komitesine (CDR) dönüştürüldü. PNDC'nin ilk birkaç ayı boyunca bu komiteler silahlı kuvvetlerin yanı sıra köy, kasaba, şehir, fabrika ve diğer iş yerlerinde kuruldu. PDC, WDC ve CDR kolektif olarak rejimin arkasındaki güç olarak PNDC hükümeti için hayati rol oynamıştır.[188]

2.5.1. 1981 Hükümet Darbesinin Nedenleri

Halkın Ulusal Partisi (PNP) parti için birliği koruyamamıştı çünkü parti içinde güçlü ve dinamik bir liderlik yoktu. Güçlü bir liderliğin olmaması partide tartışmalara neden oldu. Bu tartışmalar yolsuzluk ve iktidarın yanlış kullanımına dair iddia ve

[184] Thompson (2010); Frempong, (2008).
[185] Frempong, (2008).
[186] Adedeji J.L. (2001). *The Legacy of JJ Rawlings in Ghanaian Politics 1979-2000.* African Studies Quarterly, 5(2), ss.1-27
[187] Oquaye (2004).
[188] Oquaye (2004).

karşı iddialarca çıkarılıyordu. Parti içi ağız dalaşmaları hükümetin duruşunu zedelemişti.[189]

Parti yanlış yönetim, yolsuzluk ve idari yetersizlik içinde bozulmuştu. Hükümet kendi politikalarını uygulayamaz hale gelmişti. Esasında 1981'de parlamentoya sunulan hükümet bütçesi de reddedildi. Bütçenin reddi hükümetin devlet konuları üzerindeki kontrolünü yitirdiği olarak yorumlandı. Bu da darbeyi kaçınılmaz kıldı.

Ülkenin karşılaştığı ekonomik problemlerle ciddi bir şekilde ilgilenemiyordu. Yedek parça gibi önemli ürünler kısa süreliğine tedarik ediliyordu, enflasyon yüksekti ve GHC değer kaybederken insanların yaşam standartları düşmeye devam ediyordu. Hükümet kara borsacılık, kaçakçılık ve resmi fiyatların üzerinde ürünlerin satışı gibi ticari uygunsuzlukların üstesinden gelemiyordu[190]. Kayıtlara göre bu dönem Ganalıların dayanmak durumunda olduğu ve hayatları boyunca bir daha görmek istemedikleri fırtınalı bir süreçti.[191]

Partinin muhalefet partilerince artan eleştirilmesi partinin zayıflamasına ve karanlığa itilmesine neden oldu. Limann bakan ve parti üyelerini kontrol dahi edemeyen zayıf kişilik olarak tasvir edildi. Başkan Limann'ın zayıflığı hukuk ve düzenin genel çöküşü ve adaletin ortadan kalkmasının yolunu açtı. Başsavcı Akpaloo'yu görevinden almak için lider parti tarafından bir girişimde bulunuldu çünkü AFRC hükümeti tarafından uygun bir şekilde atanmadığı için anayasal bir krize neden olmuştu.[192]

PNP hükümeti son hızla iktidara gelen Hv. Kuv. Teğmeni JJ Rawlings tarafından yönetilen bir askeri hükümet darbesi ile Aralık 1981'de indirildi. Rawlings Liman hükümetini suikast eğilimi şüphesi taşıyan geçersiz silahlı kuvvetler devrim konseyinin üyelerinin sürekli tacizi ile suçlamaktaydı[193]. Haziran 1980'de Limann yönetimi ülke çapında hüküm süren katlanılmaz ekonomik zorluklar üzerinden Accra'da gösteri yürüten Gana Endüstriyel Holding Kuruluşunun (GIHOC) bütün elemanlarını işten çıkardı. Kovulmalar GIHOC işçi birliği hükümeti mahkemeye verdiği zaman yüksek mahkeme tarafından gerçekleştirildi. Aralık 1981'de bir dizi asker işten atmalara bağlı olarak hükümeti devirdi ve iktidarın kalıntılarını geri istedi[194].

[189] Frempong 2008; Oquaye 2004.
[190] Adedeji, (2001).
[191] Adedeji, (2001).
[192] Adedeji (2001); Oquaye (2004).
[193] Adedeji (2001); Oquaye (2004).
[194] Adedeji (2001).

2.5.1.1. PNDC'nin Etki ve Başarıları

Siyasi anlamda PNDC siyasi ve idari otoritenin etkin bir şekilde merkeziyetçi hale getirilmesi ile Bölge Meclisini yenileyerek siyasi iktidar ve karar verme sürecini demokratikleştirdi. Bölgesel Koordine Konseyleri Bölge meclisleri ve merkezi yönetim arasında bir bağ olarak işlev görmesi için inşa edildi. Halk katılımı için yerel düzeyde yönetim sağlamak için halkın iktidar organları olarak çalışması için çeşitli savunma komiteleri kuruldu. Bu eşsiz ve mükemmel bir başarıydı.

Ekonomik anlamda PNDC Ganalılara yüksek bir siyasi farkındalık aşıladı. PNDC çökmekte olan ekonomiyi canlandırmak için 1983'te Ekonomik Kalkınma Programı (ERC) başlattı. ERP Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası ve Bağışçı Toplum tarafından desteklenen kapsamlı ekonomik ve sosyal gelişme programları, politika reformları ve yapısal düzenlemeler paketiydi. Hükümet yolsuzluk içeren anlaşma ve uygulamaları kaldırıp suçluları ağır para cezası, hapis ve değerlerin kamulaştırılması yoluyla cezalandırılması ile yolsuzluğu kökünden çözmek istiyordu. PNDC yol ağı ve iletişim sistemi üzerine yoğunlaşmıştı. Hükümet yabancı döviz oluşturma, iş yaratma ve çevresel ve kültürel mirasın korunması yoluyla ülkenin sosyoekonomik gelişimine temel bir katkı olarak Gana'nın turizm potansiyelini üst noktalara çekmiştir.

Sosyal anlamda PNDC ülkenin gelişim gereksinimlerine ilişkin olarak eğitimi kalkındırmak için Eğitim Reform Programı başlattı. Yeni eğitim sistemi dokuz yıllık temel eğitim, üç yıllık lise eğitimi ve dört yıllık üniversite eğitimini kapsamaktaydı. Hükümet aynı zamanda yeni hastane ve klinikler açarken mevcut olanların yenilenmesi için sağlık sistemi geliştirmişti. Hükümet Ganalıları kendini geliştirme projeleri yoluyla kaderlerinin kendi ellerinde olduğu konusunda teşvikte bulunuyordu.

PNDC yönetimi Gana'da sessizlik, panik, gerilim ve korku kültürünün ortaya çıkmasına neden oldu. Hükümet parti politikasında yasal haklardan mahrum ederek hukukun üstünlüğünü ve siyasi çoğulculuğu yasakladı[195]. Bazı Ganalılar hukuk kurallarına dayanmaksızın devlete cezalı sayıldı.

Nihai olarak PNDC 7 Ocak 1993'e kadar iktidarda kaldı. Hükümet darbesinin detaylarını veren bir basın açıklaması başkan JJ Rawlings ulusal ekonomi ve devlet hizmetlerinin çökmesi ile etkin liderlik hizmetlerinin sağlanması konusunda PNP hükümetinin başarısız olmasından ötürü *Kutsal Savaşın* bir gereksinim olduğunu herkese ilan etti. PNDC yönetime aktif bir şekilde katılma konusunda sivilleri ikna

[195] K. Ninson ve F.K. Drah (1993).

eden askeri bir diktatörlüktü. Bu yüzden konsey üyelerinin büyük bir kısmı sivillerdi. PNDC'nin politikaları yaklaşımda çok yararlı olan devrimsel bir rejimdi. PNDC rejiminin ekonomik hedefleri ekonomik çöküşü durdurmak, ekonomiyi düzeltmek ve son olarak ekonomik gelişmeyi canlandırmaktı. Siyasi olarak amacı insanların siyasi isteklerini ifade etmelerine izin verecek yapılar inşa etmekti.[196]

En önemlisi 4 Haziran 1979 ayaklanması ruhuyla hareket eden PNDC ulusun inşasında insanların aktif rol sağlayacak olan hükümete dair tutumlarını değişmesine neden oldu. Sonuç olarak buna Rawlings Devrimi[197] diye ad verdiler.

Son olarak PNDC iktidara geçti. 1992'de yeni bir anayasa çıkardı ve o yıl, muhalefetin parlamenter seçimleri boykot etmesi[198] ve bu günü "çalıntı karar" olarak adlandırması ile sonuçlanan resmi olarak %58'in üzerinde oy ile başkanlık seçiminde JJ Rawlings'in partisi yeni Ulusal Demokrat Parti her ne kadar zafere ulaşmış olsa da seçimleri gerçekleştirdi.

Tablo 5: Gana'daki Darbe Teşebbüsleri

Tarih	**Rejim**	**Darbe Düzeyi**	**Sonuç**
Şubat 1966	Tek Partili Diktatörlük	Orta	Başarılı
Nisan 1967	Seçilmiş Demokrasi	Orta	Başarısız
Ocak 1972	Askeri Hükümet	Orta	Başarılı
Ekim 1975	Askeri Hükümet	Üst	Başarısız
Temmuz 1978	Askeri Hükümet	Üst	Başarısız
Mayıs 1979	Askeri Hükümet	Alt	Başarılı
Haziran 1979	Seçilmiş Demokrasi	Alt	Başarılı
Aralık 1981	Tek Partili Diktatörlük	Alt	Başarılı
Kasım 1982	Tek Partili Diktatörlük	Alt	Başarısız
Haziran 1983	Tek Partili Diktatörlük	Alt	Başarısız

Kaynak: Singh, Naunihal (2014). ***Seizing Power: The Strategic Logic of Military Coups.*** (s.12)

[196] *Chapter 2- Ghana in Economic Crisis.* in the Politics of Reform in Ghana, 1982-1991. s.32. Retrieved 2015-04-28
[197] *"The Rawlings Revolution"*. GhanaDistricts.com Retrieved 26-12-2012.
[198] Jeffries, Richard and Thomas, Clare (1993). *"The Ghanaian Elections of 1992"*. African Affairs 92 (368): 331-366.

2.6. SONUÇ

Askeri müdahalelerin Gana'da meydana geldiği dönemler etki ve sonuçları ile yukarıda açık bir şekilde taslak halinde sunulmaktadır. Açık bir şekilde çeşitli askeri darbelere neden olan temel etkenler genel itibariyle ekonomik güçlük ve yetersiz idare ile ilgili olmuştur. Ülkenin ekonomisi bozulduğunda ordunun demokratik yönetimi askeri yönetime dönüştürme arzusu gözlemlenmiştir.

Ancak tek husus ekonomik güçlükler ve yetersiz idare değildir. Bazen hükümet ordudaki darbeyle sonuçlanabilecek ihtilafları ayrıştırabilir. Bu bakımdan iktidardaki hükümetler, devleti ve pozisyonları korumak için gerekli temel kaynaklar bakımından bencil olmayan, ulusal menfaatleri göz önünde bulunduran, askerleri motive edecek iyi yaşam şartlarını sağlamakla yükümlüdürler.

Ayrıca, devletin dördüncü gücü olarak da bilinen medya, devlet içinde hükümet eylemlerine dair bilgileri nasıl sunmaları gerektiği hususunda dikkatli olmalıdır. Medya ne kadar olumsuz bilgi taşırsa, baştaki hükümetin lekelenen imajının yanı sıra korkuyu artırıp ikilem hissi yaratarak ordu mensuplarının hukuku ele alıp hükümetleri devirmek için harekete geçme ihtimallerini de artıracaktır. Bilgi, barış ve refahı sürdürmek amacı ile medya, iktidardaki hükümeti kötülemeksizin profesyonel bir şekilde işini yapmalıdır.

Bunların dışında dış etkilerinde darbelerin oluşumda küçümsemeyen bir role sahip oldukları unutulmamalıdır. İktidardaki hükümetler de ülkelerini yönetirken Batıdan benimsedikleri sosyal politika ve ideolojiler hususunda dikkatli olmalıdır. Bazı ideolojiler ters düşebilir ve hükümetlerin bunları uygulamayı kabul etmeden önce bunları yeniden düşünmesi gerekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DEKİ ASKERİ DARBELERİN TARİHSEL ARKA PLANI

3.1. TÜRK POLİTİKASINDAKİ ASKERİ MÜDAHALELERE GİRİŞ

Askeri darbe, bir ülkenin silahlı kuvvetlerinin siyasi ve ekonomik düzeni sağlayıp güvence altına almak için iktidarın kollarını devralma yoludur. Bu, demokrasilerin hali hazırda yeni olduğu 1990'ların erken dönemlerinden bu yana çoğu gelişmekte olan ülkede yaygındır. Ordu iktidar ve yönetim için hükümeti devirmek amacıyla büyük kaynak, etki ve güce sahiptir. Askeri yöneticiler çoğunlukla özgür konuşmayı ve dâhil olmayı teşvik etmeyen diktatörlerdir. Türkiye'nin askeri hükümet darbeleri vakası genel ve askeri yöneticilerin daha çok demokrasinin koruyucusu olarak algılandığı ilginç ve eşsiz dinamik unsurlara sahiptir. Ordu, devleti otoriter yönetim ve siyasi düzensizlikten korumak için devletin çıkarına hareket eder. Bu bölümde Türkiye'de askeri müdahalelerin olduğu 1960, 1971 ve 1980 süreçleri mukayese edilmektedir. Ayrıca darbe boyunca ve sonrasında Amerika'nın bir süper güç olarak müdahil olmasının yanı sıra medyanın da rolünü göz önünde bulundurarak bu askeri müdahalelerin sebep ve sonuçlarını sunmayı amaçlar.

3.1.1. Türk Politikasında Askeri Müdahalelerin Zaman Çizelgesi

Tablo 6: Türk Politikasında Askeri Müdahalelerin Zaman Çizelgesi

No:	Olduğu Tarih	Kimden Kim'e Egemenlik almış
1.	27 Mayıs 1960	Cemal Gürsel Başkanlığında Milli Birlik Komitesi'nin Adnan Menderes hükümetini devirmesi.
2.	12 Mart 1971	Türk Silahlı Kuvvetlerinin Dört Kuvvet Komutanı'nın Süleyman Demirel hükümetini devirmesi.
3.	12 Eylül 1980	Ordu komutanı Kenan Evren'in Süleyman Demirel hükümetini devirmesi.
4.	28 Şubat 1997	Post-Modern Darbe olarak Milli Güvenlik Konseyinin Ordu Komutanları'nın Necmettin Erbakan hükümetini devirmesi.

3.1.2.Tarihsel Öncüller

Ordu, Osmanlı İmparatorluğunun dağılmasının ardından günlük Türk siyasi kültürün içine dâhil olmaya başlamıştır. Osmanlı son dönem ve Cumhuriyet'in erken dönemlerinde modernleşme sürecinde ordunun elit kesiminin rolü, ordu müdahalelerin temel gerekçesi olarak görülürmektedir. Türk Ordusu, ülke içinde hem de dışında, düşmanlara karşı egemenliğin ve Kemalist ideolojinin koruyucusu olarak bilinmektedir. Türkiye demokratikleşme yolunda ilerlerken demokratik süreç ile hayli disiplinli ve iyi organize olmuş ordu arasındaki çatışmalar kaçınılmazdı. Katı bir hiyerarşiye sahip ordu kuruluşu başarısız demokratik prosedürlerle uyum içinde yaşamaya alışamazdı çünkü ordunun elit kesimi, siyasetçileri yüksek düzeyde ihmalkârlığa sahip menfaatçiler olarak görmekteydi.

Türk modernliğinin toplumsal dinamikleri, Türkiye'nin modernleşme süreci laik dünya görüşüne temel bir bakış açısı ile batılılaşma üzerine dayalı olduğu için siyasi ve toplumsal yapıları şekillendirme bakımından silahlı kuvvetlere öncelik vermiştir. Bu süreç, egemenliğin koruyucusu olarak askeriyenin geleneksel rolü ile ayrı düşünülemez olan demokratik siyasi bir yaşamı destekler. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılması ve Türkiye Cumhuriyeti döneminin başlaması ile Türk ordusu hayatta kalan tek kurum olmuştur. Devletin koruyucusu olarak askeri bakış açısı demokratik ilkeleri sivil üstünlük ile kabul etmeyi zor kılmıştır. Tarihsel anlamda ordunun siyasi arenadaki stratejik pozisyonu iktidarın boyutunu ve ordunun etkisini belirlemektedir. Ordu Türkiye'nin demokrasi tarihinde üç kez yönetime el koymuştur. İlk hükümet darbesi gelecekte diğerlerine ön ayak olması bakımından ülkenin yönetiminde temel bir yere sahiptir. İlk hükümet darbesi 27 Mayıs 1960'da gerçeklemiştir. Erdoğan Örtülü[199] "Üç Hükümet Darbesinin Hikâyesi" isimli kitabının giriş kısmında 27 Mayıs 1960 ile 1963 arasındaki sürecin Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan o yana en önemli dönemlerden birisi olduğunu dile getirir. Üç farklı hükümet darbesi girişiminden bahseder: 13 Kasım 1960, 22 Şubat 1962 ve 21 Mayıs 1963. 1954 yılı 1957'de başarısız olan bir darbe girişimi ile sonuçlanan ordudaki sıkıntıların başladığı yıldır. İlk başarılı hükümet darbesi 1960'da gerçekleşmiştir. İki dönem boyunca halkın desteğini alan Başbakan Adnan Menderes ve iki bakanının idam edilmesi insanların normal şartlar altında kabul edebileceği bir şey değildi çünkü halkın yarısının desteğini alan Başbakanın idam edilmesi halkın da idam edilmesi anlamına geliyordu. Ancak idamların ardından ne

[199] Erdoğan, Örtülu (1966). *Üç İhtilalin Hikayesi*. Milli Ülkü Yayınevi.

bir gösteri ne de yapılan adaletsizliğe karşı bir direniş gösterilebilmişti. Bütün operasyon medyayı silah olarak iyi kullanmış bir darbe planıydı. Darbe ve yarattığı korku bakımından medyanın kullanılması 27 Mayıs askeri darbesine karşı direnişin olmamasının muhtemel bir nedenidir.

İkinci hükümet darbesi 12 Mart 1971'de, 1960 darbesinden 11 yıl sonra yapılmıştır. Müdahale muhtıra ile gelen darbe olarak da bilinmektedir. Ordu daha önce de yaptığı üzere tanklarını göndermiş, ülke içi artan kargaşanın arasında meydana gelmesine rağmen, durdurulması hususunda neredeyse hiçbir şey yapılmamıştır.

27 Mayıs 1960 darbesi Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Menderes on yıldır iktidarda iken gerçekleştirilmişti. Bunun ardından 27 Mayıs 1960'da Cemal Gürsel idareyi devralmış ve askeri bir darbe ile başa geçmişti. Burada arka planda CHP'nin genel başkanı olarak ipleri elinde tutan kişinin İsmet İnönü olduğu konusunda şüphe yoktur[200]. Fransız sosyolog ve siyaset adamı Maurice Duverger[201] "*Diktatörlük Hakkında"* isimli kitabında "halkın yarısından çoğunun eğitimsiz olduğu, okuma yazma bile bilmediği Türkiye için, batılı, bağımsız ve çok partili bir sisteme sahip olmanın saçma" olduğunu belirtir. 7 Eylül 1980'de Kenan Evren ve dört kuvvet komutanı sivil hükümeti devirme kararı almıştır. 12 Eylülde Kenan Evren başkanlığında Milli Güvenlik Kurulu ulusal kanalda hükümet darbesini ilan etmiştir. MGK sonrasında ülke çapında seferberlik çıkarmış, parlamento ve hükümete yasaklama gelmiş, Anayasa askıya alınmış ve bütün siyasi parti ve ticaret birlikleri kapatılmıştır. Önceki darbelerde gerekçe olarak kullanılmış olan ve kendilerini komünizm, faşizm, ayrımcılık ve dini mezhepçiliğe karşı olarak sundukları ulus birlikteliği ve Kemalist devlet laikliği geleneği başlatılmıştır.

[200] İhtilaller ve Darbeler Tarihi s. 427.

[201] Maurice, Duverger (1982). G *De la Dictature* by Maurice Duverger Review by: Nathan Keyfitz *The Canadian Journal of Economics and Political Science / Revue canadienne d'Economique et de Science politique* Vol. 29, No. 1 (Feb., 1963), pp. 110-112 Published by: Canadian Economics Association DOI: 10.2307/139376 Stable http://www.jstor.org/stable/139376

Tablo 7: 1960-1980 arası Türk Hükümetleri ve İktidar Süreleri

İKTİDARDAKİ HÜKÜMET	BAŞBAKAN	GÖREV SÜRESİ	GÖREVDE OLMA NEDENİ	İKTİDAR PARTİSİNİN ADI
23	Adnan Menderes	25 Kasım, 1957 – 27 Mayıs, 1960	Ekim 1957 genel seçimi	Demokrat Parti
24	Cemal Gürsel	30 Mayıs, 1960 –5 Ocak, 1961	1960 Türk Hükümet Darbesi	Darbe
25	Cemal Gürsel	5 Ocak, 1961 – 20 Kasım, 1961		Darbe
26	İsmet İnönü	20 Kasım, 1961 –25 Haziran, 1962	Ekim 1961genel seçimi	CHP-Adalet Partisi
27	İsmet İnönü	25 Haziran, 1962 –25 Aralık, 1963		CHP-YTP-CKMP
28	İsmet İnönü	25 Aralık, 1963 – 20 Şubat, 1965		CHP-Bağımsızlar
29	Suad Hayri Ürgüplü	20 Şubat, 1965 – 27 Ekim, 1965	Seçimlere kadar kayyum hükümet	Bağımsızlar.-Adalet partisi-YTP-CKMP-MP2
30	Süleyman Demirel	27 Ekim, 1965 – 3 Kasım, 1969	Kasım 1965 genel seçimi	Adalet Partisi
31	Süleyman Demirel	3 Kasım, 1969 – 6 Mart, 1970	Ekim 1969 genel seçimi	Adalet Partisi
32	Süleyman Demirel	6 Mart, 1970 – 26 Mart, 1971		Adalet Partisi

33	Nihat Erim	26 Mart, 1971 – 11 Aralık, 1971	1971 Türk hükümet darbesi	Bğsz.-Adalet Partisi-CHP-MGP
34	Nihat Erim	11Aralık, 1971 –22 Mayıs, 1972	Hükümet devrildikten sonra askeri yeni atama	Bğsz.-Adalet Partisi-CHP-MGP
35	Ferit Melen	22 Mayıs, 1972 –15 Nisan, 1973	Nihat Erim'in İstifası	MGP-Adalet Partisi-CHP
36	Mehmet Naim Talu	15 Nisan, 1973 –26 Ocak, 1974	Ekim 1973 genel seçimi	Bğsz.-Adalet Partisi-CGP
37	Mustafa Bülent Ecevit	26 Ocak, 1974 – 17 Kasım, 1974		CHP-MSP
38	Sadi Irmak	17 Kasım, 1974 – 31 Mart, 1975		Bğsz.-CGP
39	Süleyman Demirel	31 Mart, 1975 – 21 Haziran,1977		Adalet Partisi-MSP-CGP-MHP
40	Mustafa Bülent Ecevit	21Haziran, 1977 –21 Temmuz, 1977	Haziran 1977 genel seçimi	CHP azınlık hükümeti
41	Süleyman Demirel	21 Temmuz, 1977 – 5 Ocak, 1978	Haziran 1977 genel seçimi	Adalet Partisi-MSP-MHP
42	Mustafa Bülent Ecevit	5 Ocak, 1978 – 12 Kasım, 1979		CHP-Bğsz.
43	Süleyman Demirel	12 Kasım, 1979 –12 Eylül, 1980		Adalet Partisi

44	Bülent Ulusu	21 Eylül, 1980 – 13 Aralık, 1983	Eylül 1980 Türk Hükümet darbesi	

3.2. 1960 DARBESİ

27 Mayıs 1960 Türkiye Cumhuriyeti'ndeki ilk hükümet darbesinin yaşandığı yıldır. Cener Kenan'ın[202] belirttiği üzere 27 Mayıs 1960 darbesi Türkiye'de sürekli askeri vesayetin oluşmasına neden olacak sonraki askeri müdahaleler için temel bir örnek teşkil etmiştir.

Türkiye vakası yukarıdaki bölümlerde gördüğümüz üzere Gana vakası ile yaklaşık olarak mukayese edilebilir. Tıpkı Gana gibi ordu eski hükümet görevlilerini görevinden alıp onları çeşitli derecelerde suçlarla suçlamıştır. 1960'larda Türkiye'nin ilk askeri darbesinin ardından Başbakan Adnan Menderes ve Demokrat Parti'nin mahkemeye çıkarılması ülkedeki çok sayıda askeri müdahalenin ilki olarak geçmektedir. Mahkeme Menderes'in kendisi dâhil on beş ölüm cezasına karar kılmış ve ülkenin çok partili sistemi üzerinde askeri baskınlığın etkisini göstermiştir. Ertesi kırk sene boyunca ordu Türk politikasına üç kez daha müdahil olmuştur:

12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980. Post-Modern olarak adlandırılan son darbe, ordunun şu anda mevcut olan iktidar partisi Adalet ve Kalkınma Partisinin (AKP) önemli üyeleri olan o zaman Necmettin Erbakan'ın Refah Partisi tarafından yönetilen İslamcı yönetimi devirdiği 1997 senesinde gerçekleşmiştir.

Bu durum, Türk ordusunun yönetim ve iktidara müdahale etme konusunda çekincesinin olmadığının açık bir göstergesi olarak okunabilir. Hükümet darbesi gerçekleşmeden önce o zamanki başbakan Adnan Menderes ve Cumhurbaşkanı Celal Bayar tarafından yönetilen Demokrat partiden oluşan demokratik olarak seçilmiş bir hükümet vardı. 1960 hükümet darbesi diğer 38 subayı ile birlikte Albay Alparslan Türkeş tarafından düzenlenmişti[203]. Cemal Gürsel eylemin bir parçası değildi ancak darbe yapıcılar tarafından 28 Mayıs 1960'tan 28 Mart 1966'ya kadar Türkiye Cumhuriyeti'nin başbakanı olarak atanmıştı. Bu atama grup üyeleri arasında

[202] Cener Kener (2005). ''*ANALYSIS: The original sin of modern Turkish politics: The Coup of 27 May 1960.''* Accessed at (http://www.middleeasteye.net/users/ceren-kenar).
[203] Gunn Christopher (2015). *The 1960 coup in Turkey: A US Intelligent failure or a successful Intervention?* Journal of Cold War Studies. & Tevfik Çavdar (1996). ''*Birinci Bölüm: Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1950-1995''.* (2nd Edition).

çeşitli çatışmalara neden oldu. Darbeden sonra Başbakan Adnan Menderes, Genelkurmay başkanı Rüştü Erdelhun ve iktidar olan Demokrat Partinin diğer üyeleri Marmara Denizindeki Yassıada'da askeri mahkemeye çıkarıldı ve anayasanın kötüye kullanımı, ihanet ve kamuya ait paranın suiistimali ile suçlandı[204]. Mahkemeler Adnan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan'ın 16 Eylül 1961'de İmralı adasında idam edilmesi ile sonuçlandı. Ordu Ekim 1965'e kadar siyaset sahnesinde hüküm sürdü.

3.2.1. 1960 Hükümet Darbesinin Nedenleri

Adnan Menderes'in çoğu politika ve eylemi Kemalist reformlarda ifade edilenlere karşı olarak görülmekteydi (Camilerin açılması, dini okul ve bölümlerin yeniden hayata kazandırılması, devlet okullarında dini yönergelerin uygulanması, Ezanın Arapçaya dönmesi gibi). Başbakan Adnan Menderes Moskova'ya planlanmış olan seyahatten birkaç gün önce devrilmiştir. Bu seyahatin amacı Amerika'dan gelen yardım tükenmekte olduğu ve Washington daha fazla yardım etme konusunda isteksiz olduğu için Türk ekonomisini kurtarmak için mali yardım amacıyla müzakere yapmaktı[205]. Buradaki husus Türkiye'nin yapılan geniş çaplı kamu projelerinden ötürü ciddi ekonomik kriz içinde olması ve aynı zamanda ekonomiyi iyileştirebilecek politikalar uygulama konusunda isteksiz olmasıydı. Bu politikaları uygulamama isteği ve Washington'dan gelen tavsiye Türkiye'yi Sovyet Birliğinden destek almaya zorlayarak mali yardım desteği göndermesine karşı bir duruşa neden olmuştu. Ekonomik sorunlar engellenmiş ekonomik gelişim, artan enflasyon ve dış borçtaki artış ile birlikte 1954'te gibi erken dönemlerde başlamıştı. 1950lerin sonuna kadar Türk ekonomisi neredeyse çökmüştü[206].

Darbeden sonraki gün yapılan basın toplantısında Cemal Gürsel bir açıklamada bulundu: "Darbenin hedef ve amacı ülkeye olabildiğince hızlı bir şekilde adil, açık ve katı bir demokrasi getirmek ve ulusun güç ve yönetimini halkın özgür iradesine bırakmaktır." Türkiye'deki artan tansiyon Adnan Menderes ve Celal Bayar'ın Demokrat Parti yönetiminin eski cumhurbaşkanı İsmet İnönü tarafından yönetilen Atatürk'ün Partisini yıkarak tek partili yönetime geçileceğine olan geniş çaplı inanıştan kaynaklanmaktaydı[207]. Demokrat Parti (DP) otoriter bir yönetime

[204] Gunn Christopher, (2015)
[205] Çavdar (1966)
[206] Gunn Christopher, (2015)
[207] Harris G.S. (2011). *Military Coups and Turkish Democracy, 1960-1980.* Turkish Studies, 12(2), ss. 203-213.

meyille kendisinin güç sarhoşu ve yolsuzluk içine gömülmesine imkân sağladı. Bu eğilimler DP'nin otoriter yönetime olan meylini ortaya koyarak kayıtlara geçti. Birçok açıdan Cumhuriyet Halk Partisinin (CHP) desteğinin farkında olan DP iktidara geçer geçmez otoriter ve baskıcı bir dönüş gerçekleştirdi. Cumhuriyeti yönettiği on yıl boyunca (1950-1960) DP CHP yanlısı basını yıldırdı, kendilerine biat etmeyen kamu görevlilerini, yargıç ve profesörleri erken emekliliğe zorladı, siyasi muhalefeti bastırmak için yasalar belirledi ve dini halkı etkilemek için kullandı[208]. Örneğin DP CHP'nin iç harcamalarının denetlemek için Maliye bakanlığını yetkilendirdi ve CHP'nin bütün mal varlığını denetim boyunca askıya aldı. DP o zamanlar temel haber kaynağı olan devlet radyosunu tekelleştirdi ve CHP'nin muhalif yorum yapmasını engelledi. CHP'li aydınların siyaset sahnesinde konuşmanın önüne geçerek üniversite profesörlerinin siyasi eylemlere katılmasını yasakladı[209]. Bu eğilimler, sivil halkın yanında olduğu için ordu tarafından inkâr edilen bir düzen olarak DP ordunun sivillere ateş açması emrini vermesi üzerine Ankara ve İstanbul'da sivil halkın gösterilerine neden olmuştur.

Tanımlanan bir diğer neden ise Başbakan Adnan Menderes'in öğrencilere takındığı sert tavırdı[210]. Adnan Menderes kırsal gelişimi baltalamıştı, görev süresi kırsal alanın ekonomik gerilemesi ile şekillenmiştir. Hükümetin sosyal programlarının birçoğu suya düşmüştü. Alt orta sınıftan artarak gelen şikâyetler Türkiye'de zengin ile fakir arasında büyüyen bir uçurum olduğunu gözler önüne sermekteydi.

Siyasi gerekçelerin yanı sıra ordunun yapısı 1960 hükümet darbesinde önemli bir rol oynadı. 1952'de Türkiye NATO'nun bir üyesi oldu ve bu üyelik ordu personelini ordunun ekonomik ve teknolojik gerileme konusunda daha farkında kıldı. Anlık olarak ordu personeli teknolojik ve finansal anlamda ne denli geride olduklarının farkında olarak diğer NATO üyesi ordulara aşina oldukları için bir değişim sürecinin yaşandığı söylenebilir[211].

Ekonomik anlamda ordu Menderes hükümeti döneminde sıkıntı çekmekteydi. Artan fiyatlar arasında sıkışıp kaldıkları için göreceli olarak sabit gelire sahip herkes arasında sorun söz konusuydu. Örneğin Ankara'da fiyat endeksi 1950'de 340'dan 1957'de 567 ve sonrasında 861'e yükselmişti[212]. 1960'da Menderes'in on yılı boyunca fiyatların ikiye katlanması orduda ekonomik olarak zor zamanlara ve aynı

[208] Pelt M. (2004). *Military Intervention and a Crisis Democracy in Turkey: The Menderes Era and Its Demise.* (Vol. 1). IB Tauris.
[209] Varol O.O. (2012). *The Democratic Coup d'etat.* Harvard International Law Journal, 53(2).
[210] Harris, 2011. Ss203-213
[211] Burak Sansal.(2014). *All about Turkey Coups* @http://www.allaboutturkey.com/darbe.html
[212] Savunma Teknik Bilgi Merkezi

zamanda moral ve itibarda azalmaya neden olarak maaşta artış olarak yansıtılmamıştı. Bu etkilerin sonucu olarak ordu statüsünü yitirmiş olduğunu ve eski itibarını yeniden kazanmak konusunda endişeli hissediyordu.[213]

3.2.2. 1960 Darbesinin Sonuçları

1960 Darbesinin en önemli siyasi etkisi Türkiye'de başarılı olsun olmasın diğer hükümet darbelerinin önünü açmış olmasıydı. Türkiye ordunun yönetime çok sınırlı dâhil olması ile siyasi anlamda durağan bir ülke gibi görünmekteydi. Bu darbe aşağıda olduğu üzere diğer darbelerin yolunu açmıştı.

1960 Darbesinin Etkileri

1960 darbesinin en önemli siyasi etkisi, Türkiye'de gerçekleşecek başarılı veya başarısız diğer darbelerin önünü açmış olmasıdır. Askeriyenin yönetimdeki sınırlı yetkileri ile Türkiye, politik açıdan stabil bir ülke olarak görülüyordu. Bu darbe diğer darbeler için bir öncü oldu. 1960 darbesinden sonra anayasal ve yapısal değişikler yapılmıştır. Anayasanın 35 kalıcı maddesinde değişiklik yapılırken, 9 geçici madde eklenmiştir. Bu değişiklikler ile ulusal birliğe, kamu düzenine ve ulusal güvenliğe karşı oluşan tehditler için hükümetin yetkilerini güçlendirmek, diğer yandan da komutanların özerkliğini ve eylem özgürlüğünü arttırtmak amaçlanmıştır[214]. Sol, artık ulusal güvenliğin temel düşmanı olarak görülmeye başlanmıştı. Daha sonra yasaklar; sınıf, mezhep, din, ırk ve dil sömürüsüne kadar genişletilerek millet bölünmeye çalışıldı. Medyanın milli bütünlüğü bölme olasılığına karşı yasaklar konuldu. Öğrencilerin polis saldırılarına karşı sığındıkları üniversite yönetimleri ve sendikalar engellendi. TSK'yı güçlendirmek için, Savunma Bakanının yetkilerini ve Milli Güvenlik Konseyi üyelerinin güçlerini arttıracak anayasal değişiklikler yapıldı. Ayrıca, sivil idare mahkemelerinin askeri personel eylemlerini inceleme yetkisi ellerinden alındı[215].

Türkiye'nin 1960 askeri müdahalesi kısmen 'demokratik' bir darbe örneği olarak gösterilir. Sonrasında gelen anayasa ise; insan haklarına ve 1924 Anayasası özgürlükler garantili maddesine, seyahat ve gizlilik hakkına, konuşma ve toplanma

[213] Vanderclute I.I. (1984). *Democracy by coup: The Turkish Government under Military Control (1980-1983).* Army Command and General Staff Coll Fort. Leavenworth Ks.
[214] Pelt, (2014)
[215] Harris, (2011).

özgürlüklerine yoğunlaşması ile birçok açıdan Türkiye'nin gelmiş geçmiş sahip olduğu en libarel anayasa olarak görülür[216]. Hiçbir seçilmiş hükümet, DP'nin 1950'lerde sağladığı otoriteriyi sağlayamadı ve askeriye bu üstün konumunu sürdürmek için üç ayrı olayda tekrar müdahalesini gerçekleştirdi. 'DP anayasaya uymayarak yasadışı olmuştur.' söylemlerine karşı, İstanbul Üniversitesi'nden beş hukuk profesörü çağrılarak DP'nin darbe yapmasının mecburi olduğunu gösteren yeni bir anayasa yazmaları istendi[217]. Farklı zamanlarda ortaya çıkan farklı savunmalara göre, darbe yalnızca Cumhuriyetin ilkelerini korumak için gerçekleştirilen bir hareket değil, aynı zamanda varolan öncelikleri korumak için de gerçekleştirilmiştir[218].

Türk ekonomisi 1960'ların sonlarında durakladı ve durgunluk genel huzursuzluğa neden oldu: işçi grupları gösteriler düzenlediler, bazen de şiddetli ve sağcı gruplar kendi saldırılarını gerçekleştirdiler. Para devalüasyona uğrayarak 1960'da yıllık enflasyon yaklaşık yüzde 80'e ulaştı[219]. VanderClute[220] göre (1984) 1962-1970 dönemini şöyle özetliyor; tarımsal üretim yüzde 30, devlet hizmetleri yüzde 67, ticaret yüzde 92, inşaat yüzde 81 arttı. Öğrenci sayısı yüzde 117 artarken, okul sayısı yüzde 61 arttı. Sanayi üretimi yüzde 117, GNP yüzde 65 arttı. Bu dönemde popülasyon 28,9 milyondan 35,2 milyona çıkmasına rağmen, kişi başına milli gelir 35,5 oranında artmıştır.

[216] Zurcher E.J. (2004). *Turkey: A Modern History*. IB Tauris.
[217] Hurriyet Gündem Gazetesi Haber. (2014).
[218] Hurriyet, (2014).
[219] Aljazeera Haber.
[220] VanderClute, (1984).

Tablo 8: 1960'dan Günümüze Türkiye'de Darbe Girişimler:

Tarih	Yönetim Şekli	Darbe Seviyesi	Sonuç
Mayıs 27, 1960	Demokratik Seçim	Orta	Başarılı
Şubat 22, 1962	Askeri Hükümet[221]	Düşük	Başarısız
Mayıs 21, 1963	Askeri Hükümet[222]	Düşük	Başarısız
Eylül 12, 1971	Demokratik Seçim	Yüksek	Başarılı
Eylül 12, 1980	Demokratik Seçim	Yüksek	Başarılı
Mayıs 24, 1993	Demokratik Seçim	Düşük	Başarısız
Şubat 28, 1997	Demokratik Seçim	Yüksek	Başarılı

Darbe girişimi başarısız olmasına rağmen, Cumhurbaşkanı Turgut Özal beklenmedik bir şekilde öldürüldü. Bugün hâlen ani ölümü gizemini koruyor. 2012 yılı Türk Yüksek Mahkeme Kurulu kararı, yapılan testler sonucu ölüm nedenini gıda zehirlenmesi olarak kanıtlasa da, çoğu Türk bu olayı darbeler listesine koymuyor ama onun Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı görevinden edilme girişimi yürüttüğümüz araştırma açısından kullanışlı bir veridir.

3.3. 1971 Darbesi (MUHTIRASI)

Daha önceki rejimin hızlı yükselişinin sonucu olarak ortaya çıkan finansal çöküşün beraberinde getirdiği yüksek enflasyon ve fiyat artışı 1971 yılından bir başka askeri devralmaya yol açtı. 1971 darbesi, 1960'da olduğu gibi bir takım politik değişimlere neden oldu. Amaç aşırı saldırıları durdurup veya yöneterek demokrasiye eski gücünü geri kazandırmaktı[223]. 12 Mart 1971'de, silahlı kuvvetler komutanları tarafından Cumhurbaşkanı Demirel ve onun kabinesine devlet bozukluğunu kontrol etmeleri ya da kontrolü askeriyeye vermeleri hakkında sert bir bildiride bulunuldu ve bunun üzerine Demirel hükümeti istifaya zorlandı. 1971 darbesi, bir muhtıra ve kansız darbe olarak kabul edilir. Direk müdahale etmek yerine, generaller Türkiye'nin demokratik sürecine rehberlik ederek tam bir askeri devralma sağlamadılar. Üst düzey generaller sahne arkası kamu denetçileri rolü

[221] Özgür Mutlu Ulus in---''*The Army and the Radical Left in Turkey: Military Coups, Socialist Revolution and Kemalism"*. (2011)
[222] Asker liderler ***Col. Talat Aydemir ve Fethi Gürçan,*** Daha sonra askerler, bir Mahkeme tarafından denenmiş ve sonra yürütme tarafından ölüme mahkûm tarafından tutuklandı Albay Talat Aydemir'in ve Fethi Gürcan, tarafından yol açtı.
[223] Zurcher, (2004).

oynamayı tercih edip, iktidar peşinde olmadıklarını ve sadece şiddet odağı olan bölgelerde sıkıyönetim istediklerini açıkladılar.

Demirel ve onunla birlikte istifa eden kabinesinin dışında, partisi parlamentoda çoğunluğu korumaya devam etti. Askeriye, 1973 seçimlerinde Adalet Partisi'nin seçim kampanyasını engellemek için hiçbir şey yapmadı. 1971 Türk darbesi, 1960 darbesinden 11 yıl sonra gerçekleşen Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki ikinci darbesi oldu. Önde gelen siyasi parti liderleriyle yapılan görüşmeler sonucunda, askeri liderler silahlı kuvvetlerin destediğiyle yeni bir koalisyon kurdu. Darbe, çoğu Türk tarafından beklenen bir sonuçtu fakat kimse ne zaman ve nerde olacağını bilmiyordu, askeriye oybirliği girişimin nasıl olacağı konusunda tahminleri zorlaştırmıştı.

Stratejik olarak, devralma kararı için bir vesile yaratmak amacıyla, askeriye bu karışıklıklara izin verdi ve çatışmaları alışılmamış[224] seviyelere ulaştırarak devlet işlerinde[225] söz hakkına sahip oldu. Nüfusun bir bölümü, toplum için yaratılan kasten korku ve panik için silahlı kuvvetleri suçladı, bir bölümü ise bu gerginlik stratejisine[226] [227] çoktan adapte olmuştu. Süpriz bir şekilde ülke içi şiddet aniden durdu [228] ve darbe güçleri geri kazanmak için artık hazırdı.[229] Bu devralmanın bazı sonuçları oldu. Toplamda 50 kişi infaz edildi, 500.000 kişi tutuklandı ve yüzlerce binlerce insan hapishanelerde öldü.[230]

Bundan sonrakı 3 yıl boyunca, demokrasi kendini toparlayana kadar ülke TSK tarafından yönetilmiştir[231].

[224] Oğur, Yıldıray (2008-09-17). "12 Eylül'ün darbeci solcusu: Ali Haydar Saltık". Taraf . Retrieved 2015-10-15.
[225] "Önce ortam hazırlandı, sonra darbe haberi". Haber7. 2008-09-12. Retrieved 2015-10-15.
[226] Ganser (2005). s. 235: Albay Talat Turhan Türkiye göre bunları Özel Harp Dairesi'nin, Kontrgerilla gizli ordu ve MİT kurma FM 30-31 ve eğiterek 1970'lerde geçirmiş olduğu vahşeti yakıtlı olması için Amerika Birleşik Devletleri suçladı
[227] Naylor, Robert T (2004). *Hot Money and the Politics of Debt*. *(3E ed.). McGill-Queen's Press.*
[228] Robert, (2004).
[229] Robert, (2004).
[230] Ganser, s. 235
[231] Amnesty International, *Turkey: Human Rights Denied*, London, November (1988).

3.3.1. 1971 Darbesinin Nedenleri

1960 darbesinde olduğu gibi 1971 muhtırası da Türk toplumundaki bazı siyasi ve ekonomik kısıtlamalar yüzünden meydana geldi. Dört Amerikan askerinin kaçırılması ve öğrencilerle polis arasındaki çatışmalar, ordunun ültimatomunu tetikleyen nedenlerin başında gelir. Ayrıca üç yıl süren siyasi şiddet mevcuttu. 1968 yılında gösteriler artık düzensiz hale gelmeye başlamıştı. Cinayetlere, hükümet binası bombalamarına, solcu ayaklanmalarına rağmen, hükümet tekrar düzen kurmakta isteksiz gözüküyordu[232]. Ocak 1971 itibariyle, Türkiye Cumhuriyeti kaos devleti haline gelmişti. Üniversiteler başta olmak üzere, okullar faaliyetlerini sürdüremiyordu. Hükümeti eleştiren üniversite profesörlerinin evleri neo-faşist militanlar tarafından bombalandı. Fabrikalar grevdeydi ve 1 Ocak-12 Mart arasında iş gücü kaybı vardı. Generaller, Demirel'in gücünü kaybettiği ve bu siyasal terörizmle başa çıkamadığı iddialarında bulundular. Birçok asker tarafından, hükümetin işçi gösterine karşı uyguladığı şiddetin kabul edilemez olması, bu askeri müdahale kararının alınmasının başlıca etkenlerinden biridir.[233]

Hükümet yıllık yüzde yedi büyüme sağlamış olsa da, ekonomik olarak ödeme açıklarında büyük bir dengesizlik ortaya çıktı (DergiPark). Ağustos 1970'te ekonomik devalüasyon gerçekleşti ve tüm çabalara rağmen ekonomi kronik enflasyona yenik düştü (1963'ten 1968'e yüzde 78). Haziran 1970'de hükümetin ekonomik programına karşı solcular ve sendikalar tarafından yapılan şiddetli gösteriler İstanbul'da sıkıyönetime yol açtı.[234]

3.3.2. 1971 Darbesinin Sonuçları

1971'de yürürlüğe sokulan anayasal düzenlemelerin Türk siyasal sahnesine istikrarı getirme amacına hizmet etmede başarılı olamadığı aşikârdır. Öncelikle, bu alınan önlemler ordunun görüşlerinin dikkate alınmasını, sağlamada yetersiz kalmıştır. Darbe sonrasında siyaset bir tutulma yaşamış ve Türk Halk Kurtuluş Ordusu tarafından yürütülen fidye amacıyla adam kaçırma ve banka soygunları şeklinde yeni bir terör dalgası başlamıştır. İstihbarat kaynaklarının teyit ettiği üzere bu gücü muhalif subaylar ve askeri okul öğrencileri yönlendirmekteydi. Sonraki iki yıl boyunca, her iki ayda bir yenilenen sıkıyönetim ilanıyla baskı devam

[232] Feroz Ahmad (1993). *The Making of Modern Turkey.* London: Routledge.
[233] Ahmad, (1993). *Modern Türkiye'nin Oluşumu.*
[234] Burak, (2014).

etmiştir. Anayasal reformlar, 1961 Anayasası'nın önemli liberal kısımlarından bazılarını yürülükten kaldırmış ve "istismar" durumunda hükumetin temel haklarından vazgeçebilmesine izin vermiştir. Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) fiziksel ve psikolojik şiddete başvurarak Ziverbey Villası'nı bir işkence merkezi olarak kullanmıştır.[235]

3.4. 1980 DARBESİ

1973 seçimler ertesinde yetersizlikler ve bazı gerekli sosyal ve ekonomik yasaların yürürlüğe sokulamaması, Türk halkında artan bir huzursuzluğa sebep olmuştur. Bu durum görüş ayrılıklarını tetiklemiş ve 1980 darbesinde ordunun yönetimi ele geçirmesiyle sonuçlanmıştır. 1971 kısmi müdahale sürecinden 1980'de tam askeri darbe sürecine geçiş, ordu komutanlarının gitgide azalan nüfuzuna ve ordunun çıkarlarının artan bir şekilde göz ardı edilmesine bağlı olarak gerçekleşmiştir. Güvenlik tehditleri hat safhadaydı. Silahlı kuvvetlerin en üst rütbelileri, özellikle de Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur ve Orgeneral Faruk Güler arasında var olan, ordunun prestijini zedeleyen fikir ve görüş ayrılıklarına dair genel bir kamu algısı vardı. Aynı zamanda, hükümetin siyasal zorlukların üstesinden gelme kabiliyetinin genel mahiyette felce uğraması, on yıllık süre zarfının sonunda vahim bir güvenlik krizine yol açmıştır. Aslına bakılacak olursa, Türkiye'de kargaşa ve terörizm tekrar, demokratik sürecin net bir şekilde tehdit altında olduğu bir noktaya gelmişti.

Demirel hükumeti 12 Eylül 1980'de devrildi. Beş gün sonra, Genelkurmay Başkanı Kenan Evren ordunun iç siyasi anarşiye karşılık verdiğini açıkladı. Sivil düzen, milli birlik, sosyal adalet ve insan haklarına dayalı laik bir devlet anlayışını içeren yeni bir hükumet programı belirleyerek bu mesajı kuvvetlendirdi. Yapılan darbe, geçmiş yıllardaki ekonomik ve siyasi durgunluğa bir çözüm olarak çoğu Türk tarafından memnuniyetle karşılanmıştı[236]. Hükumet devrilmeden önce dikkatli bir değerlendirme yapılmıştır ki bu durum Türk ordusunun iç savaşı engelleme ve Kemalist cumhuriyeti koruma arzusunda samimi olduğu çıkarımlarını desteklemektedir[237].

[235] Ünlü Ferhat (2008). *Democratic Oversight and Reform of the Security Sector in Turkey*. LIT Verlag Münster.
[236] Burak, (2014).
[237] Hale, (1994). *Turkish Foreign Policy s. 123: Aks in, Turkey, from Empire to Revolutionary Republic.* s. 259;

Yeni bir Anayasanın halk oylamasıyla 1982 yılında kabul edilmesiyle ve genel seçimleri kazanan Anavatan Partisi'nin iktidara gelip Turgut Özal'ın başbakan olmasıyla beraber, 6 Kasım 1983'te askeri yönetim sonlandırılarak sivil yönetime geçilmiştir.

3.4.1. 1980 Darbesi'nin Nedenleri

Darbenin hem siyasi hem de ekonomik nedenleri vardı. Yeni hükümet, hem askeri mahkemeler, hem de var olan yargılama sistemi aracılığıyla düzeni sağlama ve demokratik hükumet sistemine dönme sürecini yönetme misyonunu üstlenmişti[238]. Politikacılar arasındaki dar görüşlü siyasi çekişme ve münakaşalardan dolayı yavaşlatılan yasama süreciyle siyasi karmaşa kontrolden çıkmıştır. İşin rahatsız edici kısmı şudur; politikacıların ulusal sıkıntıları çözme konusundaki isteksizliklerinin yanı sıra, milletin kötü talihinden birbirlerini sorumlu tutmadaki başarıları, toplumun gruplaşmasına ve ayrışmasına neden olmuştur. Komutanın iki seçeneği vardı, ya ulusun iç savaşa sürüklenişini izleyecek ya da hükümeti devralıp kanun ve düzeni sağlayacaktır. Önceki hükumet yönetiminde de var olan terörizm, iki yıldan az bir sürede arkasında 5.000 ölü ve 20.000 yaralı bırakarak yükselişe geçmiştir.[239]

Güvenlik güçleri ve hapishane gardiyanları politize edilmişti. Emniyet teşkilatı kendi siyasi ve mali amaçları doğrultusunda kanunu ihlal edebiliyordu. Cezaevinden kaçış ve tünel kazma operasyonları dönemin kanunsuzluk ve ihmalkârlığının bir göstergesiydi.

Türkiye, ekonomik olarak iflasın eşiğindeydi. Sadece radikal ekonomik reformlar ve devasa yardım paketleri ülkeyi iflastan kurtarabilirdi. 1978 yılının sonunda, Türkiye'nin, yarısından fazlası kısa vadeli borçlardan oluşan dış borcu neredeyse 13 milyar dolara çıkmıştı. Sanayileşmiş dünya ekonomisindeki durgunluk, Türkiye ihracatını daha da az çekici kılmıştır. Burak'a göre, 1979 yılında, "Türkiye, Peru ve Zaire yükümlülüklerini en az yerine getirebilen üç ülke olarak görülüyordu. Yaşama maliyeti, sadece ülkenin tavan yapan enflasyon oranıyla paralel olarak keskin bir artış gösterdi. Türk Lirası'nın değeri 1978 yılında, 1 $ = 25,00 TL iken 35.35 TL olmuş, 1979 yılından Temmuz 1980'e kadar dolar karşısında 78.00 TL'ye kadar gerilemiştir. 1980 yılından itibaren İşsizlik oranı tersine yüzde 20 veya daha

[238] Vanderclute, (1984).
[239] Vanderclute, (1984).

fazla oranda yükseldiğinde, GSMIH "reel" büyüme oranı, 1976 yılında yüzde 7,7'den 1978'de yüzde 3'e ve 1979 yılında sıfıra gerilemişti[240]. Enflasyon yıllık yüzde 130'u geçen bir oranda artış göstermişti ve Türk İş gücünün yüzde 25'i işsizdi[241]. 1979 yılı başlarken ekonominin büyümesine yönelik yüksek bir beklenti varken, feci halde çöküş içine girmiştir. Bundan ziyade, enflasyon %117,4 iken, işsizlik %20'den 25'e çıkmış, endüstriyel üretim neredeyse %3 oranında düşmüştür. Burak'a göre, Ankara, İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Uluslararası Para Fonu (IMF) ile yeniden müzakere yapmak ve ekonomide istikrarın sağlanması adına yabancı yatırım kanunlarının serbestleştirilmesini içeren önlemleri almak zorunda kalmıştır.

İşçi misillemeleri ve işyerinde şiddet yaygınlaşmıştır. 1500 işçi OYAK Renault araba fabrikasındaki işlerini bıraktıklarında çok hassas bir noktaya dokunmuşlardır. Ordu Yardımlaşma Kurumu, OYAK, bu süre zarfında şüphesiz gelir kaybına uğramıştır ve Vanderclute anlatığı gibi, bu durumun komutanlar üzerinde sakinleştirici bir etkisi olmamıştır.

3.4.1.1. 1980 Darbesinin Etkileri

1982 Anayasası, ordu teşkilatına bazı önemli yeni yetkiler vermiştir. Milli Güvenlik Kurulu'nun yapısına kesinlik katılmasının yanı sıra karargâh kadrosu oluşmuştur. Buna ek olarak, "Kurulun kararlarının Bakanlar Kurulu tarafından öncelikli olarak göz önünde bulundurulması" hususu açıkça belirtilmişti. Bu sayede, 1971'de Milli Güvenlik Kurulu'nun Bakanlar Kurulu'na görüşlerini "önerebilmesini" sağlayan yasadaki yerleşik dil güçlendirilmiştir. Fakat bu, komutanlara Bakanlar Kurulu'na emir verme yetkisi tanımamıştır.[242]

Hükümet bazı kayda değer başarılar elde etmiştir. Ekonomik olarak, kati finansal önlemler aracılığıyla enflasyonu kontrol altına almış, ülkenin gayrısafi milli hasılasını arttırmış ve ilk iki yıl içinde ödeme bilançosunu artıyla tamamlamıştır. Önceki Parlamento Meclisi yerine atanan Kurucu Meclis, önceki yasamadaki siyasi çekişmenin tıkanma noktasına getirdiği gerekli yasamayı yürürlüğe koymak için sorunsuz ve etkin bir şekilde çalışmıştır. (VanderClute 1984). Ekonomi (sanayideki büyüme ve yüksek ihracat sayesinde) ortalama %4 oranında büyümüştür.

[240] Burak, (2004).
[241] Vanderclute, (1984).
[242] Varol, (2012).

Türkiye'nin ödeme bilançosu iyileşmiş, vergi geliri ikiye katlanmış ve enflasyon %30 seviyesine gerilemiştir.

Darbe liderleri, gruplaşma ve kutuplaşmayı engellemek için üniversitelerde ve ticari birliklerde siyasi aktivizmi yasaklayan 1982 anayasasını yürürlüğe koymuşlardır. Darbeden bir yıl sonra sadece 282 siyasi cinayet işlenmişti ki bu sayı darbeden bir önceki yıla kıyasla 10 misli azaldığından, bu durum hükumet açısından kayda değer bir başarı sayılırdı[243]. Aynı zamanda Eylül 1983'e kadar, ordu 43,000 kişiyi terörist şüphelisi olarak tutuklamış ve 734,000 silah ile birlikte 3 milyon tam atımlık cephane yakalamıştır. Önceki demokrasi dönemiyle karşılaştırıldığında, işçi hareketleri sıkıyönetim altında zorla baskı altına alındığından, istenmeyen reformlar askeri kuvvetler tarafından daha başarılı bir şekilde yürütülmüştür[244].

3.5. ABD VE MEDYANIN ROLÜ

ABD beyanlarında özellikle de Adnan Menderes ve hükumetini deviren 1960 darbesinde hazırlıksız yakalandıklarını belirterek aksini ima etse de, 1960, 1971 ve 1980 yıllarında Türkiye'de yapılan darbelerde ABD ve medyanın oynadığı büyük rol, kamunun bilincinde olduğu bir hususdur. 1947'den beri Türkiye, Washington ve müttefiklerinden kayda değer miktarlarda finansal ve askeri yardım almıştır. Şaşırtıcı bir şekilde, her nasılsa, bu anayasaya aykırı rejim değişikliklerine NATO içinde neden tahammül edildiği veya hatta bunların nasıl mümkün kılındığını pek az araştırmacı sorgulamıştır. Bir ihtimal ise bütün bunların NATO'nun baskın üyesi, Amerika Birleşik Devletleri askeri darbeleri desteklediği, göz yumduğu veya hoş karşıladığı için meydana gelmiş olmasıdır. Bolca kanıtın işaret ettiği üzere Amerika Birleşik Devletleri çıkarlarının tehdit altında olduğu ülkelerin içişlerine alenen veya gizli yollardan müdahale etmiştir. Söylentiler, varsayımlar ve biraz derinlemesine araştırma, Amerika Birleşik Devletleri'nin Yunanistan'da yapılan 1967 darbesiyle daha az ölçüde olsa da ilişiği olduğunu göstermektedir[245]. Washington, 1960'ların başında Türkiye'de yaklaşan bir darbe olasılığını öngörmüştür. Eisenhower yönetiminin bakış açısına göre, bu darbe ABD çıkarları için yararlıydı.

ABD hükümeti, Adnan Menderes'in izlediği politikalardan ve sürekli Amerikan tavsiyesini görmezden gelmesinden usanmıştı. NATO'nun en önemli üyelerinden birinin istikrarını tehlikeye atan katı ekonomik politikalar uyguluyordu. Türk silahlı

[243] Aydin-Düzgit ve Gürsoy (2014).
[244] Aydin-Düzgit ve Gürsoy, (2014).
[245] Gunn, (2015).

kuvvetlerinin masrafları artmış, etkisiz ve Amerika'nın güvenlik ihtiyaçlarıyla uyumsuz hale gelmiş, Adnan Menderes hükümeti ihtiyaç duyulan ordusal revizyonu uygulamada başarısız olmuştu. Ankara'nın finansal yardım çağrıları Batı tarafından ne zaman göz ardı edilse, Menderes hükümeti ve Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler samimileşiyordu. Bu eğilim, özellikle de Menderes'in Nisan 1960'da SSCB'ye resmi bir ziyaret yapacağını açıklamasıyla, Türk-Amerikan ilişkilerine ciddi şekilde zarar verir bir hal almıştır. Amerikan ve Türk hükümetleri arasında giderek artan gerilim ve Eisenhower yönetiminin verdiği politika kararları, darbeye zemin hazırlayan aylarda Menderes'in konumunu sarsmıştır. Gunn'a göre, ABD'nin aktif olarak 27 Mayıs 1960 olaylarına müdahil olduğuna dair kanıt yetersiz olsa bile, Eisenhower yönetiminin Türkiye'deki rejim değişikliğini hoş karşılamaya açık bir eğilimi vardı.

Demokratik olarak seçilmiş hükümeti deviren askeri rejimlere süregelen ABD yardımı, darbe planına dâhil olmaları ya da çıkarlarına bağlı olarak seçilmiş hükümetleri desteklemek için müdahale etmeyi reddetmesi açısından biraz kuşkucudur. Avrupalı ülkeler kaygılarını ifade ederken, Washington, 1980 darbesinden sonra da yardımlarını sürdürmüştür. ABD, bir müttefiği olan Türkiye'yi kaybetmekten her zaman korkmuştur, bundan dolayı muhalefete karşı orduyu desteklemişlerdir. Avrupa (İskandinav ülkeleri) Türkiye'ye yardımı keserken, bu Avrupa tepkisinden doğan asgari zararı karşılayan askeri, ekonomik ve siyasi yardımı ABD, Türkiye'ye sağlamayı sürdürmüştür.

Darbeden önce Türkiye'deki vaziyetin, özellikle de solcu veya İslami terörist örgütlerin ve eylemlerin artmasıyla, ABD çıkarlarına potansiyel olarak zararlı olduğuna dair bir kanı mevcuttur. 1980'lerin başlarında, yerel olarak desteklenen, demokratik ve Türkiye'nin SSCB'ye karşı Batı ittifakındaki rolüne adanmış görünen Türk komutanlarını uzaklaştırmayı göze alamazdı. İran'daki Şah'a karşı yapılan devrim, Afganistan'ın Sovyetler tarafından işgali ve komşu Yunanistan'da Andreas Papandreu'nun Amerikan karşıtı sosyalist partisinin yükselişi dolayısıyla, NATO ve Amerikan çıkarları için bölgede Türkiye'nin stratejik konumunun değeri artmıştır. Güçlü ve istikrarlı bir Türkiye ABD ve NATO'nun stratejik çıkarlarına uymaktaydı. Batı ve NATO yanlısı olan Türk ordusu Eylül 1980'de yönetime el koyduğunda Batılı yetkililerin içi rahat etti.[246]

Amerika, Türkiye'ye sadece 1980-83 yıllarında mali destek vermekle kalmamış, aynı zamanda siyasi destek de sağlamıştır. ABD Savunma Bakanı Caspar W.

[246] Aydin-Düzgit ve Gürsoy (2008). *International Influences on Turkish Transition to Democracy in 1983.* (No. 87). Working Paper. 1983 yılında Demokrasiye Türk Geçiş Uluslararası Etkiler (No.87). Çalışma kâğıdı.

Weinberger, "yüksek-seviyede bir ortak savunma takımı" kurma, "iki ülke arasındaki savunma işbirliğini genişletme ve arttırma" güvenceleriyle ve konuşmalarında ordunun başındakilerin eylemlerini onaylayarak Türkiye'ye ziyaretlerini sıklaştırmıştır[247]. Belki de bu anlaşmadan daha mühim olan nokta, Weinberger'in askeri rejime destek sağlayarak Genelkurmay Başkanı Evren'i alenen övmüş olmasıdır. Weinberger Evren'e şöyle demiştir, "Bizzat sizin yönetiminizde Türkiye'de kanun ve nizamın sağlanışını takdir ediyoruz ve ülke için yeni bir anayasa çıkarma çabalarınızdan dolayı sizi kutlarız" [248]. ABD'nin Türkiye'de korunması gereken çıkarları vardı; dolayısıyla çıkarlarını korumada kendisine yardım edebilecek herhangi birine, yani bu durumda Türk Silahlı Kuvvetlerine destek vermeliydi.

Türkiye'deki darbelerde medyanın oynadığı rol azımsanamaz. Medya ordunun ve komutanların propogandasını yapıyordu. Daily News Türkiye'nin eski sahibi Malik Yolaç, gazetenin 1960 Darbesi'nde oynadığı rolle ilgili bazı itiraflarda bulunmuştur. Gazetenin yönetildiği ofis, darbeyi planlayan subayların buluştuğu merkezdi. Gazete aynı zamanda Demokrat Parti'yi sivillerin gözünde kötü gösteren makaleler ve haberler yazmıştır; bu gazete, Türk halkının zihnini yaklaşan darbeye hazırlayarak görüşlerini şekillendirmiştir. Yolaç'a göre, sadece *Akşam Gazetesi* değil fakat birçok diğer gazete de 27 Mayıs öncesi cuntanın gayeleri doğrultusunda çalışmıştır (World Bulletin)[249].

Türkiye'deki gazeteciler kendi iyilikleri için orduyu desteklemeye başladılar, sivilleri ona karşı kışkırtmak için Menderes ile ilgili hikâyeler uydurdular. Yolaç'ın şöyle beyan ettiği bildirilmektedir: "[Gazeteci] arkadaşlarımız korkmuştu. Menderes ile ilgili yalan haberler ürettiler. Askeri cuntanın gazetecileri böylesi hikâyeler yazmaya zorlaması gerekmedi. Gazeteciler de böylesi haberlerin kendi çıkarlarına hizmet edeceğini düşünüyordu. Ordunun ülkenin kontrolünü ele alacağını biliyorlardı ve ordunun lehine haberler yazmaya başladılar"[250]. Gazeteci ve avukat Orhan Birgit ve gazeteci Mehmet Ali Birand da Türk basınının 1960, 1971 ve 1980 Darbelerinde oynadığı önemli rolü teyit etmektedir. İtiraflar aracılığıyla, basının demokratik hükümet hakkında kamuoyunu şekillendirmek için nasıl hikâyeler uydurduğu, yeni makaleler ve bildirilerle sivil halkın tüm "eyleme" çağrılara uymasını teşvik etmesinin yanı sıra, bunun sivillerin darbeleri kabullenmesine katkıda bulunduğu da açığa çıkmıştır. Türk basını darbe yanlısı olarak görülmektedir.

[247] Aydin-Düzgit ve Gürsoy (2014).
[248] Aydin-Düzgit ve Gürsoy (2014).
[249] Dünya Haber 2012. Junta Used Turkish Daily as Headquarters for coup. Dünya Haber (2012). *Cunta darbesi için Genel Müdürlük olarak Türk Günlük kullanılır*: Yani, askereye destek verdiler.
[250] World Bulletin Haber Olarak, (2012).

3.6. SONUÇ

27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 askeri darbelerine bakıldığında, sorulacak önemli bir soru da bu müdahalelerin başarılı olup olmadığı veya daha uzun bir süre devam edip edemeyecekleri üzerinedir. Bu darbeler başarılı olmuş olsalardı, aktif siyaset yapma yasağı konulan siyasetçiler tekrar siyasete dönemezdi. Siyaset yasağı olan şahıslar daha sonraları Başbakan ve/veya Cumhurbaşkanı bile olmuşlardır. Bu durum, askeri müdahalelerin kalıcı bir otorite sağlamanın tek yolu olmadığını, fakat aslolanın halkın iradesine daha çok güvenmek olduğunu net bir şekilde ortaya koymaktadır.[251]

1960, 1970 ve 1980 darbelerinin nedenlerinde geçen ortak tema, ordunun her birinde siyasi düzeni sağlamak için müdahale etmiş olmasıdır. Niyetleri hüküm sürmek değildi, fakat demokratik olarak seçilen yeni bir hükümetin görevlerini yerine getirmesi için mekanizmalar yerleştirmek istediler. Bu mekanizmalardan bazıları, Adnan Menderes hükümetinde görüldüğü üzere ortaya çıkabilecek herhangi otoriter bir rejim formuna son vermek için uygulamaya konuldu.

İlginç bir gözlem de şudur ki, demokratik olarak seçilmiş iktidardaki hükümetler ve ordunun başarısıyla özdeşleştirilen siyasi ve ekonomik istikrara bağlı olarak darbeler Türk toplumundan destek görmüştür. Türk ordusu kendini milli meşruiyetin bekçisi olarak gördü. Bir yandan kamu düzenini sağlama görevini üstlenirken, diğer yandan ülkeyi faal demokratik bir sisteme geçiş sürecine hazırladı.

[251] Sarigil Z. (2012). *The Turkish Military: Principal or Agent? Armed Forces & Society.* Türk Askeri: Müdürlüğü veya Ajan? Silahlı Kuvvetler ve Toplum.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ELEŞTİREL SÖYLEM ÇÖZÜMLEMESİ (ESÇ)

4.1. SÖYLEM

Eleştirel Söylem Çözümlemesi (ESÇ) kavramlarıyla uğraşmak, içinde bulunduğu disiplinde aşılması en güç zorluk olarak görülmesinden de ötürü, hiç de kolay bir iş değildir. Dolayısıyla, 'metin, söylem, sosyal algı, güç, toplum ve kültür arasında gerçek multidisipliner ve iç içe girmiş bir ilişki' aranmaktadır[252]. Tanımlanacak olursa ESÇ araştırması, dil, güç ve ideoloji arasındaki bağların incelendiği sosyal veya siyasi bir araştırma türüdür. Öne sürüldüğü üzere, 'sosyal değişimin söylemi etkilediğine inanmasından' ötürü ESÇ, öncelikle sosyal değişimle ilgilenmektedir. ESÇ gerçek ve ciddi sosyal sorunlarla birlikte birçok insanın hayatını tehtid eden politik meselelere odaklıdır. Bundan dolayı, bu karmaşık meselelere çözüm bulabilmek için disiplinlerarası bir yaklaşım uygular. Diğer bir deyişle, söylemin oynadığı role odaklanarak bir sosyal eşitsizlik ve baskı eleştirisi yapıp bunu araştırmayı amaçlayan sosyopolitik bir söylem çözümlemesidir.[253]

Teun A. Van Dijk metinlerin sadece bize hakikati sunmak için kullanılmadığı görüşündedir. Bunun yanı sıra, üretimleriyle ilgilenen kişi, yayımcı, örgüt veya grubun kendine özgü görüşlerine dayalı olmakla beraber hakikati oluşturmak için bu temellere oturtulmaktadırlar. ESÇ yapmanın temel nedenlerinden biri, söylemimizde, verinin, metinlerin, içeriklerin (yazılı veya sözlü hallerinde) pratik olarak analizinin yapılması yoluyla toplumlarda gözlemlenen baskı ve eşitsizliğin temel yönlerini ve kaynaklarını muğlak olmayan kelimelerle net bir şekilde açığa çıkartmaktır.[254]

Temelde, daima açıkça belirtilmiş veya farklı bağlamlarda böylesi bir eşitliği veya önyargıyı inşa etmek, tanıtmak, sürdürmek ve kuvvetlendirmek için kullanılmış söylemsel stratejileri tespit etmek için, Van Dijk tarafından yapılan önceki çalışmalarda kullanılan sosyo-bilişsel model, bilişin "söylem" ve "toplum" arasındaki arabulucu öğe olarak görüldüğü net varsayımları şablonuna dayalıdır[255].

Belirli zihinsel modellerin yanı sıra bu makalede değindiğimiz kısa ve uzun süreli bellekler, söylemsel uygulamalara dair algı ve kavrayışımızı şekillendirmektedir. Bunlar hep birlikte, eğer böylesi zihinsel modeller kabaca

[252] Van Dijk, (1993). *Principles of Discourse Analysis*. Discourse & Society 4(2), 249-283.
[253] Van Dijk, (1993).
[254] Van Dijk (1995). *Discourse Analysis as Ideology Analysis. In Shaffner C. And Wenden, A. L. (eds). Language and Pace* (ss.17-33). Dartmouth: Aldershot.
[255] Van Dijk, (1995).

genellenecek olursa önyargı, peşin hüküm ve stereotiplerleri ima etmektedir[256]. Dolayısıyla, yöntem, temel olarak öne sürülen sav ve semantik (anlamsal) teorilere bağlı olacak şekilde, eklektik olarak uygulanmaktadır. Teun Van Dijk'in çalışmalarında[257], ESÇ çalışmalarını ilgilendiren temel kavramsal ve teorik konseptler şunlardır: Makro v. Mikro - kontrol olarak güç; erişim ve söylem kontrolü; bağlam kontrolü; metin, konuşma ve zihin kontrolü. Mikro seviyede dil, söylem ve sözlü etkileşim.[258]

Sosyal güç, ya ikna ya da manipülasyon yoluyla elde edilen sosyal güç, bizim yaklaşımımızda, diğer grupların zihnini ve eylemlerini kontrol etmenin bir aracı olarak görülmektedir. Sosyal olarak, bu güç kendi içinde o kadar da olumsuz olmayabilir, fakat burada ESÇ kavramı için mühim olan şey uygunsuz güç kullanımıdır ki bu da toplumdaki eşitsizliği arttıracak bir unsurdur.[259]

4.1.1. Söylem & İktidar Ve İdeoloji

Van Dijk'in eserlerinde[260] tahlilde bulunduğu üzere, ideoloji belirli bir grup insanın belirli meselelere karşı tutumudur; burdan yola çıkarak ideolojinin analizi, söylem analizini ilgilendiren temel unsurlardan biridir. Söylemde ortaya çıkan ideolojiyi deşifre etmek için, Van Dijk metnin sosyal, bilişsel ve söylem analizlerine başvurur.[261] Van Dijk'in *Politika, İdeoloji ve Söylem* isimli kitabı, siyasi söylem analizi için kaydadeğer bir yöntem önerir. Dil ve Dilbilim ansiklopedisinin de bir parçası olan bu çalışma, politik söylemi, en ideolojik olanı olarak tanımlar. Van Dijk'e göre, politika alanındaki sosyal örgütlenmenin, yani politikacıların ve politik grupların, büyük ölçüde ideolojik farklılıklara, ittifaklara ve benzerliklere dayalı olduğunu öne sürer. Sağ ve sol arasındaki çekişme olarak sosyal inançların genel örgütlenmesi, bir bütün olarak toplumun içine nüfuz eden siyasi ideolojilerin altta yatan kutuplaşmasının sonucudur. ... Aslında; siyasi ideolojiler, sadece politik söylemlerin ve diğer politik uygulamaların anlaşılması ve üretiminde yer almakla kalmazlar, aynı zamanda onlar tarafından yeniden üretilirler.[262] Bir bakıma, sadece söylemin içinde açık bir biçimde 'ifade edilebildiklerinden' ve 'formüle edilebildiklerinden', söylemler

[256] Van Dijk, (1995).
[257] Van Dijk (2000). *Ideology and Discourse.* Retrieved from http://www.discourse-in-society.org/teun.html.
[258] Van Dijk, (2000).
[259] Van Dijk, (2000).
[260] Van Dijk (2002). *Ideology: Political Discourse and Cognition. In P. Chilton, & Ch. Schaffner (Eds.), Politics as text and talk.* (ss. 33-57). Amsterdam: Benjamins
[261] Van Dijk, (2002).*Politika, İdeoloji ve Söylem*
[262] Van Dijk, (2002).

ideolojileri 'gözlenebilir' kılar. Diğer siyasi uygulamalar sadece dolaylı yoldan ideolojileri gösterir veya deneyimler, örneğin seksist, ırkçı veya politik ideolojilere dayalı ayrımcılık uygulamalarında bu gözlemlenebilir[263].

Teun A. Van Dijk, politik söylemi sadece söylem yapıları açısından değil, fakat aynı zamanda politik bağlamlar açısından da tanımlamıştır. Örneğin, politik söylemin sık sık iyi bilinen bir 'politik' zamir olan bizi kullandığını gözlemlemenin yeterli olmayacağını ileri sürer. Kimin, nerede, ne zaman ve kimle konuştuğu gibi politik durumun belirli yönlerine göre değişen böylesi kategorileri, böylesi kullanımlarla ilişkilendirmek önemlidir[264].

Van Dijk'in sistemi 'kendini olumlu temsil' ve 'diğerlerini olumsuz temsil' olmak üzere iki temel söylemsel stratejiden oluşur. Bu stratejiler, *'aktör tanımı', 'otorite', 'yük', 'sınıflandırma', 'kıyas', 'oybirliği', 'karşıt olgular', 'yalanlama', 'örtbas etme', 'kanıtsallık', 'örneklendirme', 'genelleme', 'abartı', 'ima', 'ironi', 'sözcükleştirme', 'mecaz', 'kendini yüceltme', 'normlaşan ifadeler', 'sayı oyunları', 'kutuplaşma', 'Bizler-Onlar', 'popülizm', 'önvarsayım', 'belirsizlik', 'kurbanlaştırma'*[265]ve bunun gibi diğer söylemsel öğelerle hayata geçirilir.

Önceden de belirtildiği gibi, ideoloji ve bilgi dağarcığı, bağlamın ayrılmaz parçalarındandır. Van Dijk, ideolojileri ' [...] bir grubun toplumsal olarak paylaşılan tutumları düzenleyen ve kimlik, görev, hedef, norm, değer, konum ve kaynak gibi bir grubun temel sosyal özelliklerini temsil eden soyut zihinsel sistemler' olarak tanımlamaktadır[266]. Bu tanıma göre, 'ideolojiler hem bilişsel hem de toplumsaldır'[267]. Sosyo-bilişsel yapılarından dolayı, ideolojiler 'bir yandan sosyal yapılar arasındaki sosyobilişsel arayüzün bir kısmı olarak işlev görürken, diğer yandan söylemleri ve diğer sosyal pratiklerin bir kısmı olarak karşımıza çıkar'[268]. Bir grubun ve üyelerinin paylaşılan temel inançları olan ideolojiler, hâkimiyeti veya hâkimiyet karşısındaki direnişi yasal kılmaya çalışırlar.

Bu süreç boyunca, ideolojiler genelde grup üyelerinin olayları yorumlayışına rehberlik eder ve sosyal pratiği gözetirler[269]. İdeolojinin bu denetimci yapısına bağlı olarak, aynı ideolojiyi paylaşan insanlar ve gruplar, genelde kendi sosyal pratiklerini kendi fikirleriyle (ideolojileriyle) doğru orantılı bir şekilde düzenlerler. Aksi takdirde,

---

[263] Van Dijk, s.11
[264] Van Dijk, s. 13
[265] Van Dijk (2004). *Politics, Ideology and Discourse.* Retrieved on February 20, 2015 from http://www.discourse-in-society.org/teun.html
[266] Van Dijk (1995). s.18.
[267] Dijk, s.18
[268] Van Dijk (2006a). *Ideology and Discourse Analysis.* Journal of Political Ideologies, 11(2), ss. 115-140.
[269] Van Dijk, (2000). s.35.

grubun veya toplumun diğer üyeleri tarafından dayatılan bazı yaptırımlarla karşı karşıya kalabilirler. Bu noktada, söylemin bir sosyal pratik çeşidi olarak otomatikman ideolojilerden etkilendiği çıkarımına varılabilir; ek olarak, Van Dijk ideolojilerin çoğunlukla söylem yoluyla edinildiğini, dışa vurulduğunu, kanunlaştırıldığını, yeniden oluştuğunu ve değiştiğini önermektedir[270]. İdeoloji ve söylem arasındaki bu karşılıklı ilişkiye bağlı olarak, Van Dijk[271] söylem analizini ideoloji analizi olarak ele alır.

4.1.2. Söylem Ve Manipülasyon

2006 yılında, Van Dijk'in yazdığı kitabı[272], manipülasyona ilişkin görüşünü söylem, toplum ve biliş üçgenindeki etkileşim üzerine kurar. Ona göre manipülasyon; bir çeşit sosyal güç, istismar, bilişsel zihin kontrolü ve söylemsel etkileşimdir. Burada, Van Dijk bize iki bilinen kavramı takdim eder; Kısa Süreli Hafıza Manipülasyonu ve Uzun Süreli Hafıza Manipülasyonu[273]

Bilişsel manipülasyonu mümkün kılan KSH bileşenleri, ileri sürdüğüne göre şunları içermektedir: basitleştirilmiş sözdizimi, ayırt edilebilen ve daha yavaş telafuz, göz alıcı imgeler ve sözcükler - yani basit, daha kolay anlaşılır ve bilişsel olarak daha az zorlayıcı olan söylemsel ayrıntıları[274]. Söylediğine göre USH, aynı zamanda "olaysal manipülasyon" olarak da bilinmesinin yanı sıra, bilgisel, tutumsal ve imgesel meselelere hitap ederek daha istikrarlı bilişsel sonuçlar elde etmeyi amaçlar[275]. Yasal olmayan bir söylemsel pratik olarak manipülasyon, yasal olan ikna ile karşılaştırılır.

Gayrimeşru bir söylemsel pratik olarak Manipülasyon, aynı zamanda meşru olarak, İkna ile tezat oluşturmaktadır[276]. Söyleme maruz kalan herkes, bu manipülatif mesajlara karşı aynı hassasiyete sahip değildir; bazı (örneğin; siyasi, dini, sosyal ve ticari) ikna örnekleri *'etik olarak geçerli'* olabilir. Dolayısıyla, manipülasyonu iknadan ayıran unsurun "insanların tamamen kendi hür iradelerinin ve çıkarlarının aleyhine hareket etmelerinin sağlanması ve manipülasyonun 'manipülatörün çıkarına en

[270] Van Dijk, (2006a) s. 115
[271] Van Dijk, (1995).
[272] *Discourse and Manipulation* isimli kitabı *Söylem ve Manipülasyon*
[273] Van Dijk (2006). *Discourse and Manipulation.* Universitat Pompeu Fabra, Barcelona. Discourse Society, May 2006. Vol. 17 No:3 (359-383).
[274] Van Dijk, 2006; s.366
[275] Van Dijk, s. 367
[276] Van Dijk'in 2006; s. 361

uygun şekilde hizmet etmesi' olduğu çıkarımına varmıştır[277] ve manipülasyon sürecini şu şekilde sunar[278]:

İkili olumsuz yapıda, olumlu olmayan cümleler

Metinlerde ne tarz söylemsel tekrarlara rastlarsınız?

Bu söylemsel aracı devreye sokarken niye devrik cümleler kullanılır?

Halk (muhalefet) nasıl sınıflandırılıyor?

Özet olarak, can alıcı soruyu şu şekilde sorarız :

Bu söylemin sonucunda ortaya çıkan zincirleme etkiler nelerdir?

Diğer bir çalışmasında, 'Manipülasyonu' Eleştirel Söylem Çözümlemesinin teorik olarak daha derinlemesine analiz edilmesi gereken en önemli kavramlarından biri olarak ele alan Van Dijk[279], sosyal güç istismarı, bilişsel zihin kontrolü ve söylemsel etkileşimin bir formu olarak manipülasyona dair üçgen bir yaklaşım önermiştir. Sosyal yönden, manipülasyon, toplumsal eşitsizliği teyit eden yasadışı hakimiyet olarak tanımlanmıştır.[280] Bilişsel yönden ise, zihin kontrolü olarak manipülasyon, anlama, önyargılı zihinsel modellerle beraber bilgi ve ideoloji olarak sosyal temsillerin oluşumu süreçlerine müdahale etmeyi barındırmaktadır. Söylemsel olarak, manipülasyon genelde *'Bizim' iyi yönlerimizi ve 'Onların' kötü yönlerini vurgulamak* gibi, ideolojik söylemin alışılageldik formlarını ve formatlarını içermektedir.[281] Tüm bu analiz seviyelerinde, manipülasyonun bilgiyi sağlama ve iknada kullanılan yasal zihin kontrolünden ne şekilde ayrıldığı gösterilmiştir. Örneğin, manipülasyonun baskın grubun çıkarlarına uygun olduğunu ve diğer hâkimiyet altına alınan grupların çıkarlarına ters düştüğü şartı tespit edilmiştir.

4.1.3. Söylemde Meşruiyet Kavramı

Söylem, kamusal iletişimin yanı sıra gündelik etkileşimde sosyal pratik için gereken meşruluğu sağlar. Leeuwen'e (2007)[282] göre, meşruiyetin yer aldığı dört önemli kategori göze çarpmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibidir:

1. Yetki: Kurumsal yetkinin verildiği kişilerin veya gelenek, görenek ve kanun yetkisine ilişkin meşruiyet.
2. Ahlaki Değerlendirme: Değer söylemine ilişkin meşruiyet.

[277] Van Dijk'in 2006, s. 361
[278] Van Dijk'in 2006, s. 361
[279] *Söylem ve Manipülasyon* (2006).
[280] Van Dijk, (2006)
[281] Van Dijk, (2006).
[282] Van Leeuwen Theo. (2007). *Legitimation in Discourse and Communication. In Discourse and Communication* Feb 2007. Vol. 1 No: 1 (91-112).

3. Rasyonelleştirme: Eylemin amacı ve kullanımına, bunların bilişsel geçerliliğini sağlayan sosyal bilgiye ilişkin meşruiyet.

4. Mitleştirme: Hikâye tarzında aktarılan, normlara uygun eylemleri ödüllendiren, norm dışı eylemleriyse cezalandıran meşruiyet.[283]

Hükümetteki yeni elit sınıf (Askeri Cunta), söyleminin üretilmesi, söyleme erişim ve söylem tarafından temsil açısından ötekileştirilmişler ve sosyal haklardan mahrum olanlara gerçekçi olmayan gelecekler vaat etti.[284] Aşağıda listelenmiş sorular, bu tartışmada söylemde gizlenen ideoloji ve manipülasyonu açığa çıkartırken yardımcı olabilirler.

Onları kim özgürleştirmeli?

Baskı görmüşler mi?

Darbelerden önceki ruh halleri nasıldı?

Kim nasıl ve ne zaman konuşabilir?

Hangi sesler geçerli hangileri değil?

Kimlerin sesleri sansürleniyor, susturuluyor, yok sayılıyor veya değersiz görülüyor?

Kimin hikâyesi nasıl rağbet görüyor?

Eşitsizliği, ırkçılığı ve hukuksuzluğu haklı çıkarıp, mantıksallaştırıp, meşrulaştırıp sürekli kılmanın, yani aynı zamanda sosyal bilişi de kontrol etmenin dilbilimsel yollarından biri [285] aşağıdaki gibidir:

- BİZİM (Baskın sınıf, Elitler) Olumlu Temsillerimiz ve Onların (ezilenler, ötekileştirilmişler, muhalefet, baskı altındakiler) Olumsuz Temsilleri
- Abartı
- (kendinin olumlu temsili ve diğerlerinin olumsuz temsilleri yansıtan) Mecaz ve Benzetmeler; Kendisi Kurtarıcı, Yardımsever, Normal, Özel ve Özgürleştiren, diğerleriyse Zararlı, Açgözlü, Farklı, Anormal, Otoriter, Baskıcı, Diktatör, Yozlaşmış ve Vicdansızdır.
- Detayın özelliği (bulanık veya net, belirli veya genel)
- İsim takma ve Üslup (Kişi, İnsan, Kalıcı Durum, Izdırap, Meşru, Diktatörce, Yozlaşmış).
- Kasti olmayan mülk zaiyatı veya yanlışıkla sebep olunan sakatlıklar ve hatta ölümü bile meşru kılmaya ya da zararı asgari düzeyde tutmaya

[283] Van Leeuwen Theo, (2007).
[284] Van Leeuwen Theo, (2007).
[285] Fairclough N. (2003). *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge. Van Dijk (1993). *Principles of Critical Discourse Analysis.* Discourse and Society 4(2), 249-283. & Van Dijk (2006).*Discourse and Manipulation*.

yarayan örtmece (örtbas-öfemizm) (sivil zaiyat, dost ateşi, cunta, ordu liderleri gibi askeri terimlerin) kullanımı

- Disfemizm (öfemizmin tam zıttı, daha nötr formlar yerine uygunsuz ifadelerin kullanımı) örn: hor gören ırkçı kelimeler, aşağılayan cinsiyetçi kelimeler, etnik ve kabilesel eğilimler, alenen milliyetçi veya kaba olan tabirler: evlenmek yerine kız alıp vermek, yok etmek/zarar vermek yerine ırzına geçmek.

4.1. 4. Yandaş Gazetelerdeki Meşrulaştırma Stratejilerinin Analizi

ESÇ yaparken, söylemin herhangi bilinen niteliğini, bağlamsal durumlarına ve sonuçlarına odaklanıyoruz. En önemlisi de, genel olarak amaca ulaşmak adına bu analizleri yapmak için seçilen kategorinin de konu ile alakası olması gerekir. İşaret edildiği gibi, bazı teknikler ve stratejiler, bazı bağlamlarda daha hayati öneme sahip ya da tipik olarak diğer taktiklerden daha etkili olabilmektedir. Bundan dolayı, verimizin analizinde nesne olarak konu ile alakalı ve bu söylem için ilgi çekici görünen üç kategori seçtik. Bu konular, hem sosyal bilişsel uzun süreli hafiza manipülasyonu hem de kısa süreli hafiza manipülasyonu, kendini olumlu temsil ve diğerlerini olumsuz temsil etmenin yanı sıra, konuşulan kelimelerin hitap ettiği kitleyi etki altına almak amacıyla bazı gizli anlamların ve zihinsel imgelerin tetiklenmesi için metafor kullanımıyla alakalıdır.

4.2. OLUMLU KENDİNİ TEMSİL VE OLUMSUZ DİĞER TEMSİLİ

Prensipte, grup içi eylemleri meşrulaştırmanın bilinen en iyi ve etkili yolu Kendini Olumlu Gösterme (KOG) iken, madalyonun diğer yüzündeki eylemlerin meşruluğunu ortadan kaldırma stratejisi de Diğerlerini Olumsuz Gösterme (DOG) aracığılıyla hayata geçirilir. Çoğu ESÇ'de, ideolojilerin de, “BİZ” e karşı “ONLAR” gibi tanımlamalarla, toplumlardaki kitleleri kutuplaştırarak örgütlemeyi veya ayaklandırmayı denediği vurgulanmaktadır.

Bu söylem strateji yapısı iki tarafın birbirine karşı beslediği belirli önyargıları ve kin duygularını etkilemenin yanı sıra, belirli ideolojilerin yansıttığı yolu ve kendilerini söylemde açıkça göstermesine de katkıda bulunmaktadır.

Kendini Olumlu Gösterme (KOG)

KOG, bir söylemin meşrulaşması sürecinde çok önemli bir rol oynar. Onun aracılığıyla, kelimeler olumlu kendini-yüceltme yoluyla dışa vurulur ve bilinçaltında 'BİZLER' ve 'ONLAR' arasındaki uçurumların arası daha kolay açılır. Statü ve yetki arasındaki farklılıklar vurgulanır. Sonrasında, o kurum ya da konuşmacının yetkisi, kurumun temsilcisine ve kişinin söylemine aktarılır. Bu olurken, diğerleri otorite ve sosyal statüden mahrum bırakılır[286].

Diğelerini Olumsuz Gösterme (DOG)

Basitçe, manipülasyonlar yoluyla karşı tarafın alternatif söyleminin meşruluğunun nasıl ortadan kaldırıldığını göstermeye çalışmaktır. Baskın söylemin nasıl meşru kılındığını gösterdiğinden, aynı zamanda kendini iyi, olumlu, sıcak ve kucaklayıcı gösterirken, diğerlerini kötü, negatif, verimsiz ve uygunsuz sunar.

4.3. HABER

Geleneksel olarak, haberlerin adil, kesin, tarafsız ve dengeli bir üslupla, olaylardaki 'KİM', 'NE ZAMAN', 'NEDEN' ve 'NASIL' soruları sorularak, okuyuculara veya izleyicilere bildirilmesi gerekir. Bir analiz, haberin kendisini tüm yönleriyle, alanlarıyla açıklar ve tartışır, böylelikle, uygun bakış açıları sunduktan sonra sonuçlarına değinir. Genelde, bu konu üzerine uzman bir kişi tarafından uygulanır ya da yapılır, dolayısıyla haberin kendisinin doğal bir sonucu olarak sunulur.

Haberlerin değerlendirildiği kriterler şunlardır:[287]

- Güncel mi?
- Sıradışı mı?
- İlgi çekici ya da önemli mi?
- İnsanlarla mı ilgili?

Haber, isminden de anlaşılacağı üzere, basitçe yeni bir şey anlamına gelmektedir. İngilizce "news" kelimesi, 14. yüzyılın sonlarına doğru 'new', yani

[286] Martin Rojo ve Van Dijk (1997); s.543
[287] http://www.thenewsmanual.net/Manuals%20Volume%201/volume1_01.html

yeninin çoğul formu olarak kullanılmaya başlandı. Ortaçağ İngilizcesinde, Fransızca'daki *nouvelles* ve Almanca'daki *neues* gibi buna denk olan kelime *newes* olmakla beraber diğer Slav dillerinde de benzer gelişmeler, bulgulanmaktadır. Çekçe ve Slovakça'daki *noviny* ('yeni' anlamına gelen novy'den türetilen), aynı soydan gelen Lehçe'de *nowiny*, Bulgarca'da *novini* ve Rusça'da *novosti*'dir. Keltik dillerdeyse, Galce'de newyddion (newydd) ve Cornwall dilinde nowodhow (nowydh) olarak kullanıldığı bildirilmektedir.[288] [289] Önemli bir şahıs olan Jessica Garretson Finch, 1890'ların sonlarında Barnard Üniversitesi'nde çalışırken, "güncel olaylar" kavramını geliştirip ortaya atmıştır.[290]

4.3.1. Güncellik

"Haber" yani "news" terimi, güncel bir bilgi şeklinin sunumunu temsilen kullanılmaktadır.[291] [292] Haberin kendisinin yeni olması, ona eşsiz ve belli olmayan bir yapı katar ki bu haberi, tarihsel bilginin veya diğer akademik disiplinlerin konusunun daha dikkatlice, planlı olarak sorgulanmasından ayıran etmendir.[293]Tarihçiler, olayları diğer süreçlerin derin bağlantılı etkisinin nedeni olarak görme eğilimindeyken, haberler, her olay dizgesini farklı ve alakasız şekilde tasvir etme eğilimindedir ve bu hususta olaylar arasındaki asıl ilişkilerden bahsetmeyi kapsamdışı bırakacak kadar bile ileri gidebilirler.[294] Böylesi bir olay gelecekte beklense ya da geçmişte meydana gelmiş olsa bile, haberlerin şimdiki, yakın zamandaki ya da yakın geçmişteki dünyayı çarpıcı ve uygun bir şekilde tasvir ettiğini öne sürmüşlerdir. Haberleri sunmak için, sürekli ve devamlı bir olay zincirinin, şimdiki zamana demir atacak böylesi bir sürecin hayati önem taşıyan bir öğesi olan bir zaman çizelgesinin varlığı elzemdir. Süreci şimdiki zamana demirleyen bir "çapa"

---

[288] "News", "Haber", Oxford İngilizce Sözlük, Online 6 Mart 2016 "Etimoloji erişilen: Yeni n çoğul kullanımı, Orta Fransız Nouvelles (roman n bakın.).

[289] Online Etymology Dictionary''*Online Etymology Dictionary*. Retrieved 7th April 2016. Çevrimiçi Etimoloji Dictionary"Online Etimoloji Sözlüğü. 7 Nisan 2016 alındı.

[290] Bayan John Cosgrave Ölü Finch Junior College Kuruluş mı: Yaklaşık 50 yaşında Kurumun Başkanı oldu; Icat 'Güncel Olaylar' Sıralı "1949. New York Herald Tribune.

[291] Stephens, *History of News* (1988), p. 13. Haber Stephens, Tarih (1988), s. 13.

[292] Smith, *The Newspaper: An International History* (1979), p. 7. Smith, Gazete: An International History (1979), s.7 [Gazete] tedarik seçtik ve devraldı ve yeniden birçok bilgi kaynaklarında, bu yenilik veya yenilik konusunda bir önyargı alan bilgilere "okurlarına bu yayının düzenlilik sundu. Bu büyük bir açıklık ya da kesinlik ya da daha geniş bir perspektif biriken bilgisine kadar beklemek yapamaz, mevcut her türlü ile dolu olması gerekiyordu. "

[293] Smith, (1979).

[294] Park, *"News as a Form of Knowledge"* (1940), pp. 675–676. Park, (1940), s. 675-676 "Haber Bir Bilgi Formu olarak". Diğerleri arasında tek bir şey için, bu izole olaylar ile, bütün, fırsatlar ve nedensel şeklinde veya teleolojik dizisi şeklinde ya birbirlerine onları ilişkilendirmek aramıyor, çünkü Haber tarihi değildir.

yani bir olay gereklidir.[295] Genel olarak, özelliklerinden biri olarak, haberler, çoğu gerçek dışı veya sıradışı görünebilecek gerçeklik taraflarını ele alır.[296] Haberin güncelliğinin diğer bir sonucuysa, yeni teknoloji aracılığıyla haberleri daha hızlı yaymak için gereken yeni medya mümkün kılındığında, 'daha yavaş' iletişim formları 'haberden' 'analize' doğru bir değişim yaşayabilir.[297]

4.3.2. Söylem Olarak Haber

Bu çalışmanın amacı önceki sayfalarda da gördüğümüz üzere çalışma bütünüyle, Eleştirel Söylem Çözümlemesi'ni[298] (ESÇ) Fairclough (1995a, 1995b), Fowler ve diğerleri (1979), Fowler (1991) and Van Dijk (1988, 1991, 1993, 1998, 2000) gibi yazarlara odaklanarak, gazete yazıları analitik paradigmasının temel dayanağı olarak almaktadır. Özünde ESÇ, söylemin yapısal formlarının sosyal pratikle ilişkilendirildiği salt bir tanım fikrinden gelmektedir. Dolayısıyla ESÇ kavramı üzerine kurduğumuz çalışma, toplumun bütün yönleriyle her zaman söylem tarafından belirlenmediği; fakat toplumun kendisinin de bu söylemi şekillendirdiği fikrini uygun bir şekilde sunmaktadır. Buna ek olarak, eleştirel söylem analizcisinin hedefi, sosyal pratik ve söylemsel pratik arasındaki ilişkiyi yöneten farklı tercihler ve/veya ideoloji sistemleri dizilerini çözümlemeye çalışmaktır.[299]

Haber eşit olmayan güç, otorite ve hâkimiyet ilişkileri bakımından, vuku bulmuş bu opak (şeffaf olmayan) ideolojilerin en müthiş örneklerinden biridir. Eşit olmayan güç ilişkilerinin gösterilmesi veya 'diğerlerini' aşağılama fikri Teo (2000), Thetela (2001), Flowerdew (2002), Cheng (2002), Achugar (2004), Kuo ve Nakamira (2005), Belkau (2006), Juan (2009), Khorsravinik (2009), Joye (2010), Jullian (2011), Rasti ve Sahragard (2012) gibi birçok araştırmacı tarafından sorgulanmıştır. Yukarıda adı geçen çalışmaların hepsi, 'diğerlerinin' söylem aracılığıyla haber aktörleri ve olaylar olmak üzere iki seviyede nasıl gösterildiğinin açıklaması olan ortak bir düşünce dizgesine sahiptir.

[295] Shoemaker ve Cohen, *News Around the World*. (2006). ss. 13-14.
[296] Shoemaker ve Cohen, (2006), ss. 13–14.
[297] Shoemaker ve Cohen, (2006).
[298] ESÇ uzmanlar: (ESÇ) Fairclough (1995a, 1995b), Fowler ve diğerleri (1979), Fowler (1991) and Van Dijk (1988, 1991, 1993, 1998, 2000).
[299] ESÇ uzmanlar: (ESÇ) Fairclough (1995a, 1995b), Fowler ve diğerleri (1979), Fowler (1991) and Van Dijk (1988, 1991, 1993, 1998, 2000).

4.3.3. İdeolojik Kare

Bu bağlamda, 'ideolojik kare' fikri Van Dijk'in 1998 eserleri[300] konuya hitap etmektedir. 'İdeolojik karede', Dijk, kendini olumlu temsil ederken diğerlerini olumsuz temsil etme fikrini benimser. Diğer bir deyişle, kişinin kendine yüceltmek ve diğerlerinin herhangi bir olumlu yönünün önemini azaltmak için kullanılan stratejileri araştırmaktadır. Bu, bizi kutuplaşma stratejisine yönlendirir. 'İdeolojik kare' olarak adlandırılan grup içi olumlu, grup dışı olumsuz tanımları içermektedir. Van Dijk çalışmalarında aşağıdakileri temel almaktadır:

1. İyi özelliklerimizin / eylemlerimizin vurgulanması.
2. Diğerlerinin kötü özelliklerinin / eylemlerinin vurgulanması.
3. Kötü yanlarımızın/eylemlerimizin hafifletilmesi.
4. Diğerlerinin iyi yanlarının/eylemlerinin hafifletilmesi [301]

Medyayı incelerken, kendimize ilki aşağıda verilen üç soru sormamız gerektiğini ileri sürer:[302]

"Kelime (olaylar, ilişkiler) nasıl temsil ediliyor?"

Bu sorunun önemi, insanın dünyaya bakışının, olası temsillerden sadece biri olduğu çıkarımında yatmaktadır. Her yayın kuruluşunun okuyucularına dünyayı sunuş stratejisi kendine mahsustur ve kendi ideolojik dizilerini barındırır.

Taraflı medya ya da yandaş medya, belirli bir kesim gazetecilerin, yayıncı kuruluşların ve muhabirlerin kitlesel medyada rapor edilen olayları ve hikâyeleri seçmede ve hatta röportajlarda nasıl ele alınacağının belirlenirken gösterdiği yanlılıktır. "Taraflı medya" terimi, gazetecilik alanında, gazetecinin, yayıncının veya makalenin fikrinden ziyade yerleşmiş normlara karşı geniş ve yaygın bir önyargı ve taraflılığın benimsendiği anlamına gelir. Çeşitli ülkelerdeki taraflı medyanın izlediği yol ve seviye daha belirginken, diğer ülkelerde durum daha tartışmalı olabilmektedir.[303]

Basının tarafsızlığına getirilen sınırlamalar, gazetecilerin mevcut olan her hikâye ve gerçeği yayınlayabilme hakkına sahip olmaması, seçilen gerçeklerin

[300] Van Dijk, (1998). *Opinions and Ideologies in the Press*. In Bell and P. Garett (Eds.), Approaches to media discourse. Ss.21-63. Oxfrd: Blackwell.
[301] Van Dijk, 1998, s.33
[302] Fairclough, (1995a).
[303] Newton, (1989).

istenen bağlama uygun bir şekilde ilişkilendirilmesi gibi gereklilikleri içerir.[304] Üst düzey hükümet yetkililerinin baskısı, alenen ve gizli sansürü de içine alan meseleleri karmaşık hale getirir, bazı ülkelerdeki medyanın taraflılığına makul ölçüde yardım eder. [305]

Aynı zamanda, taraflı bir sunuma etki eden pazar güçleri, haber kaynaklarını elinde bulundurma, eleman seçimi, medya sahipliğinin yoğunluğu, hedef bir kitlenin tercih veya seçimleri ve son olarak da, reklamcılardan gelen baskıdır.[306]

John Milton'un yazdığı[307] ve 1644 yılında yayınladığı ünlü el kitabı *Areopagitica,* normları sorgulayan ve basın özgürlüğünü savunan ilk eserlerden biriydi.19. yüzyılda, medya, gazeteciler ve hatta yayımcılar bile gazetecilik etik ve standartlarının ayrılmaz bir parçası olarak tarafsız yayın kavramının farkına varmaya ve bunu takdir etmeye başladılar.[308]

Bu dönem, gazeteciliğin etkili bir sosyal güç olarak yükselişine denk gelmektedir. Günümüzde bile, en titiz ve özenle tarafsız kalmaya çalışan yazarlar ve basın endüstrisindeki nüfuzlu gazeteciler bile, taraflılık suçlamalarından kaçamıyor.[309] Gazeteler gibi yayın araçları olan radyo ve televizyon da ilk günlerinden itibaren propoganda mekanizması olarak kullanılmıştır. Bu eğilim, milli hükümetler tarafından sahip olunan yayın organlarında yüksek sesle telafuz edilmiştir.[310] Basının serbestleşme süreci, yayın yapan kuruluşların büyük çoğunluğunu tüzel kişilerin ve firmaların almasını sağlasa da, hala sürmekte olan güçlü bir hükümet varlığı veya hatta tekelinden, dünya genelinde birçok ülkenin yayın araçlarında görülmektedir.[311]

Aynı zamanda, Delta Jacquette'nin öne sürdüğü üzere, basının özel yatırımcıların eline düşmesi ve çoğunlukla az sayıdaki bir grup bireyin eline geçtiği durumlarda, taraflı yayın suçlamalarına maruz kalındığı görülmüştür.[312] Bugün, basına karşı yönlendirilen yandaşlık suçlamalarının, politik bir araç olarak kullanıldığı, bazen de hükümet sansürlemeleriyle sonlandığı sayısız örneğe rastlamaktayız.

---

[304] Stefano Mario Rivolta, (2011). *Strategic Maneuvering and Media Bias in Political News Magazine Opinion Articles.*
[305] *"10 Most Censored Countries",* Committee to Protect Journalists, 2 May 2006
[306] *"10 Most Censored Countries",* (2006).
[307] Ann Heinrichs, *The Printing Press (Inventions That Shaped the World)*, s. 53, Franklin Watts, 2005
[308] John Milton, (2004). *Areopagitica And Other Prose Works*, Kessinger.
[309] Dale Jacquette. (2006). *Journalistic Ethics: Moral Responsibility in the Media*, Prentice Hall.
[310] Jacquette, (2006).
[311] Jacquette, (2006).
[312] Jacquette, (2006).

En yaygın şekilde tartışılan taraflılık formları, genelde medyanın belirli bir siyasi parti, aday veya ideolojiyi desteklediği veya bu unsurlara saldırdığı durumlarda meydana çıkar, fakat taraflılık çeşitleri bununla sınırlı değildir:[313]

- Ana akım taraflılık, diğer herkesin yaptığı haberi yapıp herhangi birini gücendirecek hikâyelerden kaçınma eğilimi.[314]
- Kurumsal yandaşlık, hikâyelerin basın kuruluşu sahiplerini memnun etmek için seçilip kırpılması.[315]
- Kırpılmış taraflılık, kısa ve öz bir şekilde özetlenebilen görüşleri, açıklanması zaman alan daha alışılmamış görüşlere yer vermeden haber yapma eğilimi[316]
- Reklam yandaşlığı, yayınlanan hikâyeler reklamcıları memnun etmek için seçildiğinde.[317]
- Sansasyonalizm, uçak kazaları gibi nadir rastlanan olayların otomobil kazaları gibi yaygın olaylardan daha sık görüldüğü izlenimini yaratarak, sıradanın karşısında ayrıcalıklı olanın tarafını tutma.[318]

Diğer yandaşlık çeşitleri, belirli bir ırka, dine, cinsiyete, yaş grubuna, cinsel tercihe, etnik gruba veya şahsın kendisine saldıran veya bu unsurları yücelten haberciliği içine almaktadır.

Stefano Mario Rivolta'nın (2011) *Siyasi Haberler Magazin Görüş Makaleler Stratejik Manevra ve Medyadaki Önyargı* (*Strategic Maneuvering and Media Bias in Political News Magazine Opinion Articles)* kitabında üç yandaş medya çeşidi listeliyor:

1. *Kapı tutma taraflılığı*: Bir hikâyenin kamunun genelinin sindirmesi için sunulacağının mı yoksa kapalı kapılar ardında mı tutulacağının kararının verilmesi
2. *Olay taraflılığı*: Belirli bir hikâyeye medyada ne kapsamda yeterli yer verileceği
3. *Beyan taraflılığı*: Basında çıkan beyanların anlatım biçimi ve kodlanması

Taraflı habercilik "seçici saklama veya bilginin susturulması" olarak da tanımlanmaktadır.[319]

Genel olarak taraflı habercilik terimi rapora bağlı, beklenmeyen veya istenmeyen sonuçlarla bağdaştırılabilir. Sosyolog B. Doob bu uygulamayı basının gücünü açıklarken seçici raporlama olarak görmekte ve kurumsal çıkarları

[313] Stefano Rivolta, (2011).
[314] Stefano Rivolta, (2011).
[315] Stefano Rivolta, (2011).
[316] Stefano Rivolta, (2011).
[317] Stefano Rivolta, (2011).
[318] Stefano Rivolta, (2011).
[319] Fazla bilgi erişim için: Porta, Miquel, ed. *A Dictionary of Epidemilogy.* Oxford Univ Press.

belirleyen, bu konularla ilgili durumları ve grupları aşağı gören, hor gören ya da önemsemeyen haber konularının önyargılı olarak kapsanması olarak tanımlar.[320]

Aşağıda toplumun hedef alındığı olayları raporlama yolu ile genel itibariyle medyadaki önyargıların formları belgelenmektedir. Bunlar yayın önyargısı, seçimle ilgili önyargı, mali önyargı, bilgi önyargısı, zaman aralığı önyargısı, çoklu yayınlama önyargısı, yer önyargısı, ifade önyargısı, dil önyargısı, din, etnik ya da kabilesel önyargı, sonuç bazlı önyargı.[321]

Haber ve önyargıların editörce çarptırılması belli başlı haber çıkışlarının özel ve devlete ait kaynaklara olan bağlılığı ile artış gösterir. Örneğin; önemli bir medya evi, gazete, dergi, başyazı veya televizyon istasyonu, hükümetin iktidarda gazabına neden olursa ödenmesi ve katlanılması gereken bedeller ve sonuçlar olacaktır. Hükümet adil olmayan yayınlamanın bir sonucu olarak medya çıkışından memnun olmadığı zaman bu haber çıkışı genelde sansürlenir ve serbest bilgi akışına yeterli ulaşım noktasından çıkarılır. Bu sonucun genel etkisi medya çıkışının hükümet bilgi ve iletişim mekanizması tarafından otomatik olarak hedef gösterilecek olmasıdır. Sonuç olarak izleyici ve okuyucularını ve elbette önemli reklamlarını kaybetmek durumunda kalır. Bu gibi mali bir sorunu önlemek için medya genel itibariyle hükümet politikalarını desteklemek ve işte kalabilmek adına işletme bölümler kurmak için yayınlarda ön yargılı olacak şekilde haber ve diğer başyazı formlarını çarpıtır.

[320] Porta, Miquel, ed. *A Dictionary of Epidemilogy.* Oxford Univ Press.
[321] http://nlpnotes.com/reporting-bias/

BEŞİNCİ BÖLÜM
GANA VE TÜRKİYE'DEKİ ASKERİ DARBELERİN GAZETE ANALİZLERİ

5.1. HEM GANA HEM DE TÜRK GAZETELERİNİN SÖYLEMDEKİ GÜNDEMLERİNİN MEŞRULAŞTIRILMASI

Çalışmanın bu kısmı analize ayrılmıştır. Burada, Gana ve Türkiye'de ortaya çıkan darbelerle ilgili gazete metinlerinin ideolojisi ve söylemi incelenmektedir. Dolayısıyla, bu bölüm basın raporlarında kullanılan söylemdeki politik güç 'gündeminin', genel okurlara nasıl sunulup, meşru kılındığıyla ilgilidir. Analiz edilen metinler, vatandaşları ikna etmek veya etkilemek ve bu süreçteki söylemlerini meşrulaştırmak için uyguladıkları strateji ve teknikleri hangi ölçüde kullandıklarına odaklanılmaktadır.

Ideoloji, şüphesiz ki kullanıldığı içeriğe bağlı olarak farklı anlamlar barındıran karışık terimdir. Her dilde, kişinin inançlarının aksini iddia eden çok büyük kanıtlara rağmen değişmez bir etiketi akla getirdiğinden dolayı, kişiyi 'ideolojik' olmakla suçlabilecek bir hakaret olabilir. Marksist söyleyişe göre 'ideoloji', bireylerin bilincindeki gerçekliğe dair yanlış bir bilinç ya da bilgi durumudur. İdeoloji ile ilgili konuşmalarda, terim olarak neyi kastettiğimizi belirtirken dikkatli olmamız gerekir. Akademisyenler iletişim ürünlerini incelerken 'ideoloji' tanımını ortaya çıkarmak için, toplumun desteklediği imgelerin temelleriyle ilgilenirler. Bu bağlamda, ideoloji temel olarak anlamlar sistemini tanımlar[322] ve dünya hakkında değer yargılarını meydane getiren dünyayı tanımlar. İdeoloji, dünya görüşü, inanç sistemi ve değerler kavramları ile ilgili ise de bu terim çok daha geniş kapsamlıdır. Sadece dünya hakkında değil, aynı zamanda dünyanın tanımlandığı temel yollar, inançlar anlamına gelir. O zaman ideolojinin anlamında, sadece siyasi değil; daha geniş ve daha temel bir çağrışım vardır[323]. Medya ideolojisini incelediğimiz zaman, sadece bir gazete haberinin, bir filmin veya popüler bir şarkının üstlendiği rolü değil, daha kapsamlı anlamlarıyla ilgileniriz. İdeolojik analizler için anahtar, sosyal ve kültürel sorunları tanımlarken bile medyadaki görüntülerin ve kelimelerin belirli bir iletişim ürününde birbiriyle uyum sağlamasıdır[324].

[322] Media and Ideology: Chapter 5. s.159.
http://www.sagepub.com/sites/default/files/upmbinaries/5239_Croteau_Chapter_5.pdf
[323] Media and Ideology: Chapter 5. s.159 *Medya ve ideoloji: Beşinci Bölümü*. s.159.
[324] Media and Ideology: Chapter 5. s.159.

Kitle iletişim araçları ideolojik terim olarak anlaşılabilir, fikir ve ihmal ayrıcalığının belirli setleri ya da başkalarına zararlı iletişim formları olarak, medya ideolojisinin net açıklamaları sorunlu kalmaktadır. Kitle iletişim metinleri, ideolojik açıdan fikir gruplarının ayrıcalığı ve diğerlerinin düşüncelerine zarar veren veya ihmal eden bir araç olarak anlaşılabilir olsa da medya ideolojisinin net açıklaması bu açıdan yetersizdir. Medya ideolojisi üzerine yapılan araştırmalarda[325], medyanın güçlü dünya görüşünü destekleyen 'egemen ideoloji' ve medya metinlerinin çelişkili mesajları içerdiğini iddia edenler arasında bir tartışmaya vardır.

Gana'nın Birleşik Krallık'tan bağımsızlığını ilan eden 6 Mart 1957 bildirgesinin ardından ünlü bildirge sadece dört gazete haberinde yer almıştır. Hükümet lideri Nkrumah nihayetinde milletin baskısını kavramayı başardı ve kuşkulu bir ilgiyle, Osagyefo Kwame Nkrumah ulusal bütünlüğü sürdürmek ve yeni hükümetin aşırı iddialı gelişim projeleri için halk desteğini toplamak için propaganda malzemesi olarak gazeteyi kullanılarak, devlet otoritesinin bir silahı olarak medyayı inceledi. Onun temel fikirleri Lenin'in fikirlerinin yoğun etkisi altında olsa da, Nkrumah da sonuçta medyayı yönetmek için tasarlanmış kurumların hiyerarşik bir sistemi aracılığıyla planlarını yaptı. Kitle iletişim araçlarının doğrudan transferleri de önemli ölçüde daha baskıcı rejime yöneltti bunun sonucunda sivil hükümet el değiştirdi ve böylece yeni hükümet tarafından mantıksız tutuklamalar ve bazı önemli siyasi muhaliflerin hapsi basında soğuk duş etkisi yarattı.

1930'lardan beri faaliyet gösteren önemli bir muhalif gazete ' The Ashanti Pioneer', aniden medya sansür kurumunun ciddi bir incelemesine tabi tutulduktan sonra kapatıldı.

Gana Times Gazetesinde (Vol. VII No. 2475) darbe bütün Tom, Dick ve Herry'nin desteğine sahip manşetinin yer alması araştırmaya sevk etti. Açılış konuşmasında, 'Bu Silahlı Kuvvetler, Gana Polis Hizmetleri ile işbirliği içinde, ülkedeki yönetimin dizginlerini kabul etmiştir 'denmiştir. Gerçekte ise sadece serviste bir kaç şikâyetçi kişi, Nkrumah'ın başkan olarak ayağını kaydırmak için gizlice anlaştılar. Ön sayfadaki açıklamada silahlı kuvvetleri konseyi " ... Halk sakin olmalı ve desteklemeli ' Silahlı Kuvvetler Konseyi neden sükûnet çağrısı yapıyor, neden darbe herkesin desteğini almalı? Darbeyi gerçekleştirenler aksi durumda davranan insanlara karşı acımasız olmak için tereddüt etmeyecektir diye uyardı. Bunun için radyoda yapılan anonsta herkesin sükûnet içinde kalmasını ve yeni rejimi desteklemeleri duyuruldu. Bu açıklamaları ihtiyatlı bulduk çünkü insanları sükûnet ve

[325] Media and Ideology: Chapter 5. s.161.

sadık kalmaya çağırma söylemlerinin hepsi askeri gücün eylemlerini meşru kılma çalışmalarından başka bir şey değildi. Burada, onların siyaseten hareketleri meşrulaştırılıyor ve gerçekten yararlılığını uzun süre korumuş Nkrumah Hükümeti'nin meşrutiyetini kullanışsız kılıyor, gayrimeşrulaştırıyordu. Görev devralımı haberinin ardından Gana Times gazetesi, 'Bu hareket, ülkedeki siyasi ve ekonomik durumlar gerektirdiği için gerçekleştirilmiştir. Gücün tek elde yoğunlaşması bireysel hak ve özgürlükleri kötüye kullanmaya yol açmıştır. Güç, keyfince davranan eski başkan tarafından kötüye kullanılmıştır.' ifadeleri yer almıştır. Medyanın yeni rejimi meşrulaştırması ve Nkrumah'ın yönetimindeki CPP rejimi gayri meşru hale getirmesi kulağa ilginç gelebilir. Böyle bir güç, istismar, hak, özgürlük, eski başkan ve onun kaprisleri kelimeleri, Nkrumah'ın iyi davranışlarının aksine, yasa dışı bir eylem olarak değerlendirildi. Yeni rejimin faaliyetleri, ortak operasyon, gereklilik, yönetimi devralma, egemenlik, Nkrumah ve bakanları azletme, ertelenmiş Anayasa ve Parlementeyi fest etmek ile tarif edilebilir. Bu kelimeler, bu ifadeler ne anlama geliyor? Bütün bunlar, hastalıklı bir hükümeti iyileştirmek için bir adım olarak göstermek için söylenmiş ifadelerdir. Silahlı güçler ayrıca 'Tüm halktan özellikle sakin, iş birliği içinde olmalarını ve normal işlerine gitmelerini, kanunsuz işlerden ve şiddetten kaçınmaları önerilir. Herhangi aksi bir eylemde ise Liberal hükümet tarafından müdahale olacaktır.' Her zamanki gibi ' Çok yaşa Gana !' repliğini içeren ifade bütün ülkeye hizmet ettiklerini ve vatanseverlik kavramını sembolize eder. Tüm haber öğelerinde 'Biz' ifadesi vurgulanmaktadır. Her paragrafta kullanılan 'Biz' ifadesi, konsey, kurtuluş hükümeti potensiyelimiz, onur, kefaret ve hepimiz ifadeleri eski rejimin kişinin vazgeçilmez hak ve özgürliklerinden mahrum bırakıldığını vurgulamaktadır.

Buna karşılık, Nkrumah yönetimindeki CPP Hükümeti arasındaki bağlantıların izleri ve kelimelerin olumsuz çağrışımları 'Onlar, kendileri, diğerleri, kötü yönetim, sözde bağlılık, ekonomik yük, zorluk, istismar, yükselen fiyatlar, borçlar, işsizlik, gelirin düşmesi, girişim ve iflas' ifadeleri algılarımızı derinleştirmiştir. Bütün bu söylemler bir gerçeği oluşturmaya yöneliktir. Medya ve silahlı kuvvetler değişik stratejilerle vatandaşların inandığı Nkrumah'ın (Yıllar once özgürlük savaşçısı olarak adlandırılan) suçlanması, açık bir şekilde insanların ne kadar sığ düşünceli ve unutkan olduklarını göstermektedir. İnsanlar artık yıllar once kurtarıcı olarak omuzladığı bu görevi hatırlamamaktadır.

Uzun Sureli Hafiza (Bellek) ve Kısa Sureli Hafiza (Bellek)

Ordu ve medya bir kez daha insanların Nkrumah'ın başarısız olduğu yerde yeni hükümetin desteklenmesi gerektiğinin ne kadar önemli olduğunu, darbe hakkında vatandaşların düşüncelerini manipüle ederek etkilemiştir. Gana Times haberi, Özgürlük Günü' olarak manşetlere taşımıştır. ''24 Şubat 1966, dikdatörlükten gerçek özgürlük ve kurtuluşumuzun günü olarak tarihe kazınmıştır''. Bu ifade de darbecilerin ve sadık destekçilerinin ideolojilerinin medya tarafından meşrulaştırıldığı ve desteklendiğini ifade etmektedir. Gerçek kurtuluşumuz ve dikdatörlükten özgürlüğe ifadelerini göz atmak gerekirse, burada 'kurtuluşumuz' kelimesi tüm halkı kapsamamaktadır. Çünkü hala Nkrumah'ı destekleyen insanlar mevcuttur. 'Kurtuluş' kelimesinin kullanımı ise, bütün vatandaşların bir tür köle hayatı yaşadığını ve kaçacak yerlerinin olmadığını varsaymaktadır. 1966 Darbesi'nin gerçekleşmesiyle sanılan kölelik bitirilmiş ve uzun zaman önce kaybedilmiş özgürlük tekrar kazanılmış ve Nkrumah'ın tek elden yönetimi sona ermiştir. Yukarıda kullanılan ifadeler, sadece bir ordunun sıradan açıklaması değildir. Gana Times gazetesinin yazarlarının, editörlerinin tam bir sayfa olan haberleri göz önünde bulundurulduğunda daha da endişe vericidir.

Tekrar belirtmek gerekir ki; manşetler, kurtuluş unsurunun ordudan halka geldiğini belirterek, silahlı kuvvetler tarafından tam zamanında bir destek ile ülke ekonomik iflastan ve onun etkisinden sosyal ve politik kötülüklerden korunmuştur, denilerek ifade edilmektedir. Nkrumah Hükümeti daha sonradan sadece çıkarcı insanlardan oluşan ve yolsuzluğun zirvede olduğu bir dönem olarak akıllarda kalmıştır. Aynı şekilde, mücadele eden ve sonsuz sabır gösteren Gana halkının umutları kaybolmuştur, her şeyin yerini hayal kırıklığı almıştır. *''Dün şafak vakti, bütün hayal kırıklıkları son bulmuştur. Ulusal Kurtuluş Konseyi, yedi buçuk milyon Ganalı için yardıma geldi. Bütün bunlar hepimizin NLC'yi desteklememiz için yeterli bir sebeptir. Çok yaşa Gana, Çok yaşa Gana, çok yaşa silahlı kuvvetler''* ifadeleri şeklinde son bulmuştur.

Yine Gana Times gazetesinin iki sayfasında *'Zorbalık son buldu'* cümlesi cesur bir şekilde kullanılmıştır. Bu metinde kullanılan ifadeler okuyucunu zihninde Nkrumah'ın olumsuz bir resmini çizmek için kullanılmıştır. Şüphesiz ki yukarıdaki cümleye bağlı olarak farklı anlamlar çıkarılabilir, bunun tatsız bir şekilde Nkrumah'ı gayrimeşrulaştırdığı anlaşılmaktadır.

''Gana halkı, Kwame Nkrumah Hükümeti'ni tarafından empoze edilen büyük bir ağırlıktan kurtulmuştur. Gana halkının hayatı her kesimde, görevde olan

vicdansız kişiler yüzünden antidemokratik uygulamalara maruz kalmış, insanlar temel haklarından mahrum bırakılmıştır. Fakat bugün Nkrumah ve onun sınıfı artık yok. İnsanlar bu duruma yıllarca tepki vermeden nasıl katlandı? Nkrumah'ın yarattığı sözde fantastik güvenlik sistemini masum insanları ve birçok aileyi sosyalizm adı altında felaket getirmedi mi? Bugün demokrasi tekrardan doğdu. Ayrıca Kwane Nkrumah'ın kendi evi gibi at koşturduğu Gana'da ordunun ve polisin zamanında mücadelesi için minnettarız. Daha dün insanlığın adını kullanarak, kendi ve aileleri için büyük bir imparatorluk kurmaya çalışan Hitler ve Musolini neredeler? Şüphesiz ki, bütün insanlığın yararının ağır bastığı bir dikdatör tutkusu mümkün değildir.

Gana halkı, bugünü özgürlüğün ilk ışığı olarak sonsuza kadar hatırlayacaktır. Bu bizim insan olarak görevimizdir. Bu zorbalığa Kwane Nkrumah ve CPP'nin keyfi kurallarına tanıklık ettiği şu anki durumunda polisin ve hükümetin otoritesini desteklemek görevimizdir. Sadece arka sokaklarında kısa bir yürüyüşe çıkın ve farkına varın, Gana halkının hepsi ulusal kurtuluşu destekliyor ve Kwane Nkrumah'ın oluşturduğu pisliği temizlemek için kararlı. Çok yaşa Gana !''

İlginçtir ki medya, ordu emirlerinden daha çok röportajlarıyla, gazete yazılarıyla, haber yorumlarıyla yeni hükümete daha çok meşruluk vermiş, güç ve yetki iddialarıyla gündem kurmuşlardır. Bu tablo Gana Times gazetesinin iki sayfasında açık bir şekilde görülmektedir. Gana Times gazetesinin son sayfasında bir kaç tuhaf şeylere de rastlanmıştır. Bu özel baskıda iki manşet kullanılmıştır ancak bu haber daha önceden zaten yayımlanmıştır. Daha sonra tekrar son sayfada bu yazı tekrar görülmektedir. *''Zorbalığın kuralları ve acı artık yok. Kaderimiz kendi ellerimizdedir''*.

Bu paragraf bütün dünyanın devasa bir başarısı olduğunu hatırlatarak son bulmuştur. *'Devrim, Gana'da herhangi bir ülkeye karşı yapılmış bir eylem değildir. Biz silahlı kuvvetlerinin ve polisin özgürleştirici gücü altından Gana'da kaderimizi sonsuza kadar kendi ellerimize aldık. Kwame Nkrumah'i devirdik. Dış güçler belli ki bizi anlamıyorlar. Bizim kavgamız ve devrimimiz Gana'da süre gelen bize dayatılmış eski hükümete karşıdır.*''

Daha sonar bu ifadeler Gana Times gazetesinin şu başlığı atmasına sebep oldu; *Demokrasi Yolu.*

Gana uzun süre hükümetin üç temel öğesini unutmuştur. Yasama, yürütme, yargı. Bunlar kesinlikle birbirinden farklı öğelerdir. Kwame Nkrumah yönetimindeki totaliter rejim bu öğeleri yok saymıştır ki bu da bizim üzüntümüzün başlangıcı olmuştur. Güç yoldan sapmıştır. Kesinlikle yoldan sapmıştır. Yirmi yıl boyunca tek

bir kişinin kurallarına ve dejenere olmuş kişiliğine sessiz ve tepkisiz bir şekilde tanık olduk. Hiç kimse, özgürlüğümüz elimizden alınırken bunu engellemek için bir adım atmadı. Güvenlik ve düzen adıyla meslek sahibi, fırsatçı ve sersemlerin güce sahip olurken bizim sebepsiz yere tutuklandığımızı gördük. Böyle bir gücün karşısında ne umuldu? Şeytani fikirlere sahip olan Kwame Nkrumah, bizi köleleştirmek isteyerek, cahil ve yarı cahil bir Gana halkı oluşturdu.

Biz nasıl böyle bir rezilliğe yenik düştük? Şükür ki bunlar sona erdi. Cesaretli askeri güçlere ve polise teşekkür ederiz. Bütün beyinleri bir araya getirerek Gana'ya yakışacak en iyi anayasa hazırlanması gerekiyor. Özgürlük, adalet, kardeşlik ve eşitlik öğelerini içeren, içinde yaşayıp, nefes alabileceğimiz bir anayasanın özlemini duyuyoruz. Sahte, iki yüzlü, utanç dolu demogojilerin kapanına bir daha asla sıkışmayacağız. Haklarımız için, tam bir uyanma yaşıyoruz ve haklarımızı ve özgürlüğümüzü korumak için ölmeye hazırı. Çok yaşa Gana!'

Busia Hükümeti zamanındaki 1972 Darbesi'ni inceleyecek olursak bu yıkım Albay Acheampong tarafından gerçekleştirilmiştir. Gana'daki askeri müdahalenin arkasındaki tarihi sebebin NRC ve daha sonrasında SMC I ve SMC II 'nin kurulmasıyla sonuçlanmıştır. Her şeyden önce devamındaki duyuruya ve kelime seçimlerine dikkatle baktığımız zaman kendi ideolojik politika ve askeri propaganlarını yapmakta oldukları görülmektedir.

Askeriye Hükümete El Koydu

Busia Devrildi. Madjitey Azledildi

Birinci Piyade Tugayı I.K. Acheampong dün silahlı kuvvetleri tarafından hükümete el koyulduğunu radyoda duyurdu. Acheampong şöyle söylemiş: *''Sizlere bir müjdem var. Busia'nın riyakarlığı ortaya çıkarıldı ve Gana Silahlı Kuvvetleri bugün, Busia'nın Hükümetini devirdi.İlk olarak anayasa iptal edildi, parlemento feshedildi ve partiler kapatıldı." dedi.*

Dr. Kofi Abrefa Busia makamından kovuldu. Muhalefet lideri azledildi. Parlementonun bütün üyeleri kendi güvenlikleri için en yakın polis merkezine ifade vermelilerdir. Bölgelerde iç güvenlik operasyonlarından sorumlu üst düzey subaylar hükümet özelliğini üstleneceklerdir. Albay Acheambong 24 Şubat 1966 tarihinde hükümeti Kwame Nkrumah'tan silahlı kuvvetlere ve polise devrolmasının sebebini genel olarak keyfi işten çıkarma ve göz altına alma, yasa dışı eylemler olarak açıklamıştır.

1 Ekim 1969 yılında sivil hükümete yönetimi verirken Gana halkına ve tüm dünyaya sevgi dolu bir politik güç getirmesi amacıyla teslim ettik. Biz gerçekten bu

güzel hareket ile bir tarih yazdık. Fakat ne oldu? Her dürüst Ganalı bana katılacaktır ki, keyfi işten çıkarmalar, ekonomik idaresizlik, yolsuzluk, Nkrumah rejiminden geri bize kalan felaketlerdir.

Busia ilk önce, silahlı kuvvetleri ve polise göz koydu. Bazı ordu ve polis memurları emeklilik bahanesiyle işten atıldı. Bazı subaylar Busia ve yandaşlarının keyfine göre başka pozisyonlara kaydırıldı. Daha sonra da bizden keyif aldığımız bütün her şeyi aldı.

Çalışanlara göre moral olarak çökmüş silahlı kuvvetleri ve polisler çalışanları üzerinde anlamlı bir etki oluşturamadı, bu stratejiyle, onun hükümetini devirmek imkansız hale geldi ve gözünü sivillere dikti. Sallah davası ve bin sivil çalışanın işten çıkarılması daha dün gibi aklımızda. Ülkenin çalışanlarına zarar vermek için, Busia T.U.C kurumunu alt üst etti. Busia Hükümeti anayasayı istismar etti ve anayasayı alay konusu yaptı. M.P tarafından varlıkların beyanına uymadı.

Sadece söylediklerim göz önüne alındığında çok daha fazla bahsetmeme izin vermeyecek , Silahlı kuvvetlerinde önce Busia'dan bu rezilliği korumak için daha fazla hata yapmasını engellemek ve edindiği serveti kaçarak başka ülkelerde keyfini sürmemesi için hükümete el koymaya karar verdik.

Yürürlüğe şu tedbirler alınacaktır; Çiftçilerden satın alınan kakao için ödeme yöntemi gözden geçirilecek, kırsal kalkınma vergisi gözden geçirilecektir.

Bu arada şimdiye kadar yapılan herhangi bir ödeme armağan olarak kabul edilecek yani paranızı geri alabileceksiniz. Kırsal Kalkınma Programı öncelikleri ve adil dağılımının ışığında gözden geçirilecektir.

Cedinin gelişimi incelenecektir. Yabancı siparişleri gerçek iş adamları ve emek gücü için tekrardan gözden geçirilecektir. Bu kuşkusuz ki Gana ve onun yakın komşuları arasındaki ilişkileri düzeltecektir.

Yine Gana Times 11 Haziran 1987 (No: 7482) yayını Flt.Lt. Jerry Rawlings adı altında Yeni PNDC Hükümeti'nin 31 Aralık 1981 devrimini nedenini açıladığında yayımlandı :

İdeoloji Faktörü Bir Unsur Değildir

Yeni yandaş arayışı içinde Flt. Lt. J.J. Rawlings Geçici Ulusal Savunma Konseyi'nin (PNDC) tüm hırsını ve yolsuzluğunu ücretsiz sosyal adalete dayalı yeni bir toplum inşa etmek için Gana'nın mücadelesinde, kendi ideolojisine ikna bakılmaksızın tüm dost ülkelerle işbirliği yapacağını söyledi. PNDC ile hükümetin dayanışmamızı ifade etmek için ülkede bir Libyalı heyetini ağırlayarak, Yönetim Kurulu Başkanı J.J. Rawlings de Albay Muammer Kaddafi'nin dostluk ve dayanışma

yaptığını belirterek derin takdirlerini dile getirdi. O, ancak, devrimin kendilerine ilham verdiğini ve Ganalılar tarafından idam edildiğini vurguladı. ‘*‘Bu yüzden darbenin başarısı, öncelikle Gana'nın engin insanlarının ve malzeme kaynaklarının toplam seferberlik ve akılcı yönü ve kullanımı öncelikle Gana’ya bağlı olacaktır.*’’ Rawlings, Gana’nın kaderinin son analizlerde Ganalı’ların elinde olduğunu belirtti. Daha sonra Albay Kaddafi’nin kardeşlik selmalarını iletmek için heyet talep etti.

Şaşırtıcı bir şekilde, Libya ile Gana'nın bağları PNDC hükümeti zamanında olduğu gibi dizginleri devraldı. 31 Aralık 1981 yılında, Gana zaten Limann hükümeti tarafından Libya ile resmi ve diplomatik ilişkiler kesmişlerdi. JJ Rawlings en kısa sürede devraldı, bağlar hızla yenilenen ve diplomatik elçisi/maiyeti Rawlings altında yeni hükümete Libya'nın desteğini genişletmek için gönderildi. Yukarıda görüldüğü gibi, J.J. Rawlings ideolojinin yeni arkadaş ve ya bağları geri alabilecek bir faktör olmadığını belirtmiştir. J.J. Rawlings’in basın bülteninin birinci sayfasının sağ üst köşesinde, Rawlings bu Libya heyeti kabulünden kısa bir süre önce Gana Times gazetesinde yayımlandı.

‘‘Libya Bağları İyileştiriliyor’’

Haberlerde *‘‘PNDC, ilk adım olarak, Sosyalist Libya ile diplomatik ilişkileri iyileştirdiğini PNDC dün gece duyurdu. Libya ile ilişkiler Limann yönetimi dolayısıyla geçen yıl askıya alındı.’’* diye bildirildi. Açık bir şekilde bu PNDc nin ideolojik destek olarak sosyalistbir cephe olarak Libya’yı tercih ettiğini göstermektedir. Bundan dolayı *‘Anca beraber kanca beraber’*.

‘‘Halk Rejimi Destekliyor’’

(Daily Graphic 3 Mart 1966 Sayfa 3)

Bu özel haberde, yukarıdaki Daily Graphic’te açıkça yeni rejim hakkında kitlesel ve tüm dünyada kabülü açıkça görülebilir. NLC hükümetine içten desteklerini ve sadakatlerini belirterek *‘totaliter Kwame Nkrumah rejiminin zamanında’* Daily Graphic bu ifadeyi süçüncü sayfasında yayımladı.

Darbeden sadece bir gün önce, aynı gazete Daily Graphic, kendi başyazı bir eylem adamı olarak Cumhurbaşkanının bir resmini yakaladı. Bu tablo birden nasıl değişti? Bu soruya cevap ararken ordunun yeni rejimini memnun etmek için, herkes bu yüksek talepleri hedef olma korkusuyla temenni ettiğine dair tutarsız öğeler bulduk.

Bu raporda Bilimsel Gana Akademisi’nin NLC’ye mesajında Kwame Nkrumah’ın despot kurallarını, kendilerinden birisi olan Dr. J.B. Danquah’ın ölümünün aşağılanması, ki bu kişinin tek suçu devlet konularında yapıcı olması idi,

ifade etmişlerdir. '*Gana ekonomisini yeniden inşa etmek ve mümkün olduğunca yaşam kalitesini yükseltmek için NLC'nin asli görevi Bilim Akademisinin bilimsel ve teknik tavsiylerine güvenmektir.'* Bilim adamları ayrıca ulusal ekominin kilit sektörlerinde araştırmalarını artırmak için de söz vermişlerdir. Bu eylemler yeni hükümeti kendilerine uydurmak ve konseye yalakalık yapmak için sergilenmiştir. Gana Times 28 Şubat 1966 Pazartersi günü cesur bir başlık atmıştır.

''Millet Konseyin Arkasında''

Ülke genelinde amirlerden, çeşitli kurum çalışanlarından ve şahıslardan olarak Kwame Nkrumah'ın zamanında görevden alındığını belirten tebrik mesajları alındığını ve insanların sonsuz destek verdiğine ulaşıldı. Referans olarak konuyla ilgili *'Doğu bölgesi amirleri bölgenin zulüm ve adaletsizliğine son verdiği için içten tebriklerinin kabulunü NLC'ye rica ettiler.'* Bölgenin mesajı, Gana tekrardan sağlıksız ideoloji ve insan haklarını ihmali gibi hatalara bir daha asla düşmeyecektir şeklindedir.

Yine, Volta Bölgesi amirleri NLC'ye insanların sadakati ve desteği için söz vermişlerdir. Yeni rejimden *'siyasi tutukluların serbest bırakıldığı için tebriklerimizi kabul edin, bu Gana'nın şanını yükseltmek için NLC'nin hazır olduğuna göstergedir'* cümlesiyle talepte bulundular.

Bu Gana yasalarına amirlerin düpedüz iki yüzlülüğü ve çifte standartçılından başka bir şey değildir. Oysa ki Gana'nın Cumhuriyet anayasası partizan siyasette aktif rol alan amirleri yasaklamıştır. Askeri rejimi destek ve sadakat ifadeleri ile amirler hızla, haklı veya haksız, şu ve ya bu sebeple iktidarı ele geçirmişlerdir. Amirler ve gelenekçi insanlar gönderdikleri mesajlarda Gana'da gücü teslim alan NLC'yi kutladılar.

'Biz, büyükler ve insanlarımız' diye başlayıp *'Kwame Nkrumah'dan haklı bir şekilde alınan Gana Hükümeti NLC aktif ve tam bir şekilde desteklemektedir.' Şeklinde devam etmiştir. Bizler ve halkımız Kwane Nkrumah ve onun durduğu yerden kesinlikle ayrışıyoruz. Biz ve halkımız Korgeneral Ankrah'ın desteğiyle on beş yıldır eski hükümetin silahlı kuvvetlerinin ve polislerinin yaşattığı hataları düzeltilmesi amacıyla elimizden gelen bütün desteği vereceğiz''.*

Ashant Krallığı'nın başkanı Otumfuo Sör Osei Agyeman Prempeh II 'de dışarda kalmayarak NLC hükümetine tam destek vereceğini vaad etti. Hükümetin Gana'nın kaybolan özgürlüğünü tekrar kazanması ve Gana'nın refahı için dua etti.

Yani, halkın refahı ve ülkenin varlığına bağlı olarak NLC rejimine destekleyici bütün mesajlar haklı ve dürüst görülüyor olabilir. Bu mesajlar NLC üzerine yönelik

analizlerinde meşruluğunu sağlamlaştırmıştır. Bu niyet ve amaçla, sadakat ve destek showları muhteşemdi, ne yazık ki Kwame Nkrumah ve onun eski hükümetine son hazırlanmıştı. Bir başka haberde *'Gazeteciler, devlet memurları yeni rejimi destekliyor' ve 'Öğrenci destek showları'* şeklinde ifadeler kullanıldı.

Nkrumah ve NLC'nin getirdiği eşitsizlik ve meşrutiyet özetle şu başlıklarla ele alınabilir. Gana Times'ın başlıkları kronik bir şekilde yayınlandıkları tarihlere göre sıralanmıştır.

- Serbest Kalmış Tutuklular Ne Söylüyor
- Hepimiz Nlc'yi Desteklemeliyiz… Amponsah
- Ganalılar Derin Bir Nefes Alabilir…Grant
- Serbest Kaldığım İçin Memnunum… Awuma
- Çin'de Yırtılmış Nukrumah Fotoğrafı
- Ant ve Çözüm Nlc'nin Kamu Görevlileri Adına Sekiz Bakan Tarafından İmzalandı
- Ganalılar Devir Teslimden Memnun
- Güvenlik Görevlileri İhbar Ediyor
- Sonunda Azat
- Kavuşma : Tutuklamadan Azada
- Nasıl Memnun Olduklarına Bakın… Akra Da Bir Markete, Sokaklara, Otobüslere, Mutlu Çalışanlar
- 56 Tutuklu Serbest… Kalanlar Bugün Çıkıyor
- Tüm Yerel Komiserler Tedbir Gözaltı İçin Polise Rapor Vermek Zorunda
- Kanunsuzluk Tolere Edilmeyecektir
- Özgürlük Konseyi Yeniden Kuruldu
- Zulümün Ve Izdırabın Kuralları Artık Yok

Ülkenin en çok okunan gazetesi Daily Graphic ilginç ve tuhaf manşetler yayımladılar :

- Halk Rejimi Destekliyor
- Kitleler Devrimi Selamlıyor
- Nlc Ve Gana İçin Destek Mesajları
- Kaçıyorum… (Nukrumah'ın Kurbanının Acımasızlığı
- Gana Zulümden Kurtuldu
- Nkrumah 108,000 Eski Gana Cedisini Çaldı

- Yeni Hükümeti Dört Yeni Ülke Tanıdı (Nijerya, Liberya, Tunus Ve Madagaskar Nlch Rejimini Destekliyor)
- Gerçek Ortaya Çıktı
- Kitleler Yeni Rejimi Destekliyor
- Üniversite Çalışanları Destek İçin Yürüyüşte
- Nwıah'ın İtibarı Yerle Bir Oldu
- Nkrumah Davası Geri Geliyor
- Nkrumah Destekçilerini Cezalandır
- Nkrumah İçin Sığınacak Yer Yok
- Gine Uyardı : ''Gana'nın Yeni Rejimine Karşı Gine Hükümeti Düşmanca Tutum İçinde'
- 14 Ülke Gana Nlc' Yi Tanıdı
- Nkrumah Eleştirildi
- Boksörler Yeni Rejimi Selamladı
- Kadın Grupları Nlc'nin Arkasında
- Nkrumah Kınandı
- Elçilerimiz Yeniden Govt'de (Gana Elçiliği Ve Yüksek Komisyon Nlc Personelini Destekliyor Ve Dayanışma Mesajları Göndermeye Devam Ediyor)
- Cpp Kartları Nlc Desteğinde Kül Oldu
- Muzaffer Giriş
- Zafer Töreni
- Yiğitler Törende
- Güçler İlerlemekte
- Ordunun Zaferi İçin Övgü Dolu Şarkılar
- Akra'da Özgürlük Hizmeti
- Gine İşimize Karışıyor : Gana Oau'yu Protesto Ediyor
- Bizi Kurtaran Adamlar
- Gana'yı Zulümden Kurtaran Adamlar
- Öğrenciler Nkrumah'ı Kınadı
- Sadık Ol… Ankrah
- Gelecek Parlak
- Nkrumah'ın Doğum Yeri Yandı
- Ankrah Orduya Teşekkür Etti

- Kötü Ruhlu Lider
- Şenlik Devam Ediyor
- İsrail İyi Dileklerini İletti
- Nkrumah Ganalıları Yanlış Anladı
- Despot Nkrumah Bizi Esir Etti Ve Kendini Bir Kapitalist Haline Getirdi
- Şeytanın Düşüşü

Daily Graphic gazetesinin 7 Mart 1966 sayısının altıncı sayfasında ilginç ve aslında sürpriz olmayan bir başlık vardı :

Şeytanın Düşüşü

Devrik lidere dair 'Kwame Nkrumah'ın şeytanlığı şeytandan daha fazladır' şeklinde not edildi. Bu mesaj Accra'daki Gbese bölgesinin amirleri tarafından gönderilen tebrik mesajında yazıyordu. Diğerlerinin arasında NLC hükümetine gönderilmiş geniş mesajda 'Kwame Nkruma'ın kahramanca devrilmesinden dolayı en içten tebriklerimiz' şeklinde başlayıp şu şekilde devam etmiştir: *'Kwame Nkrumah'ın düşmesi şeytanın düşmesinden daha muhteşem bir şeydir, bu geçici hazinenin ve muhteşem politik gücün peşine düşen herkese bir ders niteliğindedir.*'
Bu tür başlıklar ve mesajlara rağmen az da olsa Nkrumah'ı meşrulaştırmaya çalışanlar vardır.

Kendi adına da, NLC meşrulaştırıcı ve Nkrumah altında CPP başlığında gayri meşru hale getirmenin bir parçası olarak, Daily Graphic gazatesinin 4 Mart 1966 tarihli yayınında şu başlık kullanıldı :

''Gerçek Ortaya Çıktı''

Ulusal Kurtuluş Konseyi Ekonomik Komitesi Başkanı dünkü basın toplantısında kamoyuna verdiği analizinde, ülkenin ekonomik yetersizliğinin daha net bir resmini çizmiştir.

Düne kadar herkes ulusun parçalandığı gerçeğini biliyordu. Ama biz hiç bu durumun mezara kadar olduğunu hayal etmemiştik. Kısacası, Nkrumah ve yandaşları hazineyi sonuna kadar bitirirken milleti çalkantılı ekonomik denizin ortasında bırakmışlardır. Tüm millet aslında tüm dünya onun zorba doğasını, ahlaki çöküşünü ve kendi insanına karşı duygusuzluğunu kınadı. Fakat şimdi o şeytani doğasının ve korsanlığının lanetini hak ediyor.

''Harcama Çılgınlığı''

Nukrumah'ın Hanoi gezisi için 45,000 sterline hangi amaçla ihtiyaç duyduğunu hayal edebiliyor musunuz? 400 milyon sterlin borçlandırdıktan sonra

bize resmen çocuklarımızın süte muhtaç kalacağını söylemiştir. Bütün bunlardan sonra Hanoi'de harcamak için 45,000 sterlin gibi bir parayı yağmalamaya cesaret edebildi. Şüphesiz ki dünya dikdatörler, kibirli anarşistler, tehlikeli suçlular gördü ama hiç birisi Nkrumah ile yarışamayacaktır. Fakat, hemşehrilerim gelin bizi bu yoldan vazgeçirmeyin. Bize darbeye zorlayan bu durumla yüzleşelim ve Gana'nın cesur oğulları ve kızlarıyla birlikte mücade edelim. Bu kriz durumlarında insanlar vizyonlarını ayırt edebilir. Güven hırsızları Francis Kofi Nwiah (NKRUMAH) ve yandaşları paramızı yağmalamış olabilirler ama ülkemizin öz zenginliğini yağmalayamamıştır. Bizim görevimiz yeniden mücadeleye başlamak ve tüm ulusal kaynakları canlandırmaktır. Çok yaşa Gana !

Burada açıkça görüyoruz ki, bazı mesajlar ve başlıklar Nkrumah ve eski hükümetinden ayrışan, Nkrumah hükümeti ile anlaşmazlıkları olan onları sevmediklerini yansıtan bir ideolojiden başka bir şey değildir.

Bu insanların Nkrumah'ın imajını ve kişiliğini zedeleyerek yeni hükümete bir sempati oluşturma eğilimindedir. Aynı zamanda onun itibarını kötüye çıkarmak için de; *'Kin ve nefret için Nukrumah'* ifadesi beraberinde getiriyordu.

2 Mart 1966 da 'Alex Quaison-Sackey, despot Nkrumah rejiminin dış işleri kandı, Accra'da Londradan Gana'ya geldiğinde taze bir özgürlük havasının olduğunu ifade etti. Ayrıca Gana'nın baskıdan sonra yeni bir çağa girdiğini de ekledi. Bu ifadeler Daily Graphic gazetesinin 3 Mart 1966 (No: 64545) baskısında yer almaktadır.

Nkrumah'ın Hanoi'deki muhiti Bay Quaison-Sackey, Gana'nın başkenti Akra'da basın klübünün konferansında kalabalığa yanıt vermiştir. Ona Nkrumah'ın Sovyetlerden ve Çin'den yardım isteyip istenmediği sorulduğunda, eski bakan; *'Nkrumah geri gelip devrimi çiğnemeyi düşünüyor ve izlenmesi gereken budur.'* demiştir.

Buna rağmen Çin'in Nkrumah'a yardım için gönüllü olup olmadığı ile ilgili şüpheleri vardı. *'Fakat Rusya için, bir şey söyleyemem'* diye ifade etmiştir. Nkrumah'ın devrildiğini duyduğu anı Quaison-Sackey *'Tedirgin görünmüyordu'* ifadeleri ile açıklamıştır. Ayrıca Nkrumah'ın tepkisinin gerçekleri tam olarak algılayamamasından kaynaklandığını gözlemlemiştir. Nkrumah, Bay Sackey'in ifadesiyle *'inatçı bir doğaya sahip'* birisidir.

Buna rağmen, haber kısa sürede yayılınca, Nkrumah ile bulunduğumuz heyet üyelerine şüpheli gözüyle bakıldı ve bütün Çin kuvvetleri alarma geçtiler.

Çin Güvenlik otoriteleri Nkrumah'a durumu bildirdiğinde, Nkrumah 'Bu ordudan ve polisten birkaç kişinin işidir ve bastırılacaktır.' şeklinde cevap vermiştir.
Tekrardan dikkat etmek gerekir ki, Nkrumah'ın Quaison-Sackey gibi yandaşları darbe nedeniyle aniden açık bir şekilde sırt çevirmesinin sebebi kendi istekleri değil ordunun onları zorlamasıdır.

İddiamızı güçlendiren ise, onlar aslında medya ve askeri konsey tarafından dışlanma, marjinalleşme ve cezalandırılma korkusuyla kandırıcı ve manipüle edilmiş bir yola sevk edilmişlerdir. Burada açıkça eşit olmayan bir oyun vardır. Güçlü ve baskın bir grup olan medya ve Askeri güç haksız ve dengesiz doğada kendi ideolojilerini biçimlendirirken ne bekleyebilirsiniz? Tahmininiz benimkilerle aynı.

Aslında manşetler tek başına şu söylemi desteklemekte ve kimin dominant grup olduğunu, analizlerde kimin 'diğerleri' olduğu, kimin manipülasyonu yarattığını, eşitsizliğin ne kadar görünür olduğunu, ideolojinin meydana getirildiğinin, biçimlendirildiğinin ve sözlü ve yazılı şekilde yayıldığını ve ezilenin nasıl marjinalleştirildiğini zihinlerde kesin bir şekilde aksettirmişlerdir. Yukarıda belirtilen tüm unsurlar, medya ve ordunun her ikisi tarafından benimsenen stratejiler ve söylemler son tahlilde hayati bir rol almıştır.

Türkiye'de gerçekleşen darbelere ilişkin gazete manşetler şöyle sıralanabilir Ülkenin en çok okunan gazetesi Milliyet, Akşam ve Cumhuriyet ilginç ve tuhaf manşetler yayımladılar:

- Meclis Feshedildi
- Yeni Anayasa Hazırlanana Kadar Siyasi Faaliyet Durdu
- Gürsel: Diktatör Olmıyacağım... Dedi
- Menderes, Kütahya Yolunda Yakalandı
- İlim Ve Hukuk Heyeti Kuruldu
- Menderes Orgl. Gürsele: Beni Kurtardınız.. Dedi
- Menderes, Bize Söyliyecek Bir Sözü Olmadığını Bildirdi
- Yassıadaya 150 Kişi Sevk Edildi
- Komite, Soruşturma Kurulu Seçimini Müzakereye Başladı
- Safa Yalçuk Adliye'ye Verildi
- Koçaş: ''Ya Reform Yapılır Ya Gideriz''
- İşveren Sendikası Reform İstiyor
- Hayat Normale Döndü
- Yeni Hükümet Kurulana Kadar Bakanlıkları Müşteşarlar Yöneteck
- Amerika Ve Almanya Ekonomik Yardımı Sürdürecek

- Evren: Hükümet Bu Hafta Kurulacak
- Önce Geçici Anayasa Yapılacak, Sonra Kurucu Meclis Oluşturulacak
- Evren: Yeni Yönetime Herkes Yardımcı Olmalı
- Ordunun Yönetime Gelmesi Dışta Olumlu Karşılandı
- Milli Güvenlik Konseyi Üyeleri Anıtkabir'i Ziyaret Ettiler
- Arıburun, Senatoda Muhtıraya Karşı Çıktı
- Hükümet Teşekkül Etti
- Seçimler 3 Ay Sonra Yapılacak
- Gürsel Tasfiye Sebebini Açıkladı
- 2. Cumhuriyetin Temeli Dün Atıldı
- Devrimden 225 Gün Sonra Meclis Açıldı
- 6 Milyon Evet, 3 Milyon Hayır

15-16 Haziran'da 1960 işçi olayları patlak verdi. DİSK'in bir gösterisi sırasında ortalık karışmış ve çıkan çatışmada biri polis üç kişi ölmüştü. Büyüyen olaylar karşısında hükümet İstanbul ve Kocaeli'de sıkıyönetim ilan etti. CHP 20. Kurultayını yaptı. İnönü genel başkan seçildi. Parti Meclisine Ecevit'in listesi egemendi, Bülent Ecevit genel sekreter oldu. Bir aylık sıkıyönetim süresi bitince AP oyları ile iki ay daha uzatıldı. CHP karşı oy kullandı. Sıkıyönetim 16 Eylül 1970'de sona erdi. Sıkıyönetimin bitişiyle gene olaylar başladı. 1 Kasım'da Meclis ve Senato başkanlıkları için iki büyük parti anlaşamadı. Uzun turlar sonucu seçilebildiler. Öğrenci polis çatışmaları büyük boyutlara ulaşmıştı, hemen hemen bütün üniversiteler kapalıydı. Bu sırada Deniz Gezmiş eylemleri başladı. Mart 1971 başında dört Amerikalı kaçırıldı. 7 Martta ODTÜ Akademik Konseyi feshetti ve üniversitenin güvenlik güçlerine teslimiyeti kararlaştırıldı. Ordu kaynıyordu. Ordu içinde "9 Mart" adı verilen, Meclisi feshetmek ve yönetimi orduya devretmek isteyen bir grup vardı. Genelkurmay Başkanı Tağmaç 10 Mart'ta genişletilmiş komuta konseyini toplantıya çağırdı. Ertesi gün Tağmaç Cumhurbaşkanı ile görüştü.

12 Mart günü Türkiye radyolarının saat 13'teki bülteninde ilk haber olarak muhtıra okundu. Parlamento kapatılmıyor, mevcut anarşik durumu giderecek ve anayasanın öngördüğü reformları Atatürkçü bir görüşle ele alacak, kuvvetli ve inandırıcı bir hükümetin demokratik kurallar içinde kurulması isteniyordu.

Muhtıranın muhatapları Cumhurbaşkanı ve Meclis Başkanıydı. Başbakan Süleyman Demirel istifa etti. İnönü 15 Martta CHP ortak grubu topladı. Muhtıraya karşıydı, İnönü "*Parlamento böyle bir baskı altında kaldıktan sonra artık görevini*

yapacak halde değildir. İcranın emri altında bulunan kumandanların takdir edeceği veya tenkit edeceği ölçüye göre hükümetler kalacak veya kalmayacak, böyle bir düzen demokratik düzen değildir" dedi. İsmet Paşa "reform hükümetine" hayır, "seçim hükümetine" evet diyordu.

24 saat sonra ordu "9 Mart" grubu olarak bilinen 1 amiral ve 35 albayı emekli etti. İnönü'nün muhtıra hakkındaki fikri değişmişti. Muhtıranın "*Demokratik parlamenter rejime karşı" değil, "demokratik parlamenter rejime karşı bir asker grubuna karşı*" olduğunu anlamıştı. " *Ordunun bir an evvel memlekette tabii hayatın, demokratik kuruluşun işlemesini istediği anlaşılıyor*" kararına varmıştı.

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, "Başbakan atamak için bir tarafsız parlamenter" aradığını açıkladı. Süleyman Demirel ve İnönü ile görüştü, bu tarafsız başbakanı desteklemelerini istedi. Bülent Ecevit'te İnönü ile beraber Cumhurbaşkanı ile görüşmeye gitti. İnönü "*Memleketi boşlukta bırakmaya niyetimiz yok. Cumhurbaşkanı orduyu, içinde itilaf olmayan bir hale sokmaya çalışıyor*" dedi.

30.06.1960 tarihli bu habere göre, devlet yönetimindeki kişilere karşı yapılan fanatikliğin dozu fazlasıyla aşılmış ve insanlar arasında bunun bir sınırı kalmamıştır. Halen günümüzde karşılaşabildiğimiz karşılama törenleri, el öpme gibi sevgi ve bağlılık göstergeleri bulunmaktadır. 1960'larda özellikle gençlerin bu durumu abartması, kendi kanlarıyla falan Türk bayrağı yapıp göndermeleri gibi olayların olması ve artmasından sonra zamanın Cumhurbaşkanı olan Cemal Gürsel, bu tür eylemlerin, kutlamaların ve sevgi göstergelerinin yasaklama talimatını vermiştir.

27 Mayıs Darbesi, 27 Mayıs 1960'ta yapılan ve Türkiye Cumhuriyeti tarihinde gerçekleşmiş ilk askerî darbedir. Ayrıca 27 Mayıs Askerî Müdahalesi ya da 27 Mayıs İhtilâli olarak da anılır. Darbe emir komuta zinciri içinde yapılmamıştır; 37 düşük rütbeli subayın planları ile icra edilmiştir. Kritik mevziler bu subayların ellerindeki asker ve silahlarla önce ordudaki komuta kademesinin etkisiz hale getirilmesi ile ele geçirilmiştir. Sonra cumhurbaşkanı ve hükümet üyeleri tutuklanarak, hükümet; 235 general ve 3500 civarında subay (daha çok albay, yarbay, binbaşı) emekliye sevk edilerek, ordu; 1402 üniversite öğretim görevlisi görevden alınarak ve bazı üniversiteler kapatılıp el konularak, üniversiteler; 520 hâkim ve yargıç görevden alınarak, yargı kontrol altına alınmıştır.

Darbeden sonra darbeyi planlayan ve icra eden 37 düşük rütbeli subay ve Emekli Orgeneral Cemal Gürsel in oluşturduğu Millî Birlik Komitesi ülke yönetimini üstlenmiştir. 1950 yılında iktidara gelen Demokrat Parti'nin ülkeyi gitgide bir baskı rejimine ve kardeş kavgasına götürdüğü gerekçelerini ileri sürerek Türk Silahlı

Kuvvetleri içerisinde bir grup subay, 27 Mayıs 1960 sabahı ülke yönetimine bütünüyle el koydu. 37 subaydan oluşan Millî Birlik Komitesi bu harekât ile anayasa ve TBMM'yi feshetti, siyasi faaliyetleri askıya aldı, Cumhurbaşkanı Celâl Bayar, Başbakan Adnan Menderes başta olmak üzere birçok Demokrat Partiliyi tutuklattı. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Rüştü Erdelhun, İstiklal Savaşı kahramanlarından Ali Fuat Paşa, Kore gazisi Tahsin Yazıcı ve emekli olduktan sonra DP'den milletvekili seçilen eski Genelkurmay başkanı Mehmet Nuri Yamut da tutuklananlar arasındaydı.

3. Ordu Komutanı Orgeneral Ragıp Gümüşpala'nın, eğer darbenin lideri kendisinden daha kıdemli değilse ordusuyla Ankara'ya yürüyüp isyancıları yakalayacağını söylemesi üzerine darbeden haberi olmayan Emekli Orgeneral Cemal Gürsel, Milli Birlik Komitesi'nin başına getirildi. Bu darbenin daha sonraki yıllarda meydana gelen askeri darbelerden farkı, Türk Silahlı Kuvvetleri emir komuta zinciri içinde yapılmamış olmasıydı; nitekim dönemin Genelkurmay başkanı da yönetime el koyan askeri güçler tarafından tutuklanmıştı.

Askeri en fazla rahatsız eden gelişmelerden biri DP'nin, 1932'de Atatürk tarafından çıkartılan ezanın Türkçe okunması kanunu değiştirmesiyle ilintiliydi. Cumhurbaşkanı ile Başbakan arasında bile tartışmalara neden olan bu konu, Menderes'in istifaya yanaşma resti ile sona ermiş ve ezan uzun bir aradan sonra yeniden Arapça okutulmaya başlanmıştı.

Başbakan Necmettin Erbakan olmak üzere tüm RP'de büyük bir çalkantı yarattı. Erbakan "MGK'nın kararı, marazi yok. Hiçbirine kulak asmayın" derken, RP Genel Sekreteri Oğuzhan Asilturk gazetecilerin "163. madde" konusunda milletvekillerine soru sormasını yasaklamaya kalktı.

Erbakan RP Merkez Karar ve Yürütme Kurulu (MKYK) toplantısının acılısında yaptığı konuşmanın sonunda, gazetecilerin 163. maddeyle ilgili sorularını yanıtlarken söyle konutsu:

"MGK'nın kararı marazi yok. Hiçbirine kulak asmayın. Türkiye hur bir ülkedir. Türkiye'de hürriyeti yanlış manada kullanmaya kalkanlar varsa buna karsı tedbirler vardır. Eğer alınması gereken önlem varsa alınır. 163. madde insan haklarını kısıtlayıcı bir yönde uygulanmıştı, bu madde Meclis'te oy birliğiyle ayakta alkışlanarak kaldırıldı. Türkiye hür, demokratik bir ülkedir. Ama bu hürriyeti yanlış kullanmaya kalkan bir avuç memleket çocuğu varsa, onları eğitmek ve ihlal edenler varsa, yasal tedbirleri almak devletin görevidir."

"MGK toplantılarının gizli olduğunu, halkın bilgi sahibi olması için MGK bildirisi yayınlandığını, gazetede yazılanların yüzde 90'inin yalan olduğunu savunan Erbakan, "Konuşulanları bastan sona yalan haberle oraya buraya çekip muhterem Cumhurbaşkanı ve komutanların sözlerini yanlış yorumlamak doğru değildir. Bu çevrelere sesleniyorum yalan haberlerle hakli meşgul etmeyin, siz de bu milletin evladısınız" dedi. İşveren sendikası toplantısına katılan Başbakan yardımcısı Koçaş "Bu hükümet reformlar yapmak için görevdedir, eğer reformlar gerçekleştiremezse kalıcı olamaz" demiştir. Burada bu konuşmaları yaparken aslında hükümetin bu işin üzerinde ciddiyetle duracağının mesajını vermiş ve herhangi bir güvensizliğe sebep olmamaya çalışmıştır. Ayrıca bu reformları yapmaktaki kararlılıklarını vurgulamaya çalışmıştır.

I. Erim Hükümeti (26.03.1971 - 11.12.1971): 12 Mart muhtırası nedeniyle istifa eden Başbakan Süleyman Demirel'in yerine hükümeti kurma görevini, Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, Kocaeli Bağımsız Milletvekili Nihat Erim'e verdi. Erim, partiler üstü bir hükümet kurarak, göreve başladı. 7 Nisan 1971'de yapılan güven oylamasında kullanılan 370 oyun 321'i kabul, 46'sı ret, 3'ü çekimser çıktı. 75 milletvekili oylamaya katılmadı. Başbakan Erim, 3 Aralık 1971'de kabinesindeki 11 bakanın ayrılması nedeniyle, istifa etti.

II. Erim Hükümeti **(**11.12.1971 - 22.05.1972): Hükümeti kurma görevi, Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından 10 Ekim 1971'de milletvekilliğinden istifa eden ve 14 Ekim 1971'de kontenjan Senatörlüğüne atanan Nihat Erim'e verildi. Erim, partiler üstü bir hükümet kurdu. 22 Aralık 1971'de yapılan güven oylamasında kullanılan 349 oyun 301'i kabul, 45'i ret, 3'ü çekimser çıktı. 93 milletvekili oylamaya katılmadı. 17 Nisan 1972'de Erim, sağlık nedeniyle istifa etti. İstifa üzerine hükümeti kurma görevi Suat Hayri Ürgüplü'ye verildi. Ancak Ürgüplü'nün hazırladığı hükümet listesi, Cumhurbaşkanı Sunay tarafından 12 Mart Muhtırasına uygun olmadığı gerekçesiyle reddedildi. Cumhurbaşkanı Sunay Erim'in hükümetinin 12 Mart Muhtırasına uygun olduğunu düşündüğü için kesinlikle destek görmesini istemişti.

Kenan Evren ise darbe dönemi sonrasında kurulacak demokratik bir hükümetin varlığı gerektiğini vurgulamış ve artık askeri bir idare döneminden sonra sivil bir hükümete ve siyasi bir yapıya dönmenin vaktinin geldiğini söylemiştir. Halkın huzurunun sağlandığını ve asayişin de artık kontrol altına alındığını söyleyerek, halkın da biraz daha sabrederek hükümetin kurulmasını beklemesi gerektiğini ve sakin olmaları gerektiğini amaçlamıştır.

Dönemin Cumhurbaşkanı Sunay tarafından desteklenen Erim, hükümeti kurma konusunda çok ümitlenmişti. Çünkü Cumhurbaşkanı rengini belli etmişti. Muhtırada belirtilen Partiler üstü Hükümeti, 26 Martta, CHP'den ayrılarak bağımsız olan Prof. Nihat Erim kurdu. 24 bakanlığın bulunduğu bu hükûmette AP'den 5, CHP'den 3, CGP'den 1, tabiî senatörlerden 1 kişi bulunuyordu. Diğer 14 bakanlığa ise parlamento dışından teknokratlar getirildi.

Erim Hükûmeti, anarşik hâdiseleri bastırma ve anayasanın öngördüğü reformları gerçekleştirmeyi hedef olarak seçti. Muhtıra öncesinde sol eğilimli teşkilâtların başlatmış olduğu silahlı hâdiseler daha da arttı. Bunun üzerine 26 Nisanda aralarında İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Diyarbakır'ın da bulunduğu 11 ilde sıkıyönetim îlân edildi. Sıkıyönetimin îlânıyla birlikte silâhlı hâdiselere karşı sıkı tedbirler alındı. Anarşik hâdiseleri tertipleyen ve çıkaran, anayasa düzenini yıkmak için çalışan pek çok kimse tutuklandı. Anayasada bâzı değişiklikler yapıldı. Anayasa Mahkemesi siyâsî yelpazenin sol ucundaki Türkiye İşçi Partisi (TİP) ile sağ ucundaki Millî Nizam Partisini (MNP) kapattı. Sol hareketin liderlerinden Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Hüseyin Arslan hakkında îdâm cezâsı verildi. 6 Mayıs 1972'de îdâm cezâları infaz edildi. Şiddet hareketlerine ve hâdiselere katılan rejim aleyhtarı diğer kimselere de çeşitli hapis cezâları verildi.

Erim Hükümetine reformları gerçekleştirecek ekip olarak alınmış olan ve sonradan 11'ler olarak adlandırılan bâzı bakanlar 3 Aralık 1971'de istifâ ettiler. Bu gelişme hükümetin yapmak istediği reformların önünü daha da tıkadı. Daha sonra kurulan İkinci Erim, Ferit Melen ve Naim Talu hükümetleri de reformlar husûsunda sınırlı çalışmalar yapabildiler.

Medya ideolojisini incelenirken medyayı meşrulaştıran değerler, normal sayılan davranışlar ve medyanın topluma anlattığı hikayeler altı çizilerek ele alınmıştır. En popüler şekliyle medya, genellikle ince ve hatta birbirine zıt biçimde, dışarıda olduğu gibi düşünülen tutum ve davranışları marjinalleştiren, temel toplumsal düzenlemeleri ve sosyal kurumların meşrutiyetini destekleyecek bakış açılarına teşvik eden bir yapı olarak değerlendirilir. Medya öğeleri ideoloji doğultusunda bazen çağdaş toplumsal örgütlenmeleri ve normları şart koşarak meydan okuyabilir, fakat ticarileşme medyanın kritik bir ses olmasını zorlaştırır[326]. Popülerite arayışı, geniş dağıtım ve kazanç, medyanın eleştirisel yanlarını köreltmeye, medyayı ideolojilerin arkasına itmeye eğilim göstertmektedir.[327] Medya alternatif ideolojik bakış açılarını destekler. Yerel haftalık gazeteler, dergi görüşleri,

[326] Media and Ideology. *Medya ve İdeoloji* ss.192-193
[327] http://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/5239_Croteau_Chapter_5.pdf

televizyon ve bağımsız filmler baskın popüler medyadan farklı görüşleri desteklemede çekingenlerdir. Alternatif medya, medya sahnesinde marjinal kalmış, az bir dinleyiciye ulaşmış ve baskın medyaya karşı ciddi bir sermaye eksikliği yaşamıştır.[328]

Türkiye ve Gana'daki darbelerde, medya açık bir şekilde, her ne kadar düşünceleri ve nedenlerini bilinse de, orduyu ve üstlendiği darbeleri popülerleştirmişlerdir. Suçlanma ve sansürlenme korkusuyla olsa da Gana'da ve Türkiye'de ideolojiler desteklenmiştir. Ordu ideolojisi milletin davranışlarını tamamen kontrol altına alarak kötüye kullandı ve gücü yasadışı bir şekilde ele geçirmiştir.

Bu bölüm de, analizi ile gazetelerde görülen gizlenmiş dil ve yazılar incelenmiştir. Araştırma Türkiye'de ve Gana'da 1960 ile 1980 yılları arasında yaşanan darbeleri duyuran medyanın rolünü, baskın, eşitsiz, ön yargı, ikna kabiliyeti, güç ve otorite, tanıma, meşrulaştırma ve manipüle etme sorularına cevap arayarak araştırmıştır.

İlk olarak Van Dijk modelinde olduğu gibi, 'polarize söylem' kullanımıyla iç ve dış grupları yaratarak 'öteki' kavramı tartışılmıştır. Bu dönemlerde çıkan gazete haberlerinde sürekli olarak 'öteki' yani devrik/eski liderlere iftira ve kötü ifade kullanma eğilimi gözlemlenmiştir. İkinci olarak, metaforlara güvenen, abartılı, alıntıları ve etiketlemeyi, meşrutiyeti ve otoriteyi uygulamak için kutuplaştırılmış söylemler göz önüne serilmiştir.

Her gazete sık sık kendi destekçilerini korurken, 'öteki'ler alıntı yapılarak veya yapılmayarak susturulmuştur. Kutuplaşmış söylemleri gösteren kelime seçimleridir ve bu metinlerde kutuplaşma açıkça seçilebilir. Her haberin raporları ortak kaynağa bağlıdır. Kendi ideolojilerini ifade etmek için anonym sesler ve manşetler kullanmışlardır. Masum okuyuculara net mesajlar göndermek için diğer medya kaynakları kullanarak rakiplerini marjinalleştirerek ve 'diğerleri' olarak değerlendirilmesi stratejisini takip etmişlerdir.

Bu araştırma, hem Gana hem de Türkiye'de 1960 ve 1980 yılları arasında meydana gelmiş darbelerin bildirilmesinde medyanın rolünü analiz etmek için hâkimiyet, eşitsizlik, taraflılık, ikna, güç ve yetki, tertip, meşruiyet ve manipülasyona dair soruların yanıtlarını derinlemesine incelemektedir. Bu yanıtlardan ilki Van Dijk'in ideolojik karesinin uygulanışıyla alakalıdır. Bu bakımdan, 'kutuplaşmış söylem' kullanımının, stereotiplerdeki 'diğer'i ortaya çıkararak, 'iç' ve 'dış' grupların yaratılmasına neden olduğu öne sürülmektedir. Bu dönemlerde çıkan gazete yazıları

[328] Media and Ideology: Chapter 5. s.159; http://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/5239_Croteau_Chapter_5.pdf

da, sürekli kötü özelliklerini öne çıkararak ve haber yaparak 'diğerlerini' (görevini bırakmaya zorlanan eski siyasi liderleri) yerme eğilimindedir. İkincisiyse kutuplaşmayı yansıtan söylemsel pratiklerle alakalıdır. Bu bağlamda, her iki söylemsel pratiğin de vakaların raporlamalarında net bir şekilde izinin sürülebileceği iddia edilmektedir. Her gazete, 'diğerlerini' hiç bir zaman alıntılamayarak veya sadece eleştirmek için alıntılayarak sustururken, kendi taraftarlarını sürekli sınıflandırır. Tarafsızlık kriterlerini ihlal etmemek için diğerlerinden alıntılama yaparak muhabirler kendi bakış açılarını sunmuş olurlar. Buna ek olarak, muhabirler veya köşe yazarları, alıntılanan şeyi onayladıklarını göstermek için 'stratejik alıntılamalar' kullanırlar.

İdeolojik olarak kutuplaşmış söylemin yansıtılması kelime seçimlerinde yatmaktadır. Bu kaynakların seçilişinde kutuplaşmanın etkisi çok açıktır. Her iki dizi haber raporu da, kaynaklarının özgünlüğüne bağlıdır. Anonim olarak ve editörden yazıları kendi ideolojilerini ifade etmek için kullanmışlardır. Rakiplerini ötekileştirmeye çalışırlar. Bu araştırma, tüm artı ve eksi yönleriyle medyanın/basının aslında, gücün meşrulaşması ve darbe sonrasında eşitsizlik ve baskının artarak suç işlenmesinde çok önemli bir rol üstlendiklerini öne sürmektedir. Sadece darbelerin sonuçlarına odaklanan mevcut gazete yazılarına bakıldığında bu daha bariz bir şekilde anlaşılmaktadır. Tüm artı ve eksileriyle, bu araştırma, darbe zamanlarının gazete haberlerini merkezde tutarak medyanın darbeler sonrasında eşitsizlik ve egemenlik gücün meşrulaştırılmasında önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

5.2. GANA VE TÜRKİYEDEKİ ASKERİ DARBELERİN KARŞILAŞTIRILMASI VE AMERİKA'NIN ROLÜ

Gana'da 1966 darbesinin yapılışında ABD müdahalesine istinaden, birçok sağlam kaynak Amerika'nın CIA gibi devlet teşkilatlarını kullanarak darbeyi mümkün kılmada büyük bir rol oynamıştır. ABD Güvenlik Teşkilatı, CIA, kendi fikir dizilerini etik ve demokratik olarak tüm milletlere dayatarak ABD Politikasını açıkça meşrulaştırmaktadır.

İlk not edilecek nokta Kwame Nkrumah'nın devrildikten sonra verdiği konuşmanın darbenin yapılışındaki Amerikan bağlantısının karmaşıklığına işaret etmesidir. Kwame Nkrumah ABD'nin hükümetine karşı takındığı düşmanca tutumu ve bu nedenle kendisini görevden indirmek için çeşitli girişimlerde bulunulduğunu duyurmuştur. Kwame Nkrumah ABD hükumetinin kendisinin liderliğinden memnun

olmadığını çünkü Afrika kıtasını politik olarak daha bilinçli hale getirdiği için Amerikanın onu bir tehdit olarak gördüğünü de belirtmiştir.

Bir tarihçi olmanın yanı sıra, gizliliği kalkmış Milli Güvenlik Konseyi ve Merkezi Haber Alma Teşkilatı (CIA) dosyaları üzerine de yazan Paul Lee tarafından yürütülen bir analiz, Gana Devlet Başkanı'nın devrilmesiyle ABD hükümetinin ilgisi olduğuna dair daha fazla ikna edici kanıt sunmaktadır. Bu kanıtlar döneme ait günlükler, mektuplar ve diğer yazışmalarda bulunmuştur[329].

Kwame Nkrumah, ABD'nin iç işlerini kontrol etmek için Afrika üzerine yaptığı planlarla ilgili diğer Afrika ülkelerini uyarmıştır. Konuşmasından bir kesit şöyle devam etmektedir:

"*Gelişen, bağımsız devletlere karşı topyekün bir taarruz başlatılmıştır," Gana'da Kara Günler yazısında, 1969 Gana darbesini anlatırken eklemiştir. "Gerekli olan tek şey eğitimli adamlardan oluşan küçük bir kuvvetin başkentin stratejik noktalarını ele geçirmesi ve var olan siyasal liderliği tutuklamasıydı." "Bu da CIA ve diğer benzer örgütlerin görevleri arasında olmuştur," şeklinde not düşmüştür, "Bu görevler, aramızdaki potansiyel vatan hainlerini keşfedip, onları rüşvet ve siyasi güç vaatleriyle teşvik edip, kendi ülkelerinin anayasal hükümetlerini yok etmelerini sağlamaktı."*

5.3. GANA DARBELERİNDE AMERİKANIN ROLÜ

Paul Lee, anıların derlendiği "Düşmanı Ararken: Bir CIA Hikâyesi" kitabında ilk ağızdan itiraf verdiği bildirilen eski bir CIA dosya görevlisi, John Stockwell tarafından yapılan ifşayı derinlemesine analiz eder. Stockwell'e göre, şimdiki Fildişi Sahili'nden bir ülke uzakta konuçlandırılmıştı. Şöyle yazıyor "Hikâyenin içyüzü bana, o zamanlar Akra'daki [Gana] [CIA] merkezinin başında bulunan kendini beğenmiş bir arkadaşımca iletildi."

New York Times ve Gizli Operasyon Bilgi Bülteni sonrasında yürüttüğü soruşturmalarda merkez şefininin kimliğini, ABD Elçiliğinde siyasi memur olarak gizli polislik yaptığı söylenen Howard T. Banes olarak saptadı.

Stockwell, Nkrumah'nın nasıl devrildiğine dair bilgi vermiştir.[330] Stockwell'e göre "Akra merkezi, eylemleriyle ilgili istihbarat alma amacıyla Gana ordusundaki

[329] Paul Lee. USA/Africa Dialogue, no 197: Nkrumah and the CIA IV. in www.laits.utexas.edu/africa/ads/197.html

[330] John Stockwell cited in Paul Lee, USA/Africa Dialgue. No 197. Nkrumah and the CIA IV in www.laits.utexas.edu/africa/ads/197.html

muhaliflerle bağlantı kurması yönünde genel merkez tarafından uyarıldı. Geniş bir bütçe sağlanmış ve darbe planlanırken komployu tertipleyenlerle yakın irtibat halinde kalınmıştır. Merkez, olaya o kadar yakından dâhil olmuştu ki, bazı gizli Sovyet askeri teçhizatın ABD tarafından ele geçirilmesini yönetebilmiştir.

Stockwell'e göre, Banes'in sınır tanımaz bir insiyatif anlayışı vardı. Merkez, genel merkeze darbe anında gizli yollardan el altında hazır bulunan bir timin de [Komünist] Çin elçiliğini basıp, içerideki herkesi öldürüp, gizli kayıtları çalıp, delilleri örtbas etmek için binayı patlatmayı bile önermiştir.

Öneri kabul edilmemesine rağmen, CIA genel merkezinden Akra merkezine, sekiz Sovyet danışmanın öldürüldüğü darbe için resmi olmasa da tam yetki verilmişti. Bunların hiç biri teşkilatın kayıtlarına yeterli biçimde yansıtılmadı"[331] şeklinde yazmıştır Stockwell.

Aslında, feshettikleri Nkrumah'nın tarihteki yeri sağlama alınmıştır. O, sömürgeciliğin kullandığı taktikleri gerçekten anlayan bir filozoftu. Adu Boahen'in de yazdığı gibi, gelişimin muazzam hızda gerçekleşmesi, aslında sadece gelişimci ve planlı bir ekonomiden değil, fakat aynı zamanda Nkrumah'nın ülkenin doğal kaynaklarını devralmada gösterdiği ülkenin kendi kaderini tayin hakkı ve kendi öz kaynaklarını kullanma felsefesinden kaynaklanmaktadır. Aslına bakılacak olursa, Nkrumah'nın eğitim, sosyo-ekonomik ve endüstriyel gelişim alanlarındaki bütüne dair başarılar, sömürgecilik sonrası yaşanan en hızlı gelişimlerden biri olarak kaydedilmiştir. Açığa çıkan bir CIA dosyası[332], daha sonraları 1966 darbesinin 18 Milyon Amerikan Dolar ile desteklendiğini ortaya çıkarmıştır. Maalesef, kendi kaderini tayin etme, kendi kendine yetebilme ve halk merkezli politika prensipleri, CIA destekli 24 Şubat 1966 askeri darbesinden beri Gana'nın Kamu politikalarında eksik olan ögeler arasındadır.

ABD Milli İstihbaratı ve isimsiz CIA çalışanlarınca ortaya çıkarılan diğer bir dizi belge, Paul Lee tarafından da belirlendiği üzere, Nkrumah ve Stockwell'in serdiği olayın mühim anahatlarının doğruluğunu teyit etmektedir. Aynı zamanda ABD'nin komployla ilgili ne bildiğiyle, ne zaman ve ne yapmaya hazırlıklı olduğu ve yardım etmek için neler yaptığı ile ilgili ek bilgi sunmaktadır.

[331] John Stockwell cited in Paul Lee, USA/Africa Dialgue. No 197. Nkrumah and the CIA IV in www.laits.utexas.edu/africa/ads/197.html
[332] John Stockwell cited in Paul Lee, USA/Africa Dialgue. No 197. Nkrumah and the CIA IV in www.laits.utexas.edu/africa/ads/197.html

Neredeyse darbeden bir yıl önce 11 Mart 1965'de, ABD'nin Gana büyükelçisi William P. Mahoney, CIA Yöneticisi John A. McCone ve ismi gizlenen CIA Afrika bölge asbaşkanı ile Washington D.C'de gizli kaydedilen bir tartışmaya katılmışlardır.

Paul Lee'ye göre, Afrika bölgesi açık bir şekilde CIA planlarının veya hükümetin gizli kapaklı politikalarını izlediği dalaveranın bir parçasıydı. Görüşmenin kayıtlarına göre (Belge 251), konu "Gana, Darbe Planıydı."[333]

Mahoney, Nkrumah'nın aleyhine bir kamuoyu oluşmasından ve ülkenin ekonomisinin çok kırılgan bir hal almasından memnun olmasına rağmen, Dönemin Emniyet Müdürü Harlley ile General Otu ve General Ankrah tarafından planlanan darbenin gerçekleşeceğine hala tam ikna olmuş değildi.

Paul Lee, Kwame Nkrumah'nın iktidardan indirilme sürecinin tamamında Mahoney'in üstlendiği rolü derinlemesine analiz eder. Darbeyi gerçekleştirirken, Mahoney'in diğer Batılı hükümetlerle koordine bir şekilde, Amerikan hükümetinin Nkrumah'nın sonunu getirmedeki kararlılığını temsil ettiği söylenmektedir.[334]

Öncelikle, Mahoney, Nkrumah'nın daha da zayıflatılmasına ilişkin Gana'dan gelecek olan yardım talebini reddetmeyi teklif etmiştir. Çinli Komünistlerin ya da Sovyetlerin Nkrumah'nın finansal olarak kurtarılması için yardıma gelme olasılığının düşük olduğunu ve İngilizlerin de Gana'ya daha fazla yardım sağlama konusunda ödün vermeyen bir tutum izlemeye devam edeceğini hissetmiştir.

Aynı zamanda, görünüşe bakılırsa Mahoney Nkrumah'ı hem Amerikanın hem de İngiltere'nin finansal yardımına koşacağı şeklinde yanlış yönlendirmiş ve mevcut ABD yardım seviyelerini korumayı önermişti, çünkü bunlar Nkrumah gittikten sonra da etkisini devam ettirecek ve hatırlanacaklardı.

Daha sonrasında, Mahoney'in Nkrumah üzerindeki baskıyı arttırma ve muhtemel sonuçlardan faydalanma görevini üstlendiği gözlenmektedir. Bu durum, 3 hafta sonra Nkrumah'la yaptığı 50 dakikalık görüşmede gözlenebilir.[335]

2 Nisan tartışmasında (Belge 252) Mahoney'in anlattıklarına göre, "bir noktada, başını ellerinin arasında tutan Nkrumah'nın yukarı baktığını ve ağladığını gördüm. Güçlükle, hayatına sekiz kez kast edildiğini belirterek son bir aydır içinden geçtiği çetin sınavı anlamlandıramadığını söyledi."[336]

---

[333] John Stockwell cited in Paul Lee, USA/Africa Dialgue. No 197. Nkrumah and the CIA IV in www.laits.utexas.edu/africa/ads/197.html

[334] Paul Lee. USA/Africa Dialogue, no 197.

[335] Paul Lee. USA/Africa Dialogue, no 197; John Stockwell cited in Paul Lee, USA/Africa Dialgue. No 197. Nkrumah and the CIA IV in www.laits.utexas.edu/africa/ads/197.html

[336] Paul Lee. USA/Africa Dialogue, no 197; John Stockwell cited in Paul Lee, USA/Africa Dialgue. No 197. Nkrumah and the CIA IV in www.laits.utexas.edu/africa/ads/197.html

Mahoney ne Nkrumah'nın korkularını telkin etmeye çalışmış, ne de üstlerine verdiği raporlarda bu korkuları asılsız olarak değerlendirmiştir. "Nkrumah, açık bir şekilde bana karşı olumlu kişisel duygular beslese de, Amerika'nın kendisinin peşinde olduğuna her zamankinden daha çok ikna olmuş gözüküyor," şeklinde not düşmüştür. "Mart'taki suikast girişimleriyle ilgili söylediklerinden, hala ABD müdahalesinden şüphe duyduğu anlaşılıyor."

Olay tam olarak da ABD'nin onun peşinde olmasından ibaretti. Dahası, Nkrumah, ABD tarafından organize edilmiş veya desteklenmiş suikast komplosunu olası kılan, Afrikada henüz gerçekleşmiş emsal bir olayın, yani Kongo'nun ve ilk cumhurbaşkanı, arkadaşı Patrice Lumumba'nın kaderinin farkındaydı. Nkrumah, daha sonraları 1965 yılında Yeni Sömürgecilik: Emperyalizmin Son Safhası'nda yazdığı üzere, 1960 yılında Kongo hükümetinin dengesinin bozulmasının ve 1961'de Lumumba'ya yapılan suikastin "Görünmek Amerikan Hükümeti'nin" işi olduğuna inanıyordu.

Mahoney'in son sözlerinde, şunu gözlediği belirtiliyor: "Nkrumah, bende aşırı korkmakta olan bir adam izlenimi uyandırıyordu. Duygusal kaynakları tükeniyor gözükmekteydi. Baskılar arttıkça, çoğu ABD'ye yönelik, daha fazla histerik patlamalar bekleyebiliriz."

Mahoney, baskının uygulanmasına yardımcı olduğunu ya da Nkrumah'ın herhangi bir histeri krizinin Batı'nın onu dengesiz bir diktatör olarak göstermesine, yani ortadan kaldırılışını haklı çıkaran bir durum olmadığını eklemenin gereksiz olduğunu ileri sürmüştür.

Paul Lee'ye göre, Milli İstihbarat çalışanı olan Robert W. Komer, Başkan Johnson'ın milli istihbarat ilişkilerini yürüten özel asistanı olan patronu McGeorge Bundy'i, Nkrumah'a karşı yürütülen kampanyaya dair 27 Mayıs 1965'te bilgilendirmiştir.

Başkan Kennedy'nin Milli Güvenlik Konseyi kadrosunun bir üyesi olarak ilk kez Beyaz Saray'a katıldığı bildirilen Komer, 15 yıldır bir CIA analizcisi olarak çalışmaktaydı. 1967'de, Johnson onu Vietnam'da insanların güvenini ve sevgisini kazanıp asayişi sağlamak için yürüttüğü programa başkanlık etmesi için görevlendirmişti.[337]

Komer'in raporu, darbenin sadece teşkilat içinde, Beyaz Saray tarafından emir verilen ve CIA tarafından Dış İşleri Bakanlığı ile birlikte yürütülen bir çaba

---

[337] Paul Lee. USA/Africa Dialogue, no 197

olmakla kalmayıp, aynı zamanda hükümetlerarası ve Amerika'nın Batılı dostları tarafından desteklenen bir çaba olduğunu ortaya koymaktadır. "Bilginize," diyerek tavsiyede bulunmuştur; "Yakında Gana'da Batı destekli bir darbe gerçekleşebilir. Belirli ana askeri ve emniyet unsurları bir müddetir bu darbeyi planlamaktaydı. Gana'nın kötüye giden ekonomik durumu bunu tetikleyebilir."

"Komplocular bizi sürekli bilgilendiriyor," şeklinde not düşmüş ve Dışişleri Bakanlığı bizim İngilizler'den daha çok işin içinde olduğumuzu düşünüyor. Doğrudan müdahil olmasak da (bana söylendiğine göre), biz ve (Fransa'yı da kapsayan) diğer Batı ülkeleri, Nkrumah'nın ekonomik yardım çağrılarını görmezden gelerek, darbeye zemin hazırlıyoruz. Genel olarak, herşey yolunda gözüküyor."[338]

Paul Lee'ye göre, ABD'nin doğrudan darbe planına müdahil olup olmadığının Komer'e söylenmemesi, oldukça açıklayıcıdır ve muhtemelen CIA geçmişindeki bir kara lekeden ötegelmektedir.[339]

Paul Lee, istihbarat simsarlığı ve kültürünün en köklü, yerleşmiş yönleri arasında, ABD'yi ve özellikle de başkanı, aşırı hassas, gizli operasyonlardan doğacak herhangi bir sorumluluktan muhaf tutmak için geliştirilmiş bir zihin alışkanlığı ve pratiği olan makul inkârı göstermektedir.[340] Komer, Thomas Powers'ın Sır Saklayan Adam: Richard Helms ve CIA kitabında anlattığı üzere, Nkrumah'nın devrilmesi gibi emirlerin kasti olarak belirsiz, anlaşılmayacak, üstü kapalı ve dolaylı yollardan verileceğini biliyordu.

ABD'nin darbe için gerekli şartları yarattığında veya ortamı kızıştırdığında, doğrudan müdahalede bulunmadığını öne sürmek mantıksız olurdu.

Bundan da öte, raporların işaret ettiği üzere, 2001'de verilen muhtırada ABD ve İngiltere'nin "eninde sonunda Nkrumah'nın düşüşüne sebep olacak zincirleme bir reaksiyon yaratmak" için bir plan yaptığı ortaya çıkmaktadır. 2009 itibarıyla İngiliz istihbarat teşkilatı, MI6'dan elde edilen bu dosyalar gizlidir.

Yapılan analiz, İngiltere ve ABD'nin 1961 gibi erken bir tarihte Gana'daki rejim değişikliğini tartışmaya başladıklarına işaret etmektedir. Bu dönemdeki gizli dosyalar hala sansürlü olduklarından, planlardaki detaylar bilinmemektedir. Tezgâhlanan senaryolardan biri, Nkrumah'ı devirme planı için CIA'in desteği aldığı söylenen o zamanın Maliye Bakanı K. A. Gbedemah, milli istihbarat teşkilatı tarafından fark edilmiştir.[341]

[338] Paul Lee. USA/Africa Dialogue, no 197
[339] Paul Lee. USA/Africa Dialogue, no 197
[340] Paul Lee. USA/Africa Dialogue, no 197
[341] Paul Lee. USA/Africa Dialogue, no 197.

Paul Lee tarafından alıntılanan diğer bir bilgiye göre, CIA Washington'ı darbe hakkında telegrafla bilgilendirmiş ve şöyle belirtilmiştir, "Darbe liderleri, darbeden hemen sonraki süre zarfında mutabık kaldıkları planları uyguluyor izlenimi uyandırıyorlar."[342] Ordudaki verilere göre, başkan muhafızlarından 20 kişi öldürülmüş ve 25 kişi yaralanmıştır.[343] Bazı diğer raporlara göre, ölü sayısı 1.600 civarındaydı. Nkrumah'nın biyografisini yazan June Milne, "ölüm sayısı ne olursa olsun, İngiliz medyasında bahsedilen 'kansız bir darbe' olmaktan çok uzaktı" şeklinde belirtmiştir. Yukarıdaki araştırmacılar ve analistler tarafından verilen bütün bu kaynakların ve analizlerin yanında, 1966'daki darbeden önce meydana gelen vakalar üzerine diziler de vardı. Uzun süredir Kwame Nkrumah'a suikast düzenlenmesi için hedef gösterilmekteydi.[344]

Nkrumah'nın Gana'yı bağımsızlığa kavuşturduğu andan itibaren belli olan, ABD ve İngiltere gibi diğer emperyalist ülkelerin Nkrumah'nın yönetim tarzından hoşnut olmadıkları ve dolayısıyla Nkrumah'nın ortadan kaldırılmasına etki etmek için ellerine geçen her fırsatı kullanmışlardır. 1958 yılında, Gana'nın güvenlik teşkilatları, o zamanlar Gana Başbakanı olan Dr. Kwame Nkrumah'a emperyalist destekli bir suikast planını açığa çıkardılar.[345] Gana Hükümeti'nin 24 Haziran 1959'da, hükümeti devirmek için emperyalist destekli bir komployu açığa çıkaran bir belge yayınladığı söylenmekteydi.

Gana Hükümeti'nin sadece Başkan Nkrumah'ya düzenlenecek başka bir suikasti değil fakat aynı zamanda günün hükümetini de devirmek için olan başka bir komployu da ortaya çıkardığı ağızdan ağıza dolaşıyordu. Bu iş, silahlı kuvvetler tarafından yapılmalıydı. Bu süreçte, bazı kişiler tutuklandı ve tutuklananlar arasında eski İngiliz Maliye Bakan Sör Stafford Cripps'in oğlu J. Appiah da vardı. 11 Kasım'da, hükümet eski Gana Genelkurmay Başkanı İngiliz General Henry Alexander'ın olaylara karıştığını işaret eden resmi bir rapor yayınlamıştır. Henry Alexander'ın yabancı şirketlerin finansal destek verdiği söylenen komploya karıştığı söylenmiştir.

1 Ağustos'tan 20 Eylül 1962'ye kadar olan süreç zarfında, Nkrumah'a üç bombalı suikast girişiminde bulunulmuştur. Bu girişimlerden bazılarının içinde Kuzey Gana'daki Kulungugu köyünden geçerken Nkrumah'a atılan bir bombayı da

[342] Montgomery, *''Eyes of the World''*. (2004). s. 220.
[343] Montgomery, s.221.
[344] Peking Review: *What tricks are they up to?* March 11, 1966.
[345] Peking Review, (1966).

sayabiliriz. Daha sonra, Gana Times'da çıkan bir makale ABD dışişleri bakanlığının bombalamada parmağının olduğunu ifşa etmiştir.

8 Ocak 1963'te, Başkan Nkrumah bir toplantıda konuşmasını bitirdikten saniyeler sonra, Akra Sport Stadyumunda büyük bir patlama gerçekleşmiştir. Başka bir olay da 2 Ocak 194 tarihinde, Nkrumah ofisinden ayrıldıktan sonra, bir suikastçi kısa mesafeden ona ateş ederek hayatına kast etmiş, olay gerçekleşirken Nkrumah'nın güvenlik görevlisi ağır yaralanmıştır. Haftalık Gana şeklinde yazmıştır. Aynı yılın Şubat ayında hükümet, beşi Amerikalı ve biri İngiliz olmak üzere, darbe yapmaya yönelik eylemlerde bulunduklarını tespit ettiği altı emperyalist ajanı sınırdışı etmiştir. Pekin dergisi editör kurulundan çıkarılan sonuca göre, Gana'ya karşı kurulan yukarıdaki bahsi geçen birçok komplo planının ABD ve İngiliz emperyalist unsurların Afrika'da kontrolü sağlamak için nasıl tutuştuklarını gösterdiği belirtilmiştir.[346] Afrika'da ivme kazanmakta olan anti-kapitalist mücadeleye karşı bir misilleme yapmak ve durdurmak adına, ABD ve diğer birkaç ülke taş üstünde taş bırakmıyordu.

Gana'da düzenlenen 1972, 1979 ve 1981 darbelerinde ABD'nin kabul ettiği bir müdahale yoktu. Yani, Amerika'nın bu darbelerin yapılışında oynadığı role dair herhangi gizli bilgi veya bir belge kaydı bulunmamaktadır.

Her nasılsa, o zamanki Cumhurbaşkanı Dr. Hilla Liman'ın zorla görevden indirildiği Gana'daki 1981 darbesinde, bazı bireylerin bu darbede Amerika'nın parmağı olduğunu iddia ettikleri duyulmuştur. O zamanın Geçiçi Milli Savunma Hükümetine özel danışmanlık yappan Kojo Tsikata, ABD elçiliğinin 27 Şubat 1983'te bir darbe girişimine dâhil olduğu suçlamasını seslendirmiş, fakat bu iddia hükümet tarafından kanıtlanamamıştır.[347]

1960'lar, 1970'ler ve 1980'lerin sonlarına doğru, ABD Dışişleri Bakanlığı yetkilileri basın açıklamalarında ve Kongre'ye sundukları delillerde, müttefikleri ne zaman tehtid altında hissetse içerde ve dışarda eyleme geçmeyi ahlavi bir vazifeleri olarak görmeyi sürekli destekleyip, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği'nin aksine oynadıkları rolü büyük ölçüde önemsiz göstermişlerdir.

Bu esnada, her zaman her yerde var olup herşeyi bilen Amerikan ordu danışmanları, eğitim, silahlar, helikopter gemileri ve etkin, modern, ayaklanma bastırmak için gerekli diğer tüm ekipman Gana ordusuna sürekli olarak

[346] Peking Review, (1966).
[347] Ghana: The 1981 Coup and the second Rawlings Government in http://www.photius.com/countries/ghana/national_security/ghana_national_security_the_1981_coup_and_th~152.html

sağlanıyordu. Hepsi bundan ibaret olmayabilir çünkü Freitilin ve diğerleri, nüfuzlu Amerikan danışmanların ve ajanların dünya çapında birçok hükümetin devrilmesini aktif olarak yönettikleri ve hatta bu mücadelelere katıldıkları durumları sayısız kez bildirmişlerdir. Gana ve Türkiye, onlar için bir istisna değildi.

1965 yılının Ekim ayında, Gana Cumhurbaşkanı Kwame Nkrumah, gelecekte ünlü olacak *Neo-Sömürgecilik - Emperyalizmin Son Safhası* kitabını "Afrika'da yaşamış veya yaşayan Özgürlük Savaşçılarına" adayarak yayınlamıştır. Kitapta, Nkrumah CIA'i Üçüncü Dünya Ülkelerinde ve Doğu Avrupa'da maydana gelen sayısız tersliğin ve krizin arkasında olmakla suçladı. Daha sonraları şöyle yazmıştır " Amerikan Hükümeti bana bir protesto yazısı gönderdi ve Gana'ya yapılacak 35 milyon $ 'yardımı'[348] derhal iptal etti." Dört ay sonra, CIA destekli yapılan askeri darbede devrilmiştir.

Emin olmak için, aralarında Gana ordusunun ve polis teşkilatının mensuplarının bulunduğu darbeyi yapan kişilerin de kendilerine göre motivasyonları vardı. O zamanlar aşırı şüpheci davranan ve kendi ordusunu inşa etmekte olan Nkrumah'nın, yetkilerini ellerinden almasından korkuyorlardı. Dolayısıyla, kendi bireysel mesleki konumlarını ve kariyerlerini bir üst seviyeye taşıma konusunda da kararlıydılar. Birkaç gün içerisinde, hatta saatte başarılı olan 1966'daki darbeden sonra, askeri kuvvetlerdeki bazı binbaşılar albay rütbesine, bazı albaylar ise orgeneral rütbesine kadar yükselmiştir. Bu meydana gelen olaylar zinciri gözle görülebilen veya göze çarpandan daha fazla dozajda gerçekleşmiş bile olabilir.
Nkrumah, Büyük Buhran esnasında ABD'de Harlem'i sokak sokak bilen, tehlikeli metronun altında uyuyan ve bir çok gösteriye katılmış bir öğrenciydi. Daha sonraları Afrika'nın en parlak yıldızıve emperyalizme karşı tüm Afrika'nın bir çatı altında birleşmesi için Örgütlenme savaşının ve soğuk savaşta üçüncün dünya ülkelerinin uluslararası hareketinin bir kahramanı olarak tanınan bir adamdı aynı zamanda.[349]

Fakat mevcut analizindaki tüm kaynaklar açısından, Nkrumah daima kendi bencil fikirleriyle hareket ederek tek adam hükmü sürdürmüş ve sosyalizmin ilerlemesini hayal etmiştir. Yeni-Sömürgeciliğe karşı fikrini açıkça belli etmiş olmasına rağmen, nihai olarak, Gana'nın çokuluslu kuvvetlerin yanında yer alanların kontrolüne geçmesine engel olamamıştır. Gana'nın eski Sovyetler Birliği, Batı Almanya ve Çin ile olan askeri, siyasi ve ekonomik bağlarını güçlendirerek Batı'ya

[348] Blum, N. (2003). *Killing Hope: Military and CIA Interventions since World War II.* Zed Books Ltd. London (ss. 198-200)
[349] Blum, (2003).

olan bağımlılığını azaltmak için ilişkileri kopma noktasına getirdiğinde, aslında kendi ölüm fermanını imzalayarak kaderini belirlemiş oldu.

'Amerika onu istemiyordu. Altın Kıyı olarak bilindiği zamanlar Gana'daki bir önceki sömürgeci güç olan Büyük Britanya, onu istemiyordu. Fransa ve Batı Almanya da onu…' [350]

Darbeyi planlayıp yapan vatandaşların, liderlerine karşı böylesi bir hamlenin Batı tarafından iyi karşılanıp destekleneceğinden hiç şüpheleri yoktu. Bu kanılarında tamamen haklı çıkacaklardı. Blum'a göre (2003), o esnada tüm bu ülkelerin hepsi ona karşıydı. Blum'un belirttiği bu noktanın daha iyi anlaşılması için, açıklamalarının tümünün yeniden bir dökümünü yapmakta fayda var. Daha derinlemesine bir kavrayış için, aşağıdaki metni inceleyelim:

''Darbenin olduğu esnada, Sovyet basını CIA'nın müdahil olduğu ithamında buluundu. 1972'de tutucu Londra gazetesi Daily Telegraph, "1965'ten itibaren, [Gana'nın başkenti] Akra'daki CIA Merkezi'nde Nkrumah'nın gizli rakiplerine hediyeler dağıtan iki aktif operatör bulunmaktaydı." 1966 Şubat'tan itibaren, rapor şöyle devam ediyordu, CIA'in Nkrumah rejimini sonlandırmak için gerekli planı hazırdı:

"Akra CIA merkezinin sabırlı ve gayretli çalışması meyvelerini vermişti." Her nasılsa hikâyenin ABD'de patlaması 1978 yılına kadar sürmüştü. Kariyerinin büyük çoğunluğunu Afrikada geçirmiş olan eski CIA çalışanı John Stockwell, örgütün suç ortaklığını ortaya çıkaran bir kitap yayınladı. Kısa bir süre sonra, New York Times, "ilk ağızdan aldığı istihbarat kaynaklarından" alıntılar yaparak CIA'nın, Gana'lı muhaliflere tavsiye ve destek verdiğini teyit etti.

Stockwell, Akrada'ki CIA merkezine "geniş bir bütçe verildiğini ve darbe yapılırken komplocula yakın temasta kalındığını ifşa etmiştir. Merkez, olaya o kadar yakından müdahil olmuştu ki, gizli Sovyet askeri malzemesinin ele geçirilmesini bile yönetmiştir." CIA merkezi Washington'a küçük bir grup paramiliter uzman ekibinin, CIA üyelerinden oluşan Özel Harekât Timi'nin darbe esnasında hazır olup, maskelerle Çin Elçiliği'ni basıp, içerideki herkesi öldürüp, gizli kayıtları çalıp, kanıtları örtbas etmek için binayı patlatmayı bile önermiştir.

Stockwell "bu önerinin reddedildiğini, fakat Akra'daki CIA merkezi karargâhına, nihai darbe için resmi olmasa da tam yetki verilmişti ki, sekiz Sovyet danışmanı öldürülmüştür." (Sovyetler Birliği danışmanların öldüğünü kesin bir şekilde reddetmiştir.)

[350] Blum. N. (2003). *Killing Hope: Military and CIA Interventions since World War II.* Zed Books Ltd. London. Ss.198-200

Darbe esnasında Gana'da var olan diğer istihbarat kaynakları arasında, Stockwell'in Nkrumah'nın devrilmesinden tam olarak CIA'nın sorumlu olduğu görüşü karmaşıklık yaratmıştır. Fakat Teşkilat'ın üstlendiği görevin önemini, en azından Washington'daki bazı yetkililerin onayladığı üzere, Akra CIA merkezi şefi Howard T. Bane, çabucak teşkilatta daha kıdemli bir rütbeye terfi ettirilmesinden anlamışlardı.

"Başarılı olduğunda," New York Times kaynaklarından biri Bane hakkında şöyle yazmıştır, "Afrika'da bölge merkezindeki herkes biliyordu ki eğer başarısız olmuş olsaydı, tayini çıkmış olur ve CIA ile hiçbir bağ ifşa olmazdı."

Buna rağmen, Bane, o zamanlar Pekin hükümetinin Afrika'daki tek elçiliğine baskın yapılmasına izin vermeyen üst düzey CIA kararından dolayı küplere binmişti. Bunun üstüne bir meslektaşına "Bunu yapacak cesaretleri yoktu," şeklinde bir yorumda bulunmuştur.

Darbeden sonra, CIA yeni Gana rejimine el konulan Sovyet teçhizatı için "en az 100 000 $" ödeme yapmıştır. El konulan eşyalardan biri, aynı zamanda kamera olarak da işlev gören bir çakmaktı.

Gana'lı liderler, bir an önce çok sayıda Rus, Çinli ve Doğu Almanya'lıyı sınırdışı etmiştir. Fiilen tüm devlet tekelinde olan sanayilerin özelleştirilmesine izin verilmiş, kısa sürede tıkanmış olan yardım kapıları sonuna kadar açılıp, Amerika'dan, Avrupalı güçlerden ve IMF'den kredi, besin ve gelişim projeleri gelmeye başlamıştır.

Örneğin, Washington, darbeden üç hafta sonra Gana'dan gelen acil bir talebe cevaben önemli düzeydeki acil yemek yardımını onaylamıştır. Dört ay önce Nkrumah'dan gelen besin talebi reddedilmişti. Devrilmesinden bir ay sonra, Gana'nın ekonomik can damarı olan kakaonun uluslararası fiyatı yüzde 14 yükselmişti. CIA'in Çin Elçiliği'ne baskın yapmayı onaylamadaki isteksizliği, Milli Güvenlik Konseyi'nin ajanlarının darbede yer almasına izin vermeyi reddetmesinden kaynaklanmış olabilir.

Bu, CIA'nın Amerikan dış politikasını ilk yönetişi değildi. Birçok kere, dair mümkün olduğunca az bilgiyi yazıya dökme ya da bazı kayıtların CIA resmi dosyalarının erişiminden uzaklaştırılması gibi CIA'nın örgütsel yöntemleri, Kongre'nin soruşturmalarına karşı dokunulmazlık kazanmak veya Haber Alma Özgürlüğü adı altında dosyaların paylaşılmasını engellemek adına kullanılmıştır.

Teknik olarak tüm kayıtlar aslında yoktur, fakat yasal olarak, herhangi bir zamanda imha edilebilirler. Gana darbesinde'de durum böyleydi. Bu, CIA'nın rolüne

dair bazi hayati gerçeklerin bu güne kadar neden hiç açığa çıkmadığını kısmi olarak açıklayabilir.

Reader's Digest'e kayıtlı KGB uzmanı John Barron'a göre, Nkrumah yalnızca yerel isyancılar tarafından devrilmişti ve Nkrumah'nın karagahında bulunup orada infaz edilen 11 KGB ajanı dışında resimde başka yabancı bulunmamaktaydı. Sovyetler Birliği bununla ilgili tek bir kelime bile etmedi çünkü "dünyanın KGB ajanlarının Gana Cumhurbaşkanlığı ofisinden ülkeyi yönettiğini bilmesini istemiyorlardı" şeklinde yazmıştır. Barron, bununla birlikte, KGB'nin ülkeyi yönettiği iddiasını destekler nitelikte herhangi bir kanıt sunmamış veya hükümetin gerçekten de ilginç olan bu gerçeği niye duyurmadığını açıklamamıştır.

"Nkrumah rejiminin ortaya çıkarılmış, araştırılmış ve analiz edilmiş bol miktardaki gizli dosyasından" bahsetmeye devam eder. Dosyaların açığa çıkardığı şey, iddia ettiği üzere, "KGB'nin Gana'yı Sovyetler Birliği'nin Afrika kıtasını ele geçirmek için kullanmayı amaçladığı bir darbe merkezi haline getirmiş olduğu" idi. Belki de sadece kendi bildiği için, Barron ithamlarını destekleyecek bol miktardaki gizli dosyaların herhangi birinden tek bir alıntıyı bile okuyucuya sunmakta yetersiz kalıyor.[351]

Haberlerin söylediğinin tam tersi gerçekte olandı. Hem bir kurum olarak CIA hem de egemen güç olarak ABD, tüm bu olayda parmakla işaret edilmekteydi. Süren ideolojik savaş, Gana vakasında net bir şekilde görülmektedir ve o zamanların en saygıdeğer liderlerinden birinin devrilmesiyle sonuçlanmıştır. Rusya ile olan işbirliği Batıyı gerçekten de kızdırmıştı. Tüm bu olayların sonunda ödemek zorunda kaldığı bedel olarak koltuğunu kendi çıkarından başka bir şey düşünmeyen, bencil, her zaman yakın müttefiği ve dostu sandıklarına bırakmıştır. Nkrumah, tüm bunların bedelini ağır bir şekilde ödemiştir.

[351] Blum, s.200.

5.4. TÜRKİYE'DE GERÇEKLEŞEN DARBELER VE ABD

Türkiye'de gerçekleşen 1960 darbesinde ABD'nin oynadığı rol, çakışan haberler dolayısıyla net temellere dayanmamaktadır[352]. Cristopher tarafından yapılan analizin gösterdiği üzere, Amerika'nın 1960 darbesinin yapılışında bir ilgisinin olmadığı görüşünde olan ve bu kanıyı toplanan bilgiyle destekleyen düşünce tarzları vardır. Alanyazına göre, Mayıs 1960'da Türkiyede gerçekleşen darbeye dair kaynaklar herkesi ABD'nin hükümetin devrilmesi karşısında şaşırdığına inandırmıştır. Cristopher, ABD'nin böylesine önemli bir olay için nasıl bu kadar hazırlıksız yakalanabildiğini açıklamadan gazetecilerin, hükümet yetkililerinin ve akademisyenlerin bu söyleme katkıda bulunduklarını öne sürer.[353]

Darbe esnasında ve darbeden sonraki süre zarfında meydana gelen olay dizileri, ABD'nin darbenin yapılışına müdahil olmadığı varsayımını destekler niteliktedir. Bu olaylardan bazılarının meydana geliş şekli dış kaynaklardan yapılan haberlerden alınmıştı[354]. Darbeden bir gün sonra çıkan 28 Mayıs New York Times sayısındaki bir başlık şöyleydi; "Türkiye'deki Darbe ABD'yi Şaşırttı: Çok Az Kişi Ordunun Ayaklanacağını Düşünüyordu."[355] Aynı gün çıkan başka bir makalede şöyle yazıyordu; "Türkiye'deki darbe, bugün Dış İşleri yetkililerini tam anlamıyla şaşkınlığa düşürdü"[356]. Bu hikâyeleri üç gün sonra diğer bir yazının şu şekile takip ettiği bildiriliyor; " ABD'li yetkililer darbeyi beklemiyormuş gibi davranırken, bir yandan da ilerleyişinden duydukları memnuniyeti saklamıyorlar".[357]

Darbenin nasıl yürütüldüğüne dair var olan anlatımlar, darbenin yapılışında ABD'nin üstlendiği rol ile ilgili ayrıntı verir nitelikte değildir. Cristopher'a göre, var olan haber kaynaklar, darbenin ardından yeni rejimin Türkiye'nin dış politikasında bir değişiklik yapmayacağını ve hem NATO hem de Merkezi Anlaşma Örgütüne olan bağlarının sağlamlığını ABD'ye iletme istekliliğine önem vererek, yaklaşan yönetim değişikliğinin öncesinde bundan ABD'nin haberi olmadığı görüşündeydi[358]. Yeni rejimin ABD hükümetine kaygıyla yaklaştığı, çünkü ABD'nin Adnan Menderes'i tekrar iktidara getirmek için müdahale edebileceğine ilişkin söylentiler olduğu

[352] C. Gunn, (2015).
[353] Christopher Gunn. *The 1960 coup in Turkey: A US intelligence Failure or a Successful Intervention ?*
[354] Christopher Gunn. *The 1960 coup in Turkey: A US intelligence Failure or a Successful Intervention ?*
[355] New York Times Headlines, (1960).
[356] Untitled Addendum to *"Coup in the Night Surprises Nation",* N.Y. Times, 28 May, 1960. s.10.
[357] Schmidt Dana Adams. *"US Recognises Turkish Regime".* The New York Times. 30 May, 1960. s.1
[358] Christopher Gunn. *The 1960 coup in Turkey: A US intelligence Failure or a Successful Intervention ?*

söyleniyordu. Bu söylentiler, darbeden sadece bir kaç ay önce ABD'nin Menderes hükümetiyle imzalamış olduğu, "doğrudan veya dolaylı yoldan bir saldırı" durumunda Türkiye'ye yapılacak ABD müdahalesi ve yardımına yol açan ortak savunma antlaşmasının muğlak dilinden kaynaklanmaktaydı[359] [360] [361.] Eisenhower yönetiminin 1960 yılının baharında durum kötüleşirken ve hükümetin eylemleri dengesiz ve değişken bir hal aldığında bile Menderes hükümetini eleştirmeyi reddetmesiyle ABD müdahalesinden duyulan korku artmıştır.[362]

ABD'nin Türkiye'de yapılan 1960 darbesinin farkında olmadığı varsayımı derinlemesine incelenecek olursa, Cristopher, darbeden 50 yıl sonra yapılan araştırmaların bile büyük ölçüde New York Times'ın başlığını ve resmi Dış İşleri Bakanlığı açıklamalarını irdelediğini, Amerikan Hükümeti'nin 27 Mayıs 1960 olaylarına hazırlıksız yakalandığı algısını desteklediğini öne sürer.[363] Bu bakış açısını desteklerken William Hale şöyle yazmıştır; "görünüşe bakılırsa ABD hükümeti düzenlemek bir yana, darbeyi tahmin bile edememişti"[364]. Bu çıkarıma da, iktidar partisinin dışındaki unsurlarla ilgilenmemesi, rahatlık (çünkü ABD'nin milli güvenlik çıkarları asla tehlikeye girmemişti) ve ABD elçisinin Türkiye'yi yanlış değerlendirmesinden yola çıkarak varmıştır.

Bu algıyla paralel olarak, darbeye dair en erken ve etraflı yazılmış anlatımlarından birini yapan Walter Weiker, darbenin bir analizini yapmıştır. Rutgers Üniversitesi'nde Türk Siyaset Tarihi üzerine bir uzman olan Walter Weiker, ordunun yönetimi ele geçirişine görgü tanıklığı etmiştir. Christopher'a göre, Weiker, ABD'nin Türkiye'deki durumu tartmadaki başarısızlığının temel nedenlerinden biri Başbakan Adnan Menderes'i sinirlendirmekten korktukları için ABD elçilik çalışanlarının muhalefetle konuşmadaki gönülsüzlüğü ya da ABD gazetecileri ve işadamlarına bile danışmaya yanaşmamasıydı.[365]

Cihat Göktepe ismindeki diğer bir Türk akademisyen, Christopher'a göre son zamanlarda Amerika'nın hükümeten yapılacak bir darbe olasılığını kestirmede başarısız olduğu çıkarımına varmıştır. Bununla birlikte, Fransa ve İngiltere'nin de bir darbe olasılığını farkedip siyasi muhalefetle bağlantı kurmaya çalışmıştıkları

[359] Kemal H. Karpa, (1975). Turkish Soviet Relations in Kemal H. Karpat, ed. Turkey's Foreign Policy in Transition. 1950-1974. Leiden, The Netherlands: Brill.
[360] Hale, Turkish Foreign Policy. s.123; Aks. in Turkey, From Empire to Revolutionary Republic. s. 259.
[361] Ahmad Feroz. *Military Rule May 1960-September 1961*. ss. 158-159.
[362] Ahmad Feroz. *Military Rule May 1960-September 1961*. ss. 158.
[363] Gunn, (2015).
[364] Hale. Turkish Foreign Policy. s.138
[365] Walter Weiker, (1963). *The Turkish Revolution. 1960-1961. Aspects of Military Politics. Brookings Institution.* Washington DC.

söylenmektedir. Cihat Göktepe ABD hükümetinin gafil avlanma nedeni olarak Büyük Elçi Warren'ın olayları yanlış okumasını göstermektedir.[366]

Bu fikirlerin yanı sıra bir de ABD'nin eylemleriyle 1960'da hükümetin devrilmesine karıştığı görüşünde olan kanı vardır. Darbenin başarıya ulaşmasında ABD'nin hem gizli hem de alenen nasıl müdahil olduğunu gösteren birçok çalışma ve kaynak alanyazında mevcuttur.[367]

Christopher'a göre, ABD'nin 1960 darbesindeki rolünü araştıran tarihçilerin ve araştırmacıların yetersizliği iki muhtemel etkenden kaynaklanmaktaydı. Darbeyle ilgili yapılan ilk araştırmaların çoğu komployu kuranları yurt içinde motive eden şartlara odaklanmış ve bundan dolayı, herhangi bir dış etkinin olabilme ihtimalini genel itibarıyla çöpe atmışlardır. İkinci olarak, diğer araştırmacıların yanı sıra akademisyenlerin de ABD'nin darbeyle ilgili ihmalkâr davrandığı iddialarını kabul ettiğine de aynı dikkat çekilmektedir. Kayda değer diğer bir mesele de Cristopher'a göre, darbeyle ilgili yürütülen araştırmanın çoğu İngilizce'ydi ve olaydan on yıl sonrasına kadar çıkarılmamış olduğu gerçeğidir. Darbenin nasıl gerçekleştiğine ve sorumlulara ilişkin çeşitli kaynaklar olmasına rağmen, araştırmacıların darbeyle ilgili ABD tarafından yakın zamana kadar gizli kalmış olan önemli bilgi ve belgeleri dikkate almadıkları söylenmektedir.

1950'lerde, Menderes hükümetinin aldığı kararlar ve meydana gelen olaylar nedeniyle ABD hükümeti ile Menderes rejimi arasındaki ilişkilerin saat gibi işlediği söylenemezdi. Christopher'a göre, bu meseleler üç ana başlığa ayrılmaktadır. İlk olarak, ABD hükümeti Türkiye'de ekonominin idare edilişinden memnun değildi. İkinci olarak da, Türk ordusunun yeniden yapılanma gerekliliği vardı ve ABD hükümeti, Menderes rejimiyle Sovyetler Birliği[368] arasında var olan ilişkinin türünü sorgulamaya başlamıştı. Bunlar aşağıda tartışılmaktadır.

Ekonomik yönetim zafiyeti meselesinde, ABD hükümeti, Menderes hükümetinin ABD, IMF ve Dünya Bankası'ndan aldığı çok büyük miktarlardaki finansal desteği kötü idare etmesinden hoşnut değildi. 1960'ların başlarından itibaren, türk hazinesinin neredeyse tükendiğine vurgu yapılmaktadır. Kayıtlara göre, 1954 kadar erken bir yılda, Türkiye'nin ekonomik büyümesinde yavaşlama, dış borçta büyüme, enflasyonda artış gerçekleşmiş ve var olan borçlar ekonominin üstünde ağır bir yük oluşturmaya başlamıştır. Bu durum dolayısıyla ekonominin neredeyse çökmesine neden olmuştur. Ekonomide tüm bu olayların yaşanması,

[366] Gunn C, (2015).
[367] Gunn C, (2015).
[368] Gunn C, (2015).

ABD hükümetinin Menderes rejiminden memnuniyetsizlik duymasına neden olmuştur.

1950'ler Menderes rejimiyle ABD hükümeti arasındaki ilişkileri bozan diğer temel bir etkenin de Türk Askeri reformu olduğu söylenmektedir. Türk silahlı kuvvetlerine ayrılan bütçenin, kaynak ayrılması gereken kritik alanlara kıyasla çok daha fazla olduğu belirlenmiştir. Ülkenin altyapısal ihtiyaçları, ayıracak bütçe olmamasından dolayı karşılanamıyordu. Ülkenin o dönemdeki hareketsiz ekonomisi düşünüldüğünde, bunların iyiye bir işaret olarak algılanması düşünülemezdi. [369] Ordu aynı zamanda yeni ve gelişmiş silahlar ile yeniden teçhizatlandırılıyordu ki bu ABD'nin Türkiye'nin bu seviyedeki silahları kullanma ehliyeti olduğuna inanmadığı için uygulanmasını doğru bulmadığı bir aranjmandı. ABD rejiminin ordu için olan bu yeni düzenlemeye girmek istememesinin sebeplerinden biri de zaten ekonomiyi yeniden istikrara kavuşturmak için sarf ettiği çabanın maliyetinde bir kesintiye gitmek istemesiydi.

ABD hükümetiyle Menderes rejimi arasında olduğu söylenen üçüncü meseleyse, Türkiye'nin Sovyetler Birliği ile olan ilişkisiydi. ABD ve Menderes hükümeti arasındaki ilişkilerin daha gergin ve kasvetli bir hal aldığı ve Menderes hükümetiyle Sovyetler Birliği arasındaki ilişkinin ABD tarafından garip karşılandığı söylenmiştir. Belki de tesadüfi gerçekleşen ve şaşkınlık yaratan diğer bir olay da, Türkiye Başbakanı'nın Moskova'yı ziyaret edeceğini açıklama zamanlamasıydı. Çünkü bu açıklamadan altı ay öncesinde ABD'ye yaptığı ziyarette, Menderes, Sovyet karşıtı ve Komünizm karşıtı olarak algılanan yorumlarda bulunmuştu. Başkan Eisenhower 1959'un son aylarında Türkiye'yi ziyaret ettiğinde de, Menderes'in benzer yorumlarda bulunduğu söylenmektedir.[370] Menderes'in 11 Nisan 1960'da, gelecek üç ayda Moskova'yı ziyaret etme niyetini açıkladığı söylenmektedir. Bundan dolayı, Mayıs 1960'da gerçekleşen darbenin, bu Moskova ziyaretinin hiç bir zaman gerçekleşmeyeceğini teminat altına aldığı söylenmektedir. Bazı analizciler, Menderes'in Moskova'ya gitme kararını ABD hükümetinin Türkiye'de kötüye gitmekte olan ekonomik duruma daha fazla yardımda bulunmama kararına bağlamaktadırlar. Menderes rejiminin Sovyetler Birliği ile olan ilişkilerine bağlı olarak sergilediği bu duruş, Amerika ve Menderes rejimi arasında soğuk rüzgârların esmesini sağlamıştır.

Yukarıda bahsedilen etkenler, ABD'nin Menderes rejiminin yıkılmasında bir rolü olduğu görüşünde olan kanıyı desteklemektedir. Özetlemek gerekirse,

[369] Gunn C, (2015).
[370] Gunn C, (2015).

Christopher Mayıs 1960 olaylarının ABD'yi gafil avlamış olamayacağına vurgu yapmıştır. En azından, ABD'nin Türkiye'de Menderes rejiminin devrilmesi olasılığına dair uyarı almıştır. Bu bakımdan, ABD hükümetinin darbeye karşı harekete geçmeme veya darbeye destek vermeme kararı, Türk silahlı kuvvetlerinin bu eylemini onayladığı şeklinde yorumlanabilir.

Darbe olduktan sonra, ABD hükümetinin askeri, ekonomik ve sadakat kaygılarına hemen 27 Mayıs 1960 sabahı hitap edilmesiyle, ABD ve Türkiye arasındaki gerginlik de ortadan kalkmıştır. Menderes rejimiyle ABD hükümeti arasında var olan ilişkinin gerginliğini arttıran birkaç olayla beraber, ABD'nin 1960'da Türk liderin devrilmesine müdahil olduğunu gösteren inandırıcı herhangi bir kanıt bulunmamaktadır.

Christopher'a göre, en az bir araştırmacı Milli Güvenlik Konseyi belgelerinin gizli herhangi bir aktiviteye ithafta bulunmaktan kaçındığını ve daha geniş bir kitlede "makul inkâr" olarak adlandırdığı algıyı oluşturduğu hususunda ısrarcı olmuştur.[371] ABD hükümetinin olay karşısında suskun kalma ve şaşırmış gözükme kararı aynı zamanda gizli müdahale politikasıyla da uyuşmaktadır. Dolayısıyla bundan güzel komplo teorileri yaratılabilir, fakat tarihin iyi bir anlatımı olarak görülmeyecektir.

Fakat 1971 Türkiye darbesinin analizinde, ABD'nin sürece müdahil olduğuna dair bir bulgu yoktur. Yani, ABD bu darbenin yapılışında alenen veya gizli yollardan herhangi bir rol oynamadığı ile sürülmektedir. Ancak, Yetkin Çetin'nin 2011 yazdığı *Türkiye'de Askeri Darbeler ve Amerika* adlı kitabı durum şöyle özetliyor: 27 Mayısçılardan Suphi Gürsoytrak'a göre de: ''ABD, ordunun her kesimine, en küçük birimine kadar her yere gitmişti 1960'tan önce. Ordunun büyük küçük bütün birimlerine giren Amerika, kuşkusuz istihbarat elemanlarını da yerleştirmişti. Sürekli rapor alıyordu Amerika. CIA bir yandan, ABD büyükelçiliği bir yandan, soluk alışımızı bile saptıyorlardı.''[372]

Öte yandan, Alparslan Türkeş de, son olarak Sabah'ta yayımlanan anılarınn 20-21 Haziran 1994 günlü bölümünde CIA'nın İçişleri Bakanlığı'nda ve poliste nasıl yuvalandığını anlatmaktadır. Yetin Çetin'e (2011) göre, eğer ABD, 27 Mayıs öncesinde Türkiye'deki gelişmeleri bu gözle görüyor idi ise, CIA'nın tutumunun ne olmuş olabileceğini de araştırmamız gerekir''. CIA başkanlarından Allen Dulles, Wshington Post gazetesine yazdığı bir mektupta bu konuda bakın ne diyor:

[371] Gunn C, (2015).
[372] Yetkin Çetin, (2011).*Türkiye'de Askeri Darbeler ve Amerika,* ss.72-73.

"Komünist tehlikesi başgösterdiği zaman, yardım için yazılı bir davet beklemeyiz, biz gelmeli ve yardım etmeliyiz".[373] CIA'nın haberalma ve dış siyasayı görüşüp değerlendirmek üzere kurulan Tartışma Gurubu'nun 8 Ocak 1968 günlü toplantı tutanağına göre ise: *"İç kuvvet dengesine müdahale etmenin gayesi, gizli operasyonlar yolu ile daha etkili, daha kudretli ve belki da daha akıllı müttefikler edinmektedir."*[374]

1960 yılında gerçekleşen darbenin aksine, ABD'nin 1980 darbesine karıştığı birçok kaynakta yer almaktadır. 1979 İran devriminin sonrasında, ABD'nin bölgedeki asıl müttefiğini kaybettiği söylenmektedir. ABD hâkimiyetini sürdürebilmek için gerektiğinde Basra Körfezi'ndeki milli çıkarlarını korumak için askeri güç kullanma niyetini belli etmiştir. Bu bakımdan, Türkiye'nin OECD'den çok yüksek miktarlarda finansal destek, NATO'dan ve ABD'den askeri destek aldığı söylenmektedir. Türkiye'nin 1979 ve 1982 yılları arasında 4 milyar $ civarında bir finansal destek aldığı iddia edilmekteydi.

ABD hükümeti, Carter doktrinini geliştirmiştir. Doktrinin uygulamaları içinde, özellikle de Basra Körfezi olmak üzere NATO'nun hareket bölgesinin dışında görülen bölgelere hızlı müdahalelerde bulunabilmek için Acil Müdahale Gücü (RDF) kurulmuştur. Bu önlem, ABD'nin uygun gördüğü herhangi bir noktada NATO güçlerini bağlı olmaksızın olaya müdahale etmesini mümkün kılmak için alınmıştı. ABD Başkanı Jimmy Carter'ın RDF'nin kuruluşunu 1 Ekim 1979'da açıklamıştır.[375] Hemen sonrasında, darbeye bir gün kala sayıları 3000'e ulaşan Amerikan birliklerinin Türkiye toprağına doğru harekete geçtiği bildirilmiştir.[376]

Aynı zamanda Türk Hava Kuvvetleri Komutanı'nın da darbeden kısa bir önce ABD'ye seyahat ettiği de fark edilmiştir. 1980 yılında Türk liderin darbeyle indirilmesinin öncesindeki Amerikan eylemleriyle alakalı olaylar tesadüfen değildir. 1980 Türkiye darbesinde ABD'nin oynadığı rol, CIA Ankara merkezinin şefi Paul Henze tarafından tekrar yankılanacaktı. Paul Henze, hükümetin devrilmesinden sonra "[Ankara'daki] Çocuklarımız başardı"[377] şeklinde söylediği alıntılanmıştır. Bu alıntı, darbeden sonra Washington'a giden bir telgraftandır. Sarf ettiği bu cümle daha sonra CNN Türk Manşet Programı'ndaki röportajda Paul Henze tarafından inkâr edilmiştir. Fakat her nasılsa, Birand'ın iki gün sonra Henze'nin Mehmet Ali

[373] Yetkin Çetin, (2011).*Türkiye'de Askeri Darbeler ve Amerika,* ss.72-73.
[374] Yetkin Çetin, (2011).*Türkiye'de Askeri Darbeler ve Amerika.* Kilit Yayınları. Ankara.
[375] Walter Weiker, (1963). *Aspects of Military Politics.*
[376] Gil Ata, (1981).
[377] Birand, Mehmet Ali. 12 Eylül, Saat: 04.00, 1984. s.1

Birand'ın hikâyesini doğruladığının söylendiği 1997'de yapılan bir röportajdan aldığı kaydın haberini yaptığı söylenmektedir.[378] [379]

ABD Dışişleri Bakanlığı, askeri bilgilendirmek için Ankara'daki ABD Büyükelçiliği ile tebliğ bildirildi. 11 Eylül ve 12 gece arasında Türkiye'de yaklaşan darbeden yaklaşık ilan ettiğinde ABD idi darbeye karıştığını görüşünü desteklenen bir başka önemli hareket bir saat önceden oldu yaklaşan darbeden hakkında onları.[380]

Darbenin ertesinde gerçekleşen olaylar ABD ve Türk hükümeti arasında işleyen bir ilişki olduğunu göstermiştir. 1981 yılının sonlarına doğru, Türk Amerikan Savunma konseyi kurulmuştur. İlk toplantısı, o zamanın Savunma Bakanı olan Ümit Haluk ve ABD Savunma Bakanı Yardımcısı Richard Perle'ün yanı sıra yeni Reagan yönetiminin uluslararası güvenlik politikası olan Kara Kuvvetleri Harekât Komutanı Necdet Öztorun'un da katılımıyla 27 Nisan 1982 tarihinde yapılmıştır. Askeri amaçlar doğrultusunda özellikle Güneydoğu bölgesindeki havalimanlarının geliştirilmesi hedefiyle 27 Nisan 1982'de anlaşmaya varılan bir "Karşılıklı Anlayış Bildirisi" yayınlanmıştır.

5.5. DARBELERE KARŞI MEDYANIN VERDİĞİ TEPKİLER

5.5.1. Gana

Gana'da, darbelerin olduğu zamanlarda var olan çeşitli medya kuruluşları, gerçekleşen darbenin haberini yapmışlardır. Medya kuruluşlarının özellikle yazılı medyanın tepkisi bir yönde verilmiştir. Darbe bütün bu basın kuruluşları darbeyi selamlamışlardır. Medyanın neden bu şekilde davrandığının analizini en iyi şekilde anlamamız aşağıdaki nedenlere bağlıdır.

İlk başta, darbeden sonra genel bir korku ve panik ortamı oluşmuştur. Darbeyi eleştirdiği belirlenenlerin çaresine hemen bakılmıştır. Ya dövülüyorlar, saldırıya uğruyorlar ya da bazı durumlarda herhangi bir mahkeme olmaksızın hapishaneye gönderiliyor, gözaltına alınıyorlardı. Bu durum, gazeteciler arasında korku yaratmış ve bundan dolayı, darbeden memnun olmasalar bile görüşlerini

[378] Balta Ibrahim, (2003). ‘‘*Birand’dan Paul Henze’ye ‘Sesli-Görüntülü’ Yalanlama”,* Zaman 14 June 2003.
[379] *’Paul Henze ‘Bizim Çocuklar yaptı’ demiş”*. Hürriyet 2003-06-14.
[380] Gil, (1981).

yayınlayamamışlardır. Yani, basın hikâyeleri ve faaliyetleri darbeyi destekler niteliktedir.

Medyanın darbeyi bu şekilde lanse etmesinin nedenlerinden biri de darbe sonrasında yayıncı kuruluşlarının çok küçük bir azınlığın yanında yer almak istemeyişidir. Bu durum, nüfusun büyük çoğunluğunun darbeyi onayladığını veya takdir ettiğini göstermektedir. Yani, medyanın öne çıkıp aksi yönde fikir paylaşması, darbeye karşı olduğu anlamına geliyordu. Aynı süre zarfında, medya özgürlüğü yoktur, dolayısıyla darbe gibi kritik meseleler hakkında yaptıkları haberler de bundan etkilenmiştir.

Gana medyasının bu belli yönde haber yapmasının diğer anlaşılabilir bir nedeni de, neredeyse yayıncı kuruluşlarının hepsinin 1960'larda devletin tekelinde olmasıdır. Bundan dolayı, basılacak veya yayınlanacak herhangi bir bilgi devletin lehine olmak zorundaydı. Daily Graphic ve Gana Times, o dönem var olan basılı medyanın ev sahibiydi. 1972, 1979 ve 1981 darbelerinden itibaren muhalif yayın yapmaktan korkan diğer medya kuruluşları ortaya çıkmaya başlamıştır. 1981 darbesinde, tehlikeli görülen gazeteciler hapse atılıp işkence görmüştür.

5.5.2.Türkiye

ABD beyanlarında özellikle de Adnan Menderes ve hükümetini deviren 1960 darbesinde hazırlıksız yakalandıklarını belirterek aksini ima etse de, 1960, 1971 ve 1980 yıllarında Türkiye'de yapılan darbelerde ABD ve medyanın oynadığı büyük rol, kamunun bilincinde olduğu bir husustur. 1947'den beri Türkiye, Washington ve müttefiklerinden kayda değer miktarlarda finansal ve askeri yardım almıştır. Şaşırtıcı bir şekilde, her nasılsa, bu anayasaya aykırı rejim değişikliklerine NATO içinde neden tahammül edildiği veya hatta bunların nasıl mümkün kılındığını pek az araştırmacı sorgulamıştır. Bir ihtimal ise bütün bunların NATO'nun baskın üyesi, Amerika Birleşik Devletleri askeri darbeleri desteklediği, göz yumduğu veya hoş karşıladığı için meydana gelmiş olmasıdır. Bolca kanıtın işaret ettiği üzere Amerika Birleşik Devletleri çıkarlarının tehdit altında olduğu ülkelerin içişlerine alenen veya gizli yollardan müdahale etmiştir. Söylentiler, varsayımlar ve biraz derinlemesine araştırma, Amerika Birleşik Devletleri'nin Yunanistan'da yapılan 1967 darbesiyle daha az ölçüde olsa da ilişiği olduğunu göstermektedir[381]. Washington, 1960'ların

[381] Gunn, (2015).

başında Türkiye'de yaklaşan bir darbe olasılığını öngörmüştür. Eisenhower yönetiminin bakış açısına göre, bu darbe ABD çıkarları için yararlıydı.

ABD hükümeti, Adnan Menderes'in izlediği politikalardan ve sürekli Amerikan tavsiyesini görmezden gelmesinden usanmıştı. NATO'nun en önemli üyelerinden birinin istikrarını tehlikeye atan katı ekonomik politikalar uyguluyordu. Türk silahlı kuvvetlerinin masrafları artmış, etkisiz ve Amerika'nın güvenlik ihtiyaçlarıyla uyumsuz hale gelmiş, Adnan Menderes hükümeti ihtiyaç duyulan ordusal revizyonu uygulamada başarısız olmuştur. Ankara'nın finansal yardım çağrıları Batı tarafından ne zaman göz ardı edilse, Menderes hükümeti ve Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler samimileşiyordu. Bu eğilim, özellikle de Menderes'in Nisan 1960'da SSCB'ye resmi bir ziyaret yapacağını açıklamasıyla, Türk-Amerikan ilişkilerine ciddi şekilde zarar verir bir hal almıştır. Amerikan ve Türk hükümetleri arasında giderek artan gerilim ve Eisenhower yönetiminin verdiği politika kararları, darbeye zemin hazırlayan aylarda Menderes'in konumunu sarsmıştır. ABD'nin aktif olarak 27 Mayıs 1960 olaylarına müdahil olduğuna dair kanıt yetersiz olsa bile, Eisenhower yönetiminin Türkiye'deki rejim değişikliğini hoş karşılamaya açık bir eğilimi vardı[382].

Demokratik olarak seçilmiş hükümeti deviren askeri rejimlere yardım etmeyi sürdüren ABD, darbe planına dâhil olmaları ya da çıkarlarına bağlı olarak seçilmiş hükümetleri desteklemek için müdahale etmeyi reddetmesi açısından biraz kuşkucudur. Avrupalı ülkeler kaygılarını ifade ederken, Washington, 1980 darbesinden sonra da yardımlarını sürdürmüştür. ABD, bir müttefiği olan Türkiye'yi kaybetmekten her zaman korkmuştur, bundan dolayı muhalefete karşı orduyu desteklemişlerdir. Avrupa (İskandinav ülkeleri) Türkiye'ye yardımı keserken, bu Avrupa tepkisinden doğan asgari zararı karşılayan askeri, ekonomik ve siyasi yardımı ABD, Türkiye'ye sağlamayı sürdürmüştür.

Darbeden önce Türkiye'deki vaziyetin, özellikle de solcu veya İslami terörist örgütlerin ve eylemlerin artmasıyla, ABD çıkarlarına potansiyel olarak zararlı olduğuna dair bir kanı mevcuttur. 1980'lerin başlarında, yerel olarak desteklenen, demokratik ve Türkiye'nin SSCB'ye karşı Batı ittifakındaki rolüne adanmış görünen Türk komutanlarını uzaklaştırmayı göze alamazdı. İran'daki Şah'a karşı yapılan devrim, Afganistan'ın Sovyetler tarafından işgali ve komşu Yunanistan'da Andreas Papandreu'nun Amerikan karşıtı sosyalist partisinin yükselişi dolayısıyla, NATO ve Amerikan çıkarları için bölgede Türkiye'nin stratejik konumunun değeri artmıştır. Güçlü ve istikrarlı bir Türkiye ABD ve NATO'nun stratejik çıkarlarına uymaktaydı.

[382] Gunn, (2005).

Batı ve NATO yanlısı olan Türk ordusu Eylül 1980'de yönetime el koyduğunda Batılı yetkililerin içi rahat etti[383].

Amerika, Türkiye'ye sadece 1980-83 yıllarında mali destek vermekle kalmamış, aynı zamanda siyasi destek de sağlamıştır. ABD Savunma Bakanı Caspar W. Weinberger, "yüksek-seviyede bir ortak savunma takımı" kurma, "iki ülke arasındaki savunma işbirliğini genişletme ve arttırma" güvenceleriyle ve konuşmalarında ordunun başındakilerin eylemlerini onaylayarak Türkiye'ye ziyaretlerini sıklaştırmıştır[384]. Belki de bu anlaşmadan daha mühim olan nokta, Weinberger'in askeri rejime destek sağlayarak Genelkurmay Başkanı Evren'i alenen övmüş olmasıdır. Weinberger Evren'e şöyle demiştir, "Bizzat sizin yönetiminizde Türkiye'de kanun ve nizamın sağlanışını takdir ediyoruz ve ülke için yeni bir anayasa çıkarma çabalarınızdan dolayı sizi kutlarız".[385] ABD'nin Türkiye'de korunması gereken çıkarları vardı; dolayısıyla çıkarlarını korumada kendisine yardım edebilecek herhangi birine, yani bu durumda Türk Silahlı Kuvvetlerine destek vermeliydi.

Amerikan İstihbarat Teşkilatı CIA, kendi fikir dizilerini etik ve demokratik olarak tüm milletlere dayatarak ABD Politikasını açıkça meşrulaştırmaktadır. Şener Symons'ın kitabında işaret ettiği üzere, ordu kurumunun devletin ve toplumun üzerinde görülmesi, sadece (paylaşılan) tarihsel hafızadan ibaret değildir. Türkiye, tekrar vurgulamak gerekirse, NATO içerisinde Amerika'dan sonra en büyük ikinci daimi orduya sahiptir. Askerlik zorunludur; okul kitapları ve eğitim militarizm sembolleri, hikâyeleri ve ritüelleriyle doludur; üst komuta zincirinin askeri olmayan meseleler üzerine yaptığı günlük resmi açıklamalar Medya'da 'Öncelikli' haber olarak yer alır.[386]

Yine, Türkiye'nin askeri kudreti ve kabiliyetine dair diğer bir ispatı da 1979 yılından beri müfredatta zorunlu kılınan milli güvenlik bilgisi dersleridir. Temelindeki mantık "gençler arasında milli güvenlik meselelerine dair bilinci kuvvetlendirmek; sivil savunmanın siyasi, psikolojik ve ekonomik yönleriyle ilgili tüm vatandaşları bilgilendirmek; gençlerin orduyu bilip, sevip, takdir etmesini mümkün kılmak için silahlı kuvvetlerin tanıtımını yapmaktır"[387]. Bu yapıdaki dersler halen Türk

[383] Aydin Düzgit ve Gürsoy, (2014). International Influences on the Turkish Transition to Democracy in 1983 (No.87).
[384] Aydin Düzgit ve Gürsoy, (2014). *1983 yılında (No. 87) Demokrasiye Türk Geçiş Uluslararası Etkiler.*
[385] Aydın-Düzgit ve Gürsoy, (2014).
[386] Symons, Ş. (2012). *Routledge Modern Language Researchers. The Routledge Intermediate Turkish Reader: Political and Cultural Articles.* Routledge, N.Y. ss. 69
[387] Symons, Ş, (2012). s. 72.

Liseleri'nde öğretilmekte ve bu derslerdeki bilgilerle ilgili sorular ülkedeki sınavlarda sorulmaktadır.[388]

İtiraflar aracılığıyla, medyanın demokratik hükümetle ilgili kamuoyunu şekillendirmek için ve vatandaşların tüm "eylem" çağrılarına uyması için makaleler ve haberler aracılığıyla medyanın hikâyeler uydurduğu açıklanmaktadır. Bu durum sivil halkın darbeleri kabullenmesine katkıda bulunmuştur. Türk basını darbe yanlısı olarak görülmektedir.

Türkiye ve Gana'daki darbelerde, medya açık bir şekilde, her ne kadar düşünceleri ve nedenlerini bilinse de, orduyu ve üstlendiği darbeleri popülerleştirmişlerdir. Suçlanma ve sansürlenme korkusuyla olsa da Gana'da ve Türkiye'de ideolojiler desteklenmiştir. Ordu ideolojisi milletin davranışlarını tamamen kontrol altına alarak kötüye kullandı ve gücü yasadışı bir şekilde ele geçirdi. Manüpile ederek bu ideolojileri inşa ettiler, halkı tanıma ve ifade etmek yoluyla hileyle kabul ettirdiler.

[388] Symons, Ş, (2012). s. 72.

SONUÇ

Günümüz dünyasında dünya uluslarının ortalama yüzde altmışı demokrasidir.[389] Diğer uluslar ise miras yoluyla belirlenen yöneticilere sahiptir veya zenginlik ya da yönetme gücü ile zorla veya yönetim itibariyle liderliği elde tutmak için orduyu kullanmaktadır. Ancak bir demokrasinin belli başlı temel yararları vardır.

Demokrasinin temel yararı her yetişkin bireyin ırk, dini inanış ya da cinsiyet farkı gözetmeksizin birbiriyle aynı siyasi haklarının var olmasıdır. Demokratik bir toplumda yaşayan insanlar yönetim gücü üzerindeki yasa ve kısıtlamalardan korunur. Demokratik toplumlar vatandaşları korumak ve güven içinde ve adil bir toplum sunmak için yasaları kullanır. Demokratik bir ülkeyi yöneten kişiler de herkes gibi aynı kurallara uymak zorundadır. [390]

Daha fazla demokrasi hükümetlerce daha az şiddet, daha az savaş ve daha az kitlesel ölüme neden olur. Demokrasi siyasi belirsizliği ve düzensizliği aza indirgemeyi amaçlar ve vatandaşlara iktidarda olan kişileri ya da kabul etmedikleri politikaları değiştirme imkânı sunulmasını güvence altına alır. Bu, şiddet yoluyla siyasi değişimin yer aldığı bir sistemi tercih edilebilir kılar. [391]

Demokrasiler topluma sürekli hali hazırda mevcut olan bilgi sunar. Kaynaklar daha iyi işletilebilir ve demokrasilerde daha yüksek ekonomik özgürlük vardır. İnsanlar hak ve özgürlüklere sahiptir. Bütün iyi ve kötü yanları ile teoride ya da uygulamada demokrasiler engellenmekten çok desteklenmeyi hak eder.[392]

Bu çalışmada, 1960-1980 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti ve Gana Cumhuriyeti Devletlerinde meşru ve gayri meşru güçler tarafından gerçekleştirilen askeri darbeler, demokrasi rejimi ve sonuçları incelenmiştir. Bu yirmi yıl içerisinde Türkiye Cumhuriyeti ve Gana Cumhuriyeti'nde toplamda sekiz darbe gerçekleşmiş, bu darbelerden beşi Gana Cumhuriyeti'nde 1966-1981 yılları arasında gerçekleşirken, üçü Türkiye Cumhuriyeti'nde 1960-1980 yılları arasında gerçekleşmiştir. Her iki ülkenin demokratikleşme sürecinde bu darbelere neden olan

---

389 http://www.skwirk.com/p-c_s-18_u-492_t-1338_c-5143/a-brief-history-of-democracy-and-its-benefits/nsw/a-brief%20history-of-democracy-and-its-benefits/potentials-of-democracy/introduction-to-democracy

390 http://www.skwirk.com/p-c_s-18_u-492_t-1338_c-5143/a-brief-history-of-democracy-and-its-benefits/nsw/a-brief%20history-of-democracy-and-its-benefits/potentials-of-democracy/introduction-to-democracy

391 http://www.skwirk.com/p-c_s-18_u-492_t-1338_c-5143/a-brief-history-of-democracy-and-its-benefits/nsw/a-brief%20history-of-democracy-and-its-benefits/potentials-of-democracy/introduction-to-democracy

392 http://www.skwirk.com/p-c_s-18_u-492_t-1338_c-5143/a-brief-history-of-democracy-and-its-benefits/nsw/a-brief%20history-of-democracy-and-its-benefits/potentials-of-democracy/introduction-to-democracy

olayların tarihi, bu darbelerin ne zaman gerçekleştiği, başta neden bu darbeleri yaşamak zorunda oldukları ve ülkelerin şahsi sonuçları kronik bir sıralamayla incelenmiştir. Bu bilgilere ulaşabilmek için yazılı tarihin haricinde, medyanın karmaşık doğasını da göz önünde bulundurarak, konuyla ilgili ulusal ve uluslararası gazetelere ve yayınlarına başvurulmuştur. Bu çalışma, gücün hükmeden ve hükmedilen gruplar tarafından nasıl inşa edildiğini, korunduğunu ve tekrarlandığını incelenmektedir. Çalışmanın bulguları, hem medyanın hem de Amerika Birleşik Devletleri'nin bu iki ülkede darbe süresince ve sonrasında meşru ve gayri meşru yetkiyle önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Ordu müdahalelerin Gana'da meydana geldiği süreçler olayların neden ve sonuçları ile yukarıda açık bir şekilde incelenmektedir. Aşikâr bir şekilde çeşitli askeri darbeleri başlatan nedenler olarak görülen temel etkenler genel itibariyle ekonomik güçlük ve yetersiz yönetimle ilgilidir. Bir ülkenin ekonomisi yetersiz yönetim ve gelişme yönünde muğlak politikaları ile beraber her ne zaman düzensiz hale gelirse ordu demokratik yönetimi askeri yönetime dönüştürmek isteyecektir.

Önemli olan nokta sadece ekonomik güçlükler ya da yetersiz yönetim değildir. Bazı zamanlar için ordu personeli arasındaki hükümete karşı duruşlar ve tartışmalar darbeyle sonuçlanan ihtilaflara zemin hazırlayabilir. Bu hususta iktidardaki hükümetler ordunun ulusal çıkar ve bencil olmayan menfaatler doğrultusunda ordu personelini motive edecek daha iyi çalışma şartlarını göz önünde bulundurarak devleti ve pozisyonlarını korumak için gerekli olan temel kaynaklar bakımından iyi beslenmesini temin etmelidir.

Devletin dördüncü yetki alanı olarak görülen medya devletteki hükümet eylemlerine dair nasıl bilgi sunacağı konusunda dikkatli olmalıdır. Medya baştaki hükümetin kirlenen imajı hakkında korku ve ikilem hissini yükselterek ne kadar olumsuz bilgi sunarsa ordunun hukuku ele alıp hükümeti devirme imkânı o denli artar. Bilgi barış ve düzeni sağlama amacıyla iktidardaki herhangi bir yönetimi kötülemeksizin profesyonel bir şekilde taşınmalıdır.

Hepsinden ötede dış etkiler de darbe esnasında küçümsenmemelidir ve bu bakımdan muhalefet kadar iktidardaki hükümetlerle işbirliği içinde olan Amerika gibi dış güçlerin eğilim ve tutkularına da bakmak gerekir. İktidardaki hükümetler ülkelerini yönetirken batıdan alıp benimsedikleri sosyal politika ve ideoloji türleri konusunda dikkatli olmalıdır.

Gana'daki 1966 darbesine Amerika'nın müdahil olması ile ilişkili olarak çeşitli sağlam kaynaklar CIA gibi devlet birimlerinin kullanılması yoluyla Amerika'nın

darbeyi mümkün kılacak şekilde müdahil olduğunu göstermektedir. Amerika'nın darbeyi destekleyen şartları oluşturduğu zaman dahli olmadığını öne sürmek mantık dışı olacaktır.

Ayrıca kayıtlar 2001'de çıkarılan muhtıranın Amerika ve İngiltere'nin Nkrumah'ın devrilmesine yol açan zincirleme bir eylem planı içinde olduğunu öne sürdüğünü göstermektedir. İngiliz istihbarat birimi M16'dan alınan bu belgeler 2009'da olduğu üzere gizli kalmıştır.

Analiz 1961'de İngiltere ve Amerika'nın Gana'da rejim değişikliği hakkında tartışmalara başladığını göstermektedir. Planlar içine dâhil edilen detaylar bu dönemdeki gizliliği kaldırılmış belgeler sansürlendiği için bilinmemekteydi.

Medyanın Türkiye darbelerindeki rolü de önemsiz gibi lanse edilemez, 1960 darbesinde gazetenin rolü hakkında Daily News Türkiye'nin eski sahibi Malik Yolaç tarafından bir takım itiraflarda bulunulmuştur. Gazetenin genel merkezi darbeyi planlayan kişilerin ana toplantı noktasıydı. Gazete aynı zamanda sivil halk arasında Demokrat Parti'yi karanlığa iten makaleler yazmakta ve haberler sunmaktaydı, bu gazete Türk halkını eli kulağında olan darbeye hazırlamaktaydı. Yolaç'a göre sadece Akşam değil aynı zamanda birkaç gazete daha 27 Mayıs cuntasının amaçları doğrultusunda çalışmaktaydı.

Türk ordusu ülkeyi işleyen demokratik bir sisteme dönüştürmeye hazırlarken toplumsal düzeni yeniden inşa ederek ulusal meşruiyetin koruyucuları olarak rol üstlenmişlerdi. Çok az bir direniş ile silahlı kuvvetler beş üyeli milli güvenlik konseyi aracılığı ile devletin yönetim gücünü devralmış ve sivil bir kabine kurmuştu. Sıkıyönetim Türkiye'nin 67 şehrinin tamamına genişletilmişti. Türk siyasetini temizleme çabası ile ordu darbeye yol açan nedenler olarak gördüklerinin artık olayları etkileyemeyeceğini garanti altına almıştı: MGK tarafından alınan 1981 hükümlerinden biri Demirel ve Ecevit gibi siyasi figürlerin politikaya katılımına yasak getirmişti. Sivil yönetime geçiş, 1982'de yapılan referandum yoluyla yeni bir anayasa kabul edildiği zaman başlamıştı. Turgut Özal'ın Anavatan Partisi ile zafer kazandığı 6 Kasım 1983 tarihli genel seçimle ordu yönetimi son bulmuştu.

Silahlı kuvvetlerin popüler olmayan yönetimi desteklemek için kullanılması üst düzey kumandanlar tarafından olumsuz karşılandı. Temmuz 1970'de hava kuvvetleri komutanı General Muhsin Batur, Cumhurbaşkanı Sunay'a eğer hükümet toplumsal düzeni sağlayamazsa sosyo-ekonomik reformlar sunup sonuçları hakkında uyaran bir muhtıra göndermişti. Kasım 1970'in sonlarında Batur Milli Güvenlik Konseyi'nin büyük güçlerini çağırıp kurucu bir meclis kurmak amacıyla ikinci bir muhtıra

gönderdi. Bir ay sonra genelkurmay başkanı General Memduh Tağmaç yeni yıl konuşmasında cumhuriyet rejimi ve Atatürk'ün reformlarının ulusal entegrasyonunu yok etmeye niyeti olan kişilere şiddet içeren bir uyarıda bulundu. "Görevi ülkeyi içeriden ya da dışarıdan gelebilecek her türlü tehlikeye karşı korumak olan silahlı kuvvetlerin ülkeye karşı gelecek her eyleme karşılık verecektir." dedi ve ekledi: Sivil savaşa giden yol ancak sorumlu anayasal yapılarca durdurulabilir."

12 Mart'ta Tağmaç ve üç kumandan parlamento ve hükümetin uzun süreli politika, bakış açısı ve eylemleri yoluyla ülkeyi anarşiye ittiğini, kardeşlerin birbirini vurdurduğunu ve bir kargaşa ortamı yarattığını, sosyal ve ekonomik huzursuzluğa neden olduğunu, halkın Atatürk'ün hedeflediği medeni bir toplumdan beklentilerini yok ettiğini, anayasaca belirlenen reformları gerçekleştiremediğini ve Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceğini büyük tehlike içine attığını ilan eden bir muhtıra çıkardı.

Mevcut anarşi durumunu nötrleştirmek ve devleti restore etmek için güçlü ve muktedir bir yönetimin gerekli olduğunu öne sürerek sona erdi. Demirel'in istifasından sonra Cumhurbaşkanı sorumlu bir şekilde hareket edip bütün Türkleri yeni hükümeti desteklemek konusunda ısrarcı olduğu için üst komutaya teşekkür etti.

1971'de doğrudan yönetim empoze etmek yerine ordu liderleri rollerini Türk demokratik sürecine rehberlik etmek olarak gördü. Başta gelen siyasi partilerin liderlerine danıştıktan sonra oluşturulan yeni koalisyon kabinesi silahlı kuvvetlerin desteği ile yönetime geçti. Şiddeti bastırarak Kasım 1970 muhtırasında General Batur tarafından talep edilenlere benzer sosyoekonomik reformlar silsilesi uyguladı. Ayrıca Kemalizm ruhuna karşı gelen politikaları desteklemiş olan siyasi spektrumun hem sol hem sağ tarafındaki güçleri sınırlamak amacı ile yasamayı kullandı. [393]

Ordu aynı zamanda yüz binlerce insanı alı koydu, düzinelerce insan idam edildi, çok sayıda kişiye işkence edildi veya birçok kişi ortadan kayboldu. Yeni bir anayasa tasarlandı ve 1982'de referandum öncesi çıkarıldı; sonrasında ezici bir üstünlükle kabul edildi.[394]

Bu çalışmanın amacı Antik yunan şehir devletlerinden bu yana modern dönemden önce darbe ve demokrasi evrimi hakkında mukayese etmek, araştırma yapmak ve tarihi kayıtları gözler önüne sürmekti. 1960 ve 1980 arasında Gana ve Türkiye'de darbeye neden olan olayları sırasıyla sunmaktadır. Çalışma aynı zamanda bu darbelere neden olan gerekçe ve şartları, hem Gana hem Türkiye'de demokratikleşme süreci ve anayasacılık üzerinde darbe faillerinin eylemlerinin

[393] Burak Sansal (2016) http://www.allaboutturkey.com/darbe.html
[394] http://www.aljazeera.com/news/europe/2012/04/20124472814687973.html

uzantılarını değerlendirmektedir. Çok makul bir düzeyde bizim durumumuzda meydana gelen darbeler iyi yönetim, dürüstlük, açıklık, adalet ve sorumluluk gibi yönetim sınıfından sıradan vatandaşlara uzanan kavramlara derinlik katmıştır.

Yine de tez her iki ülkede medyanın darbeye önemli katkılarını, destekledikleri yanları, neden bunları meşru kıldıklarını ve darbeler boyunca ve hemen sonrasında süreçte ortaya çıkan olayları nasıl raporladıklarını açıklamaktadır. Bu araştırma haber analizini korpus olarak ele aldığı ve onun üzerine odaklandığı için haber ön yargısı ya da röportajının darbe yapıcılara karşı olumsuz etkilerini göz ardı etmiştir.

Yukarıdakilere ek olarak çalışma bir başlangıç araştırması yapmış ve Amerika'nın Gana ve Türkiye'deki darbelerdeki rolünü değerlendirmiştir. Bu yüzden çalışma hem Amerika hem de medyanın önde gelen otorite ve iktidarları meşru kılma ya da kılmamaya karşı darbelerde hayati rol üstlendiğini göstermektedir.

Bu çalışmadaki bulgular iktidar, eşitsizlik ve meşruiyetin gazete raporlarında gizlenen dil ve metinlerdeki ideolojiler yoluyla manipülatif olarak yapılandırıldığını, korunduğunu ve yeniden ele alındığını göstermektedir. İfade edildiği üzere ideolojiler medya ve ordu tarafından hali hazır bir şekilde yönlendirilir. İdeolojiler basmakalıp düşünceleri destekleyebileceği için masum değildir, güçlüdür ve insanların yapılandırılması yoluyla araç ya da mekanizma olarak işlev görür.

KAYNAKÇA

Achugar, M. (2004). *The events and actors of 11 September 2001 as seen from Uruguay: analysis of daily newspaper editorials.* Discourse & Society 15 (2-3), 291–320.

Adedejî, J. L. (2001). *The Legacy of JJ Rawlings in Ghanaian Politics 1979-2000*. African Studies Quarterly, 5(2), 1-27.

Ahmad, F. *"Military Rule, May 1960–September 1961,"* pp. 158–159.

Ahmad, F. (1993). *The Making of Modern Turkey* (pp. 181-212). London: Routledge.

Ahmad, F. (1995). *The Making of Modern Turkey* as Reviewed by Howard A. Reed. Middle East Journal Vol. 49, No. 3 (Summer, 1995), pp. 521-523 Published by: Middle East Institute. Article Stable URL: http://www.jstor.org/stable/4328847

Aksoy, Deniz; Carter, David B.; Wright, Joseph (2015). *"Terrorism and the Fate of Dictators"*. *World Politics* **67** (03): 423–468.

Alexander. T., Major-General*. African Tightrope*. London: Pall Mall Press,1965.

Alternative Türkeihilfe, Militärs an der Macht (*An alternative aid for Turkey, Military in Power*) Herford (Germany), August 1983, pg.6.

Alternative Türkeihilfe, Militärs an der Macht (*An alternative aid for Turkey, Military in Power*) Herford (Germany), August 1983, pg.11

Amnesty International. (1988). *Turkey: Human Rights Denied*, London, November 1988.

Ann Heinrichs.(2005). *The Printing Press (Inventions That Shaped the World)*, p. 53, Franklin Watts.

Apter, D. E. (2015). *Ghana in transition*. Princeton University Press.

Assensoh, A. B. (1998). *African Political Leadership: Jomo Kenyatta, Kwame Nkrumah and Julius K. Nyerere*. Malabar, FL: Krieger publishing Company.

Assensoh, A.B., and Alex-Assensoh Yvette M. *(2001). African Military History and Politics: Coups and Ideological Incursions, 1900-Present,* Palgrave.

Austin, D. (1970). *Politics in Ghana, 1946-1960* (Vol. 242). Oxford University Press.

Aydin-Düzgit, S., & Gürsoy, Y. (2008). *International Influences on the Turkish Transition to Democracy in 1983* (No. 87). Working paper.

Balta, Ibrahim. "*Birand'dan Paul Henze'ye 'sesli–görüntülü' yalanlama*," , *Zaman* 14 June 2003.

BBC country profile: Ghana www.bbc.com

BBC country profile: Turkey www.bbc.com

Banks, W. C. (1998). *Political Handbook of the World 1998*. CQ Press.

Baynham, S. (1985). Quis Custodiet Ipsos Custodes? *The Case of Nkrumah's National Security Service.* The Journal of Modern African Studies, 23(01), 87-103.

Baynham, S. (1988). *The military and politics in Nkrumah's Ghana*. Westview Press.

Begüm, Burak. (2011). *The role of the Military in Turkish Politics: To Guard Whom and From What?,* European Journal of Economics and Political Science. P. 114-145.

Bekalu, M. (2006). *Presupposition in news discourse.* Discourse & Society 17 (2), 147–172.

Belkin, Aaron & Schofer, Evan. (2003). *"Toward a Structural Understanding of Coup Risk"*. Journal of Conflict Resolution 47 (5): 594-620.

Bell, A. (1991). *The Language of news media*. Oxford: Blackwell.

Bell, Curtis. (2016). ‘‘Coup D’Etat and Democracy’’. Comparative Political Studies.

Besong, Valery. (2005). *Coup d’états in Africa: The Emergence, Prevalence and Eradication.*

Biney, A. (2011). *The political and social thought of Kwame Nkrumah*. Palgrave Macmillan.

Birand, Mehmet Ali. *12 Eylül, Saat: 04.00*, 1984, pg. 1

Blum, W. (1986). *The CIA: A Forgotten History: US Global Interventions Since World War 2*. Zed Books.

Blum, N., (2003) *Killing Hope: Military and CIA Interventions since World War II.* Zed Books Ltd. London.

Boahen, A. A. (1975). *Ghana: Evolution and change in the nineteenth and twentieth centuries*. Addison-Wesley Longman Limited.

Boahen, A. A. (1989). *The Ghanaian Sphinx: Reflections on the contemporary history of Ghana, 1972*-1987 (Vol. 21). Sankofa Educational Pub.

Braithwaite, Jessica Maves; Sudduth, Jun Koga (2016). *"Military purges and the recurrence of civil conflict" Research & Politics **3** (1):*

Briggs, W. (1963). *‘‘The Military Revolution in Korea: On its Leader and Achievements.’’* Koreana Quaterly, V:2, Summer, 1963.

Buah F., K, (1980). *A History of Ghana* (Macmillan, Hong Kong 1980).

Burak, Sansal. (2016). *All about Turkey Coups @* http://www.allaboutturkey.com/darbe.html

Butler, Daren (2006-07-04). *"Turkish publisher faces prosecution over Chomsky book".* Reuters. Retrieved 11.05.2016 @ www.kurdishaspect.com/

Ceren, Kenar. ‘’*ANALYSIS: The original sin of modern Turkish politics: The Coup of 27 May 1960.”* Accessed at (http://www.middleeasteye.net/users/ceren-kenar)

Retrieved on 28 May, 2015. http://www.middleeasteye.net/topics/turkishpolitics
Chang, J., H. (1985). *“Chang Jun Ha Yazılar: 3”* Seoul: Kitap yayın tarihi 1985.
Chapter 2- Ghana in Economic Crisis. in the Politics of Reform in Ghana , 1982-1991. P.32. Retrieved 2015-04-28

Cheng, M. (2002). *The standoff-what is unsaid? A pragmatic analysis of the conditional marker ‘if’.* Discourse & Society 13 (3), 309–317.

Christopher, W., Blackwell. (2003). “*Athenian Democracy: a brief overview*,” in Adriaan Lanni, ed., “Athenian Law in its Democratic Context” (*Center for Hellenic Studies On-line Discussion Series*). Republished in C.W. Blackwell, ed., *Demos:*

Classical Athenian Democracy (A. Mahoney and R. Scaife, edd. *The Stoa: a consortium for electronic publication in the humanities (www.stoa.org)* edition of February 28, 2003.

CIHAN (2011). *Mainstream media's role in coups under spotlight as veteran journalist makes confessions.* https://www.cihan.com.tr/tr/baskan-karaosmanoglu-rusya-ve-cinin-baskonsoloslarini-kabul-etti-461705.html

Country Profile. Federal Research Division, Library of Congress. USA Retrieved 2016-03-20.

"Cunta, en büyük tasfiyeyi yargıda ve orduda yaptı". Zaman Gazetesi. 31 May 2010. Retrieved 2 May 2015.

Current Events' Phrase". New York Herald Tribune. 1 November 1949.

Çavdar, Tevfik (1996). *"Birinci Bölüm". Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1950-1995* (2nd ed.).

Daily News, http://www.hurriyetdailynews.com/turkeys-1960-coup-still-resounding-today.aspx?pageID=238&nID=71560&NewsCatID=474

Daily Sabah 2014, *New Media Environments in Turkey*. http://www.dailysabah.com/opinion/2014/05/15/new-media-environments-in-turkey

Dale Jacquette, *Journalistic Ethics: Moral Responsibility in the Media*, Prentice Hall, 2006

‘‘*Democracy and Development"*. Cambridge University Press. Retrieved 2016-02-23.

Dennis Austin and Robin Luckham,eds.,*Politicians and Soldiers in Ghana,1966–1972* (London: Frank Cass,1975).

DergiPark, T. U. DERGİ İÇERİĞİ ARA Font.

Doob, C. B. (2013). *Social Inequality and Social Stratification in US Society.* Upper Saddle River, NJ: Pearson.

Druckman, J.N. (2001). *"The Implications of Framing Effects for Citizen Competence".* Political Behavior **23** (3): 225–256.

Edward Luttwak. (1969). *Coup d'Etat: A Practical Handbook.* New York: Alfred A. Knopf.

Erdoğan, Örtülu (1966). *Üç İhtilalin Hikayesi.* Milli Ülkü Yayınevi.

Eryilmaz, O. (2014). *Turkey in the triangle of the 1950-1960 era, the 1960 military coup, and the 1961 Constitution.* Naval Postgraduate School Monterey Ca.

Esseks, J., D. (1967). *"Economic Independence in a New African State: Ghana,1956–1965."* Harvard Ph.D. Diss., Harvard University,1967.

Esseks, J., D. (1975). *Politicians and Soldiers in Ghana.* London: Frank Cass.

Etsiah, A. K. (1990). *Military leadership and foreign policy behaviour in Ghana, 1973–1982.* Journal of Contemporary African Studies, 9(2), 27-54.

Fairclough, N. (1995a). *Media discourse*. London: Edward Arnold.

Fairclough, N. (1995b). *Critical discourse analysis*. London: Longman.

Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge.

Fairclough, N. (1989). *Language and power.* London and New York: Longman.

Fairclough, N., & Wodak, R. (1997). *Critical discourse analysis.* In T. van Dijk (Ed.), Discourse studies: A multidisciplinary introduction, Vol. 2, (pp. 258-84). London: Sage.

Flowerdew, J., Li, D., and Tran, S. (2002). *Discriminatory news discourse: Some Hong Kong data.* Discourse & Society 13 (3), 319–345.

Fowler, R., Hodge, R., Kress, G. and Trew, T. (1979). *Language and control.* London: Routledge and Kegan Paul.

Fowler, R. (1991). *Language in the news: discourse and ideology in the press*. London: Routledge.

Frempong, A. K. (2007). *Political conflict and elite consensus in the liberal state.*

Frempong, A. K. (2008*). Innovations in electoral politics in Ghana's Fourth Republic: an analysis. Democratic Innovation in the South.* Dakar/London: CODESRIA, 183-204.

Frimpong, P. K. B. (2012). *Nkrumahism and neo-Nkrumahism.*

Ganser (2005). p. 235: Special Warfare Department.

George Derpanopoulos, Erica Frantz, Barbara Geddes and Joseph Wright: *Are coups good for democracy?* Research and Politics, SAGE, 2016.

George Harris (2011). *Military Coup and Turkish Democracy.* Turkish Journal, April 2011, *Journalist Birgit confesses to active role in 1960 coup d'état.*

Ghana- *The National Redemption Council Years, 1972-1979.* (November 1994). Library of Congress Studies.

Ghana: *Encyclopaedia Brittanica Online. Encyclopaedia Brittanica 2007*. Retrieved 2016-03-20

Ghana: *The 1981 Coup and the Second Rawlings Government in* http://www.photius.com/countries/ghana/national_security/ghana_national_security_the_1981_coup_and_th~152.html

Gil, Ata. "La Turquie à marche forcée," *Le Monde diplomatique*, February 1981.

Global Research 2014, Eric Toussaint, *The World Bank's Support of the Dictatorship in Turkey (1980-1983).* http://www.globalresearch.ca/the-world-banks-support-of-the-dictatorship-in-turkey-1980-1983/5407446

Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Cambridge, MA: Harvard University Press

Gunn, C. (2015). *The 1960 Coup in Turkey: A US Intelligence Failure or a Successful Intervention?* Journal of Cold War Studies.

Gyimah-Boadi, E. (1994). *Ghana's uncertain political opening.* Journal of Democracy, 5(2), 75-86.

Hale, *Turkish Foreign Policy,* p. 138.

Hale, *Turkish Foreign Policy*, p. 123; Aks¸in*, Turkey, from Empire to Revolutionary Republic*, p. 259; Kemal H. Karpat, *"Turkish Soviet Relations,"* in Kemal H. Karpat, ed., *Turkey's Foreign Policy in Transition, 1950–1974* (Leiden, The Netherlands: Brill, 1975), p. 87;

Hale, W. (1994). *Turkish Politics and the Military*, Routledge.

Harkness, Kristen A. (2016*). "The Ethnic Army and the State Explaining Coup Traps and the Difficulties of Democratization in Africa"*. *Journal of Conflict Resolution* **60** (4): 587–616.

Harris, G. S. (2011). *Military Coups and Turkish Democracy, 1960–1980*. Turkish Studies, 12(2), 203-213.

Hiroi, Taeko; Omori, Sawa (2013). *"Causes and Triggers of Coups d'état: An Event History Analysis"*. *Politics & Policy* **41** (1): 39–64.

Houngnikpo, M. C. (2006). *Africa's elusive quest for development.* Palgrave Macmillan.

Huntington S.P, (1968). *Political Order in Changing Societies.* New Haven and London: Yale University Press; 192-264.

Hutchful, E. (1997). *Reconstructing Civil-Military Relations and The Collapse of Democracy in Ghana, 1979–81*. African Affairs, 96(385), 535-560.

Jebuni, C., D. *Governance and Structural Adjustment 16 in Ghana*.

Jeffries, Richard and Thomas, Clare (1993). *''The Ghanaian Elections of 1992''*. African Affairs 92 (368): 331-366.

John Milton, *Areopagitica And Other Prose Works*, Kessinger, 2004.

John Stock well cited in Paul Lee, USA/Africa dialogue, No 197: *Nkrumah and the CIA IV* in *www.laits.utexas.edu/africa/ads/197.html*

Joye, S. (2010). *News discourse on distant suffering: a critical discourse analysis of the 2003 SARS outbreak.* Discourse & Society 21 (5), 586 –601.

Juan, L. (2009). *Intertextuality and national identity: discourse of national conflicts in daily newspapers in the United States and China.* Discourse & Society 20 (1), 85–121.

Jullian, P. (2011). *Appraising through someone else's words: the evaluative power of quotations in news reports.* Discourse & Society 22 (6), 766–780.

Khosravinik, M. (2009). *The representation of refugees, asylum seekers and immigrants in British newspapers during the Balkan conflict (1999), and the British general election (2005).* Discourse & Society 20 (4), 477–498.

Kuo, S. and Nakamura, N. (2005). *Translation or transformation? A case study of language and ideology in the Taiwanese press*. Discourse & Society 16 (3), 393–417.

Londregan, John B.; Poole, Keith T. (1990). *"Poverty, the Coup Trap, and Seizure of Executive Power"* World Politics 42 (02): 151-183.

L. Adu. (1969). *The Civil Service in Commonwealth Africa: Development and Transition* (London: George Allen & Unwin Ltd.,1969)

Major-General H. Alexander. (1965). *African Tightrope: My Two Years as Nkrumah's Chief of Staff*. London: Pall Mall Press.

Marianne, W. Jorgensen, & Louise, J. Phillips. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method.* London: SAGE Publications Ltd and TJ International Ltd, Padstow, Cornwall.

Martin Rojo, Luisa, & Van Dijk, Teun A. (1997). *‘‘There was a problem, and it was solved!’’. Legitimating the expulsion of ‘‘illegal’’ migrants in Spanish Parliamentary Discourse’*. Discourse and Society, 8 (4): 523-566.

Martinson, H. B. (2001). *Ghana: The Dream of the 21st Century: Politics of JB Danquah, Busia and Kufuor Tradition.* Norcento Press.

Mautner, G. (2005). *Time to get wired: Using web-based corpora in critical discourse analysis.* Discourse & Society 16 (6), 809–828.

"Menderes'i Nato Astırdı". Habertürk. 28 May 2012. Retrieved 1 May 2015.

Meredith. M. (2003). *The State of Africa: A History of the Continent Since Independence*. Simon & Schuster Pub. UK.

"Montgomery, *"Eyes of the World"* (2004), p. 220.

"Montgomery*, "Eyes of the World"* (2004), p. 221.

Morrison, M. K. (2004). *Political parties in Ghana through four republics: a path to democratic consolidation.* Comparative Politics, 421-442.

Mkhize, N. (2008). *Ubuntu and harmony: An African approach to morality and ethics.*

Mümtaz'er, Türköne (27 May 2010). *"27 Mayıs'ın hesabı".* Zaman Gazetesi. Retrieved 2 May 2015.

Naylor, Robert T (2004). *Hot Money and the Politics of Debt*. *(3E ed.).* McGill-Queen's Press.

‘‘New Districts and nominated DCEs". *GhanaDistricts.com.* Retrieved 15 January 2016.

"News", Oxford English Dictionary, accessed online, 6 March 2016. *"Etymology: use of plural of new n.,* after Middle French nouvelles.
New York Times Headlines (1960).

Ninsin, K. A., & Drah, F. K. (Eds.). (1993). *Political Parties and Democracy in Ghana's Fourth Republic:* Proceedings of a Seminar Organized by the Department of Political Science, University of Ghana, Legon on 2nd and 3rd July, 1992. Woeli.

Nkrumah, Kwame. (1968). *Dark Days in Ghana*. New York: International Publishers & Panaf Books.

Nkrumah, Kwame. (1980). *Axioms of Kwame Nkrumah*. London: Panaf Books.

Nohlen, D., Grotz, F., & Hartmann, C. (Eds.). (2001). *Elections in Asia and the Pacific: A Data Handbook: Volume I: Middle East, Central Asia, and South Asia*: Volume I: Middle East, Central Asia, and South Asia. OUP Oxford.

Online Etymology Dictionary. *Online Etymology Dictionary*. Retrieved 7 April 2016.

Oquaye, M. (1980*). Politics in Ghana, 1972-1979.* Tornado Publications.

Oquaye, M. (2004*). Politics in Ghana 1982–1992.* New Delhi: Tornado.

Orlando, Patterson. (1977). *"Slavery,"* Annual Reviews of Sociology 3 (1977), p.407.

Ozer, A., & Won, N. J. (2014). *A Comparative Analysis of Economic Effects of Coups at Turkey and Korea.* International Proceedings of Economics Development and Research, Vol. 76. 3, (2-10). DOI: 10, 7763/IPEDR.

Oğur, Yıldıray (2008-09-17). *"12 Eylül'ün darbeci solcusu: Ali Haydar Saltık". Taraf* . Retrieved 2015-10-15.

Önce ortam hazırlandı, sonra darbe haberi". Haber7. 2008-09-12. Retrieved 2015-10-15.

Özgür, Mutlu., Ulus. (2011). *The army and the radical left in Turkey. Military Coups, Socialist Revolution and Kemalism.* London and New York: IB Tauris & Co. Ltd.

Park. (1940). *"News as a Form of Knowledge"* (1940), pp. 675–676.

P. A. V. Ansah. (1993). *"Kwame Nkrumah and the Mass Media,"* in the Life and Work of Kwame Nkrumah, Kwame Arhin, ed. Trenton, NJ: Africa World Press, Inc.

Paul Lee. USA/Africa dialogue, No 197: *Nkrumah and the CIA IV*. In www.laits.utexas.edu/africa/ads/197.html

"Paul Henze 'Bizim çocuklar yaptı' demiş". Hürriyet*. 2003-06-14.* Archived from the original on 3 October 2008. Retrieved 2016-10-09.

Peking Review: *What tricks are they up to?* March 11, 1966

Pelt, M. (2014). *Military Intervention and a Crisis Democracy in Turkey: The Menderes Era and Its Demise* (Vol. 1). IB Tauris.

Porta, Miquel, Ed. *A Dictionary of Epidemiology.* Oxford Univ Press.

Powell, J., & Thyne Clayton (2011). *Global Instances of Coups from 1950-2010: A New Dataset.* Journal of Peace Research 48(2): 249-259. sagepub.co.uk/journalsPermissions.nav DOI: 10.1177/0022343310397436 *www.jpr.sagepub.com*

Powell, Jonathan (2012). *"Determinants of the Attempting and Outcome of Coups d'état". Journal of Conflict Resolution* ***56*** *(6): 1017–1040*

Rasti, A. and Sahragard, R. (2010). *Actor analysis and action delegitimation of the participants involved in Iran's nuclear power contention: A case study of The Economist.* Discourse & Society 23 (6), 729–748.

Richard, Sklar. (1988). in Larry Diamond's Class, Ethnicity and Democracy in Nigeria: *The Failure of the First Republic* (London: Macmillan, 1988).

Richardson, J. (2007). *Analysing newspapers: an approach from critical discourse analysis*. New York: Palgrave Macmillan.

Rosberg, J., Gyimah-Brempong, K., & Goreux, F. (1987). *Defense and Development in Africa: Annotated Bibliography* (No. Rand/N-2657-Usdp). Rand Corp Santa Monica Ca.

Samuel E. Finer (2002), with an Introduction by Jay Stanley. *The Man on Horseback: The Role of the Military in Politics*. Publisher: Transaction Publishers.

Sarigil, Z. (2012). *The Turkish Military: Principal or Agent?* Armed Forces & Society.
Schmidt, Dana., Adams., *"U.S. Recognizes Turkish Regime,"* The New York Times, 30 May 1960, p. 1.

Shoemaker, & Cohen. (2006). *News Around the World* in 2006. Pp. 13-14.

Singh, N. (2014). *Seizing Power: The Strategic Logic of Military Coups.* Publisher: Johns Hopkins University Press.

Sinclair, J. (1986). *Fictional worlds.* In M. Coulthard (Ed.), *Talking about text: Studies presented to David Brazil on his retirement* (Discourse Analysis Monographs No. 13) (pp. 43-60). Birmingham: University of Birmingham, English Language Research.

Smaldone, J. P. (2002). *African Military History and Politics: Coups and ideological incursions, 1900–present,* by AB Assensoh and Yvette M. Alex-Assensoh. New York and Hound mills, Basingstoke, UK: Palgrave, 2002. African Affairs, 101(405), 667-668.

Smith. (1979). *The Newspaper: An International History*.

Stefano, Mario, Rivolta, (2011). *Strategic Maneuvering and Media Bias in Political News Magazine* Opinion Articles.

Stephens. (1988). *History of News*.

Steven David. (1987). *Third World Coups d'Etat and International Security.* Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Strauss, S., & Feiz, P. (2014). *Discourse Analysis: Putting Our Worlds Into Words.* in Discourse Analysis: A Multi-Perspective and Multi-Lingual Approach. New York: Routledge.

Symons, Ş., (2012) *Routledge Modern Language Researchers. The Routledge Intermedıate Turkish Reader: Political and Cultural Articles.* Routledge, N.Y.

Tagoe, George (2004). *Genesis Four.* Trafford Publishing.

Teo, P. (2000). *Racism in the news: A critical discourse analysis of news reporting in two Australian newspapers.* Discourse & Society 11 (1), 7–49.

Thetela, P. (2001). *Critique discourses and ideology in newspapers reports: A discourse analysis of the South African reports on the 1998 SADC's military intervention in Lesotho*. Discourse & Society 12 (3), 347–70.

Thomson, A. (2010). *An introduction to African politics.* Routledge.

Totalitarian government (n.d.) *Dictionary of the English Language*, 5th Edition. Houghton Mifflin Harcourt Pub. Co.

T., Quinlivan, James (2000). *"Coup-Proofing".* www.rand.org. Retrieved 2016-01-20.

The Rawlings Revolution. GhanaDistricts.com Retrieved 26-12-2012.

"Turks acquitted over Chomsky book". London: BBC News. 2006-12-20. Retrieved 11.05.2016.

Turay and Abraham, *The Sierra Leonean Army*, pp.27–28

Untitled addendum to *“Coup in the Night Surprises Nation,”* The New York Times, 28 May 1960, p. 10.

Ünlü, Ferhat (2008). *Democratic Oversight and Reform of the Security Sector in Turkey,* LIT Verlag Münster.

Van der Pas, D. (2014). *"Making Hay While the Sun Shines: Do Parties Only Respond to Media Attention When The Framing is Right?"* Journal of Press/Politics **19** (1): 42–65.

Van Dijk, T. (1988). *News as discourse*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Van Dijk, T. (1991). *Racism and the press*. London: Routledge.

Van Dijk, T. (1993*). Principles of critical discourse analysis*. Discourse & Society 4 (2), 249-83.

Van Dijk, T.A. (1995). *Discourse Analysis as Ideology Analysis.* In Schaffner C. and

Wenden, A.L. (Eds). *Language and Pace* (pp. 17-33). Dartmouth: Aldershot.

Van Dijk, T. (1996). *Discourse, power and access.* In C. R. Caldas-Coulthard and M. Coulthard (Eds.), *Texts and practices: Readings in critical discourse analysis* (pp. 84-104). London: Routledge.

Van Dijk, T. (1998). *Opinions and ideologies in the press*. In A. Bell and P. Garett (Eds.), *Approaches to media discourse* (pp. 21-63). Oxford: Blackwell.

Van Dijk, T. (2000). *New(s) racism: A discourse analytical approach*. In S. Cottle (Ed.), *Race, racism and the mass media*. Milton Keynes: Open University Press.

Van Dijk, T.A. (2002). *Ideology: political discourse and cognition*. In P. Chilton, & Ch. Schaffner (Eds.), *Politics as text and talk* (pp. 33–57). Amsterdam: Benjamins.

Van Dijk, T.A. (2004). *Politics, ideology and discourse.* Retrieved Febuary 20, 2008 from http://www.discourse-in-society.org/teun.html.

Van Dijk, (2006). *Discourse and Manipulation.* Universitat Pompeu Fabra, Barcelona. Discourse Society, May 2006. Vol. 17 No: 3 (359-383).

Van Dijk, T.A. (2006a). *Ideology and discourse analysis*. Journal of Political Ideologies, 11(2), pp.115-140.

Van Dijk, T. (ed.). (1997). *Discourse studies: A multidisciplinary introduction*, Volume 2. London: Sage.

Van Dijk, T. A. (1997). *Political discourse and political cognition.* Congress Paper on Political Discourse, Aston University July 1997. Retrieved from van Dijk's homepage http://www.let.uva.nl~teun

Van Dijk, T. A. (1998). *Critical discourse analysis.* Retrieved from: http://www.hum.uva.nl/teun/cda.htm

Van Dijk, T. A. (2000). *Ideology and Discourse.* Retrieved from http:// www.discourse-in-society.org/teun.html

Van Dijk, T. A. (2001). *Discourse, ideology and context.* (Second draft, July 3, 2001). Retrieved from : www.hum.uva.nl/teun/cda.htm

Van Dijk, T. A. (2002). *The discourse knowledge interface*. Paper for a book edited by Gilbert Weiss and Ruth Wodak, " Theory and interdisciplinarity in CDA".

Van Dijk, T. A. (2001). *Multidisciplinary CDA: A plea for diversity.* In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), Methods of critical discourse analysis. London: Sage Publications.

Van Dijk T. A.(2004). *Politics Ideology and Discourse.* Retrieved fromhttp://www.discourse-in-society.org/teun.html

Van Dijk T. A. (1988a). *News Analysis: Case Studies of International and National News in The Press.* Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Hillsdale, New Jersey Hove and London.

Van Dijk T. A. (1988b). *News As Discourse: Media contents: The interdisciplinary study of news as discourse. Chapter 5.* Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Hillsdale, New Jersey Hove and London.

Van Dijk, T. A. (1983). *Discourse analysis: Its development and application to the structure of news.* Journal of Communication, 33, 22-43.

Van Dijk, T. A. (1987). *News as discourse.* Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Van Dijk, T. A. (1984a). *Prejudice in doscourse.* Amsterdam: Benjamins.

Van Dijk, T. A. (1984b). *Structures of international news.* A *case study of the world's press.*

Report for UNESCO. University of Amsterdam. Dept. of General Literary Studies. Section of Discourse Studies.

Van Dijk, T. A. (No date). Media and Ideology. Chapter 5. Page 159-161. (192-193). http://www.sagepub.com/sites/default/files/upmbinaries/5239_Croteau_Chapter_5.pf

Van Leeuwen, Theo. (2007). *Legitimation in Discourse and Communication.* In Discourse and Communication Feb 2007. Vol. 1 no: 1 (91-112).

Van Leeuwen, T. and Wodak, R. (1999). *Legitimizing Immigration control: a discourse-historical analysis.* Discourse Studies 1, 83-118.

Vander Clute, I. I. (1984). *Democracy by Coup: The Turkish Government under Military Control (1980-1983)*. Army Command and General Staff Coll Fort Leavenworth Ks.

Varol, O. O. (2012). *The Democratic Coup d'état*. Harvard International Law Journal, 53(2).Walter, Weiker. (1963). *The Turkish Revolution. 1960-1961. Aspects of Military Politics.* Brookings Institution. Washington DC.

Webster, J. B., Boahen, A. A., & Idowu, H. O. (1967). *The revolutionary years: West Africa since 1800* (Vol. 125). Longmans.

Wodak, R. (2001). *What CDA is about – a summary of its history, important concepts and its developments.* In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), Methods of critical discourse analysis (pp. 1-13). London: Sage Publications.

World Bulletin 2012, *Junta used Turkish daily as headquarters for coup,* http://www.worldbulletin.net/haber/90533/junta-used-turkish-daily-as-headquarters-for-coup

Yetkin, Çetin. (2011). *Türkiye'de Askeri Darbeler ve Amerika*. *27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980*. Ankara: Kilit Yayınları.

Zurcher, E. J. (2004). *Turkey: a modern history.* IB Tauris.
"10 Most Censored Countries", Committee to Protect Journalists, 2 May 2006

INTERNET KAYNAKLAR

http://www.bbc.com/news/world-africa-13433790
https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gh.html
https://populationpyramid.net/turkey/2016/
http://www.allaboutturkey.com/info.htm
http://www.bbc.com/news/world-europe-17988453
http://www.au.af.mil/au/afri/aspj/airchronicles/aureview/1982/janfeb/johnson.html#johnson
http://www.dehai.org/archives/dehai_news_archive/aug04/0532.html
http://www.answers.com/topic/coup-d-Etat
http://www.studylecturenotes.com/social-sciences/law/405-what-is-democracy-definition-and-types-of-democracy

http://freedomflotilla.eu/a-brief-history-of-democracy/
http://www.livescience.com/20919-democracy.html.sthash.BROak4FN.dpuf
http://www.stoa.org/projects/demos/article_democracy_overview?page=all&greekEncoding=UnicodeC#top
http://www.livescience.com/20919-democracy.html#sthash.ffRjj7UV.dpuf
http://www.livescience.com/20919-democracy.html#sthash.ffRjj7UV.dpuf
http://www.freedomflotilla.eu/a-brief-history-of-democracy/
http://www.governmentvs.com/en/democracy-definition/model-1-11
http://www.ask.com/government-politics/five-foundations-democracy-ba6ec165452796369
http://www.preservearticles.com/2012051632235/what-are-the-five-features-of-democracy.html
http://www.preservearticles.com/2012051632235/what-are-the-five-features-of-democracy.html
http://www.governmentvs.com/en/what-is-representative-democracy/model-43-0
http://www.governmentvs.com/en/what-is-social-democracy/model-50-0
http://www.governmentvs.com/en/what-is-parliamentary- democracy/model-52-0
http://www.governmentvs.com/en/what-is-liberal-democracy/model-53-0
http://www.governmentvs.com/en/what-is- consociational-democracy/model-68-0
http://www.governmentvs.com/en/what-is-consensus-democracy/model-79-0
http://www.governmentvs.com/en/what-is- cosmopolitan-democracy/model-84-0
http://www.governmentvs.com/en/what-is-totalitarian-democracy/model-85-0
http://www.africanelections.tripod.com/gh.html
http://africanelections.tripod.com/gh.html#1978_Referendum
http://www.thenewsmanual.net/Manuals%20Volume%201/volume1_01.htm
http://nlpnotes.com/reporting-bias/
http://www.discourses.org/OldArticles/Ideology%20and%20discourse%20analysis.pdf
http://www.aljazeera.com/news/europe/2012/04/20124472814687973.html
http://www.skwirk.com/p-c_s-18_u-492_t-1338_c-5143/a-brief-history-of-democracy-and-its-benefits/nsw/a-brief%20history-of-democracy-and-its-benefits/potentials-of-democracy/introduction-to-democracy

EKLER

EK. 1: GANA GAZETELERİ

Friday, February 25, 1966

GHANAIAN TIMES

VOL. VII No. 2,475 * * PRICE : 2p.

ARMED FORCES TAKE OVER GOVERNMEN

LIBERATION COUNCIL NOW FORMED

- Kwame Nkrumah dismissed
- Parliament dissolved
- Constitution suspended
- C.P.P. disbanded

THERE were military movements in Accra yesterday from which emerged Radio announcements that the Armed Forces, in co-operation with the Ghana Police Services, had assumed the reins of administration in the country.

The announcement said that the Constitution had been suspended; all Ministers had been dismissed and that Parliament had been dissolved and the President dismissed.

Announcements went out to the public to remain calm.

A bulletin issued later yesterday stated:

The Armed Forces, in co-operation with the Police have felt it necessary to take over the reigns of power and to dismiss the former President, Kwame Nkrumah, the Presidential Commission and all Ministers and to suspend the Constitution and to dissolve Parliament.

This act has been necessitated by the Political and Economic situations in the country. The concentration of power in the hands of one man has led to the abuse of individual rights and liberty. Power has been exercised by the former President capriciously.

BRINK OF BANKRUPTCY

The operation of the laws has been suspended to the advantage of his favourites and he has been running the country as if it were his own personal property.

The economic situation of the country is in such a chaotic condition that unless something is done about it now the whole economic system will collapse. In fact the country is on the brink of national bankruptcy.

In 1957 when we attained independence the country had massive overseas reserves, the nominal value of which amounted to nearly £195 million. All these have been used and the country has virtually no free reserves now.

The old Government claimed on many occasions that these reserves have been used to carry out the economic and social development of the country.

The question is not what we have now but what we could have got had the reserves been used wisely. By this standard of assessment the old Government had nothing to its credit.

Economic mismanagement coupled with incessant lip-service to planning were the only things they gave to the country by way of leadership in the economic sphere.

All of us have suffered in one way or the other from the gross economic mismanagement of the old Government. We have all been hit by shortages of essential commodities. The present mounting unemployment has affected almost every family. Rising prices have reduced the real incomes of all of us.

Available information indicates that within the past three years alone prices have risen by nearly 66 per cent implying that in effect those whose incomes in 1963 amounted to £100 per annum are now receiving only £33. We cannot for long continue with the lowering of our standards of living which these figures indicate.

ECONOMIC BURDENS

Three days ago a new budget was introduced. This budget only increases the economic burdens and hardships of the population.

What we need is a radical rethinking of our economic and financial policies. This will be done almost immediately and we hope to be able to announce measures for curing our troubles within the next few days.

The going will not be easy at first but the future is definitely bright. Ghana should have been a much better country than what it is now. With your co-operation we shall reverse the present trend.

We have all been appalled by the exorbitant prices of food in the country. We shall give top priority to this to ensure that all of us get enough to eat and at reasonable prices too.

Ghana can boast of good manpower. Our resources are vast and with efficient utilisation of all these we shall achieve a high economic growth. The economy of Ghana over the past few years has grown by only 3 per cent per annum. This is really unthinkable considering our vast potentialities.

We shall honour all our international commitments and obligations. In particulr we shall retain our membership of the O.A.U., the United Nations and the Commonwealth. But we shall not tolerate any interference from any foreign country.

A National Liberation Council has been appointed to run the affairs of the country with effect from today. The membership of this council will be released to the public in due course. Major-General J. A. Ankrah who retired sometime ago has been re-instated with the rank of Lt.

● Lt. General J. A. Ankrah, new Comm of the Ghana Armed Forces and Chair the Ghana National Liberation Co

● Colonel E. K. Kotoka, Member of National Liberation Council.

● Mr J. W. K. Commiss of Police and Chairman of L Liberation C

Lawlessness won't be tolerat

General and appointed Commander o Ghana Armed Forces.

All members of the public are sp cally requested to be calm and co-op and to go about their normal bus and to refrain from acts of lawles and violence. Any such act will be se ly dealt with by the Liberation Go ment.

All Principal Secretaries, Heads of De ments and other members of the P Service are asked to stay at their po

LONG LIVE GHANA! —See Page 2

GHANAIAN TIMES EDITORIAL

DAY OF REDEMPTION

THE 24th of February, 1966, will go down in history as the day of our real redemption and freedom from dictatorship.

The joy and spontaneous support of the timely action by the Armed Forces in saving the country from the brink of economic bankruptcy and its attendant social, political and spiritual evils, was widespread.

The suffering but infinitely patient Ghanaians have been waiting for this glorious hour of liberation which struck at dawn yesterday after all hopes had been lost, and total disillusionment had taken over.

All this is ended now. The National Liberation Council has come to the aid of the seven and a half million people of Ghana.

One of their immediate pledges to the people of Ghana is to curb the unnecessary spending spree.

Secondly, adherence to the country's international commitments, such as the O.A.U., the United Nations and the Commonwealth has been pledged.

Rounding up of the former C.P.P. functionaries, coupled with the immediate release of 56 poor, old detainees, has been greeted with unbounded joy all over country.

This, in itself, is enough to warrant the real and everlasting support of all of us to the National Liberation Council.

LONG LIVE GHANA!
LONG LIVE GHANA ARMED FORCES!!

COMMENTARY

TODAY, tyranny is dead. The people of Ghana have been freed from the great burden which was imposed on them by the corrupt Government of Kwame Nkrumah.

For more than a decade, Ghanaians in all walks of life have been denied their fundametal human rights, have been subjected to a arbitrary rule, injustice and undemocratic practices of a so-called peoples party which was in effect a one-man party backed by unscrupulous hirelings and hangers—on.

A new class was born into the Ghanaian society after the country became independent and it proceeded to empty the state treasury of reserves exceeding £190 million and commit so many crimes on the pretext of creating a socialist state.

*

But, today, Kwame Nkrumah and his new class are no more. How was it possible that Ghanaians could put up with so many injustices and arbitrary acts for such a long time without even a formal protest?

Was it not because of the fantastic so-called security system which Kwame Nkrumah created, and which harrassed so many innocent people and brought disaster to many families—all in the name of socialism?

Today, democracy is reborn. And Ghanaians are grateful for the timely intervention of the Army and Police who have saved us from the clutches of the tryrant Kwame Nkrumah who ran Ghana as a mad man would run his house

Where are the Hitlers and Mussolinis of yesterday who used the name of the people to try and build up huge empires for themselves and their families?

*

Surely, it is not possible for the ambitions of a dictator to override the interests of the whole people. The people of Ghana who forever remember this day as a day when they saw the first rays of true freedom.

It is our bounded duty as people who have been witnesses to the tyranny and arbitrary rule of Kwame Nkrumah and his CPP to give full support to the Army and Police authorities in the present situation.

One has only to take a short stroll through the streets of Accra to become aware that the people of Ghana fully support the National Liberation in its determination to clear up the mess created by Kwame Nkrumah.

LONG LIVE GHANA.

CHRISTIAN METHODIST SECONDARY SCHOOL—ACCRA

APPOINTMENT OF HEADMASTER

Applications are invited from graduate teachers for the above post.
QUALIFICATIONS:
As laid down by the Ministry of Education.
CLOSING DATE: 15th March, 1966.
Applications giving details of Education, Qualification and Experience should be sent to:
THE SECRETARY,
Interim Board of Governors,
Christian Methodist Secondary School,
P.O. Box 3906,
ACCRA.

ADISADEL COLLEGE

Applications are invited from suitably qualified graduates for the following Senior Posts for September, 1966:

(1) Senior Chemistry Master.
(2) Senior Physics Master.
(3) Senior English Master.
(4) Senior House-Master.

Conditions of Service and Salaries as laid down by the Ministry of Education.

Applications, giving details of qualification and experience and the names and addresses of two referees should reach the Headmaster by 28th February.

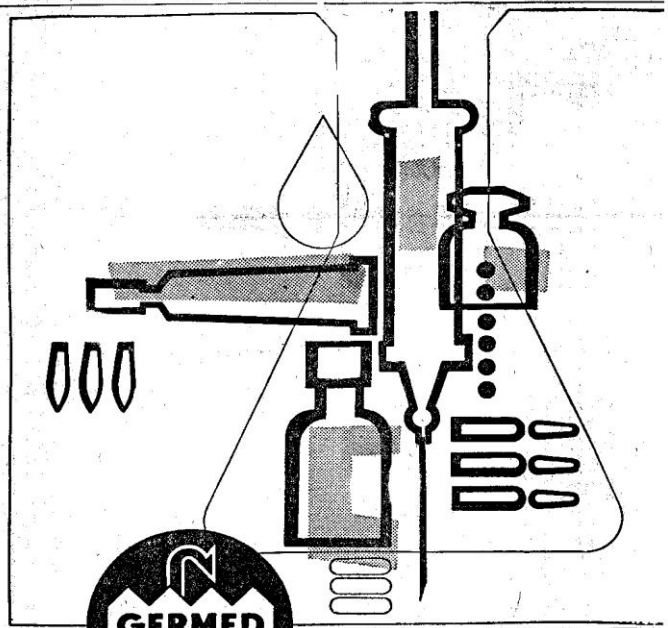

GERMED

Trade Marks Association of the Pharmaceutical and Chemical Industries e.V. Berlin
VVB PHARMAZEUTISCHE INDUSTRIE
117 BERLIN KOEPENICK
OTTOMAR—GESCHKE—STRASSE 2 22
GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC

MEDICINES ARE A MATTER OF CONFIDENCE

tested by governmental institution scientifically approved absolutely dependable

Information:

Economic Trade Mission of the German Democratic Republic in Ghana, P.O. Box 2348, off Fan Avenue C616/3, Accra. Phone: 62157.

SEE HOW THEY REJOICE — In Accra market

THE pictures on this page tell the story of yesterday's scenes in Accra markets.

The scenes were that of dancing and general merry-making as these women (LEFT) demonstrate in appreciation of the overthrow of the Kwame Nkrumah regime.

And BELOW, these women, clad in white (a sign of victory), also jubilate in the market.

In the streets

WORKERS of all walks of life rejoicing over the take-over of the affairs of the country by the National Liberation Council. They wave happily as they ride home joyfully on a bus

HAPPY WORKERS

A section of a large crowd of happy Ghanaians cheering soldiers as they pass by them in a street in Accra yesterday. "Well done", they all shouted.

THE CAPE COAST MUNICIPAL COUNCIL

LOCAL GOVERNMENT ACT 1961 (ACT. 54)

In accordance with sections 88 and 106 of the Local Government Act, 1961, notice is hereby given that the following rates have been made by resolution of the Cape Coast Municipal Council for the financial year 1966.

Under section 87 (2) (a) of the Act.

A basic rate of 10s or C1.20 payable by all persons of or above the age of 18 years who reside within or who own immovable property within the Municipal Area which shall be reduced to 5s or C0.60 under the provisions of subsection (3) of section 90 of the Act in the case of women.

Under section 87 (2) (c) of the Act

A general rate per pound on the assessed annual value of immovable property having an annual value of £G6 or C14.40 or more situated within the Municipal Area, the amount of which shall be as set out in the following table :—

Amount per pound		Area
3d. (Residential)	...	The whole of the Administrative Area.
4d. (Commercial)	...	The whole of the Administrative Area.

This notice constitutes the effective making and levying of such rates as from the date of publication.

It shall be the duty of every person who is liable to pay the amounts to pay the rates thereof at the Offices of the Cape Coast Municipal Council on or before 3rd January, 1966, unless such person has paid the rates to a collector or other authorised person at any place prior to that date.

CAPE COAST,
31st December, 1965.

T. A. DENNIS
Town Clerk

Approved.
21st January, 1966.

ek s. 3

The rule of tyranny and suffering is no more

GHANAIAN TIMES EDITORIAL

The road to democracy

GHANA has for long forgotten that the three arms of Government—the Judiciary, the Executive and the Legislative—are different things. Under Kwame Nkrumah's totalitarian regime—these arms of government were merged into one and that was the beginning of all our woes.

Power corrupts, and the absolute power corrupts absolutely. We have all been silent and ineffectual witnesses to a decade of one man's rule, degenerating into personality cult.

We sat down while our liberties were taken away from us, one by one.

In the name of security and order, we saw that the flower of our manhood was sent arbitrarily into detention, whilst careerists, opportunists and nincompoops rose into power.

In a state where such people held up power what was to be expected? The devilish mind of Kwame Nkrumah, wishing to enslave us all, set illiterate and semi-illiterate people to rule the average sensible Ghanaian.

* *

How did it happen that we succumbed to such great indignity? Luckily, all this is ended now—thanks to our courageous Armed Forces and the Police.

It behoves our reputed men of learning to put all their 'brains together and give mother Ghana the best possible constitution based on the cardinal fundamental human rights, chiefly among which are, freedom of speech, movement and association.

We yearn for such a constitution as will make us breath and live in liberty, justice, fraternity and equality.

Never agan shall we allow ourselves to be ensnared by the deceitful hypocrisy and assumed modesty of a demagogue. We are now wide awake to our rights. And to protect these rights and liberties, we are prepared to die.

LONG LIVE GHANA.

Our destiny is in our hands

THE revolution that has just taken place in Ghana is not directed against any country. We in Ghana have taken our destiny into our own hands and, under the liberating might of the Armed Forces and the Police, we have broken once and for all times, the tyranny of Kwame Nkrumah.

It seems that certain powers outside do not understand us. Our fight and revolution is directed against the long years of suffering imposed on us by the former government.

In the name of freedom and justice, Nkrumah's government ruled this country with a ruthless arbitrariness that is unparalleled in the history of the modern world.

We lived our lives perpetually afraid of prison, poverty and unaware of our future. Glorious dreams were continuously unfolded before our eyes.

And this beloved country of ours was plunged into a dark night of misery and suffering. Nkrumah and his henchmen became rich, confident, and lorded it over us with all the ruthless instruments at their disposal — security forces, prisons, and torture.

At this hour, we remember Dr J. B. Danquah one of the pioneers of Ghana's struggle against British rule, He died like a dog in Nkrumah's prison.

REBORN LIBERTY

We suffered and endured with courage and patience. But our sufferings can never be for ever. We hoped, planned and dreamed of the day that Liberty will be born again.

The 24th of February, 1966 broke on us. And the Army and the Police, with the full support of every man, woman and child in Ghana smashed the chains of tyranny and dictatorship.

We have opened the gates of our prisons and hundreds of innocent people whose crimes were only that they dared raise up a voice against Kwame Nkrumah have poured out to breath once more the air of freedom.

We tell the world today that our revolution is not aimed at any country either in Africa or in the outside world. It is aimed at the rule of Kwame Nkrumah and his hirelings. It is aimed at privilege, overlordism, political opportunism, careerism and the rapacity of the new class Nkrumah built up.

We appeal to all freedom loving peoples throughout the world to support our cause. Ghana shall continue to honour the ideals of Pan-Africanism, and cherish the principles of emancipated humanity everywhere. These are principles the Ghanaian people are prepared to defend to the death.

Our revolution is complete; it is left to our friends outside to realise that today, a new Ghana is born of the ashes of a moribund and corrupt system which comitted heinous crimes in the name of socialism.

We are eager that none should misunderstand us; our do we want any interference from any quarters whatsoever. Those who think they can avert this revolution should only be aware that the whole of Ghana is ready fight like one man for the glorious cause which they have embraced.

WE ARE ALERT

Our father fought and won this land for us. We are determined to hold it in liberty and freedom. Those who think that they can give support to Nkrumah to return to Ghana are day-dreaming.

Every man in Ghana is alert, to see that the nightmare of Nkrumah's rule shall never occur again. We shall die first.

We carry our new won freedom with malice towards none, with love and respect towards all people. Nkrumah's rule is ended and behind him is left economic bankruptcy, and political maladministration.

We are marshalling our forces and moving forward, for now we have men of integrity and honour to steer the affairs of our beloved country. We salute our beloved country. We salute all those who support our cause.

Long live Ghana!
Long live our revolution!!

Blood donation campaign

THE International Federation of Medical Student Associations started a three-week international blood donation campaign throughout the world yesterday.

The campaign will educate people on the need importance and use of blood in modern medicine and to get as many people as possible to donate blood voluntarily.

The Ghana Medical Students' Association, in conjunction with the Public Health Relations Division of the Ministry of Health will start the local campaign from March 19-26.

During the campaign they will travel throughout Ghana to give a series of lectures in schools, colleges and universities and to the general public.

Here in Ghana many people's lives have been saved through blood transfusion donated by relatives or voluntary donors. We also know of people who have died because the blood bank was short of supply or there were no persons to donate blood at the crucial moments.

Owing to the importance of the campaign, it is expected that the Press, Radio and other media of information as well as the general public will co-operate with the Ghana Medical Students' Association and the Ministry of Health to make it a big success

NOTICE

It is hereby notified for information that the nex examinations of the Institute of Chartered Accountants (Ghana), for the Intermediate and Final Part will be held in July, 1966. The last date for the receip of entry forms is 1st May, 1966, but intending candidates duly registered as students of the Institut are advised to apply earlier than the latter date.

For entry forms please apply to:—

The Executive Secretary,
Institute of Chartered Accountants (Ghana)
P.O. Box 4268,
Accra.

Cocoa House,
Room 507.

UNIVERSITY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY, KUMASI

ADMISSION OF CANDIDATES TO DEGREE COURSES IN OCTOBER 1966

The minimum requirements for admission to th Degree Courses are passes in four subjects at Ordinar level in the General Certificate of Education Examina tion, together with a performance in English Languag equivalent to a pass in the former School Certificat Examination. TWO/THREE of the subjects must hav been passed at Advanced Level as listed below. A equivalent performance in some other examinatio recognised for this purpose is also acceptable.

1. **AGRICULTURE:**
(3-Year Course leading to the B.Sc. (Agric. degree):
Passes at Advanced Level in Chemistry an Biology or Botany or Zoology plus an Ordinary Lev pass in Pure Mathematics or Physics.
If a candidate has an Advanced Level pass i Zoology, he should have an Ordinary Level pass i either Additional General Science or Botany; if h has an Advanced Level pass in Botany, he shoul have an Ordinary Level pass in either Additiona General Science or Zoology.

2. **ARCHITECTURE/TOWN PLANNING: O BUILDING TECHNOLOGY:**
4-Year Courses leading to the B.Sc. (Design) an B.Sc. (Tech.)
Two advanced level passes. If the two subjects ar not a Mathematics and a Science subject then thes must have been passed at Ordinary Level. Advance level in Zoology and Botany are unacceptable.

3. **ENGINEERING — CIVIL, MECHANICAL ELECTRICAL, MINERAL ENGINEERIN AND LAND SURVEYING:**
4-Year Courses leading to the B.Sc. (Engineering degree:
Passes at advanced level in Pure Mathematic Applied Mathematics and Physics plus an Ordinar level pass in Chemistry.

4. **PHARMACY**
(3-Year Course leading to the B.Pharm. degree)
Passes at advanced level in Chemistry and Biolog or Botany or Zoology plus an Ordinary level pass i Physics.

5. (a) **CHEMICAL TECHNOLOGY; APPLIE PHYSICS; NUCLEAR PHYSICS:**
4-Year Courses leading to the B.Sc. (Tech degree:
Passes at advanced level in Chemistry, Mathems tics and Physics. As a temporary measure, for th course leading to degrees in Applied Physics or Nuclea Physics, consideration will be given to candidates wit passes in Physics and one Mathematics subject.

(b) **APPLIED BIOCHEMISTRY:**
4-Year Course leading to the B.Sc. (Tech.) degre
Passes at advanced level in Biology, Chemistr and Physics. As a temporary measure, considerati will be given to candidates with passes in Chemistr and in one Biological subject.

Candidates who satisfy the above requirements expect to satisfy them before October, 1966 shoul write to:

The Assistant Registrar (Admissions),
University of Science and Technology, Kumas
for application forms which should be completed an returned to reach him NOT LATER THAN APRIL 3 1966. A self-addressed foolscap envelope to which sta be affixed nine-pesewas postage stamps, must b attached to all applications.

CANDIDATES SHOULD STATE CLEARLY TH COURSE FOR WHICH THE APPLICATION IS BEING MADE.

Monday, February 28, 1966

GHANAIAN TIMES

THE NATION FIRM BEHIND COUNCIL

CONGRATULATORY messages by chiefs, various organisations and individuals throughout the country have been received by the National Liberation Council on the timely dismissal of Kwame Nkrumah's regime, from office, and pledging the people's unqualified support to the new administration.

The Eastern Region House of Chiefs asked the N.L.C. to "accept our hearty congratulations on this much awaited deliverance from tyranny and injustice".

The House's message said the Council's bold action filled the hearts of the chiefs and people of the region with pride adding: "May Ghana never be placed again with unwholesome ideologies and disregard for human rights".

The chiefs commended the N.L.C. for "this much awaited deliverance" of the people of Ghana from tyranny and injustice."

The Volta Region House of Chiefs pledged the chiefs and people's loyalty and support to the N.L.C. at all times.

Its message signed by Togbe Adeladza II, Awoamefia of Anlo and President of the Volta Region House of Chiefs, said: "accept our hearty congratulation on the release of political prisoners.

"This had demonstrated the sympathy and readiness of the National Liberation Council to restore Ghana's glorious reputation".

The chiefs and people of Ga Traditional Area congratulated the N.L.C. on taking over the reigns of power in Ghana.

The message said: "We the elders and people" it continued "do fully and actively support the N.L.C. which rightfully took over the Government of Ghana from Kwame Nkrumah".

That we and our people fully dissociate ourselves from the person, Kwame Nkrumah and all that he stood for.

That we and our people will do everything possible to assist Lieutenant-General Ankrah and his band of righting the wrongs which heroic Soldiers and Police in the old government have, for the past 15 years, inflicted on the people of this country.

The Asantehene, Otumfuo Sir Osei Agyeman Prempeh II, has pledged his fullest support for the N.L.C.

He prayed that the Council would work towards "the prosperity of Ghana and restore her lost liberties."

Nana Kwakye Boateng II, Omanhene of New Juaben on behalf of chiefs and people of the area has congratulated the N.L.C. on the successful overthrow of the "notorious Nkrumah regime."

The message said the timely action taken by the Armed Forces and the Police Service have relieved the people from "the tyranny of Kwame Nkrumah and his gang, thieves and hangers-on."

"Thanks to the N.L.C., we are now breathing the air of freedom and are no more under the wicked, notorious, autocratic and dictatorial government of Kwame Nkrumah," it added.

The Horse Racing Commission of Ghana has expressed its fullest and absolute approval of and support for, "this patriotic action" of the Armed Forces and the Police.

The Commission, in a message also supported the suspension of the country's constitution "as the herald to the effective employment of emergency measures to enable the reclaiming of real freedom and justice."

COUNTRY'S PROSPERITY

Students show support

▲ There was spontaneous support from the people of Ghana, when the National Liberation Council took over the reigns of power in the country.

Pictured above are jubilant students of the University of Ghana expressing their support for the Council at a massive demonstration held through the principal streets of Accra at the week-end.

Pressmen, Civil servants hail new regime

THE Press of Ghana, civil servants and other public services have all warmly welcomed the institution of the National Liberation Council, (NLC) and congratulated the Armed Forces and the Police on the bold and timely action taken to rescue Ghana from dictatorship, nepotism and economic bankruptcy.

In its message, the Press and Radio said it hailed the emergence of "the new regime of the National Liberation Council" and pledged the members' wholehearted support to the Council's efforts to redress the wrongs of the oppressive and corrupt Government of Nkrumah and his C.P.P. accomplices and sychophants and to build a new nation based on true democracy.

"The civil service, in conjunction with other public services, also congratulated the N.L.C. on its timely action "to rescue our beloved country from the clutches of dictatorship and economic chaos."

PROMISE

A resolution, signed by eight principal secretaries on behalf of civil servants and employees of other public services, said: "To the National Liberation Council and the authorities of law and order, we wish to convey a promise of whole-hearted support, co-operation and unalloyed loyalty."

The resolution was signed by Mr T. K. Impraim, Mr E. C. Quist-Therson, Mr D. E. Awotwi, Mr M. A. B. Sarpong, Mr Frank W. Beecham, Mr H. K. Anonoo, Mr E. K. Mintah and Mr A. Osah Mills.

UNIVERSITY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY, KUMASI

ADMISSION OF CANDIDATES TO DIPLOMA COURSES IN OCTOBER 1966

1. **TROPICAL HORTICULTURE**
A two-year course for those who have the School Certificate of the West African Examinations Council plus a minimum of two years practical experience at an approved Horticultural Institution.
2. **PHYSICAL PLANNING**
A four-year post School Certificate course. Preference will be given to candidates with the Ordinary National Certificate obtained at the Polytechnics (formerly Technical Institutes) in Ghana. These candidates will gain admission direct to the second year of the course.
3. **ENGINEERING — MECHANICAL, ELECTRICAL (LIGHT AND HEAVY)**
A two-year course for those who possess the Ordinary National Certificate obtained at the Polytechnics (formerly Technical Institutes) in Ghana.

Candidates who satisfy the above requirements or expect to satisfy them before October 1966 should write to:

The Assistant Registrar (Admissions)
University of Science and Technology, Kumasi,

for application forms which should be completed and returned to reach him NOT LATER THAN APRIL 30, 1966. Application forms received after this date may not be considered.

A self-addressed foolscap envelope to which must be affixed nine-pesewas postage stamps must be attached to all applications.

CANDIDATES SHOULD STATE CLEARLY THE COURSE FOR WHICH THE APPLICATION IS BEING MADE.

SERVICE FOR DR DANQUAH

● A special memorial service was held for Dr J. B. Danquah at the Ridge Church, Accra yesterday, at the request of his widow, Elizabeth.

Dr. Danquah died while in detention on February 4 last year.

Above is Mrs Elizabeth Danquah (second from left), the widow, shedding tears in front of the church after the service.

Published and Printed by the Guinea Press Limited, Ring Road West P.O Box 2638, Accra, Registered at G.P.O. as a newspaper TELEPHONE: ACCRA 64981-3

ek s. 5

THE MASSES HAIL THE REVOLUTION

MORE messages of congratulations and support continue to pour into the office of the National Liberation Council in Accra.

The National Association of Local Government Councils, on behalf of all local councils in Ghana, has sent a message congratulating the Council, the Army and the Police on toppling the dictatorial and currupt regime of Kwame Nkrumah.

The message continued: "Had it not been for the bold and timely action taken by the Council the country would have collapsed economically before long."

"Local Government Councils in Ghana do hereby pledge their support and loyalty to the National Liberation Council under the leadership of Lt.-General J. A. Ankrah" the message ended.

In another message the students of the Local Government Training School congratulated the National Liberation Council for the timely action taken to liberate the country from the notorious and tyrannical Kwame Nkrumah's regime.

The students also pledged their support for all actions to restore real democracy in Ghana.

More messages

■ The Accra market women have also sent a message to the National Liberation Council declaring their support for the Council for rescuing the people of Ghana from the tentacles of Kwame Nkrumah, the number one arch enemy of Ghana and Africa.

The message said: "For a long time we have been accused of supporting the corrupt regime of that tyrant and political demagogue, Kwame Nkrumah. We are now in a position to kick against his oppressive laws."

They assured the Council of their absolute loyalty and support in rebuilding the new state of Ghana.

■ At Winneba the staff and students of the Specialist Training College paraded the principal streets of the town amid singing and dancing for the overthrow of Nkrumah's regime.

The demonstrators carried placards some of which read, "Satan is away for ever," "Liberty is born," "Down with Lucifer Kwame Nkrumah" and "We support the National Liberation Council."

The students who were later joined by the townsmen, converged on the erstwhile Ideological Institute where with the help of bulldozers they destroyed the sword-bearing effigy of deposed Nkrumah.

■ The chiefs and people of Nkroful, the birth-place of Nkrumah have condemned Nkrumah and his mischievous gang.

In a message signed by Nana Kwasi Kuttuh IV, chief of Nkroful, the people congratulated the Ghana Armed Forces and the Police Service on the overthrow of the wicked regime of Nkrumah.

The National Union of Railway and Harbour Workers have held a mammoth rally at the Yensuado Park in Sekondi to express its full support for the National Liberation Council.

In a resolution passed at the rally, the union pledged its unflinching loyalty and support for the N.L.C.

A mass demonstration in support of the successful overthrow of the Kwame Nkrumah regime by the Ghana Armed Forces and the Police Service will be held by members of the Industrial, Commercial and Catering Union of the T.U.C. in Accra today.

I sought refuge — Bing

MR. Geofrey Bing, legal adviser to the deposed Kwame Nkrumah, said in Accra that he sought asylum in the Australian High Commission when he heard first reports of the coup which overthrew the Nkrumah regime, but later gave himself up to the police "when I heard that I was a wanted man".

The former British Labour Member of Parliament and a Queen's Counsel, was answering questions at a press conference in the Ussher Fort Prison where he is in protective detention.

Mr. Bing claimed that he was a civil servant and that he was neither a member of the now proscribed C.P.P. nor a Member of Parliament nor of the government.

Asked why he was in jail, Mr Bing said: "I don't know why I am here but I can only assume that in times of revolution they cast their net rather widely".

To a question whether he still had faith in one party system, Mr Bing retorted: "How do you know I had faith in the one party state".

In apparent reference to the Nkrumah régime Mr. Bing remarked that there was a difference between a one party state and the series of Members of Parliament holding power from above.

A victim

Mr. Bing who was very irritable all through the conference charged that he was the victim of ill-conceived notions about him.

On the Preventive Detention Bill, which was introduced when Mr. Bing was the Attorney-General of Ghana, he said: "I was at first against it but subsequently I thought it was necessary."

When asked whether he had taken Ghanaian citizenship he said emphatically "no, I am a British subject".

THANKSGIVING SERVICE
FOR THE LATE

JOSEPHINA BAKEY TETTEY
(alias NANAA)

Wife of the late Elias Adjetey Adjei (Alias ATAA ADJETEY), who died at Osu Ashiashie on Monday 14th February 1966 will be observed as follows:—

WAKE-KEEPING
Friday 4th March 1966 at House No. F267/1 Lokko Road Osu.

THANKSGIVING SERVICE
Sunday 6th March, 1966 at the Ebenezer Chapel (Presbyterian Church) Osu at 9.30 a.m.

CHIEF MOURNERS
Nii Wolakatako Osu Asafoatse family, Lokko and Halm families Osu, Mrs Augustina Agbeshie, Mr Akweley Adjei.

THANKSGIVING SERVICE
OF THE LATE

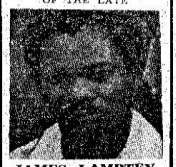

JAMES LAMPTEY MILLS
AGED 54 YEARS

Former Wholesalekeeper CFAO Takoradi and Cargo Handling Company, Tema Brothers of R. Lantei Mills, UAC, Oda; C. A. Aryiku, J. Aryiku, Civil Aviation Dept. Accra; Victoria Bukieh and Esther Ahiney Aryiku; Cousin of Rev. Canon John Quartey and others will be held at the

METHODIST CHAPEL
Asafoatse Nettey Street, Accra at 9 a.m. on Sunday, 6th March, 1966

CHIEF MOURNERS:
Rev. Canon John Quartey, Sarah Dedu, Akanua Okine, J. O. Ortacu-Tettah, R. Lantei Mills, Naa Dedei Omaadru III Ga Manye.

THANKSGIVING SERVICE
FOR THE LATE

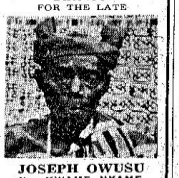

JOSEPH OWUSU
alias KWAME NYAME
AGED 101 YEARS

Father of
R. K. Nkansa Owusu Trader Accra; J. B. Ossei Owusu, CPAO Accra; David Ossei Owusu, UTC Accra; Osei Yaw Owusu, Nkawkaw; Kwabena Opoku Owusu, Nkawkaw; M. K. Nyame Owusu, Nkawkaw; Dr E. G. Owusu Kumasi; Ossei Tutu Owusu, Nkawkaw, Akosua Tutua Owusu, Nkawkaw Amma Nkansaa Owusu, Nkawkaw.

Whose death occurred on Tuesday 25th Jan. 1966 at Nkawkaw will be observed as follows:—

WAKE-KEEPING
Saturday 5th March 1966 at Nkawkaw 8 p.m. — 12 Midnight.

THANKSGIVING SERVICE
Sunday 6th March 1966 at the Salvation Army Church

CHIEF MOURNERS
R. J. Anom-Abusunanyin; Kwame Kisi — Odiadefo; Kwadwo Ameyaw — Bantuberne; Kwame Wiafe — Akomnussonfohene.
All relatives, friends and sympathisers are cordially invited.

MEMORIAL SERVICE
OF THE LATE

MR ALBERT KABU TEI
(alias OCANSEY)

B.Sc (Hons Physics) London of the Ghana Atomic Energy Commission, formerly Senior Science Master, Tema Secondary School.

Son of the late Mr Daniel Sampson Tei Ocansey, who died 15th Feb. 1966 at Korle Bu Hospital will be held as follows:

WAKE-KEEPING
Friday, 11th March 1966 at House No. C305/2, Boundary Road Adabraka.

MEMORIAL SERVICE
Sunday, 13th March 1966 at Presbyterian Church Adabraka.

CHIEF MOURNERS:
Mr D. W. Ocansey; Mr F. J. Kumoji; Nene Dugbatey Tetteh III; S. K. F. Bunpoe; Mr C. W. D. Narnor; Mr. C. E. Parreyrey; Mr S. K. Plawoo; Mr Z. E. T. Doe; Mr J. B. T. Brenyo; Mrs Helen K. Akiwumi; Miss Hilda Kaku Ocansey.

FINAL OBSEQUIES
FOR THE LATE

MRS ELIZABETH HONNY

Wife of Mr John Honny, who died at the Kumasi Central Hospital on Wednesday 16th February, 1966 will be observed as follows:

WAKE-KEEPING
Friday, 4th March 1966 at House No. 87 NTEK Kumasi.

LIBATION
Saturday, 5th March 1966.

THANKSGIVING SERVICE
Sunday, 6th March 1966 at St Peter's Cathedral and at Catholic Church SOUTH SUNTRESO, KUMASI on Sunday 13th March, 1966.

CHIEF MOURNERS
Nana Kwaw Numah III, Ohene of Adjumaku Affransi; Mr J. Honny (husband) and family; Madam Aba Donkor (mother); Miss Christina Moses Ogde (Daughter); Mr. A. V. Hagan (Nsona Abusia Panyin — Edina Kow, Kumasi); Mrs Elizabeth Apann — Saltpond; Miss Grace Lewis Mesdames: Ama Barkah — Saltpond; Dorcas Cann — Accra; Esi Seigu — Saltpond; Adwa Anaplawah; Messrs J. B. Bentil-Saltpond; F. S. Hammond — Saltpond; Peter K. Ackah — Sekondi; Josia Hayford — Saltpond.

THANKSGIVING SERVICE
FOR THE LATE

JOHN BUCKMAN
M.B.E.

Aged 86 Years
Surveyor & Draughtsman Former Secretary, Provincial Council of Chiefs (Eastern).

Father of Mrs Eugenia M. A. Ntiamua Bimpo; Mr G. Addoteī Buckman, Posts G. Addoteī Buckman Posts & Telecommunications Workshops Takoradi; Mr J. J. Addokwei Buckman Customs & Excise, Accra; Mr W. K. Nmai Buckman Ministry of Health/Military Hospital, Accra; Mrs Constance M. Addoteī Tetteh Ambassador Hotel Accra; Mr R. A. Saka Buckman Ghana Broadcasting Corp. Accra; Mr B. Mol Buckman, Ghana Housing Corp. Accra; Mr R. Molai Buckman Pioneer Tobacco Company Takoradi and Mrs Millicent Addokai Addo.

Who died at Accra on Thursday 27th January 1966 will be held at the **Cathedral Church of the Most Holy Trinity on Sunday, 6th March, 1966 at 11.00 a.m.**

WAKE-KEEPING
Friday 4th March, 1966 at House (No. 10, Castle Road Adabraka.
All friends, relatives and sympathisers are cordially invited.

CHIEF MOURNERS
A. HUGO BUCKMAN; Nii AMUNARKWA II, Otublohum Manche.

ek s. 6

Daily Graphic
GHANA'S BIGGEST DAILY
Telephone: ACCRA 64545, MARCH 3, 1966

Another crime exposed

THE Ghana Police yesterday exposed one of Kwame Nkrumah's crimes against the people of Ghana.

This took the form of money recklessly spent on luxuries and girls while asked the people to tighten their belts.

One such girl is Miss Genoviva Marais, a slim fair-coloured South African run-away, whom Nkrumah appointed Head of Programmes of Ghana Television.

Among the riches Nkrumah piled on this girl was a luxurious Ford Thunderbird car. (See picture on front page).

This automatic convertible, air-conditioned and costly car, bearing the number plate TV 4141 was the car in which Nkrumah went on most of his jolly-rides with Genoviva.

The red car was yesterday displayed for pressmen at the Headquarters of the Ghana Police.

BELOW: Miss Genoviva with police officials in Accra yesterday.

8th MEMBER OF N. L. C.

LEFT: Mr. A. K. Deku, Deputy Commissioner of Police, who is the eighth member of the National Liberation Council.

Mr. Deku is the head of the Criminal Investigations Department of Ghana Police Service.

'GHANA FREE FROM OPPRESSION'

MR Alex Quaison-Sackey, former Minister of Foreign Affairs in the deposed Kwame Nkrumah regime, declared in Accra yesterday that there was fresh air of freedom blowing when he arrived in Ghana from London. He said a new era had relieved Ghana from oppression.

Mr Quaison-Sackey, who was a member of Nkrumah's entourage to Hanoi, was answering questions at a crowded press conference at the Press Club, Accra.

Asked whether Nkrumah was likely to ask for help from the U.S.S.R. and China to back his boast "to crush the revolt," the ex-Minister said: "Nkrumah thinks he will come and crush the revolution and this is what should be watched."

He doubted, however, that China would be willing to offer any help to Nkrumah. "But as for the Russians, I can't tell," he said.

On the reaction of Nkrumah when he heard the news of his overthrow, Mr Quaison-Sackey said "he didn't seem purturbed at all."

He observed that Nkrumah's reaction was due to the fact that he was not in full possession of the facts Nkrumah, he said, "has a stubborn" nature.

He said as soon as the news of the overthrow broke out, members of the delegation were looked on as suspects, and all Chinese security forces were alerted against them.

"Even there was reaction when I attempted to pull a nail shaver from my pocket," he said.

Mr Quaison-Sackey said that when the Chinese authorities told him of his overthrow Nkrumah replied: "If it is the work of a few people in the army and the Police and it will be quelled."

Asked about his political future, he said once all parties have been banned and the Government dismissed, he had no political future.

"Politics gives a sour taste in my mouth now. I wish to remain a private citizen . . . I am a diplomat and Ghana needs every available talent.

"But I don't know what is going to happen to me in future. I am now in the hands of the Police and from here I shall be taken to prison."

Press: Was Nkrumah aware of the plight of the masses?

Mr Quaison-Sackey: If he did he did not believe. These things were pointed out to him, but I don't think he was prepared to listen.

Press: When Nkrumah was not prepared to face facts what did you do as a former member of the Cabinet?

Nkrumah's reaction

Mr Quaison-Sackey: Much to my surprise everything was in the hand of one man when I came to Ghana.

Press: As a former President of the U.N. General Assembly, and you believe in Human Rights, were you doing justice to your conscience when you accepted a post in Nkrumah's regime.

Mr Quaison-Sackey: I was surprised when I was invited to join the Government, even I didn't know I would be made a Minister and my wife also asked me not to come.

"I felt I must serve my country and I am prepared to foster good relations between Ghana and her neighbours."

MR Alex Quaison-Sackey addressing his press conference in Accra yesterday.

UNIVERSITY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

DEPARTMENT OF APPLIED BIOCHEMISTRY

Applications are invited from suitably qualified candidates for the following posts in the Department:—

(a) Technical Assistant Grade V

Qualification:
Candidates should possess the West African School Certificate or its equivalent and must have had experience of work in Chemical and/or biochemical laboratory.

Duties:
The duties of the successful candidate will include the preparation of solutions and materials for both class and research work.

SALARY SCALE:
C624.00 x 24.00 — C720.00 x 36.00 — C792.00 per annum, (£260 x 10 — £300 x 15 — £330).

(b) Technical Assistant Grade VI

Qualification:
Candidates should possess the West African School Certificate or its equivalent with pass in Science subjects OR Middle School Leaving Certificate with at least 5 years experience in chemical and/or biochemical laboratory work.

Duties:
The duties of the successful candidate will include the preparation of solutions and materials for both class and research work.

SALARY SCALE:
C456.00 x 24.00 — C600.00 per annum (£190 x 10 — £250)

Application forms for the above posts may be obtained from the Registrar, University of Science and Technology, Kumasi.

Completed application forms (in triplicate) together with copies of two recent testimonials should reach him not later than 16th March, 1966.

NOTE:
Members of the Civil Service and State Corporations are to submit their applications through their Heads of Departments.

PRINTED AND PUBLISHED BY THE GRAPHIC CORPORATION, BREWERY ROAD. ACTING EDITOR: OSCAR TSEOZE REGISTERED AT G.P.O. AS A NEWSPAPER

MASS SUPPORT FOR NEW REGIME

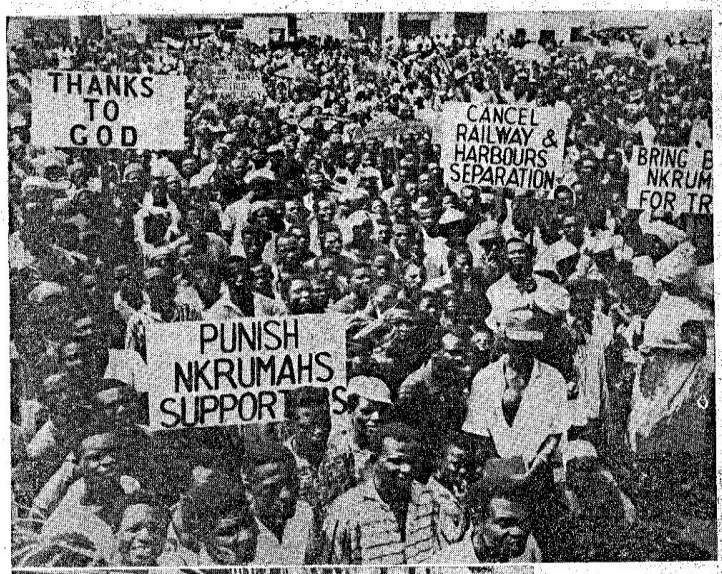

The people demonstrate

■ Ghanaians in all walks of life continue to demonstrate against the dictatorial Nkrumah regime.

All over the country angry crowds have been going round Government and commercial buildings to remove all C.P.P. flags following the broadcast on Monday by Lt. General J. A. Ankrah that the C.P.P. flag had ceased to be the national flag of Ghana.

The red cockerel — the symbol of Nkrumah's party which brought untold hardship to Ghanaians — was also removed from the former C.P.P. headquarters in Accra by demonstrators supporting the National Liberation Council.

Members of the National Union of the Railway and Harbour Workers, have held a mammoth demonstration in Sekondi-Takoradi in support of the overthrow of Nkrumah's corrupt regime by the Ghana Armed Forces and Police.

The union also pledged its loyalty to and support for the National Liberation Council in its efforts to rebuild Ghana's economy on sound basis in an atmosphere of true democracy.

LEFT: Members of the union carrying placards during the demonstration.

BELOW: A section of demonstrators in Kumasi destroying Nkrumah's statue.

Varsity workers on the march

◆ The staff, students and workers of the University College of Science Education, Cape Coast, have also demonstrated in support of the overthrow of the Nkrumah regime.

ABOVE: A section of the demonstrators carrying placards through the principal streets of the town.

Nwiah's statue broken to pieces

ek s. 8

Daily Graphic

3p. SATURDAY, MARCH 5, 1966 No. 4800

DEPOSED NKRUMAH ENSLAVED US

...And made himself a black capitalist

By S. N. ESSIEN & DAN. TETTEH

STARTLING disclosures of fortunes owned by the deposed Kwame Nkrumah, which made him an arch-capitalist while he preached socialism, were made by his former economic consultant, Mr E. Eyeh-Kumi, at a press conference in Accra yesterday.

He said the fortunes owned by Nkrumah are:

- The sum of about 6,000,000 cedis (£2½ million) which is mainly in Ghana.
- The Guinea Press
- The Lartebiokorshie Estate in Accra.
- Republic House and NADECO LTD., a private company at the Republic House which is worth 2,400,000 cedis.

Mr Ayeh-Kumi said the deposed president informed him that if he (Nkrumah) permitted African business to grow, it would grow to the extent of becoming a rival power to his and the Party's prestige and so he would do everything to stop it, which he actually did.

Answering questions by the press, Mr Ayeh-Kumi said he has personally invested 72,000 cedis (£30,000) in government bonds.

Question: Is it true that Nkrumah is your relative?

Mr Ayeh-Kumi: This is not true. Nkrumah comes from Nkroful while I belong to the Stool of Lower Axim.

Question: Will you say you are a socialist?

Mr Ayeh-Kumi: No. I am not, because I have business interests.

Mr Ayeh-Kumi denied a suggestion by the Press that he owns a villa in Amsterdam.

Question: How much personal wealth do you have?

Mr Ayeh-Kumi: I have about 648,000 cedis.

Earlier in a prepared statement, Mr Ayeh-Kumi said he was appointed Economic Consultant for the duration of the pleasure of the deposed president on a flat salary of £4,000 per year with no gratuity or any allowance.

Mr Ayeh-Kumi pointed out that as he was well to do already, deposed President Nkrumah thought it

● Contd. on Page 3

◆ Mr Ayeh-Kumi addressing the Press yesterday. With him is Mr A Kekessie of the Ministry of Information.

THE FINAL WILL

MR Ayeh-Kumi told the Press that Nkrumah made a WILL in which he mentioned the now proscribed CPP as the beneficiary.

He said the CPP was to look after his wife, children and his mother.

In the WILL, Mr Ayeh-Kumi said, Nkrumah declared all his assets with the exception of those held in the Barclays Bank and other assets in Cairo.

He said, he sent a number of memoranda to Nkrumah about the country's economic downward trend but Nkrumah did not heed them.

Mr Ayeh-Kumi said he did not know how much Nkrumah's villa in Cairo cost, because Mr Baidoo-Ansah, Ghana's Ambassador in Japan, is rather connected with the villa in Cairo.

GUINEA WARNED

GHANA yesterday closed down her embassy in Guinea "in view of the hostile attitude and unfriendly acts of the Government of Guinea to the new regime in Ghana".

A statement issued by the National Liberation Council in Accra yesterday said the council had learnt with shock that its own accredited Ambassador and all his staff in Conakry, have been placed under house arrest with no just cause or reason since March 1, this year on the orders of the Government of Guinea.

The statement further said:

"This action is illegal and is a flagrant violation of the Vienna Convention on diplomatic immunities and privileges.

"The National Liberation Council has, therefore, requested the Guinea Government to withdraw forthwith its armed guard around the residences of the Ghana Ambassador and his staff. The National Liberation Council has also warned the Government of Guinea that they hold Guinea entirely responsible for the safety of the Ghanaian embassy officials in Conakry.

"The Government of Guinea has not only violated international conventions with regard to diplomatic representation, but is also harbouring one of the most notorious tyrants and criminals in Africa, Kwame Nkrumah, who now styles himself Chief of State of Guinea and Leader of the Guinea Democratic Party, with Sekou Toure as his Vice.

"Apparently Guinea has bestowed these offices on Kwame Nkrumah on the illusion that the Ghana-Guinea Union is still in being. It is, however, well known that the Ghana-Guinea Union was dissolved

■ Contd. on Page 3

14 recognise Ghana

Fourteen countries have so far recognised the new regime of Ghana — the National Liberation Council.

They are, Belgium, Ceylon, Federal Republic of Germany, Ivory Coast, Israel, Liberia, Malagasy Republic, Niger, Nigeria, Senegal, Tunisia, Ireland and Britain.

The revolution in Ghana has not affected Dahomey's diplomatic relations with Ghana in any way. In recognising the new regime, a spokesman said yesterday that Dahomey's diplomatic recognition is given to a country and not to a Government.

ek s. 9

THE MEN WHO SAVED US

■ **LT.-GENERAL ANKRAH was born on August 18, 1915 and attended school at Wesleyan Methodist School. He obtained his Cambridge School Certificate in 1937.**

In his school days he was a keen sportsman and led his school in football. During these early years his spirit of leadership and independent thought was apparent in the way he led and carried his school team to several victories.

Young Ankrah was an avid reader from his early youth and his knowledge of world affairs was tremendous. He was also an outspoken student and did not hesitate to express his views.

He was seconded to the civil service as a 2nd division clerk in 1938 but was mobilised in the Royal West African Frontier Force in September 1939, on the outbreak of World War II.

In view of his previous educational background and his soldierly qualities, he rose through the ranks and attained the rank of Warrant Officer Class II.

In October 1946, he achieved the distinction of being selected for training at the Officer Cadet Training Unit in Britain. Reports on his cadet training again emphasised his independent qualities of leadership, loyalty and good soldiering. His commissioning as a Lieutenant in April 1947 was a fitting recognition of these qualities.

He returned to the then Gold Coast and served in the various units of the Army. His first appointment being Camp Commandant, Gold Coast District.

Within nearly 14 years from the date of commissioning, he rose through the ranks of the officer corps and attained the rank of Lieutenant-Colonel in March 1960. He was promoted Colonel in August 1960.

It must be emphasised that in those years Ghanaian officers were minimal in the Army, and that promotion was in keen competition between Ghanaian and British officers.

He served with the U.N. Peace Keeping Force in the Congo in 1960/61 and was the Brigade Commander in Luluaborg, Kasai. During these operations he combined the duties of virtual military governor and Brigade Commander with admirable distinction for an act of unsurpassed gallantry performed by him whilst serving in the Congo.

During this period Colonel Ankrah was awarded the Military Cross in January 1961. The first and only Ghanaian to have received this rare award. He then took command of the U.N. Forces in North Katanga until September, 1961.

He was promoted Brigadier on September 23, 1961. In his new rank, Brigadier Ankrah performed his duties with such distinction that he was promoted to the rank of Major-General and appointed Deputy Chief of Defence Staff.

◆ Lt. General J. A. Ankrah, Chairman.

☆

■ **MR JOHN WILLIE KOFI HARLEY, was born on May 9, 1919, at Akagla near Pese, Akwamu in the Volta Region.**

He attended Presbyterian Schools at Boso and Akropong-Akwapim and completed his elementary school education at Anloga Presbyterian School in 1936. He attended the Accra Academy — an old and famous Secondary School.

His first employment was as an interpreter in Ewe and Twi—two Ghana languages—first in the District Magistrate's Court and later in the Supreme Court, Accra.

Mr Harley enlisted in the Ghana Police Service on May 1, 1940. He rose through the ranks and became an Inspector on November 1, 1952. He was selected for training at the Metropolitan Police College, Hendon, in 1953, where he attended a course of Instruction for Subordinate Police Officers.

On his return to Ghana, he progressed through the senior ranks of the Police Service as follows:-

1st April, 1953 Assistant Superintendent
1st July, 1957 Deputy Superintendent
17th November, 1957 Superintendent
30th July, 1959 Chief Superintendent
1st August, 1960 Assistant Commissioner
1st January, 1965 Commissioner of Police.

Prior to his promotion as Commissioner of Police, he served as the head of the Special Branch, a post which he held with considerable brilliance and exceptional merit.

He is of a quiet disposition, considerate, kind hearted, but very firm. He enjoys the sight and the sound of water, but hates to see fire or anything connected with burning.

"If I am angry and somebody turns on the tap, it cools me down" — he says.

His hobbies are walking and quiet meditation. He plays an occasional game of table tennis.

Mr. Harley is married and has eight children. Asked about his career, Mr Harley said: "I think I have enjoyed police work. I will not change it for any other."

◆ Major-Gen. E. K. Kotoka.

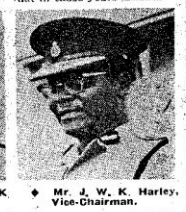

◆ Mr. J. W. K. Harley, Vice-Chairman.

◆ Mr B. A. Yakubu

◆ Col. A. A. Afrifa.

◆ Brigadier A. K. Ocran

◆ Mr. J. E. O. Nunoo.

◆ Mr. A. K. Deku.

☆

■ **Major-General Emmanuel Kwasi Kotoka,** was born at Fiahor in the Volta Region on 26th September, 1926.

He attended school at the Anloga Presbyterian School and subsequently taught for 3 years.

He enlisted in the then Royal West African Frontier Force in July, 1947. During his short spell in the ranks, he exhibited such sterling qualities of soldiery that he won the admiration and respect of both his colleagues and superiors. He rose quickly through the ranks and became Company Sergeant-Major in 1951 — four years after enlistment.

He was selected for officer cadet training at the ROST Command Training School Teshie (Now Ghana Military Academy in 1953/54). He then proceeded to Eton Hall, Chester, in 1954 and was commissioned as Lieutenant on November 29, 1954.

Before returning to Ghana, he was attached to the 1st Battalion Kings Shropshire Light Infantry in Germany for three months.

After serving as Platoon Commander in the 2nd Battalion of Infantry, he returned to the United Kingdom in 1956 for Mortar Course at Nether Avon near Salisbury.

He quickly earned promotion as Captain early in 1958; later the same year was promoted Major and continued with his original Battalion — 2nd Battalion.

In 1960, he went with his Battalion to the Congo as part of the U.N. Peace Keeping Force. He saw service in Leopoldville and returned to Ghana.

He went again to the Congo in 1961 and his time saw service in Luluaborg, Kasai. He was mentioned in despatches in 1961 for an act of exceptional bravery.

When the British left the Ghana Army he returned to Ghana and went on the staff of the 1st Infantry Brigade Group as Deputy Assistant Adjutant and Quartermaster General.

He was promoted Lieutenant-Colonel in September 1961, and appointed to command the 2nd Battalion. It is significant to mention that Lt.-Col. Kotoka has consistently been with the 2nd Battalion during his entire military career.

In 1963 Lt.-Col. Kotoka took his Battalion back to the Congo for the third time and saw action in Katanga Province. For his part in the Battle of Katanga, he was awarded the Ghana Service Order.

On his return to Ghana in August, 1963, he was appointed as Quartermaster General in the Ministry of Defence. He became General Staff Officer Grade I in the Ministry of Defence in April 1965. He was promoted Colonel and was appointed as Commander of the 2nd Infantry Brigade Group in August, 1965.

He commanded the Armed Forces and Police Parade for the Queen in November, 1961.

Major-General Kotoka is a fine soldier, disciplined, loyal, resolute and firm. He is sympathetic and understanding, and is keenly interested in the welfare of his men. He plays lawn tennis. He is married and has six children.

☆

■ **MR BAWA ANDANI YAKUBU, was born at Gushiegu in the Northern Region in 1936. He started school at the Tamale Kindergarten School in 1936. In 1937, he was sent to the Native Authority School at Yendi.**

Following the pattern of education in the Northern Territories then, he was again sent back to Tamale in 1941 to continue his education at the Government Senior School. He completed his elementary education at Tamale in 1944.

He enlisted in the Ghana Police Service as a General Police Recruit on the 8th of February, 1945, and passed out as General Police Constable Class II on the 1st of August, 1945.

He was promoted G/Corporal on April 1, 1952; promoted G/Sergeant on April 1, 1954, and to the Inspectorate Rank on November 1, 1958.

After a brilliant career in the Inspectorate, he was selected to attend the Subordinate Police Officers Training Course at the Metropolitan Police College, Hendon, from May 27, 1957 to October 31, 1957.

He was promoted to the rank of Assistant Superintendent of Police on February 26, 1958; Deputy Superintendent on September 1, 1960; Superintendent on November 1, 1961; Assistant Commissioner on January 8, 1964; and Deputy Commissioner of Police on January 1, 1965.

Quiet and always smiling, Mr Yakubu is a pleasant person to talk to. He has an almost shy disposition, but this is only a facade to a firm and resolute character.

Mr Yakubu plays hockey very well. He is also keen in volleyball and athletics. In his spare time, he does some farming. He is married and has 7 children.

☆

■ **BRIGADIER ALBERT KWESI OCRAN was born at Krakwa, Central Region, on July 21, 1929.**

He attended school at Accra Roman Catholic Boys' School. He joined the Army and rose to the rank of W.O. II.

He continued with private study whilst in the Army, and took the Forces Preliminary Examination, U.K., equivalent to the London Matriculation in 1952. He obtained Credits — Maths, Biology, Geography, Current Affairs.

He was selected for training at the Regular Officers Special Training School, Teshie, in 1953, and then at Eton Hall, England, in 1954. He was commissioned Lt. in November, 1954.

He returned to Ghana in February, 1955, after a short attachment with the British Army in Germany and had his first appointment with the Boy's Company, Kumasi, as Platoon Commander up to 1956.

He went back to the United Kingdom in July, 1956 on a platoon commanders' course and platoon weapons course.

On his return in March 1957 he was posted to the 2nd Battalion, and employed in various appointments of Mortar Officer and Infantry Intelligence Officer.

In 1958, he was promoted Captain and in 1959, was promoted Major. In February, 1960, he was posted to Ministry of Defence as GSO (II) (Int) and PA (2).

He saw service in the Congo in 1961 first in the U.N. Observer Group and then as Company Commander with the 4th Battalion; then soon after in July 1961, he went to United Kingdom and did Company Commanders Course and attended the British Staff College, Camberley in 1962.

On his return in October, 1962, he was appointed Adjutant-General, Ministry of Defence. Promoted Lt. Colonel in October, 1962.

In March, 1964, he was appointed Commander Officer 6th Battalion till August, 1965, when he was promoted Colonel and appointed as Commander 1st Brigade.

Brigadier Ocran is married with five children. He likes his military profession more than any other career.

He says "If the opportunity existed, at least every male in Ghana should be given an opportunity for a short military service."

"I won't change my present military career for any other job."

☆

■ **Col. Akuasi Amankwa Afrifa** was born at Mampong-Ashanti on April 24, 1936.

He attended Presbyterian Boys' Boarding School, Mampong-Ashanti and also Adisadel College, Cape Coast. He obtained the W.A. School Certificate Grade I, with distinction in Classics, in December, 1956.

He left Form 6 in 1957, whilst preparing for the University to study Classics and joined the Ghana Army. He attended the Regular Officers Special Training School, at Teshie from September 1957 to March, 1958. He then left Ghana and attended the Mons Officers Cadets School in Aldershot to prepare for admission to Sandhurst.

He entered the Royal Military Academy, Sandhurst in the winter of 1958 and was commissioned as 2/Lt. in July, 1960. He came out 3rd in order of merit at the final examination at Sandhurst of all

Cont. on Page 7

ek s. 10

THE FALL OF A SATAN

THE fall of Kwame Nkrumah is more spectacular than that of satan.

This was contained in a congratulatory message to the National Liberation Council from the chiefs, and people of the Gbese Traditional Area in Accra at the weekend.

The message, signed by Nii Okai Pesemaku III, Gbese Manche, extended to the N.C.L. most hearty congratulations and felicitations for their "heroic exploit" in successfully toppling Kwame Nkrumah.

It said: "The fall of Kwame Nkrumah is more spectacular than that of satan, a most vivid warning and an appreciable lesson to all who pursue the mirage of political kingdom and its volatile treasures".

AT PARTY

The Rev Father J. B. Acquaah (sitting fifth from right), priest in charge of the Asamankese Anglican Church, pictured with some members of the church after a send off party organised in his honour at Asamankese.

Rev Father Acquaah is on transfer to the Western Region.

Others in the picture include Mr A. B. Ofori (sitting fourth from left), priest warden, Mr C. F. G. Ofori (fourth from right), catechist in charge and Barima Sintim Korie II (third from left), Gyasehene of Asamankese.

New *Rexona* Soap contains CADYL to make your skin smoother

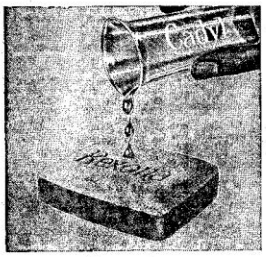

See how smooth and attractive your skin becomes when you wash yourself with New Rexona soap. That's because only Rexona contains Cadyl —a wonderful blend of *four* beauty oils. New Rexona, with Cadyl, takes extra-special care of your complexion. This gentle, green soap also has a refreshing perfume which leaves a delightfully clean scent on your skin. Look for New Rexona—in the bright green-and-white wrapper!

New *Rexona* Soap

with CADYL—to make your skin smoother

Surrender licence—NLC

THE National Liberation Council has announced that anybody holding an amateur radio licence for operating a radio equipment on the amateur radio wave band of 3.5-3.8, 7.0-7.10, 14.0-14.35, 21.0-21.45, 28.0-29.7 MC/S must, with immediate effect, surrender his or her licence to the Director, Telecommunications Department, Accra.

Until further notice, it is now an offence to operate an amateur radio equipment in the country, the announcement said.

Members of the public are warned that any infringement of these instructions will be severely dealt with.

BAN LIFTED

The National Liberation Council has lifted the ban imposed on the publication entitled 'African Tightrope' in the country.

A statement issued by the council at the week-end said "the importation into Ghana of the publication entitled 'African Tightrope,' or of any past or future issue thereof, is no longer prohibited."

Rumours denied

The National Liberation Council has denied rumours that Major-General N. A. Aferi has been dismissed from the Army.

It said there is no foundation whatsoever in these rumours. Major-General Aferi went on a mission in connection with the O.A.U. and has since returned to Accra.

ek s. 11

y
raphic

3p FRIDAY, FEB. 25, 1966 No. 4792

ARMY TAKES OVER GOVT

All is quiet

ALL was quiet and over-excitement of the people caused some slackness in business activities in the capital yesterday.

By ten o'clock in the morning, jubilant workers had gathered in front of their workplaces and at various spots in the city.

The people were in a festive mood and most of the trading firms and stores were closed.

A crowd of more than five thousand people gathered in front of the James Fort Prison anxiously awaiting the release of all political detainees.

Government buildings including the External Communication Department, Radio Ghana, General Post Office and Flagstaff House have been tightly cordoned by armed soldiers.

FATHIA LEAVES

♦ Madame Fathia was permitted to leave Accra by air for the United Arab Republic yesterday afternoon and has since left with her three children.

♦ Lt. Gen. J. A. Ankrah

THE Ghana Armed Forces, in co-operation with the Police, took over the Government of the country yesterday following an early morning coup.

A radio announcement said that the coup was led by Col. E. K. Kotoka of the 2nd Infantry Brigade.

In a statement issued and broadcast over Radio Ghana to the nation, the Armed Forces appealed to the public to be calm and co-operative and to go about their normal business and to refrain from acts of lawlessness and violence.

The statement said: The Armed Forces, in co-operation with the Police, have felt it necessary to take over the reigns of power and to dismiss the former President, Kwame Nkrumah, the Presidential Commission and all Ministers and to suspend the Constitution and to dissolve Parliament.

This act has been necessitated by the political and economic situation in the country.

The concentration of power in the hands of one man, has led to the abuse of individual rights and liberty. Power has been exercised by the former President capriciously. The operation of the laws has been suspended to the advantage of his favourites and he has been running the country as if it were his own personal property.

The economic situation of the country is in such a chaotic condition that unless something is done about it now the whole economic system will collapse. In fact the country is on the brink of national bankruptcy.

In 1957, when we attained independence, the country had massive overseas reserves, the nominal value of which amounted to nearly £195 million. All these have been used and the country has virtually no free reserves now.

The old Government claimed on many occasions that these reserves have been used to carry out the economic and social development of the country.

..In Ghana

Reserves

The question is not what we have now but what we could have got had the reserves been used wisely. By this standard of assessment the old Government had nothing to its credit. Economic mismanagement, coupled with incessant lip-service to planning, were the only things they gave to the country by way of leadership in the economic sphere.

All of us have suffered in one way or the other from the gross economic mismanagement of the old Government. We have all been hit by shortages of essential commodities.

The present mounting unemployment has affected almost every family. Rising prices have reduced the real incomes of all of us.

Available information indicates that within the past three years alone prices have risen by nearly 66 per cent, implying that in effect those whose incomes in 1961 amounted to about £100 per annum are now receiving only £33. We cannot for long continue with the lowering of our standards of living which these figures indicate.

Three days ago a new budget was introduced. This budget only increases the economic burdens and hardships of the population.

What we need is a radical re-thinking of our economic and financial policies. This will be done almost immediately and we hope to be able to announce measures for curing our troubles within the next few days.

The going will not be easy at first but the future is definitely bright. Ghana should have been a much better country than what it is now. With your co-operation we shall reverse the present trend.

Not easy

We have all been appalled by the exorbitant prices of food in the country. We shall give top priority to this to ensure that all of us get enough to eat and at reasonable prices too.

Ghana can boast of good manpower. Our resources are vast and with efficient utilisation of all these we shall achieve a high economic growth.

The economy of Ghana over the past few years has grown by only 3 per cent per annum. This is really intolerable, considering our real potentialities.

We shall honour all our international commitments and obligations in particular, we shall retain our membership of the O.A.U., the United Nations and the Commonwealth. But we shall

■ Contd. on Back Page

'KWAME'S MYTH IS BROKEN'

AN announcement by Colonel E. K. Kotoka of the 2nd Infantry Brigade telling the nation about the take-over said that Kwame Nkrumah was dismissed from office and the myth surrounding him broken.

The announcement further stated that it would be illegal for anybody to belong to the CPP and that all political detainees would be released in due course.

It also requested all ranks of the Security Services to surrender their arms before 11.30 a.m. yesterday, otherwise their residences would be attacked.

The Accra Airport has been blocked to traffic. No plane will be allowed to land unless by special permission of the Army Commander.

Citizens outside Accra are requested to assist the police to arrest all party chairmen and secretaries. Such officials should be detained at the police stations. All arms in possession of party officials should be surrendered. "Long Live Ghana."

Your Salaries

AN announcement by the National Liberation Council said last night that the salaries of civil servants will be paid as planned by the Accountant General's office.

It however asked employees of the Flagstaff House to call at their offices on Monday for their pay.

The announcement further asked secretaries to Regional Commissioners to take over the administration at regional level. It also requested the highest civil servant in each district to take over the administration at district level.

Liberation Council formed

ACCORDING to an announcement by Radio Ghana, a National Liberation Council has been formed to run the affairs of the state.

The members include Lt. General J. A. Ankrah, chairman and Mr W. K. Harley, Commissioner of Police, deputy chairman.

Others are Colonel E. K. Kotoka, Mr B. A. Yakubu, Deputy Commissioner of Police, Colonel A. K. Deku, Mr J. E. O. Nippo and Major A. A. Afrifa.

The announcement further states that all members of the judicial service, including the Chief Justice, should continue in office.

It was also announced that the National Economic Council has been formed with the following as members: Mr E. N. Omaboe, Government statistician, chairman; Mr R. A. Amegashie, Mr Albert Adumoko, Mr K. N. Arkaah, Mr K. Gyasi-Twum, Mr B. K. Mensah and Mr S. E. Arthur.

The announcement added

(Contd on Back Page)

ek s. 12

Daily Graphic

3p. MONDAY, FEB. 28, 1966 No. 4794

GHANA TO HAVE NEW CONSTITUTION

Press backs new regime

Members of the Ghana Press have hailed the emergence of the new regime of the National Liberation Council.

In a message to the council yesterday, the members pledged their whole hearted support for the council's efforts to redress the wrongs of the oppressive and corrupt government of Nkrumah and his C.P.P. accomplices and sycophants and to build a new nation based on true democracy.

A CONSTITUTIONAL commission is soon to be appointed by the National Liberation Council to draft a new constitution for Ghana. The commission will be empowered to receive oral evidence as well as memoranda from all sections of the public.

Announcing this in Accra at the week-end, the National Liberation Council made it clear that "they have no political ambitions and are anxious to hand over power to a duly constituted representative civil government as soon as possible".

The council said they were gratified to note the spontaneous happiness which citizens of this country have felt since the successful overthrow of the former government a few days ago and were grateful to the public for the acclaim they had so far received.

Lt. General J. A. Ankrah

The Liberation Council members

■ Mr B. A. Yakubu

■ Major-Gen. E. K. Kotoka

■ Mr J. W. K. Harley

■ Mr J. E. O. Nunoo

■ Col. A. A. Afrifa

■ Brigadier A. K. Ocran

Committee appointed

The Council said, to achieve this object, it would avail itself of the powers conferred on the head of State by the Commission of Enquiry Act and appoint a Constitutional Commission.

"This commission", said the announcement, "will be charged with the duty of drafting a new constitution for this country and to do this, it will be empowered to receive oral evidence as well as memoranda from all sections of the public.

"The main task of the commission will be to prepare for the approval of the N.L.C. and thereafter the entire nation, a constitution in which the sovereign powers of the State are fairly and judiciously shared between the three principal organs of the State, namely, Legislature, Executive and Judiciary.

"This, in the view of the N.L.C. will make it impossible for power to be concentrated in the hands of a single individual and thus obviate the risk of arbitrary government which this country has only just witnessed".

The announcement further said that any constitution prepared by the commission and assented to by the N.L.C. would be submitted to the country in a referendum and if approved, would become the Fundamental Law of this country.

It said the National Liberation Council would ensure that genuinely free and fair elections were conducted and that the N.L.C. would gladly relinquish their powers to any government formed in accordance with the Constitution and as a result of the elections.

● Lt-Gen. J. A. Ankrah, Chairman of the National Liberation Council, will speak to the nation today.

Proclamation

A PROCLAMATION for the administration of Ghana and for other matters connected therewith was issued by the National Liberation Council yesterday.

It said among other things that until such time as a new constitution is promulgated by the people of Ghana, the National Liberation Council should have power for such purposes as they might think fit and in the National interest to make and issue decrees which shall have the force of law in Ghana.

The proclamation also said that the N.L.C. shall have power, by decree, to appoint such committees consisting of such number of persons as they may think fit and to charge such committees with the performance of such functions relating to the administration of the affairs of the State as may be specified in the decree.

Col. Kotoka is promoted

COLONEL Emmanuel Kwasi Kotoka, G.S.O., of the 2nd Infantry Brigade, has been promoted to the rank of Major-General and assigned responsibility as Commander of the Ghana Army.

Colonel Kotoka led the successful coup which toppled the Nkrumah Government on Thursday.

His promotion was announced by Lt.-Gen. J. A. Ankrah, Chairman of the National Liberation Council.

Other promotions announced by Lt.-General Ankrah are:

Colonel Albert Kwasi Ocran to the rank of Brigadier. He will retain command of the 1st Infantry Brigade Group.

Major A. A. Afrifa to the rank of Colonel.

Mr. Benjamin Anan Bentum as Secretary-General of the Ghana Trades Union Congress.

Mr. John Kwasi Abbensetts, Solicitor-General, as Acting Attorney-General.

The announcement further said the appointments of Major-General E. K. Kotoka, Brigadier A. K. Ocran and Col. A. A. Afrifa should take effect from February 25, while that of Mr B. A. Bentum and Mr. J. K. Abbensetts, from February 26, this year.

IT'S THE END OF TYRANNY

GHANA TAKES ITS DESTINY INTO ITS OWN HANDS

BY RADIO COMMENTATOR

THE revolution that has taken place in Ghana is not directed against any country. We in Ghana have taken our destiny into our own hands, and under the liberating might of the Armed Forces and the Police, we have broken once and for all times the tyranny of Kwame Nkrumah.

It seems that certain powers outside do not understand us. Our fight and revolution is directed against the long years of suffering imposed on us by the former government.

Rule

In the name of freedom and justice, Nkrumah's government ruled this country with a ruthless arbitrariness that is unparalleled in the history of the modern world.

We lived our lives perpetually afraid of prison, poverty and unaware of our future. Glorious dreams were continuously unfolded before our eyes.

And this beloved country of ours was plunged into a dark night of misery and suffering.

Nkrumah and his henchmen became rich, confident, and lorded it over us with all the ruthless instruments at their disposal — security forces, prisons, and torture.

Remembrance

At this hour, we remember Dr J. B. Danquah, one of the pioneers of Ghana's struggle against British rule. He died like a dog in Nkrumah's prison. We suffered and endured with courage and patience.

But our sufferings can never be for ever. We hoped, planned and dreamed of the day that liberty will be born again.

The 24th of February, 1966 broke on us. And the Army and the Police, with the full support of every man, woman and child in Ghana smashed the chains of tyranny and dictatorship. We have opened the gates of our prisons and hundreds of innocent people whose only crime was that they dared raise up a voice against Kwame Nkrumah have poured out to breath once more the air of freedom.

We tell the world today that our revolution is not aimed at any country either in Africa or in the outside world. It is aimed at the rule of Kwame Nkrumah and his hirelings. It is aimed at privilege, overlordism, political opportunism, careerism and the rapacity of the new class Nkrumah built up.

Appeal

We appeal to all freedom-loving peoples throughout the world to support our cause. Ghana shall continue to honour the ideals of Pan-Africanism, and cherish the principles of emancipated humanity everywhere. These are principles the Ghanaian people are prepared to defend to the death.

Our revolution is complete: it is left to our friends outside to realise that today a new Ghana is born of the ashes of a moribund and corrupt system which committed heinous crimes in the name of socialism.

We are eager that none should misunderstand us: nor do we want any interference from any quarters whatsoever. Those who think they can avert this revolution should only be aware that the whole of Ghana is ready to fight like one man for the glorious cause which they have embraced.

Our fathers fought and won this land for us. We are determined to hold it in liberty and freedom. Those who think that they can give support to Nkrumah to return to Ghana are day-dreaming. Every man in Ghana is alert, to see that the nightmare of Nkrumah's rule shall never occur again. We shall die first.

New freedom

We carry our newly-won freedom with malice towards none, with love and respect towards all people. Nkrumah's rule is ended and behind him is left economic bankruptcy, and political maladministration.

We are marshalling our forces and moving forward, for now we have men of integrity and honour to steer the affairs of our beloved country. We salute our beloved country. We salute all those who support our cause.

Long live Ghana! Long live our revolution!!

JUDGES PLEDGE ALLEGIANCE

● Lieutenant-General J. A. Ankrah, (at the head of the table), chairman, and other members of the National Liberation Council pictured with the Chief Justice, Mr. Justice Sarkodee Addo, and other judges of the Supreme Court who swore a new oath of allegiance and a new judicial oath to the council.

A statement issued by the council said arrangements were being made for the Chief Justice to administer similar oaths to the other members of the judiciary.

LET THE STARS BE YOUR GUIDE

ARIES (March 21-April 19): You can revive an interrupted private affair and reopen the argument. Friends will make you feel at ease. Progress at your work.

TAURUS (April 20-May 20): You complicate your private life and should try to be more diplomatic. A kind word gets you a long way.

GEMINI (May 21-June 20): A busy and interesting time when you must try to adapt yourself and take certain things less seriously. Don't neglect your health.

CANCER (June 21-July 20): Excellent prospects: you feel fit and well, can clarify a personal matter and get much satisfaction.

LEO (July 21-Aug. 22): You have a lot on your plate and not sufficient time to deal with all your engagements and problems. Don't be moody — do what interests you most.

VIRGO (Aug. 23-Sept 22): This is a time when you should not take on too much at a time because there may be certain complications and you must also watch your health. Avoid excitement.

LIBRA (Sept 23-Oct 22): You enjoy life and see a lot of your friends. New romance, but this affair has been maturing for quite some time.

SCORPIO (Oct 23-Nov 21): Be careful both in private affairs and about your health as something you had thought over and done with once and for all may crop up again and this time may require a lot of patience.

SAGITTARIUS (Nov 22-Dec 21): Private affairs will compensate you for disappointments and difficulties in other sectors. Move very carefully.

CAPRICORN (Dec 22-Jan. 19): A special effort is needed where private matters are concerned, but prospects for professional questions are bright and an excellent conclusion is in sight. Important news.

AQUARIUS (Jan 20-Feb 18): New acquaintances if you accept an invitation, although it may also bring some emotional upsets. However, you will feel happy and satisfied and something is developing quite unexpectedly.

PISCES (Feb 19-March 20): Ups and downs in your moods and although you don't feel sure at all, you may have some considerable satisfaction. Be more confident about the future.

ek s. 14

Daily Graphic

4np. FRIDAY, JAN. 14 1972 No. 6611

Travellers told: 'Go back'

From Kodwo Twum, Ho

PEOPLE travelling from Kpalbi, Hohoe and Ho to Accra, were directed at Ahenya and Ashaiman during the early hours of yesterday to go back to their various destinations.

According to drivers I interviewed at Ho and at the police barrier at Ayinawasa, they were not allowed to cross to Accra.

The State Transport, however, worked normally between Ho and Accra.

The atmosphere within Ho and its surrounding towns was quiet and people went about their normal work yesterday.

More strict security checking have been placed at the Ghana-Togo Border at Nyive and Shia in the Volta Region.

In Kumasi the Army took over the police guard at the Residency of the Regional Chief Executive.

They also guarded the various banks.

At the Abbey's Park, Ashanti New Town, where a number of people had converged for a Progress Party rally expected to be addressed by Mr Maxwell Owusu, a team of soldiers impounded a Progress Party Peugeot car and arrested the men.

Progress Party activists clashed with some people at the Asafo market and a P.P. propaganda van was damaged.

A regional organiser of the Progress Party sustained injury during the scuffle.

Cobbina is now I.G.P.

THE new military regime has announced the appointment of Mr J. H. Cobbina as the new Inspector-General of Police with immediate effect.

He succeeds Mr R. D. Ampaw.

MR COBBINA

COUP!

Army takes over

• Busia removed • Madjitey dismissed

COLONEL I. K. Acheampong of the First Infantry Brigade, yesterday announced in a radio broadcast the take-over of the Government of Ghana by the Armed Forces.

He said: "I bring you good tidings. Busia's hypocrisy has been detected. We in the Ghana Armed Forces, have today taken over the Government from Busia and his ruling Progress Party.

"With immediate effect, the Constitution is withdrawn, Parliament is dissolved, the Progress Party and all political parties are banned.

Dr Kofi Abrefa Busia is removed from office. The Leader of the Opposition is dismissed. All Government Members of Parliament should report at the nearest police station for their own safety.

"Senior Military Officers responsible for internal security operations in the regions will take over Government property at the residences.

Explaining the reasons for the take-over, Colonel Acheampong said: On 24th February, 1966, the Armed Forces and the Police took over the reins of Government from Kwame Nkrumah because of his arbitrary dismissals, arrests and detention without trial, economic mismanagement, mal-administration in general and a host of other mal-practices.

"To bring to the people of Ghana and the outside world that we were not motivated by love for political power, we smoothly handed over the administration of this country to a Civilian Government on October 1, 1969.

We indeed made history by this fine gesture. But what has happened? Every honest Ghanaian will regree with me that the mal-practices, corruption, arbitrary dismissals, economic mis-management and a host of other mal-practices that characterised the Nkrumah regime have come back to stay with us.

"The first people Busia put his eyes on were the

★ Continued on Page ★

■ COLONEL I. K. ACHEAMPONG

NC 4,707 REALISED

AN amount of NC4,707 out of a target of NC25,000 has so far been realised towards a two-day Upper Region Agriculture Show, to be held at Zuarungu near Bolgatanga from January 28 to 29 this year.

Of the amount, NC2,000 was donated by the Upper Region Planning Committee and NC287 by the various contracting firms in the Upper Region to supplement an amount of NC2,500 allocated by the Government towards the show.

DAN MORTON (TAILORS)

Wish to inform the General Public that We shall RESUME WORK AS FROM 17TH JAN. 1972

Also we have Material In Stock

P.O. Box 1367—Phone 22729

LIBERTY AVENUE — ACCRA

NATIONAL REDEMPTION COUNCIL IS FORMED

GHANA will be governed by a National Redemption Council comprising an Executive Council and representatives from various walks of life.

The representatives will be drawn from the following: Regional Commissioners, a representative from the Christian Council, a representative from the Moslem Community, a representative from the farmers, a representative from the trade unions, a representative from the chiefs, a representative from the Chamber of Commerce and a representative from the Bar Association.

THE members of the Executive of the National Redemption Council were named last night by Colonel I. K. Acheampong in a nation-wide radio and television broadcast.

The members, including Colonel Acheampong, are Major Kwame Baah, Commander Boham, Major Selormy, Lt. Colonel Banor, Lt. Colonel Beuni and Mr E. N. Moore as Attorney-General.

The Regional Commissioners are Colonel Adjetey (Greater Accra), Colonel Nyante (Eastern), Colonel Agyekum (Western), Lt. Colonel Baidoo (Ashanti), Major Habadah (Volta), Commander J. A. Kyerematen (Brong-Ahafo), Lt. Colonel Iddisa (Northern), Lt. Colonel Minyila (Upper) and Colonel Bernasko (Central).

Principal Secretaries would continue to administer their various Ministries until further notice. He said until such time that the National Redemption Council took a decision, the Judiciary should continue as before.

The National Redemption Council would legislate for the country by way of decrees.

Colonel Acheampong said there was no bloodshed during the take-over and assured the nation that there would be none.

ek s. 15

Daily Graphic

4np. SATURDAY, JAN. 15, 1972 No 6618

N.R.C. MEMBERS

● Baah ● Selormey ● Larsen ● Cobbina ● Erskine ● Quaye ● Agbo ● Beausoleil

BIG SUPPORT FOR COUP

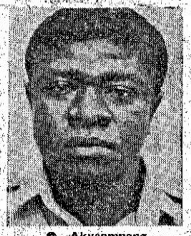

● Akyeampong

MARCH

MEMBERS of the Ghana Armed Forces will go on a victory march through the principal streets of Accra this morning.

According to Lt.-Col. F. F. Addae, Director of Publics Relations Directorate, the march would start at the Independence Square (formerly Black Star Square), at 8 a.m.

He said there would be similar victory marches at all the regional capitals simultaneously.

Lt.-Col. Addae announced that the NRC had renamed the Black Star Line as the Ghana National Shipping Line and the Black Star Square as Independence Square.

BY GEORGE NAYKENE

A MASSIVE demonstration was staged through the principal streets of Accra yesterday in support of the military coup which ousted the Progress Party Government.

The demonstrators, mostly workers, "tro tro" drivers and market women, who were clad in white calico, marched through the streets with placards. Some of these placards read: "Busia is a betrayer of Africa"; "Only socialism can save Ghana"; "Busia is a great thief"; "We support the overthrow of Busia's administration"; Down with exploitation of man by man" and "Away with capitalist democracy".

Earlier during the day, all the department stores and most of the shops had opened for normal business transaction. The atmosphere within the city was normal and calm.

The Kotoka International Airport which was closed to traffic following the military take-over resumed normal activity yesterday morning.

According to Mr. E. R. K. Dwemoh, Director of Civil Aviation, representatives of all the various airlines conferred with him yesterday and a decision was reached to resume normal duties.

An official of the Ghana Airways Corporation also confirmed that they had resumed the internal flights.

Although military personnel were still keeping guard as workers went about their at the airport, all was quiet normal duties.

● The dismissed employees of the Trades Union Congress (TUC) have hailed the restoration of the Congress as announced by the military leaders who overthrew Dr Busia.

The employees, who were dismissed following the dissolution of the Congress by the former government, described the restoration of the TUC as "a victory for the inalienable democratic rights of workers in the country".

In a letter, signed by all the 17 leaders of the council to the Chairman of the National Redemption Council, the leaders stated: "We are particularly grateful to the Council for its intentions to review the National Development Levy and the devaluation of the cedi

★ Contd on Page 3

BUSIA FOR PARIS

THE ousted Ghana's Premier, Dr Kofi Busia, left London yesterday for Paris, according to AFP report.

Reason for the trip was not immediately known.

Dr Busia flew to London from Accra last Monday for eye treatment.

He arrived at Le Bourget Airport in Paris in the company of three fellow Africans and a European all unidentified.

'KEEP MUTE OVER PACTS'

THE President of the Brong-Ahafo Bar Association, Dr. I. L. Ohene-Djan, has suggested that the new military regime — the National Redemption Council (NRC), should keep mute over all international agreements.

He advised that the NRC should not promise to honour any international obligations or treaties, cultural, economic or otherwise.

The president was commenting on the take-over of the government.

He, however, urged the NRC to respect the Charter of the United Nations (UN) and that of the Organisation of African Unity (OAU).

Dr. Ohene-Djan had earlier recommended the closing down of all foreign embassies in Ghana as well as Ghana's embassies abroad to enable the country to "sort out".

Dr. Ohene-Djan explained that the closure of the foreign embassies would prevent foreign intrigues in our efforts to put our house in order".

He said some of the embassies could be re-opened after sorting things out, politically, economically, and socially.

Dr. Ohene-Djan further suggested the nationalisation of all foreign timber and mineral concessions in the country and the taking over of the assets of the United Africa Company.

He welcomed the coup, describing it as "timely and wise" and said it would help the country re-organise herself.

★ The newly appointed Brong-Ahafo Regional Commissioner, Commander J. A. Kyeremeh, is expected to assume duty soon.

N.R.C. reconstituted

THE NATIONAL Redemption Council has been reconstituted and its membership raised from seven to nine.

The membership comprises Colonel J. K. Acheampong as Chairman; the Chief of Defence Staff, Brigadier N. Y. R. Ashley Larsen; Army Commander, Colonel E. A. Erskine; Navy Commander, Commodore P. F. Quaye and Air Commander, Brigadier C. Beausoleil as members.

Others are Major A. J. Selormey; Major R. M. Baah; Major K. B. Agbo and the Inspector-General of Police, Mr J. H. Cobbinah.

This was announced by Lt.-Colonel F. F. Addae, Director of Public Relations Directorate of the Ghana Armed Forces at a press briefing at Burma Camp yesterday.

Lt-Colonel Addae said members of the Council would meet the press next week.

Asked to comment on rumours that Lt-General A. A. Afrifa had been arrested and brought to Accra, Lt-Colonel Addae said he could not say whether Lt-General Afrifa had been arrested or not.

He said Major-General D. K. Addo, former Chief of Defence Staff and Brigadier Twum Barima were "quite safe and well."

Lt-Colonel Addae announced that the list of persons in protective custody would be published by the Attorney-General's Office soon.

G.C.M.T.

FIRST FOR MECHANICAL HANDLING

A wide range including.....
Coles Cranes,
Munk Overhead Cranes,
Kito Chain Block,
Tangye Jacks,
and Timber Jacks.

FOR SALES AND SERVICE CONTACT THE SALES MANAGER AT

G.C.M.T. ACCRA TEL. 63921
KUMASI TEL. 3307/8
TAKORADI TEL. 2311
TAMALE TEL. 2502

ek s. 16

Daily Graphic

TUESDAY, JANUARY 18, 1972

'COUP WAS FOR NATIONAL INTEREST'

LIEUTENANT-COLONEL David Iddisa, Northern Regional Commissioner has said in Yendi that the present military take-over was staged in the supreme interest of the nation and not for any political party.

He warned supporters of certain political parties to disabuse their minds that the coup was staged for them and said they should desist from acts that tended to disrupt the peace.

Colonel Iddisa made this statement when he called on the Ya-Na Mahama Abdulai IV, Paramount Chief of the Dagomba Traditional Area at his palace.

● Commander J. A. Kyeremeh, the Regional Commissioner for Brong-Ahafo has warned against sycophancy in his region.

He also warned against sending of gifts of any kind to him either directly or indirectly.

● All senior officers in the Public Services have been advised to exercise strict supervision over their junior staff so as to raise productivity in the public services from its lowest ebb to an appreciable level, reports S. N. Essien from Takoradi.

Colonel P. K. Agyekum, Western Regional Commissioner who gave the advice, observed that lack of proper and strict supervision in the public services were among the host of maladies that had, for the past years, contributed to the lowering of productivity in the public services.

The Colonel was speaking to senior officers of the Western Region Administration in Sekondi yesterday.

● K. O. Botwe reports that Colonel J. C. Adjetey, Regional Commissioner for Greater Accra yesterday called on all Ghanaians to come together and work harder than before in order to rebuild the country.

Addressing a meeting of the regional head of departments, officials of the Accra-Tema City Council and the senior staff of the Greater Accra Administration at the regional office, Col. Adjetey said: "The slogan now is—work, work and work hard to produce more."

The NRC, he said, would not dissipate its time to talk about "what went wrong during the Busia regime" but would ask for co-operation from all and sundry to plan together for the reconstruction of the country.

● Colonel Frank George Bernasko, Regional Commissioner for the Central Region, has warned Ghanaians against the idea of getting rich overnight and be contended with what they were being paid.

● Major Phillip K. Habadah, Volta Regional Commissioner said at Ho yesterday that last Thursday's coup was not directly against any group of people or any particular person, and nobody should therefore conceive that idea.

The coup had to be carried out so as to correct the serious anomalies which were bringing ever mounting hardships to the nation in the erstwhile regime.

The Commissioner said this during his first meeting with the Volta Regional Heads of Government Ministries, departments and corporations at the Ho Regional Administration Office.

● Colonel E. O. Nyante, Eastern Region Commissioner, has assured chiefs that the N.R.C. would respect the institution of chieftaincy.

Colonel Nyante gave this assurance when he called on Nana Kweku Boateng II, Omanhene of the New Juaben Traditional Area and his elders at his Koforidua Palace yesterday.

He said the N.R.C. was aware that the institution of chieftaincy remained while governments changed and assured the chiefs of their freedom under the Council.

● The new military government will remove all traces of inefficiency, laziness and malingering which has plagued public offices for too long.

Lt-Col. George Minyila, Upper Region Commissioner, said this at Bolgatanga yesterday, when addressing senior members of staff of the regional office.

Lt-Col. Minyila said there was still laxity in government offices and the new military government would see to stamp it out.

GHANA'S FOREIGN POLICY

● Contd. from Page 1

continue to adhere to the principles of the United Nations Charter. We shall also remain in the Commonwealth", he added.

Colonel Acheampong said the N.R.C. believed that the Commonwealth as a multi-racial club with members at different stages of economic development, has much to contribute to world peace and prosperity.

He asked all nations to respect the sovereignty of Ghana and her territorial integrity and not interfere in her internal affairs.

He said the total emancipation of Africa would be the cardinal principle of Ghana's foreign policy under the National Redemption Council.

The Council would therefore give moral and material support to independence movements in Africa and shall adhere to the Organisation of African Unity (OAU) declaration rejecting dialogue as a means of bringing about a change in the apartheid policies of the racist government of South Africa.

Colonel Acheampong said the N.R.C. was also determined to maintain and improve cordial relations with other African countries, particularly Ghana's neighbours.

To this end, "we shall review among other things, the Aliens' Compliance Order. We will adhere to the principles of the Organisation of African Unity Charter showing special respect for the sovereignty and territorial integrity of all states in Africa."

Colonel Acheampong said the Council had no illusions about the economic problems facing the country and had therefore resolved to tackle them with determination and courage, judiciously using the resources "at our disposal in accordance with a rational programme of priorities".

In pursuit of these objectives, the Council would count on the co-operation of all friendly country and "We hope they would show understanding of our difficulties".

The Colonel said the armed forces were compelled by circumstances to take over the reins of Government once again.

He assured the diplomats that "this is temporary measure and as soon as circumstances permit, we shall hand over to a democratically elected government". — G.N.A.

Activists wanted

THE Begoro police are looking for two unnamed activists of the banned Progress Party who withdrew N¢6,000 from the Party's accounts with the Begoro Ghana Commercial Bank on the day of the coup.

According to police sources, a few hours after the announcement of the take-over by he Army in the early hours of last Thursday, two signatories of the Begoro branch of the party went to he Bank and withdrew the money.

The police said a senior official of the Bank later detected the huge withdrawal when checking the day's returns and queried the authorising officer who approved the payment. — GNA

ALGERIA-GHANA RELATIONS

ALGERIA'S relations with Ghana will not change as a result of last week's coup d'etat in Accra, it was announced in Algiers yesterday.

Ghanaian Ambassador, Albert Osebre had a 90-minute meeting with Foreign Minister Abdelaziz Bouteflika to inform him officially of the coup.

The official news agency said Mr Bouteflika told him that Algeria's attitude towards Ghana was based on the principle of having state-to-state relations whatever political regime was in power and on the "sum of interests between the two countries."

THE WEATHER

It will remain dry and slightly hazy in Northern Ghana during the day.

Elsewhere except for local mist or fog patches, in the forest and sheltered areas early this morning, it will be fair.

However, isolated thundery activities are likely to occur in the Western and Eastern Regions during the afternoon.

EXPERT POSTAL TUITION

FOR ACCOUNTANCY, COSTING, COMPANY SECRETARYSHIP, LAW, BANKING, MARKETING, EXPORT, HOTEL & CATERING. ALSO G.C.E. (O & A LEVELS) and LONDON UNIVERSITY DEGREES

360,000 EXAM SUCCESSES

which cannot be approached by any other tutorial institution, clearly reflects the effectiveness of Home Study Courses specially prepared to secure Professional Qualifications that Command Success.

Write today for FREE copy of the Metropolitan College booklet "Guide to Careers" stating interest to: The Principal B. Mendes, B.Sc.Econ., F.C.A. (Dept F19), Metropolitan College, St. Albans, England.

Founded 1910 — Guarantee of coaching until Successful

Metropolitan College
St. Albans, England

Accredited by the Council for the Accreditation of Correspondence Colleges

Member of the Association of British Correspondence Colleges

N.R.C. MEETS THE PRESS

◆ Contd. from Page 3

been paid to this or that aspect of this principle.

Our government intends to pursue a truly non-aligned policy, bearing in mind that at all times the essential interests of the Ghanaian people should be paramount. We shall be friends with all who would like to be friends with us.

Another principle which will regulate our foreign policy is the principle of non-interference in the internal affairs of sovereign states. We intend to abide by this principle in our dealings with all states and we expect all states to observe it in their dealings with us.

I will, therefore, wish to emphasise that we will not accept any interference either overt or covert by any outside power, in the internal affairs of Ghana.

The new Government of Ghana reaffirms its support of the United Nations Charter and of the Universal Declaration of Human Rights and we intend to play our full part in the United Nations and in its various organs for the achievement of the aims and purpose of the United Nations Organisation.

As regards the foreign debts — like all other matters connected with our economy we will have these reviewed. When that review has been accomplished we will then be in a position to make a statement on them.

Ladies and gentlemen, as you are aware, the economic position of the country presents us with our biggest problem and challenge. From the facts that have so far been brought to our attention, I can only say that Ghana is facing the most serious economic crisis in its entire history.

In civil terms we are almost like a nation at war without an external enemy.

The N.R.C. has therefore decided to place the economy of Ghana on a war footing.

We are soldiers. We know when we are dealing with crisis situations and that is action.

I wish to assure the nation that we shall spare no efforts and no sacrifice will be too great for us in this gigantic task of winning a great economic war.

In pursuit of our objectives we will count on the co-operation of all friendly countries and we will hope that they will show understanding. I can assure you, ladies and gentlemen, that in the name of the Almighty God, we will prove to the whole world that Ghana will succeed in her efforts to find a lasting solution to the economic and social problems facing her.

We shall overcome!

● Printed and published by the Graphic Corporation, Brewery Road, Accra EDITOR Eddie Agyeman, Registered at GPO as a newspaper Telephone 26011 (3 Lines) ●

ek s. 17

THEY ALL HAIL COUP

● Thousands of workers throughout the country on Tuesday held massive demonstrations to express their support for the new Military Government, which overthrew Dr Busia's Government last week.

BELOW: A section of the workers demonstrating through the principal streets of Kumasi.

Among the placards which they carried were some with the inscriptions "Well done N.R.C," "We shall unite as workers still," "Probe Afrifa's assets," "T.U.C. must come and stay" and "Down with P.P."

The demonstrators were later addressed by the leaders of the various trades unions at Dunkirk.

LEFT: About 6,000 placard bearing workers in the twin city of Sekondi-Takoradi, parading through the principal streets of the town in support of the coup.

Some of the placards read: "Busia go back to school" and Kwesi Lamptey, no tobacco for you again."

...mmissioner ...eets chiefs

...Lt-Colonel E. ... the Ashanti ...mmissioner, ad- ... Ashanti Region ... House of chiefs in Kumasi. Among those who were present was the Asantehene, Otumfuo Opoku Ware II.

BANKER ON VISIT

● Mr William Duncan, a Divisional General Manager of Barclays Bank International, has arrived in the country from London for a short visit.

ek s. 18

Daily Graphic

50p. TUE., JUNE 5, 1979. No. 8901

Shops, Markets Looted

THE bustling commercial life of Accra yesterday came to a halt as looters rampaged through shops and market stalls grabbing whatever came their way.

The two Makola markets were completely deserted while all stores, government offices and banks in town remained closed.

Armed soldiers were seen line up approaches to the Burma Camp with the Broadcasting House under heavy guard.

Most workers did not turn up at their working places but gathered around radio sets listening in to periodic announcements.

As late as 4 p.m. there was shooting in certain parts of Accra.

During the rampage, the soldiers arrested a number of Syrians and Lebanese and seized private and taxi cabs which were plying the streets.

School children who went to school were asked by their authorities to go back home.

Armed soldiers in army trucks and armoured vehicles were also seen in town.

Later in the day students from the University of Ghana, Legon, were seen in a bus jubilating in support of the change over.

From **Takoradi, Kwame Penii** reports that commercial activities came to a standstill as most stores including department stores and all the banks remained shut in the twin-city of Sekondi-Takoradi.

People grouped in tens and more to discuss the early morning announcement.

All the banks were closed to the public throughout the day and workers and traders were seen in clusters discussing the development.

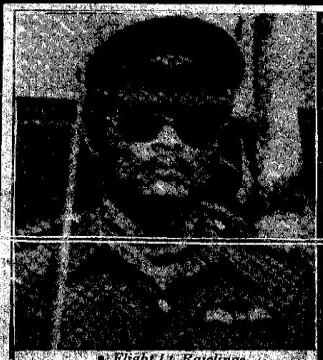

• Flight Lt. Rawlings

• Some citizens taking to the streets yesterday to loot

ACCRA AT STANDSTILL

THE nation was yesterday ushered into its morning life with an announcement at 6 a.m. on Radio Ghana of a change of government.

The voice which made the announcement later at 7.30 a.m. identified itself as that of Flight-Lieutenant Jerry Rawlings, who was expected yesterday morning to appear before a court martial at the Burma Camp.

He declared that he and some other ranks had taken over the Government and asked officers and men to report to Nicholson Stadium inside Burma Camp where election of officers would take place.

He invited all ranks who knew they had nothing to fear to attend the meeting.

Barely an hour and half later, Major-General N. A. Odartey-Wellington, Army Commander, announced on the air that an uprising which occurred in the early hours had been quelled.

He therefore ordered officers and men of the Armed Forces to return to their respective units while steps were being taken to return the Armed Forces to normalcy.

He then invited Flt.-Lt. Rawlings and his supporters to meet him at the First Infantry Brigade headquarters at Kpeshie Ridge and promised there would be no arrests and victimization.

The lull which followed this announcement was, however, broken at 2.32 p.m. when a special Radio Ghana announcement said that Flight-Lieutenant Jerry Rawlings and his men had taken over control of the country.

The announcer accused the leaders of the various military regimes which have been in control of the country for the past seven years of hypocrisy and corruption.

He ordered that all those who had held offices as members of the National Redemption Council and the Supreme Military Council and also members of the Airforce Station 22, the Regent Palace Station "for their crimes".

He assured the nation that the elections campaign and procedure would continue as scheduled and pledged that the elections would be held as scheduled.

He said there was no cause for alarm and called on the civilian population not to panic.

The announcer later asked some civilians and army personnel to report at the Airforce Station.

They included His Grace John Kodwo Amissah, Archbishop of Cape Coast, the Most Rights. Reverend Peter Akrofi Sefiwa, Bishop of Kumasi, Father Hillit, Secretary of the Catholic Secretariat, the Co-ordinator of the National House of Chiefs and the President of the National Union of Ghana Students (NUGS).

Others were Mr. Ashmun Bossman, Mr. Vikee Attadika, Mr. Kwesi Smith and Mr. Manaa Albasia.

Later on the Chief of Staff, Lt.-General Alexander Kwashie, announced that the new Government would be headed by Flight-Lieutenant Jerry Rawlings.

In a speech over Radio Ghana, Major-General Odartey-Wellington asked people to lay down their arms [illegible]

Cpl. Mends from the Airforce Station announced this morning that Major-General Odartey-Wellington had been killed.

REGIONAL OFFICE
NATIONAL ARCHIVES OF

Daily Graphic

50p. WED., JUNE 6, 1979. No. 8902

'Go Back To Barracks'

Captain Boakye Djan, member of the Armed Forces Revolutionary Council last night asked all soldiers in town except those on essential duties to return to the barracks immediately for redeployment.

Earlier announcement reiterated the order that all members of the Supreme Military Council, National Redemption Council and all those appointed onto affiliated bodies since 1972 as well as Regional Commissioners and Principal Secretaries should report to the nearest police stations, army barracks or the Air Force Station.

The announcement explained that the action of the Armed Forces Revolutionary Council should not be "viewed as an action for lawlessness and that any action of lawlessness will not be tolerated but will ruthlessly be crushed".

It further warned that all essential goods should be strictly sold within the control prices.

The dawn to dusk curfew, the announcement said, would remain in force until further notice.

WE ARE FOR TOTAL JUSTICE

Says Rawlings

Flight-Lieutenant Jerry John Rawlings, chairman of the new Armed Forces Revolutionary Council, last night assured the nation that the Council "shall not pursue justice using the path of unjustifiable vengeance."

In a Radio and Television broadcast, Flt-Lt. Rawlings also gave the assurance that no officer would be molested but warned that all those implicated for found guilty "will pay the appropriate penalty."

He emphasised that some of the senior officers "are just as clean as any junior officer and that a great deal of injustice would be done them by not according them the due respect.

"We shall need them whether we like them or hate them. The important factor here is that they are clean, disciplined, dedicated, radical action-oriented soldiers."

He pointed out that these officers would be needed to assist the Council in saving and restoring the integrity of the country.

"Fellow soldiers, without these men we may not find the necessary stability to pursue our objectives. Do not expect any reward for doing your moral duty.

"We ruined this country and it is our duty save to her" he stated.

Flt-Lt. Rawlings said he had been fighting injustice and all that had taken place within the last few weeks and most especially on Monday and yesterday was a reaction to the unjustifiable hardships of the last few years.

He warned that any group or unit

▲ Contd. on P.16

• *FLIGHT-LIEUTENANT RAWLINGS*

New Heads Named

FLIGHT-LIEUTENANT Jerry John Rawlings was last night named Chairman of the Armed Forces Revolutionary Council which replaces the Supreme Military Council overthrown on Monday.

Making the announcement in a Radio and Television broadcast, Captain Boakye Djan who is a member of the Council named the others as Major Mensah Poku, Major Mensah Gbedemah, Warrant Officer Class Two Obeng, Private Owusu Adu and Lance Corporal Gatsiko.

The rest are Corporal Owusu Boateng, Staff Sergeant Alex Adjei and Lieutenant-Commander Barnor.

He also announced new heads of various Service Units. They are Chief of Defence Staff, Colonel Dan Pruh; Army Commander, Colonel Bruce Konuah; Air Force Commander, Wing Commander Gyabaah; Navy Commander, Commander Dadzie; and Border Guard Commander, Lieutenant-Colonel Saidu Ayoma.

Mr C. O. Lamptey is the new Inspector-General of Police while Colonel Larry Ofosu-Appiah becomes the Chief of Staff with Lieutenant-Colonel Abana and Lieutenant-Colonel Asmah commanding the number one and two brigades respectively.

Captain Djan also announced that Captain Smith takes over the command of One Battalion of Infantry, Tema and the Base Ammunition Depot.

Other appointments, he said, would be announced in due course.

You cannot win by falsehood — but you can win by fearless honesty and truth.

• *You have the power in your hands to vote the candidate of YOUR own choice on Polling Day. Monday June 18, 1979. Remember your vote is secret and nobody will know how you voted. Vote Early. Vote Wisely.*

• POLLS — 12 DAYS MORE

ek s. 20

REGIONAL OFFICE
NATIONAL ARCHIVES OF
P. O. BOX 373

Daily Graphic

50p. THUR., JUNE 7, 1979. No. 8903

Stick To The Control Prices, Traders Told

THE Armed Forces Revolutionary Council has given the business community 24 hours to reduce the prices of all goods on the market to their control price levels.

The ultimatum commences 6 a.m. today.

A release issued by the Council last night stated that after the deadline, the Council will no more make such an appeal to the business community which includes market women and food retailers.

The Council warned that appropriate measures will be taken to enforce price regulations, if this ultimatum is ignored.

WHAT'S INSIDE

• U.S. on Zimbabwe-Rhodesia raids — Page 2
• Protection of rights — Page 5
• Colts soccer in Ghana — Page 15

Our enemies are our problems — our countrymen are our friends and brothers.

... the duty. Mere talk and complaint ... your problems. If you are a registered ... choose the government you now want ... your vote on Monday June 18, 1979, ... and 6 p.m. that day clearly and ...

... SEVEN DAYS MORE

Rawlings: We Need Moral Revolution

FLIGHT-LIEUTENANT J. J. Rawlings, Chairman of the Armed Forces Revolutionary Council (AFRC), has said that "Ghana needs a moral revolution to solve her problems".

The outcome of the moral revolution, he said, "will depend on the masses".

Flt.-Lt. Rawlings was addressing the staff of the Ghana Broadcasting Corporation (GBC) in Accra shortly before he made his maiden broadcast on radio and television to the nation.

The 10-member Armed Forces Revolutionary Council replaces the Supreme Military Council which was overthrown in a coup on May day.

Flt.-Lt. Rawlings told the staff that big nations have succeeded because their governments have insisted on accountability and integrity and that "Ghana can do the same".

He said that the new administration has come to restore human values, adding that "Ghana needs a strong man who is a benevolent dictator".

He asked the people to insist on their rights and privileges.

Earlier Captain Boakye Djan, a member of the council, who introduced Flt.-Lt. Rawlings, asked Ghanaians to discard the idea that "members of the council are immature to face the task".

Captain Boakye Djan said they would prove equal to the task. — GNA

LIFE BACK TO NORMAL

Dusk To Dawn Curfew Lifted

COMMERCIAL and industrial life of the country which was brought to a virtual standstill by events leading to the overthrow of the Supreme Military Council has returned to normal.

The dusk to dawn curfew imposed in Accra last Monday has also been lifted.

All airports and points of entry have been re-opened for normal traffic and civil aviation staff have reported for duty.

Department stores like the Ghana National Trading Corporation (GNTC) and Kingsway and others have re-opened while the banks are now transacting normal business after closing their doors to the public since Monday.

WITHDRAWAL

The withdrawal of the majority of Armed Forces personnel from the streets appeared to have reassured the civilian population, most of whom had stayed away from work because of the random firing in the streets.

The ministries are now functioning normally and workers' canteens which were closed have been re-opened.

The two Makola markets, which have borne the brunt of the looters rampage are being guarded by armed military personnel to prevent further unfortunate incidents. Foodstuffs which arrived in trucks and trains from the hinter land have been openly displayed for sale.

However, owners of private shops still not assured of total security have kept their shops either closed or conveyed their goods to their homes and other unknown destinations.

The Korle-Bu Teaching Hospital and other polyclinics in the city were full of activity with resumption of duty yesterday by nurses.

• A section of market mammies selling their wares at the Makola Market, in Accra yesterday.

5 Commissioners Re-Appointed

THE Armed Forces Revolutionary Council has, with immediate effect, reviewed the appointments of Commissioners of State.

In the move, the appointments of the following Commissioners have been confirmed: Foreign Affairs, Mrs Gloria Nikoi; Electoral Commissioner, Mr Justice Kingsley Nyinah; Attorney General and Commissioner for Justice, Mr Justice A. N. E. Amissah; and Commissioner for Information, Mr Kwame Afreh.

The Council has also appointed Dr J. S. L. Abbey, former Commissioner for Economic Planning as Commissioner for [illegible] Finance and Economic Planning.

A release issued by the Council in Accra yesterday further instructed that all Principal Secretaries of Ministries not mentioned are to head their Ministries until further notice.

Further, all Regional Administrative Officers are to act as Regional Commissioners in their respective Regions.

It is also directed that all Service Personnel seconded to various civilian organisations or establishments are withdrawn with immediate effect. The deputies are to take over from them.

All civilians in the Public Sector not mentioned are to continue in their respective appointments.

Castle Workers To Report

ALL workers at the Castle are requested to report for duty today, an announcement from the Armed Forces Public Relations Directorate stated.

The workers are to report at their normal reporting times.

ek s. 21

GHANAIAN TIMES

Friday, January 1, 1982 ¢1.00

No. 7,473

The announcement and after

THE usual hustle and bustle characteristics of people preparing to usher in a New Year was abruptly brought to a halt around mid-morning yesterday.

Radio Ghana prematurely resumed service. Military music filled the air. Then the announcement:

A Holy War had been declared!

For once however, panic was not the word at least with regard to workers.

What seemed to be going on in people's minds were the questions: "How about the watchnight service?" "Is that how Ghana is going to be ushered into 1982?" or "Is this the New Year box for us?"

Panic, and even fear there certainly was. But it gripped the obvious people: the market woman and the "dirty" tycoons.

In the distance—the Burma Camp and Airport area—sporadic shooting could be heard.

Indeed, in the city itself, military personnel drove along some principal streets.

Commercial activity in Accra Central gradually grounded to a halt.

The Makola Market was a scene of frantic haste as a section of the traders and housewives who had gone for last-minute new year shopping ran helter skelter at the sight of military vehicles.

At the Broadcasting House, some heavily armed soldiers were seen on guard while the Flagstaff House remained rather quiet with some military personnel seen at certain vantage points with armoured vehicles.

Security at the Castle, Osu, Christiansborg and Ridge Wireless was tight with the presence of military personnel.

The Castle, seat of the Government, was quiet as usual.

Work at the harbour started from morning as usual without any hitch. The majority of the workers reported to market at 10 a.m.

WORKERS

Life at the Ministries Circle was generally normal. Several workers who were from their offices were, however, seen hurriedly making to catch buses and taxis for their homes.

Patches of people were seen here and there animatedly discussing the Holy War announcement.

In the late afternoon traffic became sparse and the streets became gradually deserted.

At Nsawam life remained normal.

An officer of the Mortar Regiment, when contacted, said the Regiment was in full control of the region and there was no cause for alarm as the "Holy War" continues.

RAWLINGS DECLARES A HOLY WAR

... IT 'PEOPLE'S REVOLUTION'

FLIGHT-LIEUTENANT Jerry John Rawlings, Chairman of the erstwhile Armed Forces Revolutionary Council (AFRC), yesterday announced the formation of a Provisional Military Council, whose aim would be to establish a people's government to launch a revolution in Ghana.

In a radio broadcast after the Armed Forces captured Broadcasting House in Accra in the morning, Ft-Lt Rawlings said he had come to transform the social and economic structure of the Ghanaian society.

He said a Holy War had been declared to enable the soldier, the farmer, the worker, the policeman and other poor people to be actively involved in the decision-making process of the country.

For the two years the People's National Party Government was in power "there has been regression", he said, describing the PNP hierarchy as a bunch of criminals.

He said he did not come to impose himself on the people of Ghana, declaring that he was prepared to face the firing squad if the people disapproved of his action.

BUNCH OF CRIMINALS

Indeed, he made it clear he was prepared to die rather than become a slave in his own country.

So long as injustice remained in the country there would be no peace, he warned.

Ft-Lt. Rawlings said his action, taken in conjunction with loyal soldiers, was a coup d'etat.

"That is why we decided to play Ghana's national anthem on the radio," he explained.

Ft-Lt Rawlings described as a lie, the story that the coup was initiated by the Military Intelligence and that the Special Branch over attempted to take over power.

MOVES

According to him, there were moves by a section of the military to create the impression that troops were to invade the country and said that on the morning when the coup was known of the event, people claimed they were invaders from other regions who had come to start a war.

He warned outside forces not to attempt to invade Ghana, declaring that the whole West African sub-region would be involved if there is any attempt to intervene, because Ghanaians are ever ready to fight and defend their country.

The intention of the coup was to throw out the corrupt regime, he said, which had undermined the country's economy.

★ FLASHBACK: Flt.-Lt Rawlings addressing one of the crowded gatherings during the June 4 Revolution.

Soldiers cautioned

ALL soldiers were yesterday cautioned against the temptation to loot or molest civilians.

Any soldier caught looting would have himself to blame.

A special announcement on Radio Ghana by the Provisional Military Council, also asked all senior Army officers who had vacated their posts to report immediately.

It said however that where the officer in charge had vacated his post, the second-in-command should take over.

The announcement explained that the take-over was not directed against the senior officers since they had all been victims of the present system.

It emphasized that the allegations which were being circulated had been fabricated by the Military Intelligence personnel.

The announcement also assured the general public not to panic since no harm would come to them.

Jailed officers to be set free

By "Times" Reporter

ALL former military and police personnel who were dismissed or jailed after September 1979 are to be released. They will, on their being set free, have to report to their various units.

This was announced on Radio Ghana by the Chairman of the erstwhile AFRC, Flt-Lt J. J. Rawlings, yesterday morning.

He also ordered all personnel of the Military Intelligence and the Special Branch to report at the Recce Regiment's guard room.

He asked all Ministers and MPs who thought they needed protection to report to the police.

Border Guard personnel were asked to tighten security at the country's borders and remain vigilant.

We wish our readers a prosperous New Year

● Brigadier J. Nunoo-Mensah

CURFEW IMPOSED

THE Provisional Military Council has imposed a dusk to dawn curfew on the country until further notice.

A broadcast over Radio Ghana yesterday said that this was one of the directives of the Council.

Meanwhile, Brigadier J. Nunoo-Mensah, who was re-appointed Chief of Defence Staff after the revolution, has appealed to all Ghanaians to remain calm.

In a short broadcast, Brig. Nunoo-Mensah said "following the events of today, I have been re-appointed as Chief of Defence Staff.

"For the sake of our dear country, I have accepted the responsibility and wish to appeal to you all to remain calm".

GHANAIAN TIMES

Monday, January 4, 1982

No. 7,475 ¢1.00

KNRG: If only Limann Govt had listened

THE Kwame Nkrumah Revolutionary Guards (KNRG) has sent a message of congratulations and support to the Provisional National Defence Council.

In a statement to the council copied to the press, the KNRG said the overthrow of the Limann Administration could have been avoided if that Government had heeded the numerous memoranda, advice, declaration and protests of Guards, progressive organizations, and some concerned citizens on the plight of Ghanaians since September 1979.

The statement, signed by the general secretary, Mr S. T. Provencal, said the masses, including the Armed Forces, had been victims of corruption and elitist laisser-faire policies which had destroyed many homes and driven most Ghanaians out of the country to become what it described as "economic refugees" in foreign lands.

▲ The governing council of the Pan-African Affairs Research Centre in Accra has also expressed support for the Provisional National Defence Council in its efforts to create a truly revolutionary society in Ghana.

In a message released in Accra at the week-end the centre congratulated the PNDC on freeing Ghanaians from the shackles of the Limann Administration.

The message welcomed what it called "the birth of a great revolutionary transformation in Ghana" and appealed to all down-trodden Ghanaians not to lose sight of the fact that international imperialism would strive to reverse the gains the oppressed and exploited masses

Contd on Page 3 Col 3

CONSTITUTION SUSPENDED

President, his Vice, Ministers dismissed

by Times Reporter

THE Provisional National Defence Council has announced the dismissal of the President, Dr Hilla Limann, his Vice and all Ministers and their deputies from office.

In a seven-minute radio broadcast, Flt-Lt J. J. Rawlings announced also the suspension of the Constitution and the dissolution of Parliament.

The Council of State has been abolished and all political parties proscribed.

ADMINISTRATIVE ORGAN

"It is illegal for any person or persons to belong to or operate under, any party," he emphasized.

Flt-Lt. Rawlings said the PNDC would be the overall administrative organ of the State, and would adopt measures to develop a self-sustaining and disciplined economy.

He assured the international community that Ghana was non-aligned and had no intention of joining any power bloc "We seek friendship and co-operation with all countries regardless of ideologies," he declared

In his first major broadcast since the PNDC assumed power in what has been described as 'Holy War' last December 31, Flt-Lt. Rawlings said Ghana would continue her commitments to ECOWAS, the OAU, the Commonwealth, the Non-Aligned Movement, the United Nations and any other international body of which she had membership.

Flt-Lt. Rawlings asked the business community not to entertain any fears so long as

Contd on Page 8 Col 4

Mr C. O. Lamptey

Lamptey recalled

MR C. O. Lamptey, former Inspector-General of Police, has been re-instated in the Police Service.

A statement issued by the Provisional National Defence Council at the week-end said he had been assigned to the Office of the Council.

Mr Lamptey was dismissed by the Limann Administration soon after it assumed office.

First fruits of Revolution

THE revolution is already registering its first positive social change, namely, happy homes. The reason: The curfew.

A renowned reverend minsiter has remarked humourously that over the past few days since the proclamation of the dusk-to-dawn curfew, he has received the happy news from contented housewives who, for the first time in many years, now have their husbands staying at home in the evenings and happily chatting with the family. No more trekking alibis, no

Contd on Page 8 Col 3

Mass media men wanted

THE Provisional National Defence Council has asked a number of mass media men to report at the Press Office, Recce Regiment, Gonda Barracks at 10 a.m. today.

They are:

Mr Charles Asinor, Acting Director-General of the GBC.

Mr Sam Bannerman, Director of Television.

The Director of Sound Broadcasting.

All Heads and Controllers of Programmes of the GBC.

Mr Kutin-Mensah, Supervising Editor of New Times Corporation group of papers.

Mr Christian Aggrey, Editor of "Ghanaian Times".

Mr Kwesi Woode, Editor of "Weekly Spectator"

Contd on Page 8 Col 6

'Welcome, P.N.D.C.'

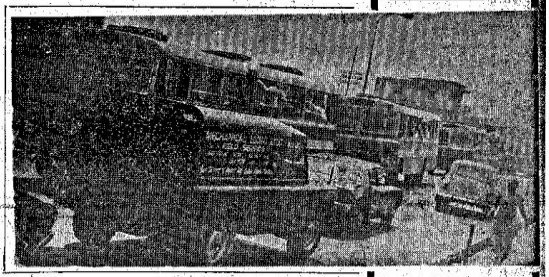

Rawlings: Why we stepped in...

by 'Times' Reporter

FLIGHT-LIEUTENANT Jerry John Rawlings has given reasons for the military action which toppled the Limann Government last Thursday.

Among them are the acts of corruption and greed of that government, its failure to fulfil promises, denying the people of their fundamental rights and inability of the administration to provide for the social and medical needs of the people.

In his first major policy statement broadcast in Accra on Saturday, Flt-Lt Rawlings described the PNP Administration "as the most disgraceful government in the history of this country."

After promising the country that they were going to continue the house-cleaning exercise, the PNP Administration went back on its word and mutilated all the positive and concrete achievements of the people in order to pave the way for its own corruption and greed, he said.

"They have turned our hospitals into graveyards and our clinics into death transit-camps where men, women and children die daily because of lack of drugs and basic equipment."

He pointed out that to many Ghanaians, democracy did not mean just paper guarantees of abstract liberties.

It involved, above all else, food, clothing and shelter in the absence of which life was not worth living.

Flt-Lt Rawlings said the time had now come for Ghanaians to restructure the society in a real meaningful democratic manner so as to ensure the involvement and active participation of the people in the decision-making process.

Ex-Veep, Ministers asked to report

ALL former Ministers and Deputy Ministers have been asked to report at the Cantonment Police station in Accra.

Also requested to report is the former Vice-President, Dr. J. W. S. de Graft-Johnson, according to an announcement from the office of the PNDC.

Another announcement asked PNP functionaries and activists to report to the police for their own safety.

It appealed to members of the public who knew the whereabouts of Ministers, Deputy Ministers, and functionaries of the proscribed PNP to inform the nearest police station.

The information will be treated as confidential.

It appealed to the public for co-operation.

THOUSANDS of Ghanaians, mostly workers and students, at the week-end went on a massive demonstration in support of the "Holy War" declared in the country to rid the society of all forms of corruption and indiscipline.

This show of support for the take-over has, indeed, not come as a surprise to many a Ghanaian who thought the change in government was long overdue because of the near state of economic chaos the country was running under the previous administration.

The demonstrators carrying placards proclaiming "Holy War is a must", "Jerry, People's man" and "Kalabule big shots must be eliminated", paraded through some of the principal streets in Accra.

The scene above was captured by one of our roving cameramen in Accra New Town.

ek s. 23

GHANAIAN TIMES
Tuesday, January 5, 1982
No. 7,476 ¢1.00

PNDC WON'T RESORT TO DICTATORSHIP — Rawlings

For Ghanaians only...

ALL foreigners resident in Ghana have been reminded that the laws of the country specifically reserve certain sectors of economic activities to Ghanaians only.

The sectors are retail and petty trade, including the buying and selling of foodstuffs such as maize and rice; entertainments and sports; and restaurants and night club operations.

The rest are advertising, foreign business representation and business

Contd on Page 2 Col

GO-AH AD FOR FUEL DRIVERS

ALL vehicles carrying petroleum products to the northern sector of the country have been allowed free passage during the curfew hours, according to a statement issued in Accra last night by the PNDC.

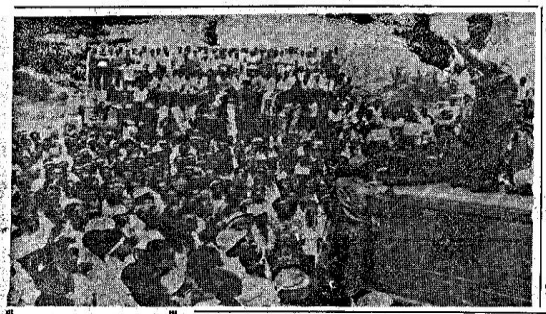

FLIGHT-LIEUTENANT J. J. Rawlings assured the nation yesterday that there would be no dictatorship under the rule of the Provisional National Defence Council (PNDC).

The assurance was given at a briefing Flt-Lt. Rawlings held with senior officials of the mass media at the Gondar Camp in Accra.

He explained that "in times past, we have given ourselves to be ruled but have always rather been misruled. Now we have to take up the task to rule ourselves."

He said in this grave national task the mass media must take a positive line of action to educate the people of this country on their rights and responsibilities—to motivate people to be patriotic and be a part of the socio-economic change being perpetuated.

Flt-Lt. Rawlings said the PNDC would endeavour to create a healthy climate that would ensure that "leadership comes out of the collective effort of the people, as creators of wealth, from their toil."

Two years of "so-called constitutional democratic rule in this country gave created divide-and-rule tactics to sow dissension among troops and foment tribal conflict through vicious lies to psyche up the people".

He made a passionate appeal to the press to be the vanguard to guide and guard the course of the Revolution that had started and ensure that lies were not perpetrated to diffuse the war against corruption.

Ghana, he said, should be able to attain greater social and economic achievements without being a "lackey to any world power—either America or Russia.

"Any sincere government which believes in creating and ensuring social and economic justice for her people should be able to assist us in our just struggle to achieve the same for our people," he added—GNA.

More assets frozen

THE assets and ba accounts of 84 mo organizations and indi duals together with the of their wives and chil ren have been frozen.

Names of the affect organizations and perso were given by the PND in a press statement, as:

Mr Innocent K. Katsrik Dr Ebenezer L. Nyakot Mr George A. Garbrah, Lawrence B. Tabase, Yakubu Saaka, Dr Ba Awumbila, Mr J. W. Bo teng, Mr Isaac Y. Gyapon Mr Moses Y. Frimpon Alhaji Mohammed Abd lai, Miss Adeline Mate, Samuel K. Numoo, Mr N Nol Nettey, Dr Gwu Bempah, Mr John E. Baw Mr James Afful, Mr D. Konlaa, Mr L. T. Ocra Mr K. E. Yalley, Mr S. Arthur, Mr D. Wslama

Contd on Page 3 Col 3

PRINCIPAL SECRETARIES NOT INCLUDE

THE PNDC has direct that the names of Principal Secretari should be deleted imm diately from the list those whose assets ha been frozen.

A statement from t Office of the PNDC Accra yesterday explain that the earlier radio a press announcem should have read that Principal Secretaries we being invited to meet t Chief of Defence Staff f routine discussions." T meeting actually took pl ce yesterday at 10 a.m. the Ministry of Defence.

The PNDC, therefor directed that the Atto ney-General's Office shoul take the necessary step immediately, and advis the Council by 6 p.m. t day.

Curfew now 8 p.m.

THE Provisional N tional Defence Coun cil yesterday changed th curfew hours from th previous 6 p.m. to 6 a to 8 p.m. to 5 a.m.

Quainoo meets the workers

BRIGADIER Arnold Quainoo, Army Commander, yesterday addressed workers from both Tema and Accra at the Nicholson Stadium in Burma Camp.

This was after the workers demonstrated in support of the Holy War declared by the Provisional National Defence Council.

The Army Commander talked about how some Ghanaians had amassed wealth and even run fat savings accounts in foreign banks while the poor workers were struggling to survive.

He said the time had, therefore, come for every toiling Ghanaian to fight for the equitable share of the national cake.

This, he said, must be done through hard work.

Picture shows Brig. Quainoo (standing on a military vehicle), addressing the workers.

Limann's attempt to flee foiled

From J. B. Danquah
Koforidua

FORMER President Hilla Limann was yesterday arrested at a police checkpoint here when he attempted to run away from Accra.

Also arrested with him were three armed Special Branch Personnel.

Dr Limann and the Special Branch Personnel who were riding in a Peugeot 504 saloon car with registration number GS 1841, were arrested at about 8 a.m at Effiduase, a Koforidua suburb on the Koforidua-Kumasi road.

Two other cars which were in front of that of the former President, had earlier gone through the barrier as there was nothing suspicious about them.

Reliable police source told the 'Times' that the ex-President had drawn his "northern hat" to cover his face in his attempt to avoid identification.

Notwithstanding this trick, and his casual wear, the spokesman said, Dr Limann was recognized by Constable Osei-Bonsu who reportedly ordered: "President Limann, come out!"

From the regional police headquarters here the ex-President was sent to hos-

Contd on Page 2 Col 3

Surrender the vehicles

ALL party activists in possession of vehicles belonging to the proscribed political parties have been ordered to surrender them to the Military Police headquarters near the Lands Department in Accra.

A statement issued in Accra yesterday by the P. N. D. C. said that those activists in the regions should hand over the vehicles to the nearest police stations, military units and Border Guard posts without fail.

More chant in support of P.N.D.C.

By Yaw Obeng-Ampofo and Jones Oko-Kini

THOUSANDS of workers, including members of the Future Leaders Organization (FLO), yesterday demonstrated through the principal streets of Accra chanting revolutionary songs in support of the New Year eve Revolution and in admiration at the courage of Flt-Lt J. J. Rawlings in saving the country the second time.

In an interview, the leader of the group, Mr Abu Mohammed Lawal, of West Africa Secondary School, pledged the people's

Contd on Page 2 Col 3

Flt.Lt. Rawlings pictured addressing the media men.

GHANAIAN TIMES

Monday, January 11, 1982 ¢1.00

No. 7,481

Mahama calls for price, fare reduction

TRADERS and drivers in the Northern Region have been asked to reduce prices and fares in line with the PNDC's directives.

This came from Alhaji Ibrahim Mahama, a Tamale-based lawyer, at a meeting with representatives of transport owners and market women at Tamale.

A Radio Ghana bulletin said in Accra yesterday that Alhaji Mahama has been assigned to co-ordinate and facilitate activities in the revolution in the Northern and Upper Regions.

He warned that the military and the police would be engaged to force prices down if traders and drivers refuse to do so.

Alhaji Mahama advised them to take active part to ensure the success of the revolution.

Libya ties restored

THE Provisional National Defence Council has, with immediate effect, restored full diplomatic relations with the Socialist Popular Libyan Arab Jamahiriya, the office of the P.N.D.C. announced last night.

Relations with Libya were suspended last year by the Limann Administration.

IDEOLOGY NOT THE DECIDING FACTOR

—In search for friends

FLIGHT-LIEUTENANT J. J. Rawlings has said that the Provisional National Defence Council (PNDC) will co-operate with all friendly countries, irrespective of their ideological persuation, in Ghana's struggle to build a new society based on social justice, free from all avarice and corruption.

Receiving a Libyan delegation currently in the country to express its Government's solidarity with the PNDC, Flt-Lt Rawlings expressed his profound appreciation to Colonel Muamar Gaddafi's friendship and solidarity.

SOLIDARITY

He emphasized that just as the revolution was inspired and executed by Ghanaians themselves, "so also will its success depend primarily on Ghanaians, through the total mobilization and judicious direction and use of Ghana's vast human and material resources".

The destiny of Ghanaians, he said, lay in the final analysis, in the hands of Ghanaians themselves.

Flt-Lt. Rawlings asked the delegation to convey to Colonel Gaddafi his fraternal greetings.

Civil Servants will go with PNDC

By 'Times' Reporters

The Association of Civil Servants has declared its readiness to stand firmly by the PNDC in the execution of its proposed policies designed to uplift the socio-economic image of Ghana.

However, cautioned the council to be wary of detractors who might act as wolves in sheep skins to undermine the laudable aims of the December 31 Revolution.

A resolution adopted at the end of an emergency meeting of the national executive in Accra at the weekend by the association said its members had considered recent happenings in the country and felt that the rapid transformation of the socio-economic system would depend upon a loyal and efficient civil service.

The rank and file of the association, it said would, therefore, identify themselves with the 'Holy War' so far as it was in the interest of the workers.

It, therefore, called on all workers to embrace wholly the ideals of the revolution without any misgivings.

The association said, it would also support all meaningful steps that would be taken by the council "to reborn discipline into the public service in particular, and the society in general."

Voluntary spirit back again

More assets frozen

THE assets and bank accounts of seven persons and one organization have been frozen by the Provisional National Defence Council (PNDC).

A statement from the PNDC gave the names as Mr A. Amartey, of the Architectural Engineering Service Corporation (AESC); Dr Owusu Afriyie, special assistant to ex-President Hilla Limann; Mr Kofi Badu, former managing director of the Graphic Corporation and chairman of the Press Commission, and Mr Kwesi Ghapson, chairman of the board of directors of the Ghana Railways Corporation and People's National Party (PNP) activist.

The rest are Mr Kweku Baah, Mr L. A. Abavana, former Ministers in the Nkrumah regime, and Mr Terry Lloyd, Executive Chairman and managing director of Chemical Liyod.

The organization is Jet Age Travel and Tours.

The bank accounts of Mr Kwesi Andoh, chairman of AESC have been de-frozen—

* The picture below, taken last December 16, shows the garbage that had practically swallowed up the Accra New Town Government Experimental School.

The one above is the same spot as it looked yesterday.

Thanks to members of the Co-operative Taxi Drivers Union in Accra and the Civil Engineering and Building Contractors Association, who in separate exercises at the week-end, cleared the whole place of the rubbish.

The "Times", in its small way, tried in vain to draw the attention of the powers that be at the time to the squalor that existed at the school where the country's leaders of tomorrow were being trained.

Not even the threat of the 80 teachers to boycott the school could move the authorities from their ivory towers to do somethin about the filth.

And so, while the hot self-help spirit of Ghanaians lay seeping away, the authorities sat looking on as the country's roads, public structures, sanitation and the like grew from bad to very deplorable conditions.

To the gallant volunteers, we say "Ayekoo!". Who said the Ghanaian is not a caring patriot?

Exit permits

THE PNDC has announced that the issue of exit permits will begin this morning at the Ministry of Internal Affairs, Accra.

A release issued by the PNDC therefore, advised all applicants to go there personally with their passports and other travelling documents for advice.

It said that permits issued by the Military Police at the week-end have been declared null and void, and that anyone attempting to travel with such permits would be arrested.

Persons who have been issued with such permit, the release said, must surrender it at the Ministry of Internal Affairs and submit a fresh application.

* All diplomats who want to travel should submit their applications to the Ministry of Foreign Affairs and they are also required to submit passports or tickets.

ek s. 25

EK 2: TÜRKİYE GAZETELERİ

Milliyet
Halk Gazetesi

10 SANTİM 60 KURUŞ

12 MART 1971

Silâhlı Kuvvetler Sunay'a ve Meclislere muhtıra verdi

DEMİREL İSTİFA ETTİ

Silâhlı Kuvvetler muhtırasını Demirel, radyodan dört bakanla beraber duydu ve Kabineyi topladı

Demirel, Cumhurbaşkanı Sunay'a gönderdiği istifa mektubunda şöyle dedi: "Muhtıra ile anayasa ve hukuk devleti anlayışını bağdaştırmak mümkün değil,,

ANKARA, (Özel)

SUNAY NE YAPACAK

SUNAY BUGÜN TAGMAÇ VE 3 KUVVET KOMUTANI İLE GÖRÜŞECEK

DURUM

MUHTIRA VE GERÇEKLER

İNÖNÜ: "Bütün dikkatim demokratik rejimin normal işlemesidir,, dedi

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 26

ÖNCE VATAN

11 TEMMUZ 1961 SALI

Tercüman

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

SAHİBİ: R. KUTMANGİL

Yıl. : 7 — SAYI : 2229

Genel Neşriyat Müdürlüğü, Cağaloğlu, Tercüman Yurdu — Cağaloğlu, Tercüman Sok. No. 1 — Telefon: Tercüman: 22 01 01, Yazı İşleri: 22 22 66

Abone, ilânlı 31. 6 aylığı 60, 3 aylığı 32 Liradır. Dışarıya P.T.T. Servisi ekleniz

FİYATI : 25 KURUŞ

TALİHİNİZ ELİNİZDEDİR
Kura numaralarınızı kendi elinizle çekebileceğiniz ilk ve tek banka
DOĞUBANK
T.B.B. 732 — 568

Anayasa Referandumunda belli olan neticeler

6 milyon evet, 3 milyon hayır

Anayasanın kabulünden sonra neler yapılacak

(Ankara bürosun bildiriyor.

Ankara — Milleşe «Evet» diyerek kabul ettiğimiz ikinci Cumhuriyet Anayasası, devlet hünyesinde bir takım yeni organlar, kurumlar ve kurallar ihdas etmiştir. Yeni Anayasa devlet hünyesine getirmiş bulunduğu bu müesseselerin temel yapılarını göstermiş, fakat tefrimatlı kuralını kanunlarının yapılmasını seçimlerden sonra meydana çıkmak olan Türkiye Büyük Millet Meclisine göre olarak vermiştir.

Yeni Anayasa ile memleketimiz, hukuka bağlı, bütünüyle ve hakların teminat altına alındığı bir memleket haline gelmektedir. Anayasa bunun için, çeşitli hükümler koymuştur. Ancak, burada da tefrimatlı tedvin görevi, yeni seçimlerden sonraki Meclise verilmiş bulunmaktadır.

(Devamı 4a, 3 Sü. 5 de)

Gürsel Bakanlar Kurulu toplantısından çıkarken.

Meclis, Seçim tarihini 21 Temmuzda tesbit edecek

Yakında siyasî partilere de propaganda serbestisi verilmesi muhtemel

Ankara, 10 (Hususi) — İkinci Cumhuriyet Anayasasının Millet tarafından kabulünden sonra yapılacak en mühim iş, seçim tarihinin tesbit edilmesidir. Kurucu Meclis, 21 Temmuz Cuma günü toplanacak ve seçim tarihini tesbit ederek bir tebliğle Kamu oyuna bildirecektir. Böylece inkılâp idaresinin normal rejime geçişi için son adım da atılmış olacaktır.

Seçim tarihinin halkoyu ne-

(Devamı Sa: 5 Sü: 3 de)

NİKAH ŞEKERİNİ ALDI ★ Kaymakvlık Bakanı Mekbil Göktoğan dün Kabine toplantısında kızı Gönül Göktoğanın nikâh şekerini dağıtıyor. Resimde Basın Yayın Bakanı Cihad Baban, kimseline düşen nikâh şekeri elinde olduğu halde Bakanlıktan çıkarken görünüyor. (Ankara — Metin Cinli)

Egesel Esas hakkındaki İddianamesini okudu

Başsavcı D.P. İktidarı devrinde Gazetecilerin karşısına kukla Savcılar çıkarıldığını söyledi

Aydoğdu İLTER

8 aylı müşkülpesent bir mahkemedeki Yassıadada ilk defa bir üyenin rahatsızlığı sebebiyle dinlenen 1 saat geç başlıdı edebildi ve rahatsızlanan Üye Vasfi Gökdil'nin yerine Ali Ekrem Yorsalın getirilmesi ile 10. celse duruşma başladı. Başkan Başol, Anayasayı ihlâl dâvasının bu 32 inci oturumunu açtıktan sonra Başsavcı Egesel'e esas hakkında iddianamesini okumasını için söz verdi.

Başsavcı Ömer Altay Egesel saat 10.07'de iddianamesini okumaya başladı. İddianamenin giriş kısmında milli mücadeleyi müteakip Cumhuriyet Devrinin kuruluşuna temas edilmekte Büyük Atatürk'ün başarılı hamleleri arasında 1924 Anayasası ile bürriyetlerin ve inkılâpların temelinin atıldığı ve 924 Anayasasının bir inkılâp eseri olarak üzerinde kurulduğu belirtilmekte idi.

Dikeli oturumda bilhassa Celâl Bayar'ın kuleşiklik kralları nakaraak iddianamesini dinleme mesi ve müdafiinin sözü cevabı

(Devamı Say. 3, 2, 3 de)

Banka soyan gangsterin hüviyeti tesbit edildi

Cumartesi günü güpe gündüz ve maske kullanmadan Boğfaz Bankasını soyan, müdürünü de varsayan cürtekar gangster dün de yakalanamamıştır.

Bütün faaliyetini bu kreksmç soygunu tehsil edim polis hangi istikâmetlerde çalışmaktadır.

Takip ile görevlendirilen cinayet masasının en üçrübeli memurları gangsterin hüviyetini tesbit etmiş bulunmaktadır. Alâkalılar gangsterin yakalanmasının an meselesi olduğunu söylemektedirler.

13 milyon seçmenden 9 milyonu oy verdi

Bursa, Bolu, Samsun, Sakarya, Aydın, İzmir, Denizli ve Zonguldak illeri çoğunlukla hayır dedi.

★★★

C. Gürsel neticeden memnun

Ankara 10 (Hususi) Devlet ve Hükümet Başkanı Orgeneral Cemal Gürsel Anayasanın dün halk oyuna sunulma n münasebetiyle alınan neticeden memnun olduğunu bugün Başbakanlıktan çıkarken açıkkamış ve gazetecilere sa çimer iyi gidiyor» demiştir. Yüksek Seçim Kurulu halkoylaması neticesini kesin olarak açıkladıktan sonra Başkan Gürsel, radyoda bir konuşma yapacaktır.

Başkan Gürsel, bu sabah saat 9.15'de Başbakanlığa gelmiş ve Bakanlar Kurulu toplan

(Devamı Say. 3, 2, 3 de)

★★★

Referandum'un neticesi belli olan Vilâyetler

Ankara, 11 (Hususi) — Vilâyetlerden Referandum neticeleri geldikçeyer Yüksek Seçim Kuruluna gelmektedir. Vilâyetlerle temas edarek elde edebildiğimiz İşitmek, EVET ve HAYIR neticelerini bildiriyoruz.

★★★

"Hayır,, diyen Vilâyetler

	EVET	HAYIR	FARK
Bursa	110331	169294	58763
Samsun	106712	141515	34803
Aydın	90261	110949	20188
Bolu	64000	78000	14000
Zonguldak			10000
Sakarya	66793	74632	7979
İzmir	216000	219000	3000
Denizli	78137	81724	3587

(Denizli'de 10101 ret İptal)

★★★

"Evet,, diyen Vilayetler

Vilâyet	İşitmek	Evet	Hayır
Adana	216781	121161	95620
Adıyaman		36500	28800
Afyon		107681	72183
Ağrı		56374	12088

(Devamı Sa: 5 Sü: 3 de)

İSTİRAK VE «EVET» NİSBETİ

Kat'î neticeler açıklanmadığı

(Devamı Say. 3 2, 3 de)

79 HÂDİSE OLDU

İçişleri Bakanı Nizar Zeyrin oğlu'nun yaptığı açıklamaya göre, oylama sırasında Türkiye nin muhtelif bölgelerinde 79 hâdise olmuştur. Bu hâdiseler bilçilik çapta neşrî propaganda yapmak suretiyle ilgilidir.

TASNİF ★ Bir gün önce yapılan referandumun sonuçları ile ilgili çalışmalar dün şehrimiz 81 Seçim Kurulunda devam etmiş ve oylar tasnifeen geçirilmiştir.

Bölükbaşı geziye çıkıyor

Ankara, 10 (Hususi) — CKMP Genel Başkanı Osman Bölükbaşı, 13 Temmuz Çarşamba günü yeni bir geziye çıkacaktır. Bölükbaşı,

(Devamı Say. 3, 2, 3 de)

Doğu bölgesinde ot sıkıntısı var

Ankara, 10 (Hususi) — Bakanlar Kurulu bu sabah Devlet Başkanı Cemal Gürselin Başkanlığında toplanmıştır.

Doğu illerimizdeki hayvan ye-

(Devamı Say. 3, 2, 4 de)

KURTAŞ ★ Dün şehrimize gelen Maliye Vekili Kemal Kurdaş saat 12,30 da Vilâyetten ayrılmış ve arkadaşlarının ösel bir demeğin bulunmuştur.

Maliye Vekili sanayiciye yardımda bulunacağız dedi

Kemâl Kurdaş yeni bir maden bankasının kurulacağını da gazetemize açıkladı

Dün şehrimize gelen Maliye Bakanı Kemal Kurdaş, sanayicilere kredi temini için temaslarda bulunmuş ve bu bu cuala özlü olarak kendisiyle görüşen arkadaşımıza, memleketimizde bir maden bankası kurulacağını açıklamıştır.

(Devamı Say. 3, 2, 3 de)

Afyoncular yakalandıkları anç üzüntüyle beraber görünüyorlar

Afyon kaçıran bir şebeke yakalandı

Kaçakçılık bürosu memurları üç aylık bir takipten sonra 120 kilo afyon ele geçirdi

Kaçakçılık Bürosu Memurları üç aylık yunusu bir faaliyet ve takip neticesinde Türkiyede ve Avrupada afyon satışı yapan büyük bir şebekeyi meydana çıkarmış 120 kilo afyon ele geçirmiştir.

(Devamı Say. 3 2, 3 de)

Elizabeth'in kocası sakatlandı

Londra 9 (a.a.) — Buckingham sarayından açıklandığına göre, İngiltere Kraliçesinin eşi Prens Philip Polo oynarken yaklaşık oyununu ile çarpışmış, sol ayak bileğini kırmıştır.

Prensin 15 gün içindeki bü tün randevülerini iptâl ettiği de sarayden açıklanmıştır.

Bir Taşla

Can çıkmayınca

A [illegible] pahalılıkla şeytinliğ olmuş olarak, Devlet Memurlarına artık yarına atacağı olduğu haberini veriyor.

Hakları da yok değil. Yıllar yılı devlet memurlarına mütemadiyen yalnızlaşmaya da bu temelin, bu el yok sanayi olduğunu söylemiyor değiliz.

Yeni Anayasanın sağlıklarına sonra olmasını bile da candan diliyorlardık.

Ne var ki, bir zeldeal gibiyiz, kendi kemerimizle sıkılı olduğu hayrine kapılan vaz mamiz, tek yol: devrimin yaratıcıları, bu kere olsun, bu kere hemdhalkı olmuş ve kazanmalıdır!

H.

ek s. 27

Her Çekiliste
Apartman Daireleri ve çeşitli değişen para ikramiyeleri
TÜRKİYE KREDİ BANKASI

Cumhuriyet

KURUCUSU: YUNUS NADİ

37 nci yıl Sayı 13.121 — Telgraf ve mektup adresi: Cumhuriyet İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No: 248 — Telefonlar 22 42 20 — 22 42 98 — 22 43 07 — 22 43 08 — 22 43 09 — Pazar 12 Şubat 1961

Feridun Fazıl Tülbentçi'nin
HÜRREM SULTAN
Kitap halinde çıktı. Fiyatı 750 Kuruş. İkbâl Kitabevi – İSTANBUL

Ankarada altı siyasî parti dün kuruluş müracaatlarını yaptılar

Partiler şu isimleri taşıyor: 1 — Cumhuriyetçi Meslekî İslahat Partisi, 2 — Adalet Partisi, 3 — Çalışma Partisi, 4 — Memleketçi Parti, 5 — Türk İşçi ve Çiftçi Partisi, 6 — Mutedil Liberal Parti

Adalet (Üstte) ve Memleketçi (altta) parti kurucuları başvuranlardan Ankara Valisine verilirken

Cumhuriyetçi Meslekî İslâhat Partisi (solda) ve Çalışma Partisi (sağda) kurucuları Ankara Valisi ile

Bir Hastalık Anlaşıldı

B ir milletin, hasar içinde ve sömürülmesinin hızlına tarihlerinden, bitin de vergi ola ... adaletli olmazsa, refah ve emniyet temelleri durulamaz. Devletler, hele sarsıntılarda, gü... bütçe gelen mesrafları vardır. Bir vatandaş bu masrafların kredi olmasını gözü önünde bulundurabilir. Ki tasarruf ne yerinde, pek kazanılmış olmasa, fakat belli bir gayeye bağlanmazsa, bütünde israfa... ne, herkes devlet ülküsü içerisinde çalışacak, hesaba ağırlığını ortada duyacaklar.

Gelir vergisi bizde uygulanmaya başlandığı zaman, adaletli ve eşitlik şartlarının gerçekleştirilmesi, ekonomik realitelere uygun düşmesi, devamlı olması bâtılın gelir ve kazanç sahiplerinde kıpırdanma bulduğundan umutla karşılanmıştı. Bir yanlış kl... dakta ilk adımda, bir takım politik hayaller etrafından ilmi olmayan vergi dışı kıvılcımlar, birleşen kısa dönemin temel prensiplerini mahkûmiyet, hem de geniş ölçüde kazanılmış, yol açtılar. Yeni bütçe hazırlanırken gerçeklerin bu temiz mütemmiğin bir temiz... bütün belirtilmektedir.

Savaşanlarca bağlı gelir vergisi mükelleflerini kıvılcıdı? Genel olarak giriş şartları içinde cahaşı ülkeler, sınırlar, serbest meslek erbabı gibi kimseler değil mi?

Bazılar arasında az kazançlar, belli asgarî rakamlar bulunabilmesi gibi şekilde düşünülebilirse, fikir ile sahiplerin mutlaka ve her zaman kazanması gerekmez. Ama az da olsa bir kazançtan kazanmak, kazanılmış kazanmak farklıdır. Onun ve ailesine bağlanış da başlı bir vergiler getirilmiş yetiştirmesi alınan bir durum sayılmaz her halde. Oysa, gerekçeye ilintililer. O numaralı tebliğde şu görülüyordu? Türkiyede kıvrımsanmış bağlı gelir vergisi mükelleflerinden yüzde sekseni bir yıkın bir kısmı, yani asimi çoğunluğu, yılda altı bin liradan az bağlı gelir hesaba almıştır. Yıldız altı bin liradan azağı demek, aylık bir yüz liradan az gelirli olmak demektir. Bazılı mükellef! Sonuç üzerinden bir de vergi ödüyorsa, sonra ödüğüne sonuçlara geçiyorlar, bilmiyoruz, hafif basit gelirler nasıl yetiştirsin? Yanık dürüst mü bu sâhsa?

Sadası bir yana bırakırsak, 25 numaralı tahsisata ortaya koyduğu yerçek Türkiyede uygulanan bir vergi kanunluğu olduğu, daha doğrusu gelir vergisi sistemimiz nasıl kanunlar vergisi gibi sayısızlarca tadilâta tabi getirildiğidir.

"Ya durumu düşünmemiz gerek, ekonomik ve ekonomik dünyalı bünyesinde gelişmeler yaşanmak ülkesinde yaşıyoruz. Kimsenin mükellefiyetin kötü etmiştir ayrıdır sistemin nasıl kanunlar vergisi gibi sayısızlarca tadilâta tabi getirildiğidir.

Bu durumu düşünmemiz gerek, ekonomik yani ülkelerde vergiler kanunlarda yardım ekonomik dünyalı bünyesinde gelişmeler yaşanmak ülkesinde yaşıyoruz. Kimsenin mükellefiyetin kötü etmiştir ayrıdır sistemin nasıl kanunlar vergisi gibi sayısızlarca tadilâta tabi getirildiğidir.

Bu durumu düşünmemiz gerek, ekonomik yani ülkelerde vergiler kanunlarda yardım ekonomik dünyalı bünyesinde gelişmeler yaşanmak ülkesinde yaşıyoruz. Kimsenin mükellefiyetin kötü etmiştir ayrıdır sistemin nasıl kanunlar vergisi gibi sayısızlarca tadilâta tabi getirildiğidir.

NADİR NADİ

Alican'ın kuracağı partide ihtilâf çıktığından müracaat yapılamadı

Son dakikada çıkan anlaşmazlığın halledilmesi için Esat Çağa Ankarada gayret sarfediyor

Eminsu siyasetle meşgul olmuyor

Dernek, dün yayınladığı bir bildiri ile bu hususta çıkarılan haberleri yalanladı.

Ankara, 11 (Cumhuriyet Telefon) — Emlâkçılar Derneğinin siyasî faaliyetlerde bulunduğu yolunda çıkan bir takım haberler üzerine dernek idare heyeti şu bildirisi yayınlamıştır:

«Derneğimiz siyasî partilere ve siyasî faaliyetlere karışmamak ilkiyle, hazı... bazı... ve... ilkeden ödün vermemiştir. Şimdiye kadar tamamen siyasetle ilgisi olmayan bu dernek adına yapılan bu gibi neşriyatın... ve kati surette bildiriyoruz.

Bünyemizde, şahsî ... maksatlarla hareket edenlere bir kere daha tavsiye ederiz.

— Arkası Sa. 5, Sü. 5 de —

Topkapı olayı sanıklarının müdafaaları yapıldı

Ferruh Adalan'ın başkanlığında toplanan Yüksek Adalet Divanı, dün Topkapı olayları ile ilgili davaya devam etti ve sanık avukatlarının müdafaalarını yaptılar. Divan Başkanı Başol ile üç üyesi Sabahattin Yörük ise ifadeleri kaydetmeye gönderdiler.

Tüm olarak sanık Cemal Mersi Tuker'in avukatı, emekli asteğ vergisi Halil Ölçer söz aldı. Bir... eski general... ve... generalin Topkapı olayında bir dahil bulunmadığını, Derer ve Menderes'in başka Kemal Aygün, Bülent Tevfikoğ ve diğ... müdürü Faruk Gökçe'yi ilk defa gördüğünü, sekizinci tanışmadıklarını için ortada anlaşılmaz gibi bir husumet da mevcut olamıyeceğini...

— Arkası Sa. 5, Sü. 3 te —

Samiye Anna arkadaşlarıyla konuşurken

Şehrin ortasında çadır içinde yaşıyan 7 kişilik bir aile

Dört yaşındaki bir çocuktan başka erkeği olmıyan bu aile hamiyetperver vatandaşların yardımını bekliyor

PROTESTO — Dünyaca fotoğrafçılıkta başarı elde etmiştir. Bu yıl... Bu... Bu... Bu...

Beyoğlu bölgesi bekçileri önünde

30 senelik bekçi Ahmet Ağa hayatında sadece bir kere korku duymuş

İstanbul 3 yıldan önce su sıkıntısından kurtulamıyacak

Yeni Sular İdaresi Müdürü, 3 üncü isale hattı inşa edildikten sonra şehrin ancak su sıkıntısından kurtulabileceğini belirtti...

İstanbul Sular İdaresi Müdürlüğüne 3 şubatmanbet atanları tayin edilmiş bulunan Refeoğlu Asım Tuğan dün gazetecilere özel bir demeç vermiştir.

Asım Tuğan, demeçinde İdaresinin ve şehrimizin su durumu hususunda şunları söylemiştir:

— İstanbulun su durumu hakkında bazı gerçekten üçüncü hatlı ile ilgili çalışmalarının ve bütçeleri sonuçlandırılmasının devam etmektedir. Prensip olarak bütçemiz inşa hattı için ödenmesi için vermeyi kabul etmiştir. İnşaat için 100 milyon liraya ihtiyaç vardır ve inşaata başlıp başlıp dığı takdirde tahminimize 3 yıl içinde tamamlanacaktır.

Kış yıl daha İstanbul halkının su sıkıntısı çekmeyeceğini bildiren Sular İdaresi Müdürü «Üçüncü isale hattı yapılmadan bu daha hallolmıyacağını» dedi.

— Arkası Sa. 5, Sü. 4 te —

Sular İdaresinin yeni Müdürü Asım Tuğan

Meclisin yarınki içtiması

Hayli yüklü olan gündemde 7 sözlü soru ile bvedilik karar alınış 9 tasarı bulunuyor

Ankara, 11 (Cumhuriyet Telefon) — Cumhuriyet Meclisi (7 nci Meclis) genel yazarlar yüklü bir gündemle yapacaktır. Gündemde sözlü soru ve önergilik kararı alınış 9 tasarı bulunmakta olup, ilk defa cumartesi günü...

Fransa ile Rusya arasındaki uçak hâdisesi

Moskova, 11 (a.a.) — Sovyetler Birliği Hariciye Nazırı Andrei Gromiko, İngiliz Fransız'ın Moskova Büyükelçiliği Müsteşarlarını, sözkonusu uçak hâdisesi hakkında bir nota vermiştir.

Bu görüşme esnasında Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Brejnef'in İngiliz ve Fransız teşkilâtı tarafından bu... yapılan ... ve... hakkında...

Yangından sonra etrafa görünüş

Isviçre'de, içinde 190 kişi bulunan bir otel yandı, enkaz altından 4 ölü çıkarıldı

(Yazısı 4 üncü sahifede)

YAZISIZ.

36 yıldır hırsızlık yapan bir sabıkalı en sonunda İzmitte bir kadın çaldı!

Binden fazla ev giren 50 yaşındaki Hasan Boser'in soyduğu evler arasında Ord. Prof. Göksay'ın evi de var..

İzmit, 11 (Telefonla) — İzmit ... ilçe bugün bilâ müsamaha ve ... ihtimallerde ... ile ... ele geçirmiştir. Bu ... Hasan Boser'dir. Hasan Boser, 36 yıldır ... yapmakta olduğu ... ve ... çaldıklarını ... ele...

ek s. 28

AKŞAM
MUSTAKİL SİYASİ SABAH GAZETESİ
Kuruluş yılı : 1950 — Sahibi: MALİK TOLAU — Fiyatı 30 kuruş
OCAK 7 1961 CUMARTESİ

ADRES: ... MEMLEKET HABERLERİ MÜDÜRÜ MÜHENDİS BAYLAN ... İLHAN TOBALI
Her Çeşitte Apartman Daireleri ve çeşitli dolgun ikramiyeli, aylık para ikramiyeleri
TÜRKİYE KREDİ BANKASI

2. Cumhuriyetin temeli dün atıldı

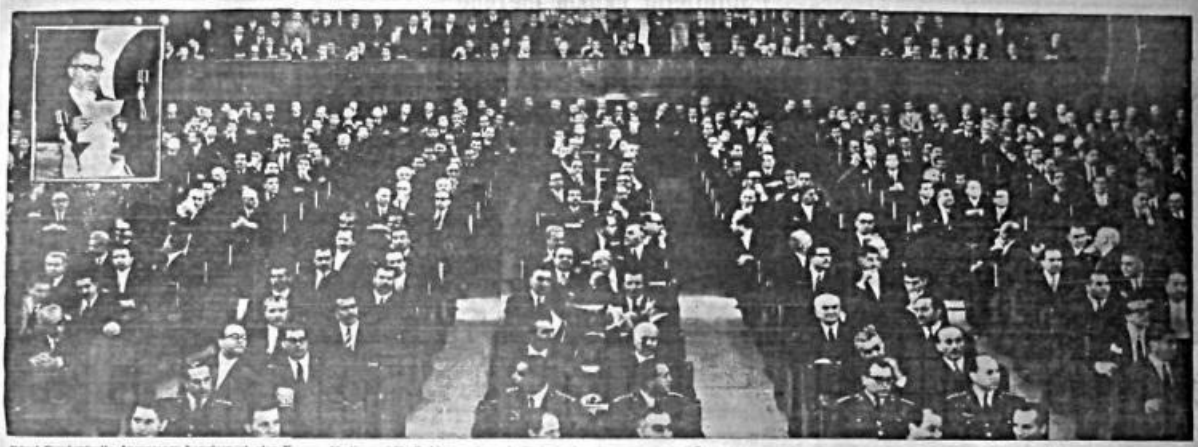

İkinci Cumhuriyetin Anayasasını hazırlayacak olan Ku rucu Meclis, yeni Meclis binası salonunda ilk toplantısında. Solda: Fahri Özdilek, Gürsel adına konuşmasını yaparken. (Foto AKŞAM: H. TANILKAN)

Devrimden 225 gün sonra Meclis açıldı

C.K.M.P. Lideri Osman Bölükbaşı, Fahri Özdilek'in Meclisin açış konuşmasını dikkatle takip ediyorlar. (Foto AKŞAM: H. TANILKAN)

Gürselin törene gelmesine doktor izin vermedi. Konuşmayı Özdilek okudu

D. Başkanı, meselelerin partiler yönünden alınmamasını istedi

ANKARA, HUSUSİ

İKİNCİ Cumhuriyetin esaslarını ve yeni Seçim Kanununu hazırlayacak olan Temsilciler Meclisi dün törenle açılmış, bu vesileyle, Ankara, tarihi bir gün yaşamıştır. Meclisin açılışında, Devlet ve Hükümet Başkanı Orgeneral Cemal Gürsel'in hazır bulunmasına doktorların izin vermemişlerdir. Gürsel'in adına Meclisi, M.B.K. üyesi Fahri Özdilek açmış, Gürsel'in uzun açış konuşmasını yine Özdilek okumuştur.

(Devamı Sa. 1 Sü. 1 de)

C.H.P. Lideri İsmet İnönü, Parti Genel Sekreteri Ahmet Oğuz Karaosmanoğlu ve bazı milletvekilleri Meclisin açılış törenine beraber geldiler. (Foto: H. TANILKAN)

Bakanlar Kurulu ilk toplantısını dün yaptı

Sarper'in başkanlığındaki toplantıda yeni Bakanlar birbirleriyle tanıştılar

ANKARA, HUSUSİ

UNCU Devrim Hükümetinin ilk Bakanlar Kurulu toplantısı dün saat 9 da Başbakanlıkta, Dışişleri Bakanı Selim Sarper'in başkanlığında yapılmıştır.

(Devamı arkası 3. Sü. 1 de)

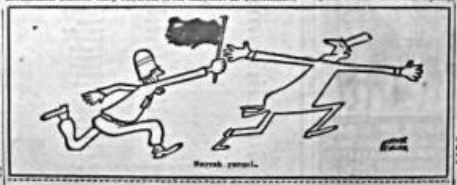

Sarrak yargısı.

Açılıştan notlar

Yılmaz TUNÇKOL (Milliyet) ANKARA

(Devamı Sa. 2 Sü. 5 de)

147 LER İŞİ KURUCU MECLİS'E BIRAKILDI

ANKARA, HUSUSİ

(Devamı arkası 3. Sü. 1 de)

Emekli aylığından vergi kesilmeyecek

Gelir Vergisi Kanununda yapılan tadilât Resmi Gazetede yayınlandı

ANKARA, HUSUSİ

MALİ Hukuk Komitesi tarafından hazırlanan ve bütün yeni (Gelir Vergisi Kanunu) dünkü Resmi Gazetede yayınlanmıştır. 1 ocak 1961 tarihinden itibaren uygulanacak olan kanunun en önemli özelliklerden biride kazançlarda vergi muafiyeti alanının genişletilmesi ve bazı küçük yüksek kazançlarda vergi oranının yükseltilmesidir.

(Devamı Sa. 2 Sü. 6 de)

MtM

Yükte hafif...

İLHAN SELÇUK

DÜN GELDİLER : Akşehir'de başarılı tetkikleri geçirdikten sonra dün memleketine Adana ekspresi ile Konya'ya hareket ve Konya'dan Adana ekspresi ile Adana'ya hareket ve (Yazısı 5. sayfamızdadır)

GAZETECİ ŞAHİTLER DİNLENDİ

BİLGİN PEKEMECİ

Dün sabah saat 9.30 civarı Yassıada'da oturuma başlanmış ve ... şahitlerden gazeteci ... dinlenmiştir. Mahkeme heyeti ... (Devamı Sa. 4 Sü. 8 de)

NİHTİLALİ — TURHAN DİLLİOĞLU

SANIK OLARAK Yaşayan Adam

Teğmene beni hapsetti diye kızmak elimden gelmiyordu

Gördüm ki o da bana düşmanca bakmıyordu

SSabahleyin meçhul bir yarına doğru yolculuğa çıkmak için, evlerinden alınanlardan bir kısmı daha yarın olmadan tekrar evlerine dönmüş bulunuyorlardı. Bir, kalanlar hara kara düşünüyorlardı. Bu gün konuşmak fırsatını çok az bulduğum halde, belki hayatımda bugünkü kadar hiçbir zaman «Ölüme ü duymadım ve düşünmedim.

O

Burada, gecenin yarısında bekliyorum. Beklediğimiz nedir? Belki de sayıyorum: dönmelerini, kulaktan kulağa yayılıyor: «Sakın uyumayın, bir daha uyandırmazlar» diyorlar. Öyle ya, tarihteki ihtilâlleri bir düşünelim: Bizim gibi, sorumsuz diye nasıl alınanların ya derhal kurşun bir mahkemenin kararıyle veya uykuda iken öldürüldüğünü biliyoruz.

(Devamı 3. sayfada)

ek s. 29

ADRES: Cağaloğlu, Mollafenari sokak No. 1 - İSTANBUL
TELGRAF: MİLLİYET, İstanbul
POSTA KUTUSU: 493, İstanbul
TELEFON: 22 45 90 (5 Santral)
BU GAZETE BASIN AHLÂK TASARISINA UYMAYI TAAHHÜT EDİNİŞTİR.

BUGÜN 6 SAYFA 25 KURUŞ

Milliyet
Halk gazetesi
KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

Şanal
KONFEKSİYON
PEŞİN FIATINA TAKSİTLE
Palto, Pardesü, Trençkot, Ekose, Manto, Diker ve gabe aşrası
Burhan Şanal ve Ort. Kol. Şti.
İSTANBUL Tel: 38 71 18

Pazartesi
14 KASIM 1960

M.B.K.'nin 14 üyesi affedildi, ikinci M.B.K. kuruldu

Gürsel tasfiye sebebini açıkladı

Devlet Başkanı, Komitedeki fikir ayrılıklarının Millette endişe ve itimatsızlık yarattığını söyledi

Kurucu Meclis yakın zamanda çalışmaya başlıyacak. Bundan sonra hiçbir müessesede tasfiye olmayacak

GÜRSEL 2. M.B.K. ÜYELERİ İLE

TÜRKEŞ'İN EVİ

Affedilen üyelerden bâzıları Gürsel'e mektup göndererek "Kararın millet için hayırlı olması,, dileğinde bulundu

ANKARA, HUSUSİ

BAŞKAN Cemal Gürsel dün akşam Çankaya'da yaptığı basın toplantısında, Milli Birlik Komitesinden 14 üyenin vazifelerinden affi ve memleket sevkı kararının sebeplerini açıklamıştır.

«Karar, eski şahısların müessesesi değildir. Fikir, inanca ve ülkenin sağlamasını sağlamaya vatanın Gürsel, Türk milletinin demokratik sistem içerisinde varlığının bir ve selâmetini düşündüğünü bildirmiştir.

Devlet Başkanı, Kurucu Meclisin en kısa zamanda toplıyarak çalışmaya başlıyacağını da bildirmiştir. Başka sözleri söylemiştir:

«Kararın hiçbir şekilde ve şahsiyet Komitedeki arkadaşlarının hiçbir

Devamı Sa. 3, Sü. 1 de

BAŞKAN GÜRSEL'İN TEBLİĞİ

Milli Birlik Komitesini fesheden ve yeni Komiteyi teşkil eden karar Gürsel tarafından bir-saat okundu.

ANKARA, HUSUSİ

DEVLET Başkanı Cemal Gürsel dün saat 5'de yayınladığı bir tebliğle Milli Birlik Komitesini feshetmiş ve 14 üyeyi vazifelerinden affetmiştir.

Gürsel bu kararı, «Milli Birlik Komitesinin çalışmaları memleketin yüksek menfaatleri bakımından arzulanan bir noktaya ulaştığı» gerekçesi ile almıştır. Kararı 24 saat vazifesine devam edecektir.

Sabah saat 5.30 da Başkan Gürsel'in imzasını taşıyan bir tebliğle Milli Birlik Komitesinin çalışmaları memleketin yüksek menfaatleri bakımından arzulanan bir noktaya ulaştığı, görevleri ile almıştır. Kararı 24 saat vazifesine devam edecektir.

Milli Birlik Komitesinin çalışmaları memleketin yüksek menfaatleri bakımından arzulanan bir noktaya ulaştığı, görevleri ile almıştır. Kararı 24 saat vazifesine devam edecektir.

Devamı Sa. 3, Sü. 1 de

Balmumcu'dan 74 sanık tahliye edildi

Aralarında 13 vali bulunan 64 sanık umumi mahkemelerde yargılanacak. 10 kişi için de men'i muhakeme kararı verildi

Affedilenler bugün serbest bırakılacak

Devlet Başkanının kararı saat 5'de Merkez Kumandanı vasıtasiyle üyelere tebliğ edildi

ANKARA, HUSUSİ

MİLLİ Birlik Komitesi üyelerinden affedilenler, dün Merkez Komutanlığına gelerek yalnız ikişerdiler ilgilenmişlerdir.

Ankara Merkez Komutanı Tümgeneral Cemal Tural ve Kurmay Başkanı Albay Cahit Gadoğlu'nun makamlarında ayrı ayrı görüştükten sonra Kor. A.S. Akgörüş, Tümg.

ADRES: ... İSTANBUL — ANKARA
Yazı İşleri Müdürü: MUAMMER KAYLAN
İmtiyaz Sahibi: İLHAN TURALI

AKŞAM

MÜSTAKİL SİYASİ SABAH GAZETESİ

Kurucusu: Yılı : 1958 — Fahri: HALİT YOLAÇ — Fiyatı 25 kuruş

KONTİ LÜKS
DÜNYANIN EN ÜSTÜN LİMONCİCEĞİ ® KOLONYALARINDANDIR
KURULUŞU 1913

EKİM 16 1960 PAZAR

Bayar ve Ökmen'in 5 yıl hapsi istendi

Savcı, Celâl Bayar'ın istiklâl harbinden kaçtığını ima etti

Şahitlerin dinlenmesi dün sona erdi. Duruşma savunma için perşembe gününe tehir edildi

Düşük Bayar, dün de Yüksek Adalet Divanı huzuruna işte bu şekilde iki genç subay arasında çıkarıldı...

MÜFİT DURU

DÜN sabah Yassıada'da sadece «Köpek Dâvası»nın duruşmasına devam edildi ve avukatların talebi üzerine dâva müdafaa için 20 ekim perşembe sabahı saat 9.00 a bırakıldı.

Duruşma bir saat devam etti. Sanık Celâl Bayar ile Nedim Ökmen saat 9.32 de mahkeme salonuna getirildiler. 9.35 de Yüksek Adalet Divanı üyeleri yerlerine geçti. Bu arada sanıklar ve dinleyiciler her zamanki gibi divan üyelerini ayakta beklediler. Yüksek Adalet Divanı Başkanı Salim Başel tam 9.36 da duruşmayı açtı.

İLK ŞAHİT

Gürün ilk şahidi, Atatürk Orman Çiftliği Müessesi Şefi Fatih Uğur idi. Uğur, bir bina ile bir köşk satın alınması için görevlendirilmişti. Bu mesele hakkında ona sorulan şu şekilde cevabı aldı:

«Bir gün o zamanki müdür Tahir Bey'in yanında bulunmaktaydım. Bir iş hanımefendiye ait bir binayı satın almak istediğini söyledi. «Ama bir şart koydu» dedi. «Ankara'dan ayrılınca, Atatürk Orman Çiftliğinin kalmalı. Bu şartın kabulü ile mesele hal edildi.

(Devamı sah. 2, sü. 1 de)

★

İsmet İnönü konuşmuyor

Yassıada duruşmaları hakkında Ekrem Alican'ın yazdığına CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'nün, siyasî vaziyet hakkında muhabirlerin devamlı sorduğu şu cümleyle bir müddetten beri konuşmadığı yerde ifadesi 15.00 e kadar devam etti.

«Köpek davası duruşmasında Bayar mahzi veriyor

RATİP TAHİR FIRÇASINDAN

Menderes, avukatına yıldırım telgrafı çekti

Yassıada'ya gideceklerin meydana getirdikleri kuyruk

"Müsaade istihsal ederek acele geliniz,,

ADNAN Menderes dün saat 11 de Yassıada'daki arsalarla Barbaros Apartımı'na bir yıldırım telgrafı çekmiş ve çok acele kendisiyle görüşmesini istemiştir.

Çekildiğine bakılırsa kısa bir müddet sonra Apartımı'na dönecek telgrafta aynen şöyle denilmektedir:

«Müsaade istihsal ederek acele geliniz.»

★

BAYAR'IN ÇEŞMESİ AKMIYOR

CEMİL SUNGUR

Bayar ailesinden mühim bir şahsiyet dün Yassıada'da Adalet Divanı Başkanlığına müracaat ederek Bayar'ın Çankaya'daki çeşmesinin akmadığını bildirmiştir.

Dünkü Bayar hanımefendi, 1960 senesi içinde 400 varak, 150 sü 250 şer sayfa olmak üzere bir çok mektup yazmıştır.

(Devamı sa. 3, sü. 4 de)

AVUKATLAR, DÜN ANKARA'YA DÖNDÜ

Yassıada'da müdafaa vekilleri arasında ihtilâf çıkmış, duruşmaların geçici bir müddetle durdurulmasını istemişlerdi. Bu sebeple Ankara'ya dönmüşlerdi.

(Devamı sa. 3, sü. 4 de)

★

İSTENEN CEZA

TÜRK Ceza Kanununun 280 inci maddesi şöyledir:

«Memurlardan bir kim memuriyet sıfatını veya memuriyetine ait vazifeyi suiistimal suretiyle kendisine veya başkasına menfaat temin veya zarar ika etmek maksadıyla bir kimseyi icbar ederse veya bir kimseyi icbar edecek hiç bir şeydeyi ve olmamak üzere para veya başka menfaat kabul ederse ağır hapis cezası ile cezalandırılır.»

Kanunun bu maddesi Demokrat Parti Grubu tarafından 1061 ile 1122 sayılı kanunla değiştirilmiş ve bu şekli almıştır.

Ağır hapisten 227 sayılı maddeden ikinci fıkrada bir, üçüncüsünde altı, dördüncüsünde de sekiz ilâ on beş sene arasında değişen hapis cezası istenmektedir.

6-7 eylül kararnameleri sanıklara dün dağıtıldı

Kararnamede, sanıklar için en az 20 şer yıl ağır hapis cezası isteniyor

6-7 EYLÜL olaylarında sorumlu bulunduğu iddia olunan Yassıada'da bulunmaktadır. Yüksek Soruşturma Komisyonu tarafından sevkle 15 Haziran tarihli celsesinde 20 sanığı Yüksek Adalet Divanının hazırlayıp sonuçlandırdığı iddianame okunmuştur.

NEDİM ÖKMEN

ADALET MÜLKÜN TEMELİDİR

Av. HÜSEYİL GÜRSAKAN

Cumhuriyet ve Ülke Bar. Bş.

GÜNÜN bir mevzu bahis konusu mahkeme, mahkemeler, hâkimler ve hâkimler bağımsızdır. Bunun anlamı, devlet organlarının yürütme, kanun koyma, kanun yorumlama, hâkimlik hizmetlerinin birbirinden ayrılmasıdır. Fakat bağımsızlığı hâkimlerin kendi başlarına, keyfî hareket etmeleri değildir. Hâkimler, kanunlara uymak, kanunlara göre hüküm vermek zorundadırlar. Bu yüzden hâkimlerin bağımsızlığı, kanunlara bağlılıkla birlikte düşünülmelidir. Hâkimlerin bağımsızlığı, kanunlara bağlılıkla birlikte düşünülmelidir. Hâkimlerin bağımsızlığı, kanunlara bağlılıkla birlikte düşünülmelidir.

(Devamı sah. 2, sü. 5 de)

Bayar'dan iki avukat yüzer bin lira istedi

Orhan Ergüder, bunun hukukî bir yardım konusu olduğunu söyledi

Ziyadin ATATÜRE

SABIT Cumhurbaşkanı Celâl Bayar'ın avukatlığını Orhan Ergüder'le, Gülseren Basak olmaktadır. Bayar'ın evvelki gün mektubu kendisine gelmiştir. Bu mektupta Bayar ve çocukları kara listeye konmuş olduklarını, bu yüzden avukatlık yapamadıklarını, gidecek para bulamadı

CUMA
30
EYLÜL
1960
YIL: 44 No. 13607

Yeni Asır
CUMHURİYETİN VE CUMHURİYET ESERLERİNİN BEKÇİSİ

İKBAL

DEMOKRAT PARTİ DÜN KAPATILDI

17 dakikalık bir duruşmadan sonra Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesi Hakimi, kararı bildirdi: "D P. nin feshine karar verilmiştir; kapatılmıştır..."

Kent Prensesi -

MİLLİ EGİTİM BAKANI DÜN İZAHAT VERDİ

PROF. TUNCEL'İN AÇIKLAMALARI İLE KOMİSYONUN GÖRÜŞÜ ARASINDA, BAZI FARKLAR BELİRMİŞ BULUNUYOR..

MISIR'DA Emlâki Olan TÜRKLER...

Dışişleri Bakanlığı, dün yeni bir tebliğ neşretti

SANAYİ BAKANI ŞAHAP KOCATOPÇUOĞLU (ORTADA), EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASININ DÜN YAPILAN TOPLANTI ESNASINDA...

Kota sayısı, yılda bire indiriliyor

Dün şehrimize gelen Sanayi Bakanı, Sanayiciler ile görüştü; şeker fiyatlarında bir indirme yapılmasına imkân olmadığını bildirdi

Anayasa'yı ihlâl suçundan dün idamları talep edilenler

Soruşturma Kurulu hazırlanan raporu saat 17 de Millî Birlik Komitesine verdi

idamı istenenler: BMM eski Divanı, son Bakanlar Kurulu, Tahkikat Encumeni Üyeleri ve Tahkikat Komisyonu teşkili için Meclise takrir verenler

«Milli Birlik Komitesi» nin sanat görüşü

Yolcu otobüsü bir kamyona çarptı

4 ölü, 10 da yaralı var!

DENİZCİLİK BANKASINDA TENSİKAT, YALANLANDI

«NİJERYA» 2'NCİ BİR KONGO OLMAYA NAMZET

Kruşçef, gürültü çıkardı

İngiliz Başbakanının konuşmasına sinirlenen Sovyet Başbakanı, ayağa fırlayarak masayı yumruklad

Tren altında dün canveren makasçı

Brigitte Bardot, dün intihara teşebbüs etti

D. Anadoluda 5 bin senelik buğdaylar ve peynir bulundu

İş Adamı Kostümü

Polisler, tartışıyor

EISENHOWER VE MAC MILLAN, KAHVALTIDA..

ÜVEY Annesini, Balta ile Öldürdü!

Idamları istenen esrar imalcileri

Oda ve Borsalarda 130 vazifelinin işine son verildi

ek s. 32

ADRES : Cağaloğlu, Matbaacılar sokak No. 1 - İSTANBUL
TELGRAF : MİLLİYET, İstanbul
POSTA KUTUSU : 493, İstanbul
TELEFON : 27 42 10 [Santral]

BUGÜN 6 SAYFA 25 KURUŞ

Milliyet
Halk Gazetesi

KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

YILDIZ TEKNİK OKULU
Orta İnşaatmühendisliği Bölümüne Kayıtlara başlandı
KAYITLARA BAŞLANDI
GÜVEN DERSHANESİ

SALI 28 HAZİRAN 1960

İnönü'ye tecavüz edenler hesap veriyor

İnönü'yü Topkapıda öldürmeye teşebbüs iddiasiyle 11 DP'li tevkif edildi. Uşak hâdiselerinin sanıkları 29'a yükseldi

Uşak'ta dün yapılan duruşmada sanıklar suçlarını inkâr etti

UŞAK, HUSUSİ

C.H.P. Genel Başkanı İsmet İnönü'yü Uşak'ta taşlayan ve hâdise çıkaran D.P. lilerden 17 si daha Adliyeye verilmiş ve sanıkların sayısı 29 a yükselmiştir.

(AHMET GÜLTAŞ)

Topkapı hâdisesi Sanıkları D. P. nin Zeytinburnu üyeleri

4 MAYIS 1959 da İnönü'yü Topkapı'da öldürmeye teşebbüsten sanık olan 11 D.P.'li dün Zeytinburnu Adliyesinde tevkif edilmiştir.

(MUHSİN GÖRSOY)

C.H.P. Genel Başkanı İsmet İnönü'yü Topkapı'da taş atarak taşkınlıklarda sanık olarak yakalanan D. P. lilerin bir kısmı.

Gürsel "D.P.'lilere tecavüz edenler ceza görecek,, dedi

Devlet Başkanı, bu gibi hareketler hürriyet havasını zehirler diyor.

DEVLET ve Hükümet Başkanı Orgeneral Cemal Gürsel, D.P. milletvekillerine bugün tevkifhanede verdiği beyanatta, hâdiselerin bütünlüğünü anlamamaları gerektiğini ve bunların sonuçlarını düşünmeleri lüzumunu söylemiştir.

Devlet Başkanının bu hususta söz konusu ettiği noktaların şöyle olduğu öğrenilmiştir:

Memleketin bazı yerlerinde bir kısım partililerin, Cumhuriyet Partisi kongrelerine karşı, adeta bir terör hareketine girişmeleri, bunun da önüne geçmek üzere duruşmalar başlamadan evvel Uşak'ta bir araya gelmeleri, Memleketimizde eskiden beri bilhassa seçim zamanlarında olmak üzere vatandaşlara karşı aşırı demokrasi anlayışı ile ileri bağlılık sayılan bu hareketler bazı mahkeme ve şöyle veya böyle yetkililerce Demokrasi Partisi varlığının bir teminatı olarak kabul edilmek ve yadırganmamak lâzım gelirken, bu hareketlerin, Cumhuriyet Partisi mensuplarının, Cumhuriyet Partisi kongrelerine gitmek üzere bir araya gelmeleri, bu kongrelerde hürriyet havasını zehirlemek gayesini güdüyor olduğu

FİATI : 25 KURUŞ

Tercüman

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Sahibi : CEMAL KÜKAL

En son haber
Güneş'de indifalar

PERŞEMBE
2
HAZİRAN
1960

YIL : 6 — SAYI : 1792

Başvekil dün gençliğe hitabetti

Orgeneral Gürsel, "İlme sarılmak lâzımdır,, diyor

"Medenî âlemle aramızdaki mesafeyi kapatmak için durmadan çalışınız,,

Bütün yurtta hürriyet şenliği devam ediyor

Dün İzmirde ve hemen hemen yurdun her köşesinde büyük tezahürat yapıldı

Devlet ve Hükümet Reisi Milli Birlik Komiteci Başkanı ve Türk Silâhlı Kuvvetler Başkomutanı sayın Orgeneral Cemal Gürsel'in yeni bir hitabesi.

Adana'da dün bölücü kuvvetlerimiz sevgi ve bağlılık tezahüratı yaparken vatandaşlardan bir grup.

Hariciyede değişiklik yapılmıyor

Selim Sarper dün Ankara'da dış politikamızın ana hatlarını izah için bir toplantı yaptı.

Von Papen inkılâbı methetti

İthalatta kısıntı olmıyacak

Yeni Ticaret Vekili, «halktan evvel biz komerlori sıkacağız» dedi

Askeri Vali Rektörü ziyaret etti

Teğmeneral Refik Tulga Üniversiteden sonra Silivri'ye gitti ve ihtaratta karşılandı

Demokratik olmayan kanunlar değişecek

Suiistimallere adları karışan memurların durumu

Böylelerine kısa zamanda işten el çektirilmesi kuvvetle muhtemel

Hükümetin mühürü değişiyor

Partizan valiler birer birer tevkif ediliyor

İnönü cevap verene Uşak Valisi ile halka kötü davranan Gaziantep Valisi kendilerine görevlerinden el çektirildiler

İnönü konuşma yaparken (M.T.A. — Ankara)

Suiistimal iddialarını tahkikle vazifeli özel bir Komisyon kuruldu

Selim Sarper; Bayar, Zorlu ve Menderes'i ziyaret etti

Gürsel, Sarper'e bu ziyaretin ailelerini de ziyaret ederek bir anlamları olup olmadığını sormasını emretti

İ. İNÖNÜ BİR BASIN TOPLANTISI YAPTI

CHP Lideri yabancı gazetecilerin sorduğu sualleri cevaplandırdı

Eski idarecilerin çeşitli hünerleri

Ethem Yetkiner'in bankada 1 buçuk milyon lirası olduğu tesbit edildi; Sarol otomobil kaçakçılığı ile meşgulmüş

ANAYASA KOMİSYONU ÇALIŞIYOR ★ İstanbul Üniversitesi Rektörü sayın Ord. Prof. Sıddık Sami Onar'ın başkanlığında toplanan yeni Anayasa Komisyonu dün çalışmalarına devam etmiştir. Fotoğrafta, Komisyon üyesi profesörler Üniversitede izlerken görülüyor. (Cetin Sancar)

Tarihi kıymeti haiz bir vesika daha yayınlandı

Siyasal Bilgiler Fakültesi Profesörler Kurulunun 12 Mayıs günü aldığı karar dün basına verildi

Hürriyet Anıtı için bir maket hazırlandı

Eski ricalin yeni huyları

"Görülen lüzum,, Maariften kaldırıldı

ek s. 34

Menderes'in korkunç tasavvurları meydana çıktı

Uydurma bir halk hareketi hazırlanacak ve birçok kimse insafsızca öldürülecekti

Ziraat Bankasının anbarında 2 bin tabanca ve külliyetli miktarda asker elbisesi bulundu

Ankara: 30 (Hususi) — DP İdarecilerinin bâzı kimseleri ortadan kaldırmak için bir komplo hazırlamış oldukları fakat Silâhlı Kuvvetlerimizin vaktinde müdahaleleri üzerine bu plânlarını tatbik edemedikleri anlaşılmıştır. Söylendiğine göre, DP İdarecilerinin hazırladıkları komplonun ilk basamağı Meclis Tahkikat Komisyonu olmuştur. Tahkikat Komisyonu çalışmasına devam ederken, DP İdarecilerinin kurduğu gizli bir teşkilât bâzı hazırlıklara girişmiş, belli noktalarda silâh yığınları yapmaya başlamıştır. Bu gizli teşkilâtın çalışmaları sonunda 2000 er elbisesi ile 70 takım polis elbisesi ve mermiler, telsizler, kullanılmaya hazır bir durumda getirilmiştir. Hazırlanan plâna göre, Meclis Tahkikat Komisyonu Tahkikatı bitirip bir takım suçlu kimseler tesbit edecekti. Bundan sonra polis ve asker elbiseleri giymiş bulunan DP'liler sinsi

FİATI : 25 KURUŞ

Tercüman

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Sahibi : CEMAL HÜNAL

YIL : 6 — SAYI : 1709

SALI 31 MAYIS 1960

MAVİ MELEK

GÜVEN

YENİ KABİNE İLK TOPLANTISINI YAPTI

Amerika, İngiltere, Fransa, İran ve Pakistan yeni hükûmetimizi tanıdıklarını dün resmen açıkladılar

Partili veya partisiz herkese eşit muamele yapılacak

SON DAKİKA:

Menderes'in bir isteği dün yerine getirilmedi

Ankara, 31 (Hususi) — Sabık Başvekil Menderes dün gece ilet istedi, fakat intihar etmemesi için bu arzusu yerine getirilmedi. Harp Okulunda nezaret altında tutulan eski kabine mensuplarının odalarına, intihar etmemeleri için, 2 nöbetçi kondu.

DİKKAT: Ankara'dan çok mühim haberler almaya devam ediyoruz. 2nci baskımızı bekleyiniz

İktisadî durum ve vatandaşın geçim şartları ıslâh edilecek

Hürriyetleri tahdit eden bütün kanunlar yakında kaldırılıyor

Türkiye eski bütün dış taahhütlerine bağlı kalmaya devam edecek

Yeni Kabine ve Milli Birlik Komitesi üyeleri dün Köşkün bahçesinde (B. P. A. — Ankara)

İstanbulda 7 kişi daha yakalandı

Bunlar arasında Denizcilik Bankası Umum Müdürü, Zeki Şahin'in oğlu, ve Profesör Ali Esat Birol da bulunuyor

Verdiği kararı dün mütalâa edenlerin yüklenmiyerek kadar cesaretsiz olan sabık Dahiliye Vekili Dr. Namık Gedik'in resmi. (Ofsit : Tercüman — Ankara)

Menderes için 15 kişilik bir heyet kuruldu

MENDERES HİÇ SIKILMADAN MİLLETE YALAN SÖYLÜYORDU

Sabık Başvekilin milleti nasıl aldatmaya yeltendiğini gösteren ibret verici bir vesika

Eski DP Milletvekili Nuriye Pınar da dün bir takım iddia ve ifşaatta bulundu

Eski Dahiliye Vekili Dr. Namık Gedik intihar etti

Menderes iktidarının kanun dışı icraatını soğukkanlılıkla tatbik ettiren Dr. Gedik kendini pencereden attı ve derhal öldü

Gedik'le aynı odada nezaret altında tutulan Ethem Menderes, gazetecilere hâdiseyi anlattı

Sabık Milli Müdafaa Vekili dün Harbiyede bir subay arkadaşı tarafından sabık Dahiliye Vekili Dr. Namık Gedik'in intihar haberini verirken. (B.P.A. — Ankara)

Şehitleri tesbit için komisyon kuruldu

Üniversitelileri öldürdükten sonra meçhul yerlere gömen polisler sorguya çekiliyor. Bilâhare öldürdüklerinin isimlerini açıklamaları istendi

Eski iktidar tarafından muhtar Meclis Tahkikat Komisyonu üyelerine tahsis edilen son model otomobil. (Doğan Fotoğraf)

Rektör, yeni Anayasa hakkında izahat verdi

Ordinaryüs Profesör Onar, Anayasa mahkemelerinin de tesis edileceğini haber verdi

İzmir 2 gündür bayram yapıyor

Bütün yurtta bir bayram havası var, Anadolunun bütün şehirlerinde sergi gözcüleri yapılıyor

ek s. 35

Pazar
29
MAYIS
1960

Fiyatı : 25 Kuruş
Yıl : II — Sayı : 3766

YENİ İSTANBUL

SİYASİ - İKTİSADİ - MÜSTAKİL GAZETE

Tesis Eden : Ralih Ezih - TÖRENAN

Kolaylık veya Ekvetlerde aynı zevkle çalışabilirsiniz
yalnız bir masanda bir Remington olsun.
REMINGTON T. MÜMESSİLLİĞİ

Hükûmet Teşekkül Etti

Gemal Gürsel'in Başbakan ve Millî Savunma Vekili Olduğu Kabineye Partili Hiçbir Şahıs Alınmadı

Milli Birlik Komitesi'nin 27 No. lu Tebliği:

Milli Birlik Komitesi'nce başkanlık görevim icabı, Hükûmet aşağıdaki zevatla tarafımdan tesbit edilmiştir.

Bu Hükûmetin teşkilinde dikkat nazarına alınan, Hükûmetin memleket ve Dünya çapında şöhret yapmış fakat herhangi bir siyasi partiye mensup olmayan personelden ibaret olmasıdır.

Yakın mesai arkadaşlarıma yeni vazifelerinde başarılar temenni eder, Türk Milletine hayırlı olmalarını dilerim.

Milli Birlik Komitesi Başkanı
ve Başkumandan CEMAL GÜRSEL

Milli Birlik Komitesi 23 Numaralı Tebliği

Ankara, 26 (A. A.) —

Milli Birlik Komitesi 26 numaralı tebliği şöyle:

1 — Birlik vekili ve Genelkurmay Komutanlıklarından alınan bilgiye göre, deniz Başkanlığında ve Milli Müdafaa Vekâletinde de derhal emniyet Teşkilâtı adına katiyet, disiplin ve itaat tesisatına başlanmıştır.

★

Milli Birlik Komitesi 23 Numaralı Tebliği

Ankara, 26 (A. A.) —

Milli Birlik Komitesi 26 numaralı tebliği şöyle:

1 — Birlik vekili ve Genelkurmay Komutanlıklarından alınan bilgiye göre, deniz Başkanlığında ve Milli Müdafaa Vekâletinde de derhal emniyet Teşkilâtı adına katiyet, disiplin ve itaat tesisatına başlanmıştır.

Yüksek Öğretmen Okullarının faaliyetine ait kanun hükmünde kararnamenin yürürlüğe girmesi münasebetiyle Milli Eğitim Bakanlığının teşkilâtında bazı değişiklikler yapılmıştır.

Devamı Sa: 6 Sü: 5 da

Adliye Vekili
Abdurrahman Gözübüyük

Adliye Vekili Abdullah Gözübüyük

1914 yılında Kayseri'de doğmuş ve 1937'de de İstanbul'da Hukuku bitirmiştir. Lozan Üniversitesinde Ceza Felsefesi dalında, Devamını kazanmıştır. Son vazifesi Yargıtay 1. Ceza Dairesinde üyelik.

Ticaret Vekili Cihat İren

1908'de İstanbul'da doğmuş olup 1928'de Mülkiye Fakültesini bitirdi. 1937'de Devlet, 1937'de de Hâkâri Mutaşarrıflığı görevlerinde bulundu.

Devlet Vekili Adil Altuğ

Devlet Vekili Şefik İnan

1913 yılında Kütahya'da doğmuştur. Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olmuş, Parti'ye katılarak dokümanı memleketin Birinci İstanbulda Genel Müdürlüğü yapmıştır.

Maliye Vekili Ekrem Alican

Hariciye Vekili Selim Sarper

Basın - Yayın Umum Müdürlüğü yapmış olan Selim Sarper daha önce Ankara Büyükelçiliğinde bulunmuştu.

Devamı Sa: 2 Sü: 2 da

Münakalât Vekili T. General Sıtkı Ulay

Ticaret Vekili
Cihat İren

Mevduatla İlgili Tebliğ

Milli Birlik Komitesi'nin (24) numaralı tebliği:

Ankara, 24 (A.A.) — Milli Birlik Komitesi (24) numaralı tebliği:

Hafızamızın bunalmalarını her nevi tevdiatı emrivaki kanunlara tâbi olmaktadır.

7 numaralı tebliğle memleketimizin tasarrufunu olan bankaların 31 Mayıs 1960 tarihine kadarki vaziyetleri tesbit edilmiştir.

Devamı Sa: 6 Sü: 1 de

İnönü'nün konuşması

Diğer hasılları Bahçelievler'de ettiren İsmet İnönü'ye halk tezahüratta bulunmuştur. İnönü, evi önünde toplanan halk kitlesine hitaben bir konuşma yapmış, şöyle buyurmuşlardır. "Bir adı bulunmuş olmak memleketimizde kanunsuzluk, hodbinlik ve menfaatperestlik dalgaları hesablarına tepkiler etrafında ve umumun değişmelerini temsil etmektedir."

Devamı Sa: 2 Sü: 3 de

Emniyet'te geniş değişiklik yapılacak

Uçak Hâdiselerinden sonra geri hizmete alınmış olan Adnan Çakmak, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Müşavirliğine getirildi

Seçimler 3 ay sonra yapılacak

Orgl. Gürsel, olaylardan İnönü'nün haberi olmadığını söyledi. Anayasa Komisyonu bir rapor hazırladı

Ankara, 26 (Yeni İstanbul) — Devlet ve Hükûmet Başkanı Orgeneral Cemal Gürsel, bu akşam Başbakanlıkta bir basın toplantısı yapmış ve yeni ve yabancı gazetecilerin sualleri cevaplandırmıştır. Cemal Gürsel, sorularla ve sonra yapılacağına dair verdiği bir sual: "3 ay sonra olacağız. Tabiatiyle söyleyeceğim. Anayasa hazırlıkları, Seçimler üzerine göre yapılacak; partiler, seçimlerden bir ay evvel serbest bırakılacaklar ve milletvekilleri adaylarını seçime katılmasınlar" diye sarahatle cevap vermiştir.

Devamı Sa: 2 Sü: 4 de

Üniversitede toplantı

İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyeleri dün saat 9.30 da Merkez binalarında mevcudun tamamının iştirak bir toplantı yaparak, son günlerdeki üzücü görüşmelerde bulunmuşlardır.

Saat 11.30 a kadar devam eden toplantıda Fakültelerin mümessil bir kadar öğretim üyesinin de iştirak ettiği toplantıda, Üst Prof. Sıddık Dürüşmen, Prof. Nurullah Kurter, Prof. Bahir Erman, Doç. Feyzioğlu, Doç. Kemal Oğuzman, Doç. Orhan Ü. Tüzüngil, Asist. Dr. Orhan Aşlıkerli, Asst. Dr.

Kalafat dün Devletçeye götürülürken

Şem'i Ergin, Sıtkı Yırcalı ve Budakoğlu Serbest Bırakıldı

Silâhlı Kuvvetlerce muhafaza altında bulundurulanlar şunlardır: Bayar, A. Menderes, Koraltan, Gedik, E. Menderes, İleri, H. Erkmen, Hadi Hüsman, Yardımcı, R. Erdelhun, Suat Kuyaş, Namık Argüç, T. Çelebican, Hasan Polatkan.

Serbest bırakılan subaylar

Dünyadaki tepki

MİLLİ BİRLİK KOMİTESİ'NİN DÜNKÜ İHTARI

Ankara, 26 (A.A.) —

Milli Birlik Komitesinin 26 sayılı

Devamı Sa: 6 Sü: 5 de

Harekâtın Fikrî Cephesi

Milli Birlik Komitesi dün saat 18 de Harbiyedeki Genelevi Binasında bir basın toplantısı yapmıştır. Bu basın toplantısına milletvekilleri, gazeteciler ve radyolarda mensup bir çok kimse davet edilmişti.

HAREKÂTIN FİKRÎ CEPHESİ

Bu hususta neşredilen tebliğ şudur:

"Hükümetin yeni memleketimizi devrim ve ilerleme istikametinde sevk ve idare edeceğine dair verdiği ve kuvvetli inancımız var. Bu hususta bütün ile memleketimiz gösterdiği gibi, bundan sonra da bütün arkadaşlarımız ve yurttaşlarımızdan bu yolda yardım ve destek bekliyoruz."

Devamı Sa: 6 Sü: 5 de

Menderes'in Son Gecesi

Arkadaşları Nasıl Yakalandı?

Aşağı Kızılca İstiklâl A.M.M. Vaiz Vekili

Aşağı Kızılca'da 27 Mayıs 27 Mayıs hadisesinin sonra sabah saat 2.30 da Bir cihazın, Menderes'in Hatırasının evine gelmiş, Menderes'in evine girmiş, Hatırasının evine girmiş, Menderes'in evine girmiş, Hatırasının evine girmiş, Menderes'in evine girmiş, Hatırasının evine gir

Milliyet
Halk Gazetesi
14 NİSAN 1971

"AP'nin iştiraki olmadan meseleler hallolmaz,,

CHP LİDERİNİN GENEL YÖNETMENİMİZ ABDİ İPEKÇİ'YE ÖZEL DEMECİ

İNÖNÜ, "ÖNCE ASAYİŞ SONRA MALİ SORUNLAR,,

Başbakandım, bir şey görmedim. Şimdi polis bile "Kim bu.. Diyor,,

Ankara'da 2 yolcu treni çarpıştı, 52 kişi yaralandı

Orel: İlkokullar 4 yıl olacak. Sonra "İş,, Eğitimi görülecek

4 silâhlı zorba şoförü tehditle taksi kaçırdı

LİDERLER... KUMANDANLAR... VE HÜKÜMET...

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 37

Milliyet
Halk Gazetesi

DIŞ DÜNYA YENİ YÖNETİMİ DESTEKLİYOR

YAZI VE SLOGANLARI HALK VE GÖREVLİLER TEMİZLİYOR

Tanınan sürenin dolmasına 6 saat kalmıştı

Türkeş, Ankara'da teslim oldu

Türk-İş ve işverenler: «İşçilere aynı işkolundaki emsal ücret verilmeli»

Kıbrıs'ta toplumlararası görüşmeler yarın başlıyor

65 YAŞINI DOLDURAN MEMUR EMEKLİ OLABİLECEK

AVAM PROJE HALEYE ÇIKTI

HALİÇ'E YENİ KÖPRÜ YAPILIYOR

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 38

Milliyet
Halk Gazetesi
27 MART
HÜKÛMET AÇIKLANDI
Ticaret ve Sanayi Bakanlıkları tek bakanlık oldu. Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığı kuruldu
HÜKÛMET'İN GELECEĞİ VE VATANDAŞIN BEKLEDİĞİ
OPERA'da BİR PİYES SEYREDERKEN
Atilla Sav perde arasında Bakan oldu
Özel yüksek okullara izinli gönderişi açıklandı..
"Ticarî amaçla eğitim olmaz"
DOĞU PAKISTANDA İÇ SAVAŞ BAŞLADI
BATAN GEMİDEKİ TÜRKLER KURTULDU
6 GÜN KALDI
© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 39

Milliyet
Halk Gazetesi

«Sovyetler, Polonya sınırına yığınak yapıyor»

3 kişilik komisyon çalışmalarını sürdürüyor

GEÇİCİ ANAYASA ÇALIŞMALARI İLERLEDİ

Aydınoğlu: Son 2 ayda 280 milyon dolar işçi dövizi geldi

BUGÜN

LAİSİZM ve POLİTİKA

«VATANDAŞLARIN HAC GÖREVLERİ İÇİN GEREKLİ TEDBİRLER ALINDI»

SIKI ÖNLEM ALINMICA BAÇAK SIGARA SATIŞI AZALDI

ADIM «SABIKALI BÜLENT»E ÇIKTI

BÜLENT ERSOY 2 AYRI SUÇTAN YARGILANACAK

EĞLENCE YERLERİNE RAĞBET ARTTI

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 40

Milliyet
Halk Gazetesi
6 KASIM 25 EKİM
ÇARŞAMBA 28 ARALIK 1960

GÜVEN OTO KURSU
Motor - Trafik - Direksiyon

Dünkü seçimlerden sonra temsilci sayısı 75'e yükseldi

C. K. M. P. DE TEMSİLCİLERİNİ SEÇTİ

25 kişilik CKMP Temsilciler Heyetinde Bölükbaşı, Arna, Tahtakılıç, Tengirşek, Aldoğan ve Ardıçoğlu da var

Köy öğretmenleri arasındaki seçimi de Federasyon Başkanı Halil Akyavaş kazandı

TEMSİLCİLER MECLİSİNİN SEÇİLEN YENİ ÜYELERİ

Yüksek Seçim Kurulu İki itirazı Reddetti

İstanbul'da bugün dört temsilci seçilecek

Türk vapurları Rusyaya gidecek

Menderes dün bütün suçu Gedik'e yükledi

Çanakkale olaylarının duruşmasında Arif Özgen CHP'lileri şehre sokmayan DP'lilere Menderes'in emir verdiğini söyledi

Menderes, sıcağa Gedik'in yanına gönderek ölmedi

Muslih Hoca Vefat etti

M. B. M. VE KABİNE DÜN MÜŞTEREK BİR TOPLANTI YAPTI

Atalıral DP'ye 61 bin lira verildiğini itiraf etti

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 41

Milliyet
Halk Gazetesi
SALI
31 MAYIS 1960
8 SAYFA 25 KURUŞ

Gedik İNTİHAR etti

Odasının penceresini parçalayarak 10 metre yükseklikten kendini dışarı atan sâbık dahiliye vekili boynu kırılıp öldü

HAMİK GEDİK'İN ODA ARKADAŞI

ETHEM MENDERES HADİSEYİ IZAH ETTİ

Sâbık Milî Müdafaa Vekili, Gedik'in intiharı münasebetiyle intihar olayı hakkındaki görüşünü söyledi

YENİ KABİNE TOPLANDI

Yayınlanan tebliğde, hürriyetleri tahdit eden kanunların lâğvedileceği ve dış taahhüdlere sadakatımız bildirildi

Başvekâlet binası önünde toplanan binlerce Ankara'lı Orgeneral Gürsel'e ve yeni hükûmet üyelerine büyük tezahürat yaptılar ve kurbanlar kesildiler

SARPER, ZORLU İLE GÖRÜŞTÜ

İHTİLÂL DEDİĞİN BÖYLE OLUR.

GEDİK'İN DAMADI TEVKİF EDİLDİ

BAŞVEKÂLET TEBLİĞİ

PASTERNAK DÜN ÖLDÜ

Mebuslardan bir kısmı Yassıada'ya sevkedildi

Harbokulundaki 70 mebus İstanbul'a gönderildi. Davutpaşada bulunanlar da bugün nakledilliyor

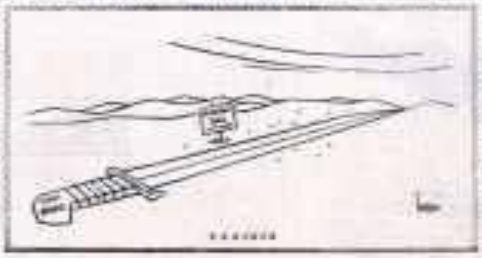

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 42

Milliyet
Halk Gazetesi

SUNAY TEMASLARINA BAŞLADI

Sunay tarafsız başbakan adayını yarın açıklayacak

AP ve CHP koalisyonunda isteyen Sunay'a İnönü ve Demirel olumlu cevap verdi

Orgeneral Tağmaç birlik komutanlarıyla görüştü

■ Ankara Garnizonundaki alıkma, yeni hükümetin kurulacağı güne kadar devam ettirilecek...

DURUM

ACELE CEVAP BEKLEYEN SORULAR

ASLAN İYİLEŞTİ VE KONUŞTU

Deniz Gezmiş'in, Ankara'da ilk sorgusunu İçişleri Bakanı Montrömoğlu yaptı

Gezmiş "Banka soydum, amerikalı kaçırdım,, dedi

"YUSUF'U GEZMİŞ VURDU..,,

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 43

Milliyet
Halk Gazetesi
BUGÜN 6 SAYFA 25 KURUŞ
Cumartesi 2 TEMMUZ 1960

SANAT ENSTİTÜSÜ • MEZUNLARI
BİLGİ DERSHANESİ

Kıbrıs'ta Tam bir Anlaşma Oldu

GÜRSEL BUGÜN İSTANBUL'DA

Devlet Reisi için bir defaya mahsus merasim yapılacak

SORUŞTURMA KURULUNU TANITIYORUZ

MEBUSLARIN MAAŞI ve sayısı azaltılacak

Milli Birlik Sözcüsü, kira işinin ele alınmayacağını söyledi

Yüksek Adli Tıp Şûrası kuruluyor

Menderes masrafını hazineye ödettirmiş

Menderes'in halası bir köyde hak iddia ediyor

PİYASA
BANKALARIN TUTUMU

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 44

Milliyet
Halk Gazetesi

YURT DIŞINA ÇIKIŞLAR SERBEST BIRAKILDI

Devlet Başkanı Evren'in basın toplantısı dış dünyada olumlu yankılar yaptı

MGK BUGÜN YEMİN EDECEK

DIŞ BASINDA «12 EYLÜL»

Herald Tribune
THE GUARDIAN
Why the tanks took over Turkey
Le Monde
LE FIGARO
IN COUP

Türkiye ile Almanya arasındaki vize görüşmeleri tamamlandı

SARIYER EMNİYET AMİR VEKİLİ ÖLDÜRÜLDÜ

Almanya'daki işçilere vize uygulanmayacak

«BÖLÜCÜLÜK» VE «GÖRÜŞ AYRILIĞI»

RAPORLAR KONSEYE VERİLDİ

Müteşebbüsler üretimin arttırılması konusunda MGK'ye bilgi verdi

Balıkesir Kâğıt Fabrikası 15 ekimde üretime başlıyor

CAMLARI TAKILMADIĞI İÇİN ÖĞRETİME AÇILAMIYOR

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 45

Milliyet
Halk Gazetesi
KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN
6 SAYFA 25 KURUŞ
PAZAR 3 TEMMUZ 1960

TÜRKİYE KREDİ BANKASI

GÜRSEL'İ İSTANBUL SEVGİ İLE KARŞILADI

Yeşilköy'den Dolmabahçe'ye kadar halk Devlet Reisine tezahürat yaptı

Ankara'da sadece vazifeli 3 kişinin uğurladığı Gürsel Cebren uçurtuk getirmek istemiyoruz dedi

Ticaret rejimi tasvib edildi

Rekabete müsaade ediliyor, tahsis yapılmayacak. İhracata ait talimatname Salı günü açıklanacak

Menderes'in kasasında şantaj dosyaları çıktı

Sâlak Başvekilin kasasında çeşitli kadın eşyası ile müstehcen resim ve filmler de bulundu. Asıl ifşaat mahkemede yapılacak

GÜRSEL'İN BEYANATI

Memur Terfian Tevkif edildi

YATIRIMLARIN BAZILARINDAN VAZGEÇİLDİ

İzmirde Harb Okulu bir ihtar + Yürüyüşü yaptı

Geyikli hâdisesinin sanıkları yuhalandılar

Şahitler Gürek ve Gazetecilere tecavüz etmekten sonra D. P. İdari ihbam attılar

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 46

Milliyet
Halk Gazetesi

23 MART

AP 5, CHP 3, MGP 1 Bakan verecek

AP "EVET„ DEDİ KABİNE BELLİ OLUYOR

KARARINI NASIL VERDİ?..

AP'DE SADECE 10 KİŞİ "HAYIR„ DEDİ

Kabine bugün resmen açıklanıyor

Ecevit hakkında soruşturma açıldı

İNÖNÜ İLE ECEVİT ÖPÜŞTÜLER

SARSINTININ KAÇINILMAZ SONUÇLARI

DP'nin MANEVRASI

Demirel: "Ordu ile ilişki düzelince seçim yapılır„

CHP ÖRGÜTÜNDE NABIZ YOKLAMASI

23 İl kabineye girmeyi 8 İl girmemeyi önerdi

Erim'in atanması, Kıbrıs Rumlarını şaşkına çevirdi

Ecevit'in kuvvetli Genel Sekreter adayı Uğur

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 47

SON DURUM CHP: Evet DP: Hayır MGP: Evet AP: ?

Milliyet
Halk Gazetesi

ÜLKÜ OKUL ANSİKLOPEDİSİ'de 13. Fasikül çıktı.

22 MARTI

"HÜKÜMETE KATILMAMA KARARI ALINABİLSEYDİ BAZI ŞEYLER KURTARILABİLİRDİ. SAYIN GENEL BAŞKAN BÖYLE DÜŞÜNMÜYOR. BİNA RAKİBİN ÖNÜNDE KARŞIKARŞIYA PARTİYİ YÖNETEMEM."

"ORTANIN SOLU HAREKETİNİN VE BENİM DEMOKRASİ KURALLARI İÇİNDE YENİLMEYECEĞİMİZ ANLAŞILMIŞTIR. DEMOKRATİK KURALLAR DIŞINA ÇIKILARAK YENİLGİMİZ SAĞLANMIŞTIR"

ECEVİT İSTİFA ETTİ

İNÖNÜ ECEVİT BEKLERKEN ECEVİT İSTİFASINI AÇIKLIYORDU

CHP, KABİNEYE BAKAN VERİYOR

İNÖNÜ: ECEVİT MÜBALAĞA ETTİ

DÜNÜN ECEVİT'in İSTİFASI

Sosyal Demokratlar CHP merkezi önünde gösteri yaptılar

DP KATILMAMA KARARINA VARDI

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 48

Milliyet
Halk Gazetesi

AKTEK

15 MART

SİLÂHLI KUVVETLER ALARM'DA

Sunay parti liderleriyle 25 dakika konuştu ve çarşambaya kadar görüşlerini istedi

ÇANKAYA TOPLANTILARI

KOMUTANLARIN İSTEĞİ LİDERLERE BİLDİRİLDİ

KOMANDANLAR BAŞBAKAN ADAYI GÖSTERMİYOR

Komutanların muhtırası üzerine istifa eden Demirel, AP Genel Başkanı olarak toplantıya katılmadı

ÇANKAYA'DAKİ TOPLANTILAR YARIN DA SÜRECEK

Demirel: Akımız hisleri yenmeli

TÜRK-İŞ KOALİSYON KURULMASINI İSTEDİ

DÜNÜMÜZ

DEMİREL'le DAVRANIŞ

VATANDAŞIN EĞİLİMİ ve KOMUTANLARIN NİYETİ

CHP yetkili organları toplanıyor

Dünya gazetesi, Amerikan Konsolosluğu ve bonkasına bomba atıldı

Konya'da 10 kişi dondu...

ESEN VE SAVCI : «MUHTIRA VE İSTİFA HUKUKA UYGUN»

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 49

Milliyet
Halk Gazetesi

16 MART

Kumandanlar dün Sunayla görüştü

PARTİLER GÖRÜŞLERİNİ HAZIRLIYOR

İNÖNÜ "YENİ SEÇİME GİTMEK ŞART,,

Sunay'a verilecek cevap için yetkili kılınan CHP Lideri, «Bu durumda reform kabinesi değil, seçim kabinesi gerekir» dedi

SUNAY: ORDU GÖREVİNİ YAPMIŞTIR

AP DE SUNAY'A CEVAP VERECEK

DURUM

MERDESİN SAĞDUYU ?...

Bir banka daha silâhla soyuldu

CEVAD FEHMİ BAŞKUT ÖLDÜ

ODTÜ'de ÇOK SAYIDA SUBAY ELBİSESİ VE SİLÂH ELE GEÇİRİLDİ

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 50

Milliyet
Halk Gazetesi
SAYFA 8
25 KURUŞ
PAZAR 29 MAYIS 1960

DAĞ BAŞINI DUMAN ALMIŞ

Hükûmet kuruldu

Reisicumhur ve Başvekil Orgl. Gürsel seçimin 3 ay içinde yapılacağını söyledi

YENİ KABİNE

Gürsel "Âyân Meclisi, Anayasa Mahkemesi tesis edilecek„ dedi

Nisbî temsile göre olacak seçimlere partiler eşit şartlarla katılacak

Nezaretteki sâbık vekiller birbirlerini itham ediyor

Harbiyeliklerinde muhafazada tutulan Bayar, Menderes, Gedik, Karaltan, Ethem Menderes ve Zorlu ayrı odalarda kalıyor

Gedik ve A. S. Kurar: "Hâtıratları açıklayacağız„ dediler

Şehit gençlerin Gömülecekleri Yerler açıklanacak

İlim ve Hukuk Heyeti ilk tebliği yayınladı

YENİ VEKİLLERİN HAL TERCÜMESİ:

HÜRRİYET ŞEHİTLERİ İÇİN KAMPANYA

Şehit Üniversitelilere Üniversite bahçesinde dikilecek anıt için ilk gün 48 bin lira toplandı

TEBERRU LİSTESİ

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 51

Milliyet
halk gazetesi
6 SAATTA 25 KURUŞ
Çarşamba 6 TEMMUZ 1960

TEKNİK ÜNİVERSİTE
GÜVEN DERSHANESİ

Gürsel af konusunda çalışıldığını söyledi

Devlet Başkanı "Seçim için epeyce vakte ihtiyaç var,, dedi

Tahkikat Komisyonu Zabıtları yayınlanıyor

KIBRIS'TA SEÇİM tarihi açıklandı

Temsilciler 31 Temmuz'da, Cemaat Meclisi ise bir hafta sonra seçilecek

Soruşturma Kurulu bugün toplanıyor

Yeni B.M.M. binasında ilk toplantısını yapacak olan Kurul 3 er kişilik 10 komisyon teşkil edecek

Kore'de sabıkların muhakemesi başladı

Bayar'a ait saklanan 3 balya eşya bulundu

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 52

Milliyet
Halk Gazetesi
Cumartesi
4 HAZİRAN
1960

Gürsel Anıt Kabri Ziyaret Etti

Suçsuz D.P. Mebusları seçimlere girebilecek

Gürsel, tahkikat sonunda masum oldukları tesbit edilen eski mebusların seçime katılabilmeleri için derhal serbest bırakılacaklarını söyledi

Yurt dışındaki sâbık mebuslar çağırılıyor

DÖNMEMEKTE ISRAR EDENLER TÜRK VATANDAŞLIĞINDAN ÇIKARILACAK

KORKUNÇ İHBARLAR

Milli Birlik Komitesi, öldürülen gençlerin makinelerde hışırdatılarak taş haline getirildiğine dair haberler

DURUM
BU BİR İNTİLÂL DEĞİLDİR

Polis ülkücüleri Değiştiriliyor

D.P.'nin topladığı paraya el konuldu

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 53

Milliyet
Halk Gazetesi
NUMARASI 6 PARA 25 KURUŞ
Çarşamba 1 HAZİRAN 1960

GÜVEN OTO KURSU
Motor – Trafik – Direksiyon

Menderes Orgl. Gürsele "Beni kurtardınız,, dedi

Gürsel, eski Başvekilin hareketi tasvip eden mesaj gönderdiğini basına açıkladı

Eski iktidarın bazı kimselere silâh dağıtmış olduğu ortaya çıkarılıyor

Davutpaşa Kışlasının Yeni ismi : "Ankara Palas,,

Menderes, bize söyliyecek bir sözü olmadığını bildirdi

Harb Okulunda muhafaza altındaki odasına kapısı arkasından seslenen arkadaşlarına Başar cevap vermedi

Sanıklar Yüce Divana verilecek

Suiistimallere dair vesikalar ele geçti

Sâbık iktidarın taraftarlarını silâhlandırmaya çalıştığı ve ordudan 3700 tüfek istediği açıklandı

Ağaoğlu Yunanistana Kaçarken Yakalandı

Yassıadaya 15o kişi sevk edildi

Nazırlar altına alınanlar Marmara'daki bir deniz üssünde tecrid edilecekler

İÇİŞLERİ BAKANI "TÜRKÜN KEDİ YERİNDE SORUN HAKİM, DEDİ

Ankara Üniversitesinde 3 dekan ve bir profesör dün istifalarını verdiler

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 54

Milliyet
Halk Gazetesi
14 MART

williams

GÜNÜN RAPORU

Buhrana bir çözüm yolu bulmak için Sunay dün temaslara başladı

Sunay ilk görüşmeyi komutanlarla yaptı

Devlet Başkanı, bugün parti liderleriyle yeni hükümet için görüşecek

Demirel:'Sabırlı olmak gerekli,

Arıburun, Senato'da muhtıraya karşı çıktı

ÇÖZÜMLEME

REJİMİN YAŞAMASI İÇİN

CHP, örgütüne "Hiç bir yapı karışmaya.. dedi

SON HAFTA DEMİREL'İN 3 BAHDEYU TALEBİNİ SUNAY REDDETMİŞTİ

Kumandanlar Demirelsiz bir AP kabinesini kabul edecek

TIMES: «DAHA BEKLENSEYDİ ALT KADEME KARIŞACAKTI»

MUHTIRA İÇİN GENEL GÖRÜŞME AÇILMASI İSTENDİ

CAHİT UGAT ve ROMANI İNSAN KAFESİ

Bugün 40'ıncı sayfada

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 55

Milliyet
Halk Gazetesi
KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN
BUGÜN 16 SAYFA 10 LİRA

ÜNİVERSİTEYE HAZIRLAMA

Yeni hükümet ve yasama organı kuruluncaya kadar muvakkat bir zaman için yasama ve yürütme yetkileri, Evren'in başkanlığında Kara, Deniz ve Hava kuvvetleri komutanlarıyla, Jandarma Genel Komutanı'ndan oluşan Milli Güvenlik Konseyi tarafından kullanılacak

«AP, CHP, MSP ve MHP liderleri şimdilik can güvenlikleriniin sağlanması amacıyla Silahlı Kuvvetler'in koruma ve gözetiminde belirli yerlerde ikamete tâbi tutulmuşlardır, durum müsait olunca serbest bırakılacaklardır»

«Faaliyetleri durdurulan siyasî partilerin, yeniden hazırlanacak Anayasa'daki düzenlemeler ve yeni seçim ve partiler kanununa göre zamanı, koşulları ilân edilecek seçimlerden yeterince önce faaliyete geçmesine izin verilecektir»

EVREN: «YENİ YÖNETİME HERKES YARDIMCI OLMALI»

● «Parlamento üyeleri siyasî faaliyetlerinden dolayı suçlanmayacak ve yeni yönetime karşı suç teşkil edebilecek tutum ve davranışlarda bulunmadıkları sürece hakkında herhangi bir işlem yapılmayacaktır. Ancak kanunların suç kabul ettiği fiilleri vaktiyle işlediği saptanan parlamenterler hakkında gerekli konuşturma yapılacaktır»

Milli Güvenlik Konseyi üyeleri Anıtkabir'i ziyaret ettiler

Ordunun yönetime gelmesi dışta olumlu karşılandı

SIKIYÖNETİM KOMUTANLARI

Org. Necdet ÜRÜG
Org. Bedrettin DEMİREL
Org. Sabahattin DEMİRCİOĞLU
Org. Süreyya YÜKSEL
Korg. Nejat ŞERİN
Korg. Hüsnü ÇELİKKELER
Korg. Necat GÜRÜN
Korg. Adnan DOĞU
Korg. Nevzat BOLUGİRAY
Korg. Nahit YAMAK
Korg. Sabri SELİÇ
Korg. Saltanatlı CANBAZOĞLU
Korg. Tevfik ALPASLAN

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 56

Milliyet
Halk Gazetesi
6 SAYFA 25 KURUŞ
SALI 28 HAZİRAN 1960

İnönü'ye tecavüz edenler hesap veriyor

İnönü'yü Topkapıda öldürmeye teşebbüs iddiasiyle 11 DP'li tevkif edildi. Uşak hâdiselerinin sanıkları 29'a yükseldi

Gürsel "D.P.'lilere tecavüz edenler ceza görecek,, dedi

SAFA YALÇUK Adliye'ye verildi

Komite, Soruşturma Kurulu seçimini müzakereye başladı

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 57

Milliyet
Halk Gazetesi
BUGÜN 6 SAYFA 25 KURUŞ
Cumartesi 28 MAYIS 1960

YAZI ve TEKSİR

Meclis Feshedildi

Yeni Anayasa hazırlanana kadar siyasi faaliyet durdu

Hapisteki gazeteciler, subaylar ve talebeler tahliye olunuyor. Kapatılan gazeteler açıldı

Üniversite ve Yüksek Okullar açılıyor

BÜTÜN Türkiyede örfi idare idaresi kaldırılmıştır. Sıkıyönetim komutanlıkları kaldırılmıştır. Örfi idare bölgeleri kaldırılmıştır. Meclis fesh edilmiştir. Yeni anayasa yapılıncaya kadar siyasi faaliyet durdurulmuştur. Hapisteki gazeteciler, subaylar ve talebeler tahliye olunuyor. Kapatılan gazeteler açılıyor. Üniversite ve Yüksek Okullar açılıyor. Bütün Türkiye dünü adeta bir bayram havası içinde geçirdi. Milli birlik komitesi başkanı Orgeneral Cemal Gürsel, politika ihtirası ile suçu görülenlerin vekilleriyle ihtar ettiğini açıkladı. Tüm Türkiye dünü adeta bir bayram havası içinde geçirdi. Milli birlik komitesi başkanı Orgeneral Cemal Gürsel, politika ihtirası ile suçu görülenlerin vekilleriyle ihtar ettiğini açıkladı.

Gürsel "Diktatör olmıyacağım,, dedi

Milli Birlik Komitesi Başkanı millete hitab ederek dürüst bir demokratik nizamın kurulacağını bildirdi

Orgeneral Cemal Gürsel, politika ihtirası ile suçu görülenlerin vekiliyle ihtar ettiğini açıkladı

Türkiye dünü adeta bir bayram havası içinde geçirdi. Milli birlik komitesi başkanı Orgeneral Cemal Gürsel, politika ihtirası ile suçu görülenlerin vekiliyle ihtar ettiğini açıkladı.

İLİM VE HUKUK HEYETİ KURULDU

Rektör Onar'ın riyasetindeki profesörler yeni bir anayasa hazırlıyacaklar

MEMURLAR BUGÜN MESAİYE BAŞLAYACAK

Menderes, Kütahya yolunda yakalandı

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 58

Milliyet
Halk Gazetesi
KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN
BUGÜN 15 SAYFA 10 LİRA
ÜNİVERSİTEYE HAZIRLANA

Önce geçici anayasa yapılacak, sonra kurucu meclis oluşturulacak

EVREN: «HÜKÜMET BU HAFTA KURULACAK»

● Dün bir basın toplantısı düzenleyen Evren: «Bu, tarih kitaplarındaki bir darbe değildir. Bu harekât, Cumhuriyeti koruma ve kurma harekâtıdır. Bu hareket, demokrasiye indirilen darbeyi ortadan kaldırmak için ordunun ve milletin isteği doğrultusunda yapılmıştır»

HAREKÂTIN AMAÇLARI

HEMEN YAPILACAK?

BUGÜN

«DEMOKRASİ» VE «DEVLET» KAVRAMI

DÜNYA BANKASI VE IMF, TÜRKİYE'YE KREDİLERİ SÜRDÜRECEK

İŞÇİLERE % 70 AVANS 4 TAKSİTTE ÖDENECEK

OKUL ÖNÜNDE ARAÇ VE GEREÇLERİ ATEŞ PARASI

Talova ve çevresi, Arap turistlerle doldu

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 59

Milliyet
Halk Gazetesi

29 MART

ARAR: İDARECİLER ARASINDA NAKİL DÜŞÜNÜLMEDİ

KOÇAŞ: "YA REFORM YAPILIR YA GİDERİZ,,

HAVA VE DENİZ KUVVETLERİ KOMUTANLARI PAKİSTAN'A GİTTİ

İNÖNÜ: "Adım adım iktidara yürüyoruz,,

İŞveren Sendikası "Reform,, istiyor

İÇ SAVAŞ DEVAM EDİYOR

DAKKA ALEV ALEV YANIYOR

EKİM HÜKÜMETİNİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

HAFTANIN SOHBETİ

'Saçsız başa ekilen saçlar ölmüyor,

İrbid'deki çatışmada ölü sayısı 70..

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

ek s. 60